MANUEL UMEREZ GORIBARGOTIA

Osaba baten instruccinuac bere Illoba Ezcondu eta Necazari batentzat bere eta bere Familiaren gobiernu oneraco Jaungoicoaren Legue santubagaz conforme.

[1805]

UBAL EUSKALTEGIA ONATI
3719

Jerardo Elortzaren transkripzioa

3719
HEUS
UME
OSA

Osaba baten instruccinu-
ac bere Illoba Ezcondu eta Ne-
cazari batentzat bere eta bere
Familiaren gobiernu oneraco Ja-
ungoicoaren Legue santubagaz
conforme.

UDAL EUSKALTEGIA
OÑATI
3719

(1)

Jaungoicuac beguiratu dau
Zerutic, ecustiarren, ete daguan
Guizonen Semien artian Juiziosoric
edo bere billan dabillenic. David Er-
regue eta Profeta santubaren amai-
ru garrengo Psalmo edo Cancinuan.

UDAL EUSKALTEGIA
ONATI
3719

(2) 1

Jesus, Maria, eta Josef

Beti neure biotzian josiric zaucadan, Illoba, deutsudan amorio eguiazcuac obligaitan nau, zuri ondo vizi izateco aviso batzubec emutera; eta, Jaungoicuac emunic zuri aimbeste capacidade, uste dot, artuco dituzula aviso oneic gogo eta vorondate onagaz, zugana amorioz betericaco biotz batetic urtenac dirian leguez; ez dot uste ofendiduco zariala iñolaco moduz aviso oneicatic; cergatic, capacidade onecua bazara ere, ecin aiñ ondo ezagutu zeique, zerc falta eguiten deutsun, nola zure oneraco eta gobiernuraco Jaungoicuac bere providencia santubagaz destinau izan dituban Christaun aic, zeñetatic bat zeure Gurasuacaz gañera uste dot, naizala neu.

Baduaza nire egunac; eta ni illagatic ere, vizico naitzatzu liburu onetan, emuten deutsudala ala zeuri, nola zeure Jatorriai avisu eta conseju santu oneic, zeñac milla bider obeto eracutsico deutsube Guizarteco barri, España guztia zeuc gulleriaz eta curiosidadez inguratuta baño: ez eguizu bada menospreciau,zuri

(3)

emutia uste ditudan conseju eta avisuac; eta ondo juango iatzu; eta Mundu onetaco beste Pamparrue ascoc baño obeto jaquingo dozu Guizarteco barri, Erritic urten bagaric.

Engañau ecin ditequian, eta engañau ezin gaiquian Espiritu Santubac diño: dongaac nequez emendaitan dira; eta sensu edo juicio baguecuen numerua da neurri edo fin baguecua: egui laburra da au, nere Illoba, baña gobiernu eta instruccino andico eguia buruban juicio, eta capacidadia daucan Christaubarentzat: Mundu zabal onetan vici dan vitartian edocein dago uts eguiteco peligru andian batez ere besteren escandalo eta egemplu donguia mediante; argatic artu dot asmua, zuri emuteco Liburu onetan instruccino batzubec, dituzun obligacinoric principalen gañian; eta apuntaitaco regla general batzubec, nundic erraz eta zeure Entendimentuco neque guichigaz ezagutu daiquezun, emen joten ez diran, eta zeure vicitzan guertatu aldequizun beste obligacino mueta guztiac ala Jaungoicoaganaco, nola zeure Burubaganaco, eta zeure Lagun Progimuacanaco, jaquin daizun vide onen vitartez, norequin zabiltzen, eta zer pauso darabiltzun; eta, uts eguiten badozu, erraz biurtu zaitian zeure carguco obligacinuen cumplimentura; bada Guizonarena da uts

UDAL EUSKALTEGIA ONATI
3719

eguitia; baña errorian firme egotia, da sensu edo Anima bagueco Animaliena; modu onetan zintzua eta juiciosua leguez escarmentauco zara iñoren buruban, eruac eta juicio baguecuac beren burubetan escarmentaitan diriran vitartian.

Bai, nere Illoba, fin santu onegaz artu dot nere gañian trabaju, eta neque au; eta oraiñ zuc artu eguizu zeure gañian nere neque onegaz ondo aprovechaitaco cuidaduba; eta empeñau zaite, instruccino santu oneicaz conforme vizi izaten, ondo cumplitan dituzula, emen aiquetara emuten deutsudan obligacinuac; eta, cumplidu daizunian guztiac, ez eguizu uste, eta pensau, gauza andiren bat eguin dozula; esan eguiozu, bai, Jaungoicoari: ona emen, Jauna, Esclavo, eta Servitzari inutil bat: cergatic onela eracusten deuscu Jesus Divinuac bere Evangelio santuban: zubec (esan eusten bere Discipulubai) eguin daizubenian, aguindu iatzuben gauza guztiac, esan eguizube: Servitzari inutil batzubec gara; bacarric eguin ditugu, eguin biar guituban gauzac: eta Humildade santu onetan vici zariala, esperau eguizu firmeza guztiagaz, aren Divina Magestadiagandic lograi-

tia zeure aleguiñaren Zerubetaco premio eternuac.

Vizi bedi Jesus guere biotzetan ora-in eta eternidade guztian. Amen.

Asi baño lenago, nere Illoba, explicaitan goguan daucadan puntubac, ifini gura deutsut zeure beguien aurrian, Jaungoicuac bere Escritura Sagraduban beste egui ascoren artian diñoan iru egui santu, zeure vizi guztian beti presente euqui daizun zeure gobiernuraco.

Lenengua. Jaungoicoarena danac Jaungoicoaren verbac aiquetan ditu. San Juanen Evangelioco zortzigarrengo Capituluban.

Bigarrena. Mundu guztia ondatu biarrez ondaturic dago; cergatic ez daguan iñor eguiaz pensaitan dabenic. Jeremias Profeta Santubaren Profecietaco amabigarrengo Capituluban.

Irugarrena. Bere falteen emiendaraco reprensinua emuten deutsan Persona vorondate firme batequin menospreciaitan daben Guizonaren gañian etorrico da uste bagaco eriotza; eta ez da emendauco. Proverbioetaco Liburu Sagradubaren ogueta bederatzi garrengo Capituluban.

---

(6) 3

R e l i g i n u a

Guere Religinua da Jesu Christo guere Criadore eta Redentoriarena (au da) Jaungoicoaren Seme viciac Guizon eguinic Mundu onetan eracutsi euscun siniste eta Legue santuba, bere Ama Virginaren entraña garbietatic aguertu zanian, gu redimitara, eta nola vici biar guenduban eracustera: siniste eta Legue santu au gordetia, da, Mundu onetan daucagun, lanic principalena, edo, obeto esatiarren, bacarra; emendic daucagu Christaunaren izen gloriosua, zeña artu gueben Bautismoco Sacramentu santuban; bada an guere Ama Eliza Santaren vitartez profesau gueben siniste eta Legue santu au, obligaitan guiñiala Jesu Christoren obediencia, eta servicio santura guere vici güztiraco.

Jaungoicoac, zeña bere obra guztietan dan guztiz Santuba, Mundu onen asipenian, eta bere seigarrengo egunian formau eben bere antzera eta echurara Lurretic, Adan zeritzon, gure lenengo Gurasua, emuten eutsala Anima bat jaquinduriaz, graciaz, eta edertasunez betia; parau edo ifini eben, beretaco eta bere Jatorri edo Descendidu guztiendaco criau

eben Paraiso terrenalian, zeña zan atsegintasunez betericaco Mundu onetaco toqui, porcino, edo parage bat, eta Zeruco Gloriaren iduripen miragarrizco bat: emen formau eben Adanen saiatz ezur batetic, bere Lagun eta Emazte izan biarco eben, Eva; oneic bioc dira bada, Munduban vizi garian, Persona guztien lenengo Guraso bacar biac.

Aren Divina Magestadiac ifini ebenian zoragarrico Paraiso onetan, Lurretic formau eben, gure leneengo Aita Adan au, emun eutsan licencia, an egocen fruta mueta guztiac jateco; bat bacarra ucatu eutsan, bere leialtasuna gauza guichian probauric Zeruco Gloriara andic jasoteco asmo, fin, eta deseoagaz, eriotzaric, eta beste naibaguetasunic batere irago eta sufridu bagaric ala berac, nola beragandic sortuco zirian guztiac: baita ere notificau eutsan, sufridu biarco zitubala ala berac, nola bere Jatorri guztiac eriotza, eta dacuscun beste naibague, eta negar garri mueta guztiac, bardin descuidaitan bazan jaaten , ucatu eutsan, fruta bacar artatic.

Aingueru madaricatu Diabrubac, bere sovervia eta arrotasuna mediante condenauric, eta Zerutic botaric ecusi zanian, embidiaz beteric ezin sufridu izan eben, Guizonac Paraisuan eucan dicha eta edertasuna; eta berialatic

movidu zan tentaitara gure lenengo Guraso bacar bi oneic; eta asi eben bere tentacinoraco conversacinua Evagaz, itanquetan eutsala modu onetan ¿cergatic Jaungoicuac aguindu deutsube, ez daizubela jan Paraisoco fruta mueta guztitic? erantzun eutsan Evac Diabrubari: Paraisuan dagocen Arboleetaco frutatic jaaten dogu; baña Paraisuen erdian daguan Arbolaco frutatic aguindu deuscu Jaungoicuac ez daigula jan, eta ez deiogula ucutu, ill ez gaitian: au entzunic Diabrubac esan eutsan: ez zarai (au janagatic) iñolaco moduz illgo: sinistu eutsan Eva gaisoac Diabru guezurtiari; bota eben bere biotzetic eriotzaco castigubaren bildur santuba; zabaldu eta jaso zituban bere escubac Arbola debecatura; artu eben, eta jan eben bere frutatic; emun eutsan ere bere Esposo Adaneri fruta artatic; onec ere jan eben; eta biac jausi ziran desobedienciaco pecatu mortal icaragarrizco onetan; onela, Apostolu San Pabloc eracusten deuscun leguez, Guizon baten medioz sartu zan pecatuba Mundu onetan, eta pecatubaren medioz eriotza; eta ala eriotza irago zan Guizon guztietara (Adanen medioz) nogan guztiac pecatu eguin euben.

Jaungoicuac, ecusi ebenian guere lenengo

Gurasuen desobedienciaco pecatu mortal au, bota zituban Paraiso eder artatic, eta aequin gu guztioc, beren Jatorriac eta Descendidubac garian leguez: emendic daucagu Evaren Ume desterraduben izen tristia: asostian ichi eusten Zeruco atiac; eta emun eusten castigutzat, egotia eriotzaren bendian, eta, vicitza onetan esperimentaitan ditugun, trabaju mueta guztien bendian, gueldiquetan ziriala eurac, eta euracaz batera beren Jatorri guztiac Animaco eta Corputzeco eriotziaren sentenciaren azpian.

Desobedienciaco pecatu mortal onec, leen esan dodan leguez, manchau zituban ala eurac biac, nola beren Jatorri guztiac, zeñac datozen, Tronco dañau batetic eta Sustrai viciau batetic jaioten diran adar eta frutuben modura; mancha au, zeña dacargun guere lenengo Guraso desobediente bi oetatic, da comunmente pecatu originala esaten deutsaguna: pecatu original au dacargu guztioc guere Ameen Sabeletic, concebidubac garian instantetic; pecatu onegaz guztioc jaioten gara, eta au parcatzaca iñor sartu ez da, eta ez sartuco da Zeruban: bi bacarrac izan dira concebidubac Mundu onetan pecatu original au bagaric, Jesu Christo gure Jauna, zeñaren concepcioan, Guizona zan aldetic,ez eben euqui zer eguinic,eta

parteric batere Guizonaren obrac; eta bigarrena izan zan bere Ama Maria Santisima, zeñaren Concepcino garbian Jaungoicoaren fin bagueco poderio eta jaquinduria Santubac ez euben permitidu, eta sufridu, sortu zedin pecatu original madaricatu au.

Diabrubac bere Jarralla Lagun madaricatubacaz eguin eben leneengo Zeruban Soverviaco pecatu icaragarria; eta, esanic gueldi-tu dan moduban, eraguin eutsan Paraisuan Guizonari desobedienciaco pecatuba: baña gure Jaungoicuac, zeñaren misericordiac diran bere obra guztien gañeracuac, zor ez eutsala Guizonari ezercho Aingueru galdubai baño gueiago, onei alde batera itziric, erruquitu zan, Diabrubaren engañuz estadu negar garrizcuan sarturic eguan Guizonagaz; eta berialatic determinau eben, deseguinquetia, Diabrubac Guizonagan eguin zituban obra, eta calte madaricatu oneic; eta ala ofrecidu eusten gure lenengo Gurasuai, bialquetia Zerutic beren Salvatzallia, zeñac librauco zituban Diabrubaren esclavitudetic, eta ideguico eusten, beren desobedienciac ichi eusten, Zeruco atiac.

Ordutic bada bere Seme Jesu Christo gure Jauna Curutzian ill arteraño ill ziran Persona justo, eta Jaungoicoaren Adisquide guztiac jachi ziran Limbora, edo Abranen Senu esaten

iacon Toqui batera, nun egocen ichadeten beren Libratzalle ofrecidubari (au da) beren Animac guztiz garbiac, eta Purgatoriuen premina baguecuac.

Millaca urtiac iragoric, urreratu zan aren Divina Magestadiac gure redencinoraco señalauric eucan dempora; eta, ofreciduric eucan moduban, bialdu eben bere Semia, gu redimitara; artu erain eutsan Guizonaren naturaleza Ama Virgiñaren entraña garbietan Espiritu Santubaren virtutez eta obraz: aguertu zan bada Munduban guere Salvatzalle fin bagueco Santu au, Jaungoico zana, Guizon eguiazcua eguinic; eta ifini eutsan bere Aita Jaungoicoac Jesu Christoren icena, emun eutsan lan gueiagazco conformecua.

Gure Jaungoicua da Espiritu puruba, Corputzeco beguiacaz ecusi ecin leiquiana, fin bagueco perfeccino, santidade, ontasun, jaquinduria, eta poderio beragaz dabena; eta alacua azquenic, zeinda bere Criaturac ecin iñolaco moduz conprendidu leiquie bere fin bagueco anditasuna: Jaungoico onegan dagoza iru Persona diferentiac, Aitia eta Semia eta Espiritu Santuba, Jaungoicua Aitia, Jaungoicua Semia, eta Jaungoicua Espiritu Santuba; eta iru Persona oneic, beren artian diferentiac, dira naturaleza, izate, eta sustancia bat bacar-

ra eternua, principio eta fin baguecua, eguia bera, eta egui guztiaren principio, eta Iturri firmia.

Jaungoico bacar au, Aitia, eta Semia, eta Espiritu Santuba, Trinidade Santisimua bera da dacuscun, eta ez dacuscun Criatura guztien Eguillia eta Principioa; eta beragan conservaitan dira izatia daucain guztiac; eta beragan vizi, eta movitan dira, vizitza eta movimentuba daucain Criatura guztiac: baita ere da Guizonaren azquen Fina; bada eguiñac gara, aren Divina Magestadia eternidade guztian alabaitaco eta gozaitaco, aurrerago esplicauco dodan leguez; eta zoragarrizco Fin santu eta marabilloso au lograitaco, vide eta vitarteco bacarra da Jesu Christo gure Jauna, Jaungoico eta Guizon eguiazcua, Jaungoicua dan aldetic Amaric ez dabena, baicican Aita, eta Guizona dan aldetic Aitaric ez dabena, baicican Ama, eta au Virgiña eta Doncella garbia beti zala, eta gueldiquetan zala, Jesu Christo jaio baizen lenago, jaiotzian, eta jaio ezquero.

Aita Jaungicoac bada, bialdu ebenian bere Seme Jesu Christo Mundura, emun eutsan, Guizona zan aldetic, iru Oficio edo lan guei principalmente: bata, gu redimitia Diabrubaren esclavitude eta bendetic, leenago eracusten euscula ala verbaz, nola obraz bere Aitaren vorondatia,

eta Zeruraco vidia: bigarrena, gure Abogadu eta Defensore izatia bere aurrian: irugarrena, Mundu onen azquenian eta Juicio generalaren egunian gure Juez bardiña izatia.

Jaungoicoaren Seme eguiazcua, eta bacarra zana eternidade guztitic, Jaungoico eguiazcua, eta bere Aita eta Espiritu Santuba duin eternua, jantzi zan guere Guizatasuneco naturaleciagaz demporan, eta illcorra ez zana, eguin zan illcorra, eta Mundu onetaco pena eta afrenta mueta guztiac padecitaco disposicinocua, eta au gure amorioz: esaten dogu, eguin zala Guizon eguiazcua Espiritu Santubaren obraz, cergatic bere Encarnacinoco Misterio Santuba izan zan amoriozco obra, eta atribuitan deutsagun amoriozco obrac Espiritu Santubari, poderiozco obrac Aita Eternuari, eta jaquinduriaco obrac Semiari atribuitan ditugun leguez; baña Jaungoicuac beragandic campora eguiten dituban obra guztietan igual parte daucai iru Personac; eta ala Encarnacino Santuco Misterio au izan zan Trinidade Santisimuaren obra miragarrizcoa, gueldiquetan zala Guizon eguiazcua eguinic bigarren Personia, zeña dan Semia; bat soñecua jazten daguala, beste bic lagunduco baleutsai, jazteco obra izango lizateque irurena, eta eguiaz bat jantziric guelldituco lizateque; moduren ba-

tera cerbait aiquetara emutiarren, ala guertatu zan, Semia bacarric Guizon eguinic, eta guere Naturaleciagaz jantziric gueldiquetia, izanic Encarnacino santu au Trinidade Santisimuaren obra.

Eliza Ama Santaren Fede eta siniste eguiazcuac ezaguquetan eta sinisquetan dau Jesu Christo gure Jaun Jaungoico eta Guizon eguiazco onegan Persona bat bacarra, eta au Divinua Guizatasun eguiazcuagaz jantzia, eta uniduba; eta ala condenauric dauca erejiatzat, esatia, Jesu Christoc daucala, Guizona dan aldetic, beste Persona Humano bat: orobat Eliza Santaren Fede eguiazcuac condenauric dauca, esatia, Jesu Christo, Guizona dan aldetic, dala Jaungoicoaren Seme adoptivoa Mundu onetaco beste Justuben modura; bada bacarric ezagutu eta autorquetan dau Jesu Christo bat, eta au Jaungoicoaren Seme propio eta eguiazcua, Guizazatasun eguiazcuagaz jantzia, eta uniduba, Guizon eguiazcua eguinic; eta ala Fede santubac eracusten deuscu, Jesu Christo gure Jaunagan naturaleza bi, bata Divinua, bestia Humanua, Entendimentu bi, bata Divinua, bestia Humanua, Divinuac, Jaungoico eguiazcua dan aldetic eta Humanuac, Guizon eguiazcua dan aldetic; orobat vorondate

bi, bata Divinua, bestia Humanua, baña memoria bat bacarra, eta au Humanua, Guizon eguiazcua dan aldetic; cergatic Jaungoicuac ez dau memoriaren premiñaric; bada gauza guz(-) tiac dacus ala iragoac nola etorquizunecoac eta presentecoac.

Jaungoicuaren Semia Guizon eguiazcoa eguitia Ama Virgiñaren entraña garbietan izan zan instante bateco obra; bada Trinidade Santisimuac Señora onen odoletic formau eben Corputz bat, criau eben ezeberecetic Anima bat, unidu eben Anima au Corputzari, eta Jaungoicoaren Semia unidu zan Corputz eta Anima uniduric egozenai, gueldiquetan zala bera bacarric Guizon eguiazcua eguinic; eta au guztiau guertatu zan instante batian.

Jesu Christoren Anima, criauba izan zan instantetic, unidu zan Jaungoicotasunagaz, eta argatic, bere Gloria gozaitan eben leguez, izan zan gloriosa; orobat ere bere Corputza lenengo instantetic unidu zan Jaungoicotasunagaz beragaz, eta izan zan gloriosua, Corputz glorioso batec dituban lau propiedadiacaz, zeñac dirian inpasibilidadia, claridadia, subtileza, eta ligereza; baña aren Divina Magestadiac ez eutsan beiñere comunicau bere Guizatasuneco Corputz gloriosuari inpasibilidadeco dote edo propieda-

dia, eta ala ill arteraño beti egon zan dispo-
niduric eta pronto padecitaco gure amori-
oz, emun gura eutsain tormentu mueta guz-
tiac; argatic Pecatari bere Etsai eta Malecho-
rien aldetic sufridu zituban ecin gueiagoco
tormentubac bere Corputzian, eta orobat
bere Animan ecin gueiagoco afliccinuac, de-
tenitan zitubala, pasino santu au eragotzi
eicuen bere gloriaren errubac ala Animaan
nola Corputzian: baña impasibilidadiagaz
ostiango beste iru propiedadiac comunicau
eutsan bere Corputz gloriosuari bere vizitzan,
claridadia, Taborco Mendian bere iru Discipu-
lu San Pedro, Santiago, eta San Juanen aurri-
an aguertu zanian Eguzquia duin arguia, ederra, eta claru-
ba; subtileza, bere Amaren sabeletic jaio za-
nian, urteten ebela enzerrauta eguan Arca
artatic Mundura, Cristalaren alde batetic
bestera Eguzquiaren claridadia iragoten
dan modura, Cristalari dañuric batere
eguin bagaric; eta comunicau eutsan lige-
rezaco propiedadia bere Corputzari, Icha-
soco uraren gañian oñez ibilli zanian, bar-
rura sartu bagaric; bada aren Divina Mages-
tiac encarnau zan instantetic Zerubetara igo
arteraño emun zituban, pausuac alaco moduz
ordenau zituban, zein da norc naic ezagutu, eta

sinistu eiquian, zala Jaungoico eguiazcua eta Guizon eguiazcua; cergatic puntu bi onein siniste firme bagaric ezin salvau guindezque: oneic onela esplicauric, jarraiquetara nua, atzera itziric daucadan, sallari.

Esanic itzidot , nola Aita Jaungoicoac, bialdu ebenian Mundura bere Seme Jesu Christo, emun eutsan principalmente iru encargu; baita ere, zeintzuc dirian iru encargu principal oneic: Jaungoico eta Guizon eguiazco Jesu Christo gure Jaunac bada, bere Aita Eternuaren guganaco Misericordiagaz betericaco ordenamentubac cumplitiarren, vizi izan zan ogueta amairu urteetaco dempora laburrian eracutsi eutsan pecatuz, pasinoz, eta vizioz ichuturic eguan Guizonari bere Aita Jaungoicuaren vorondate santuba, eta Zeruraco vidia, berac artaraco cunplitan ebela obraz, aoz eracusten eben guztia, eta portaitan zala bere vizitzaco, eta andic aurreraco pauso guztietan, leenagoco demporetatic Patriarca eta Profeta Santubac Escritura Sagraduban aren Divina Magestadiaren gañian esanic itzi euben moduban: eguin zituban Milagro guztiz andiac bere doctrina santubaren pruebaraco: escogidu zituban amabi Discipulu, Guizon guztiz

pobriac , eta ignorantiac, beragaz ibilli zitecen, eta bere vizitza, doctrina, eta Milagruen Testigu fielac izan zitecen; eta ifini eusten Apostoluben izena; oneitatic bat izan zan Judas traidoria, zeña, codiciac venciduric, etori zan azquenic bere Maisu eta Salvadore Jesu Christo saltzeera , eta, desesperauric Jaungoicoaren Misericordian, urcatu eben bere buruba, onetan eguiten ebela pecatu ascoz andiagua, bere Salvadoria dirubacatic saldubagaz baño; (onen lecuban izan zan escogiduba San Mathias Apostoluba) nonbrau eben Apostolu guztien Buru eta Principetzat San Pedro Apostoluba, ifinten ebela Apostolu Santu au bere Esposa, eta gure Ama Eliza Santaren columna, edo cimentu firmetzat, ala bera, nola bere Silla ocupauco eben Aita Santu Erromacua, zeña, nor nai dala, bere demporan da San Pedroren Sucesoria Dignidadian, Eliza Santaren Buruba, eta Jesu Christoren Vicarioa emen Lurrian, nori Christaun guztiac dagoza obligauric obedecitara, salvauco badira.

Onela bere gauzac ordenauric, eta Judeguben Legue zar eta santuco Mandamentu guztiac cumpliduric, emun eben, Guizona zan aldetic, bere vizitza Curutzian, Burdinazco ultziacaz josiric, pillosic, eta Lapur bien erdian itzulten ebela bere Zanetaco odol precio-

soa: eriotza mueta au orduban zan Malechoriai emun oi iaten alcitequian lotsa eta afrenta garriena, gaurco egunian Urcamendia dan leguez; eta ofrecidu eutsan bere Aita Jaungoicoari bere pasino, eta eriotza inocentia guere pecatuben satisfaccinoraco, eta guere redencinoraco; erosi guinduban, eta, beretzat izateco, marcau guinduban bere Zanetaco Odol preciosuagaz; bere eriotziagaz deseguindu eben guere eriotzia; librau eben Curutze santuco Arboliagaz, beste Arbola bategaz Infernuban preso guelditu zan Guizona, urraquetan ebela, gure contra emunic eguan condenacinoco decretuaren escritura; eta quendu eben negargarrizco decreto au au , clavaitan ebela Curutzian; eta quendu eutsan Diabrubari, Limbuan eucan Justu guztiac, etaraten zitubala beragaz andic Gloriara Triunfo andian, eta salvaitan ebela Guizona Guizonagaz: modu onetan cumplidu eben, bere Aita Jaungoicuac emun eutsan, leneengo lan gueia edo encarguba, zeña zan, gu Diabrubaren bendetic libraitia, leenago eracutsiric izteen euscula bere Aitaren vorondate santuba, eta Zeruraco vidia.

Curutze santuban ill ezquero, bere Anima santisima Jaungoicotasunagaz uniduric jachi zan Infernuetara, an Limbuan

Mundubaren asipenetic arteraño bere etorrera santubaren esperan egocen Anima justo guztiac libraitara, gorago esanic itzi dodan leguez; consolau zituban Purgatorioan egocen Animaac , aliviaitan eustela bereen penac; eta gueitu eusten Condenaubai beren confusinua eta tormentubac: eta bere Corputz santuba orobat guelditu zan Jaungoicotasunagaz beragaz uniduric; cergatic Jaungoicoaren Semiac bein Guizon eguin ezquero, ez dau iñoiz ere beragandi bota guere Naturaleziaren edo bere Humanidade santubaren soñecua.

Resucitau zan irugarren egunian Illen artetic, ez gueiago illteco, juntaitan ebela bere Anima Santisima bere Corputz Santubagaz; baña aren Divina Magestadiac gure amorioz bere Corputzian padecidu zituban Llaga sagradubac ez zituban borrau, resucitau zanian; baicican conservau izan zituban zabalic bere Oñetaco eta Escubetaco ultze zuluac, eta Bularreco Llaga sagraduba, resucitau ezquero ere; eta resucitauric andic berroguei garren egunian Llaga santu oneicaz euracaz igo eben Zerubetara bere Apostolubac presente eta beguira egocela; nun, esaten dan, daguala jasarriric Aita Jaungoico guztiz poderosuaren

alde escumatatic, guri aiquetara emutiarren, Jaungoicua dan aldetic, daucala igual Gloria Aitiagaz eta Espiritu Santubagaz, eta, Guizona dan aldetic, beste Bienaventuradubac baño gueiago.

Jesus Divino onec, Mundutic ia partiduco zan aurrian, erregutu eutsan bere Aita Jaungoicuari modu onetan: Aita Santuba, gorde eguizu zeure izenian, emun deustazun (Discipulu) oneic, izan ditezen (gugaz) bat, zu eta ni (gauza) bat garian leguez; baña ez deutsut erreguquetan euracatic bacarric, baita ere euben predicacinuaren vitartez nigan sinistuco dauben guztiacatic, guztiac izan ditecen bat, zu Aita nigan, eta ni zugan leguez, eurac ere izan ditecen gugan gauza bat: fin santu onetaraco ere gura izan eben, presentaitia Zeruban bere Aita Jaungoicuari gure amorioz padecidu zituban bost Llaga sagradubac ideguiric, ala izan zedin bere Aitaren aurrian gure Abogadu eta Defensore eficaza, presente ifinten deutsala, gure pecatubacatic padecidu zituban herida santu aiec; eta gu ere Llaga sagradu aetatic sartu guindezen Jaungoicoagana esperanza firmiagaz guere pecatuben parcacinuaren esque, eta guere Animeen salvacinuaren billa; argatic esa-

ten deuscu San Juan Evangelistac: pecatu eguin badogu, daucagu Aitagan Abogaduba, Jesu Christo justuba; eta bera da bitartecua gure pecatuben parcacinoraco: onela bada guere Jesus maita garriac, Munduban vizi zanian, cumplidu eben, eta orain Zeruban cumplitan dau gure Abogadu eta Defensoriaren oficioagaz, zeña dan bere Aitac emun eutsan bigarren lan gueia.

Zerura, esan dodan moduban, igoric aren Divina Magestadia, eta Limbuan deteniduric egozen Anima justo guztiac bere Glorian triunfo andian sarturic, andic amargarren egunian, Eche baten junto egozela Apostolu santu guztiac, bialdu eusten Espiritu Santuba, Mundutic ausentau baño leenago ofrecidu eusten leguez; eta Espiritu Divino onec izio zituban Apostoluben biotzac Jaungoicoaganaco, eta Jaungoicoagatic Lagun Progimo guztiacanaco amorioan; instruidu zituban beinguan Munduco Lenguage guztietan; eta confirmau zituban bere gracia santuban.

Jesu Christo gure Jaunac, bere gauzac onela ordenauric gure oneraco, cumpliduco dau bere demporan, gure Juez bardiña izate-

co encargubagaz, zeña dan, bere Aita Jaungoicuac emun eutsan irugarren lan gueia: leneengo etorrera eguin eben Aur bat eguinic, gu salvaitara etorri zanian; eta nola bere leneengo etorrera manso, bigun, eta guganaco erruquiz eta amorioz betericaco onetan Mundutar madaricatubac aiñ gaizqui juzgau, sentenciau, eta tratau euben, ala eurac ecusico daube aren Divina Magestadia beren Juez justotzat Mundubaren azquenian, zeñian motivo justoric ascogatic eguingo dau bere bigarren etorrera gloria eta autoridade guztizcuagaz, Creduan sinisquetan dogun leguez, viciac eta illac juzgaitara: ez iaco ezcutauco dan pensamenturic ocultuena; ez dau premio bagaric itzico, premiñan daguanari bere izen santuban emun iacon baso bat ur fresco; ez dau ere itzico castigau bagaric guizur chiquin bat; guztia izango da bardiña, eta justuba; onela bere Juicio santu au eguiteco demporan izango da ezagutuba gure Jauna, David Erregue eta Profeta santubac esaten deuscun leguez.

Juicio mueta bi dira, Guizonac sufridu biarco ditubanac; bata particularra, bat ilten danian; emen erabaguiten dau aren Divina Magestadiac Guizonaren betico suertia; edo ilten da

pecatu originala parcatzaca, eta onen Animia, ez padauca beste pecaturic, izango da Gloria, eta pena baguecua; bere destinua Limbua, baña ez Limbo ura, zeña aiquetan dogun Abranen Senubaren izenagaz, nora jachi ziran Mundubaren asipenetic Jesu Christo Curutzian ill arteraño partidu zirian batere culpa eta pecatubaren batere errubagueco Anima Justo guztiac, baicican Limbo diferentia, nora duacenac, ez daube ecusico eternidade guztian Jaungoicoaren Gloriaric: edo illten da pecatu mortalian, eta onen Animia dua eternidade guztiraco Infernuco Suzco Calabozo icaragarri aietara: edo illten da Jaungoicoaren Gracian pecatu mortal bagaric; eta onen Animia dua zucenian Zerura, guztiz garbia badago; edo leenago Purgatorioco peneetara , bardin badauca, zer purgau pecatu venialen batzubec, edo pecatu mortal parcatubacatic Jaungoicuaren Justicia bardiñari zor deutsan pena temporalen batzubec, zor oneic pagauta edo berez, edo Mundutarren Sufragioacaz, Zeruco Gloriara igoteco seguridade guztizcuagaz.

Bigarren Juicioa da generala, Mundubaren azquenian guertatuco dana: Juicio particularrian ezin jaquin daiquegu, nori zer suerte cavidu izan iacon; baña generalian, guztien

vistan izango dan leguez, diran guztien suertiac jaquingo dira; eta Juicio onetara guztioc presentauco gara, Munduban izan ditugun, Corputz eta Animequin, Jaungoicuac artaraco biztzen eta resucitaitan gaitubala; bai, guztioc egongo gara (diño San Pablo Apostolubac) Jesu Christoren Tribunaliaren aurrian: andic aurrera Purgatorioaren premiñaric izango ez da, Anima Justubac preso eucan Limbuaren preminaric izan ez dan leguez, Jesu Christoc Anima aiec bere leenengo etorreraren azquenian andic librau zituban ezquero; eta ala Juicio general onetatic aurrera, arteraño Animiari bacarric tocau izan iacon edo Salvacinoco edo Condenacinoco suerte beticua participauco, eta comunicauco iaco Mundu onetan izan eben Corputzari; eta onela, illten garian instantian mereci dogun suertiagaz conforme vizico gara Corputz eta Anima eternidade guztian.

Juicio general au, eguiaz guertatuco bada ere, iñorc ez daqui, noiz izango dan; emungo ditu, bai, leenaz bere señaliac; oneitatic principaleenac izango dira iru: lenengua, pecatuba gueiquetia, eta Caridadia ascoren biotzetan otziquetia: bigarrena, Evangelio Santuba Mundu guztian predicaitia: irugarrena, Ante=Christuaren etorrera.

Leneengo señalia, zeña dan pecatuba

gueiquetia, eta Caridadia otziquetia, guerta-
quetan danian, Fede santuba eta Esperanza
ere guichitubagaz juango dira; cergatic peca-
tubaren abundanciac eta Caridadiaren fal-
tiac ondoren dacarde Esperanza eguiazcua-
ren argaltasuna, eta Fede santubaren guichi-
tasuna; baña onegaz guztiagaz ciertuba da,
Fede santubac eracusten deuscun conformida-
dian, Jesu Christoren Esposa eta gure Ama
Eliza Santa, Catolica, Apostolica, Erromacu-
ac iraungo dabela firme Lurraren gañian Mun-
dubaren acabaeraraño; eta ala Mundubac di-
rauban bitarte guztian, vicico dira bere gañian
Santubac eta Christaun eguiazcuac; eguia
da; oneic izango dira perseguidubac; bada
pecatuba gueitubagaz, eta Fedia, Esperancia,
eta Caridadia guichitubagaz duacen eran,
Pecatari madaricatubac empeñauco dira, des-
terraitan Lurraren gañetic Jesu Christoren ize-
na bera; baña ez deuste valioco beren aleguiñ
guztiac; Jesu Christoc berac esaten deuscu bere
Evangelio santuban: entregauco zaitube leena-
go Juecen escubetan zeuben Gurasuac, zeuben Senide,
Aide, eta Adisquidiac, eta illgo zaitube; eta guztiac
izango deutsube gorroto nere izenagatic; baña (nere
contura) zeuben burutic ez da galduco ule guizi bat;
persecucino onen ondoren izango dira guerrac, Machi-
nadac, Izurriac, eta gosiac: onein ondoren ecusico dira

señale izugarriac Eguzquian, Idarguian, Izarretan, eta Zerubac eurac ere icaratuco dira; eta oneic ecusi ezguero gañian da Mundubaren acabera, Illeen ' ' ` resurreccinua, eta Jesu Christo gure Jaunaren bigarren etorrera, bere Juicio generala eguitera: aiñ dempora gogorrac izango dira oneic, zeinda Jaungoicua bera empeñauco da laburquetara, Christaun Justo eta eguiazcuai deusten amorioagatic: onela guertatuco da, batera acabaitia Munduba bera, eta Mundubaren gañeco Eliza Ama Santa Catolica, edo (obeto esatiarren) batera izango dira Mundubaren azquena, eta Eliza Ama Santaren aldaeria Mundutic Zerubetara.

Evangelio santuba predicauco da Mundu guztian Jesus Divinuaren bigarren etorrera santu onetaraco; bere lenengo etorrera santuban advertiduric itzi guinduban modu onetan: (nere) Erreinuco Evangelio au predicauco da Mundu guztian Jente guztien testimonioraco; eta orduban etorrico da acabaera: eta leneengo etorrera santubaren aurrian San Juan Bautista gloriosua aguertu zan leguez, penitencia predicaitara, orobat ere bere bigarren otorrera santu onen aurrian etorrico dira Enoc eta Elias Profeta, guri pecatuben gañeco penitencia predicaitara.

Ante=Christuaren etorreriaren gañian, zeña izango dan Juicio generalaren irugarren señale principala, modu onetan contuban ifinten gaitu Apostolu San Pabloc: iñorc iñolaco moduz (diño) engañau ez zaiela;

ez da Jesu Christo etorrico, gu juzgaitara, etorri baño leenago (Fede santubaren falta, eta Eliza Santaren persecucinoa); eta arguitu baño leenago pecatubaren Guizona, condenacinoco Semia (au da Ante=Christua) zeñac contradeciduco daben (doctrina santubari) eta jaguico dan, Jaungoicoaren izena daucan, eta Jaungoicotzat adoraitan dan gauza guztien gañian alaco moduz, ece jasarrico da Jaungoicuaren Templuan, presentaitan dabela bere Persona, Jaungoicoa baliz leguez; onen etorreria izango da Diabrubaren obriagaz conformecua guezurrezco poderio, señale, eta milagro (falso) mueta guztietan, eta pecatubaren engañu guztizcuagan condenaitan diranentzat; cergatic gura izan ez euben errecividu, salvaitaco premina euben Egui santubaren amorioric.

Ante=Christo onec duda bague izango ditu bere Jarralla eta Discipulu asco; baña Jesus onac advertitan gaitu bere Evangelio santuban, jausi ez gatecen bereen engañuzco trampeetan: cuidadu (diño) iñorc engañau ez zaien; cergatic asco etorrico dira nire izenian, esaten daubela: ni Christo naiz: eta engañauco ditube asco; orduban iñorc esango baleutsube: ona emen Christo; edo ara an: ez eguizube sinistu gura: esango baleutsube bada: ara, nun daguan Christo Desiertuban, ez eguizube urten (ecustera): ara (onelaco) Eche, (edo alaco Toquitan): ez eguizube sinistu gura.

Jesu Christo gure Jaunac aseguraitan de-

uscu bere Evangelio santuban, Jaungoicuac baño bestec ez daquiala, noiz izango dan Juicio general onen egun solemne, eta andia: eta gueiago ere diño: Noenen egunetan guertatu zan leguez, orobat izango da Guizonaren Semiaren etorreria; cergatic Diluvioaren aurreco egunetan Gentiac vizi zirian leguez, jaaten eta edaaten ; ezconquetan, eta ezcontzeetara emuten beren Umiac, Noe Arcaan sartu zan egun artaraño; eta conturatu ez zirian (leguez), guztiac acabau zituban, Diluvioa bereen gañian etorteraño; orobat ere izango da Guizonaren Semiaren etorreria: orobat Sodomaco eta Gomorraco Gentiac, Zerutico Subac beinguan abrasau aurreraño, ardura bagaric jaaten eta edaaten euben; saldu erosiac eguiten zituben; Arbolaac plantaitan zituben; eta Echiac eguiten zituben; eta beinguan etorri izan iaten bereen galdu biarra; orobat vicico dira Gentiac descuidauric Juicio general onen aurrian.

Doctrina santu onen vistan Apostoluben Principe San Pedro gloriosuac esaten deuscu: Jaunaren eguna etorrico da Lapurraren guisara: beste aimbeste aiquetara emuten deuscu San Pablo Apostolubac: Jaunaren eguna, (diño) Lapurra gabian leguez, orobat etorrico da; cergatic (Mundutarrac) esan daienian: oraiñ daucagu baquia eta seguridadia: orduban etorrico iate beren gañian ustez uste bagaco eriotza, Seinguintzaco doloriac

artu oi dauben leguez Emacumia; eta ezin igues eguingo daube eriotza onetatic.

Emetic claridade guztizcuagaz ezaguquetan dogu, cein Atso ipuiñ eta guizur andiac dirian Juicioaren aurreco demporacatic esan oi diranac Jente comun eta ignorantien artian: nola dirian: Lurrac ez dabela emungo bedarric Ganauben alimenturaco; ezta ere Soruac fruturic Guizonen sustenturaco: Emacumiac ez ditubela Aurric eguingo; eta onein antzeco beste milla guizur: orain dacuscun leguez, nere Illoba, Mundo onetaco carrera orduban ere juango da; bacarric bada sentiduco dira esplicau dirian iru señale principalacaz gañera Guerrac, Machinadac, Gosiac, Izurriac, eta Lur icara andiac, baña ez beinguan eta era batera Mundu guztian, eta bai, Evangelio santubac diñuan leguez, Partidetan (au da) bein batian eta bein bestian, baña ezer ere falta bagaric ondo eta soseguz vizi dan Jaungoicoaren bildur baguecuac onelaco gauzai gaurco egunian caso guichi eguin oi deusten leguez, orobat ere orduban onelacuac caso guichi eguingo deuste; eta ala oneic vizico dira urte obiaguen esperanzan, eta beste Mundutar miserabliac ibillico dira aleguin guztiac eguiten beren miserietatic libraitaco; eta onetan dagocela eta dabiltzela, noiz bereen ustian seguridade eta baque guztizcuagaz, orduban artuco ditu, eta arrapauco ditu Jaungoicoaren egun andi onec, Lapurrac Echeetan gabaz sartu oi dirian leguez, Echecuac lotan descuidauric dagocela; eguia da, Jaungoicuaren bildur santuban firme vizi diran Christaun onac, ecusiric esan diran señaliac, conturatuco di-

ra, eta duda bague ezagutuco daube, ez daguala urrin Juicio generalaren egun andi, eta glorioso au.

Juicioco egun au aitaquetan danian, esan oi da: He! gure egunetan beinic bein ez da guertatuco: orobat bada esango daube, orduban vizi diranac; eta ala ez daquigu eguiaz, gure demporan izango ete dan edo ez: guacen orain atzera guelditu dan sallari jarraiquetara; eta Jesu Christo gure Jaunaren vizitza, pasino eta eriotzatic guere Religino santuban sortu izan diran beste Misterioric principalen batzuben gañian zerbait esatera.

Jesu Christoren pasino santuco merecimentubac dira neurri, cabu, eta fin baguecuac, gure pecatubac parcaitaco; baña, lograuco baditugu, acudidu biar dogu Sacramentu santubetara; cergatic aren Divina Magestadiac, Zerubetara igo baño lenago, itzi eutsan bere Esposa eta gure Ama Eliza Santari zazpi Sacramentu, zeñetan depositau zituban bere pasino eta eriotza santuco merecimentubac; eta ala Sacramentu santu onein bitartez Jesu Christoc parcaquetan deuscu pecatubac, gueiquetan deuscu Gracia, eta emuten deuscu virtute santubac, obra onac eguiteco, eta Zeruco Gloria irabazteco.

Aurrera irago baño lenago advertidu gura zaitut, nere Illoba, Eliza Santaren Ministro fielac predicaitan deuscuben Jaungoicoaren verba santuba dala gure Animetaco alimentu espirituala, Corputzeco alimentuba Oguia dan leguez; ala eracusten deuscu Jesus Divinoac bere Evangelio santuban; berroguei

eguneco barubacaz gosetu zanian Desiertuban; estadu onetan ecusi ebenian Diabru tentadore eta soverviac aren Divina Magestadia, esan eutsan modu onetan: Jaungoicoaren Semia bazara, aguindu eguizu, Arri oneic Ogui biurtê ditecen: orduban erantzun eutsan Jesus Divinoac: escribiduric dago (Escritura Sagraduban) ez da vizi Guizona Oguian bacarric, baita ere Jaungoicoaren aotic urteten daben verba mueta guztian: bai, nere Illoba, verba santu onen predicacino fielaren vitartez conservaitan dira, eta aumentau eta zabalquetan dira Lurraren gañian gure Religino santuco sinisteta Legue eguiazcua, zeñac bague ez dago Salvacinoric; eta ala Jaungoicuac Munduban eguin oi daben castiguric andienetatic bat da, guri ucaquetia bere verba santubaren predicacino fiela, Amos Profeta Santubac eracusten deuscun leguez: beguira (esaten dau) datoza egunac, diño Jaunac; eta bialduco dot gosia Lurrera, ez Oguiaren gosia; ezta Uraren egarria, baicican Jaunaren verbia entzuteco (gosia eta egarria).

Ecusiric dago bada, Jaungoicoaren vorondate santuba dala, gu salvaitia predicacino santubaren vitartez, San Pablo Apostolubac diñuan moduban: Jaungoicoaren vorondatia (diño) izanda (Mundutarrac) zoraqueriatzat daucain predicacinuaren vitartez salvaitia (beragan eguiaz) sinisquetan daubenac.

Predicacino santu au eguiten deuscube Aita Santu Erromacuagandic asi eta bere obedienciaren azpian vizi diran Obispo guztiac, eta oneic destinaitan dituben Predicadore, Misionero, eta Parroguietaco

Maisu guztiac, predicaitan deuscubenian Eliza Ama Santaren doctrina santubagaz conforme; baita ere predicacino santu au eguiten daube Confesoriac beren Confesonariotan, eta Familietaco Burubac beren Familietan; eta orobat Superiore, beren bendecuac Jaungoicoaren bildur santuban bezaitaco obligauric dagocen, guztiac; Zeruban dagocen Santubac ere predicaitan deuscube, Munduban vizi ziranian, gure instruccinoraco escribiduric itzi euscuben Liburu santubetan, batez ere Escritura Sagraducoetan.

Jaungoicoaren vorondatia dan ezquero, gu salvaitia predicacino santubaren vitartez, bere Animiaren salvacinuagaz azturic vizi da, Sermoiac entzuteco iguiña daucan Christauba; onelacuagatic ara nola esplicaitan dan Espiritu Santuba: (Jaungoicoaren) Leguia aitu ez daguian, bere Belarriac apartaitan ditubanaren oracinua (diño) izango da madaricatuba: cuidadu bada, nere Illoba: izan zaite asistentia Meza nagusitara, eta Eliza Santaren Ministro fielac predicaitan dituben Sermuetara; eta orobat bezau biar dozu onetara zeure Familia: noian orain nere sallari jarraiquetara.

Espiritu Santubac bada (esanic itzi dodan moduban) indartu zitubanian Apostolu Santubac Jesu Christoren doctrinan eta Leguian, berialatic Apostolu Santu oneic partidu zirian, bacoitza bere aldetic; eta euben vizitza, predicacino, eta Milagruacaz zabaldu, eta erein euben Mundu guztian Jesu Christoren doctrina eta Legue santuba, Martiri illten zirala, San Juan Evangelista apartau ezquero beste guztiac Fede santubaren defensan.

Apostolu glorioso oneic itzi zituben Munduban beren Sucesoretzat Obispo Jaunac, eta Sacerdotiac; baña nola aien

artian San Pedro zan guztien Principe eta Buruba, orobat andic ona eta emendic Mundubaren azqueneraño Erromaco Obispo Jauna da San Pedroren Sucesoria, Obispo guztien Principe eta Buruba, Aita Santu Erromacua, Jesu Christoren Vicarioa emen Lurrian, eta Eliza Ama Santaren Columna firmia, zeña Pecataria bada ere beste Christauben guisara, ezin utsic eguin daique, Eliza santaren Buruba dan aldetic erabaguiten deuscun doctrina eta Leguian; cergatic Jesu Christoc berac dauca autorturic Evangelio santuban San Pedrori eta onen Sucesoriari bere Espiritu Divinoaren asistencia, onela erabaguiten deuscun doctrinan utsic eguin ez daguian gure oneraco.

San Pedro gloriosua Jesu Christoren aguinduz juan zan Erromaco Ciudadera; an ifini eben bere asientuba edo Silla; an bertan padecidu eben Martirioa; eta emetic dator, izatia Erromaco Obispua San Pedroren Sucesoria, Eliza Santaren Buruba, eta Jesu Christoren Vicarioa emen Lurrian, zeñari Christaun guztioc gaoza obligauric obedecitara, salvauco bagara.

Apostolu Santubac Mundu guztian predicau, eta zabaldu ezquero Jesus beren Maisu eta Redentoriaganaco sinistia, bere doctrina, eta Legue santu graciazcoa, sinistu eta biotz firmiagaz gorde euben guztiac doctrina eta Legue santu au, salvau ziran; eta aecandic gugana jaachi eta conservau izan da Legue eta doctrina santu au, Jesu Christoc bere Esposa eta gure Ama Eliza Santan ifini izan dituban bere Apostoluben Sucesorien vitartez, nola dirian Obispo Jaunac eta Sacerdotiac, Aita Santu Erromacuen azpian eta obediencian vizi izan diranac: doctrina eta Legue santu au profesaitan dauben guztiac componitan daube Jesu

Christoren Esposa eta gure Ama dan Eliza Santa, Catholica, Apostolica, Erromacua.

Tratadu onetan iracurten dozun guztian, nere Illoba, Eliza Santaren izena, ez dozu aitu biar Parroquia, Conventu, eta Ermitetaco Elizaric, baicican, Apostolubac eracutsi euscuben Creduan sinisquetan dogun Eliza, Aita Astetec bere miragarrizco doctrinaco Cartillan esplicaitan daben moduan (au da) Christaun fiel guztien Congregacinua eta Juntia, zeñaren Buruba dan Aita Santu Erromacua: baña Eliza Santa onec euqui izan ditu emen Lurraren gañian estadu diferentiac, baita ere emen Lurraren gañian vizi dan Eliza Militantiagaz ostian baditu beste grada edo malla bi, aurrerago esplicauco dodan moduban, eta grada eta estadu guztiac eguiten daube Eliza Santa bacar au.

Eliza oni deritza Santa; cergatic bere doctrina ete Leguia guztiz santubac dirian: deritza Catolica; cergatic bere claridade guztizcuagaz Eguzquiaren urtaieratic sarrerarañó Mundu guztian argui eguiten daben; baita ere cergatic salvau gura dauben guztiac alistau biar dirian Bautismo santubaren vitartez Eliza Santa onen Miembrotzat: deritza Apostolica; cergatic Apostolu santubac Jesu Christoc fundau eben Eliza santa onen sinistia eta doctrinia zabaldu euben Munduban beren predicacinuagaz eta Zanetaco Odolagaz: deritza azquenic Erromacua; cergatic Lurraren gañian vizi dan vitartian, daguan Aita Santu Erromacuen unioan eta obediencian:

Eliza Santa onec daucan izen glorioso oneic, es-

plicauric itzi ditudan moduban, Jesu Christogandic onacuac ditu; cergatic Apostolu Santubac eta Aita Santu Erromacua, nuecandic datocen izen oneic Eliza Santari presenteco estadu graciazcuan, Jesu Christo gure Jaunagandic onacuac dira: emendic ez dozu pensau biar, nere Illoba, ez eguala Eliza Santaric Jesu Christo baicen lenagoco demporeetan; bada Eliza Santa onec euqui eben bere asipena gure lenengo Guraso bi aietan, izen diferentiac bacituban ere, edo ia Jaungoicuaren Pueblo escogidubaren izena, edo ia Sinagogaren izena.

Eliza Santaren grada edo Mallac dira iru; bata da emen Lurraren gañian vizi dana, eta deritza Militantia; cergatic dabillen guerran bere iru Etsai diran Diabrubagaz, Mundubagaz, eta Araguiagaz, lograu arteraño victoriaren Coroia, Malla onetan vizi dira nasturic Onac dongacaz.

Elizaren bigarren Malla da, Purgatorioco penetan dagocen Anima Fiel eta bedeincatubena; eta oni deritza Eliza Purgantia; cergatic Anima oneic Mundutic partitaco demporan, Gracian egonagatic, guelditu ziran zorretan Jaungoicuaren Justicia bardiñari; eta duaza, zor oneic pagaitara Purgatorioco penetan; ez dira oneic juango Zeruco Gloriara, beren zor guztiac pagau arteraño edo ya eubenez, edo ya besteren Sufragioz, guztiz seguru badagoza ere, Zerura igoteco: Purgatorioco Anima bedeincatu oneic Jesu Christoc Limboco Animac bere Gloriara ja-

so arterañoco, guztiac iragoten zirian Purgatoriotic Justuben Limbora, nun gueldiquetan zirian ichodeten Jesus Divinuaren advenimentu santuba; baña Jesus gure Redentore maitiac, Zeruco atiac ideguiric bere Eriotza eta pasino santubagaz, Limboco Animac bere Gloriara jaso zitubanetic onaco guztiac, Purgatorioco penetan garbituric, Jaungoicuaren Justicia bardiñac escaquetan daben moduban, igoten daube zucenian Zerura.

Eliza Santaren irugarren grada edo Malla da, Trinidade Santisimuaren Arpeguia, eta Gloria miragarrizcua Zerubetan gozaitan dagocen Anima Bienaventuradubena; eta oni deritza Eliza Triunfantia; cergatic, emen vizi ziranian, vencidu zituben (esan ditudan) Animaco beren iru Etsaiac Jaungoicuaren graciaren laguntasunagaz, eta beren obra onacaz; eta partidu zirian Mundu onetatic, edo Purgatorioco penetatic triunfo eta victoria andian, onen premiotzat Jaungoicuac emuten deustela betico Gloria bere Seme Jesus glorificaubaren compañian, guztien Buru, eta Capitan dala Jesus, zeñaren merecimentuz eta vitartez dauca Eliza Santac triunfo glorioso au: baña, esplicau ditudan iru Grada edo Malla oneic eguiten daube Eliza Santaren Corputz bacar bat, Creduan sinisquetan doguna.

Mundubaren asipenetic Apostolubac Jesu Christoren doctrina eta Legue santuba zabaldu baizen le-

nago ill ziran guztiac Jaungoicuac ofreciduric eucan Salvatzallaren esperanzan, eta aren Divina Magestadiaren Graciazco estaduban, dira Eliza Santa onen Miembruac, andic ona eta emendic Mundubaren azqueneraño Jesu Christo ganaco siniste eguiazcuan eta estadu graciazcuan ill diranac, eta illgo dirian guztiac Corputz bacar onen Miembro eguiazcuac diran eta izango diran leguez.

Eliza Santac, presenteco Legue graciazco estadu onetara etorri baño lenago, euqui izan ditu emen Lurraren gañian beste estadu diferente bi: bata Legue naturaleco estaduba; eta onec iraun eben gure lenengo Guraso Adanegandic Moises Profeta Santubaren demporaraño.

Eliza Santaren bigarren estaduba izan zan Legue escribidubaren Estaduba esaten deutsaguna; onec iraun eben Moises Profeta santubaren demporatic Jesu Christo gure Jauna gure pecatubacatic Curutzian ill arteraño; eta ala euqui eben bere fin eta acabaera Jesus onaren eriotziagaz; baña Legue escrividu au ez zan orduban bertan orregatic beinguan aztu, eta desamparaduba izan; bada onetaraco Jesus ona ill zanetic irago ziran urteren batzubec; eta Legue escribiduricaco estadu au eguin zan dañosua eta Animaren condenatzallia, Jesu Christoc Zerubetara igoric, eta Apostolubac Espiritu Santubagaz indarturic zabaldu eubenian Mundu guztian Jesus onaren doctrina eta Legue santu graciazco au, zeñi-

an vizi garian.

Legue escribiduricaco estadu au da Judeguben Legue zarra esaten deutsaguna, zeña Moises Profeta santubac Jaungoicoaren aguinduz eta inspiracinoz escribidu eben; Legue santu au gorde euben San Juan Bautistac, San Joseph gloriosuac, Maria Santisimac, Jesu Christo gure Jaunac ere bai Guizon eguiazcua zan aldetic, eta orobat amabi Apostolubac; bada ziran Judegubac eta Judeguben Jatorriac.

Eliza Santaren estadu bi oneitan Jaungoicuac bere Patriarca eta Profeta santuben agotic esanic eucan claridade guztiagaz, bialduco ebela bere Semia, zeña eguingo zan Guizon Donzella baten Sabelian Guizonaren obra bague; eta bere Seme Jaungoico eta Guizon eguiazco onec eracutsico ebela Zeruraco vidia; emungo zitubala Legue barriac; Zeruco atiac ideguico zitubala; eta galduric eguan Guizona Diabrubaren bendetic librauco ebela.

Etorri zan bada Jaungoicoaren Seme au; eta aguertu zan Munduban, Guizon eguiazcua eguinic, Judegubac leenagoco demporetatic euben Legue escribiduban eta Profeta Santubetan ondo sarritan iracurten euben señale mueta guztiacaz; bialdu eben bere aurrian San Juan Bautista gloriosua, bere etorrera santubaren barriac aurraz emutera: onegaz guztiagaz aiñ ichubac izan zirian Judeguren batzubec, nun ezin sufriduric Jesus Divinua-

ren doctrina santuba, acusau euben falso testimonio-acaz Poncio Pilatosen Tribunalian, eta Machinada modura formauric escatu eutsain, quendu eguiola Guizon ari vizitza Curutzian: Pilatos au orduban zan Presidentia, Gentila eta Jaungoicoaren ezagupera baguecua; ala ere ezagutu eben Jesus onaren inocencia, eta Judeguben gorroto eta malicia; eguin eben aleguiña, eriotzatic Jesus maitia libraitiarren; eta azquenic bildurturic Judeguben alborotuagaz entregau eusten aren Divina Magestadia, cruzificaitaco; euben vistan garbitu zituban Escubac, esanagaz: ni inozente nago Guizon Justo onen eriotzan; zeuroc compon zaitezte: eta Judegu pilla arc guztiac, entzunic Pilatosen errazue modu au, erantzun eutsan: ez dago zer arduraric artu Guizon onen eriotziagatic: bere Odola izan dedilla gure, eta gure Semien gañian: eta au esanic eruan euben beste Lapur bien compañian Calvario-co Mendira; eta aren Divina Magestadiac emen Curutzian josiric emun eben bere azquenengo arnasa, eta vizitza, esanagaz aurrian: acavau da (Redencino-co lan gueia, eta Profetac nere gañian esan euben guztia).

Modu onetan Jesu Christo gure Jaunac emun eutsan Eliza Santaren Legue escribiduricaco bigarren estadubari bere fin eta acabaera; eta ifini eben bere Esposa Eliza Santa orain daucan irugarren Estaduban, zeñari esaten deutsagun graciazco Leguiaren Estaduba; onec iraungo dau Eliza

Santa Militante onetan Mundubaren acabaeraraño; alperric Eliza Santa onen contra jaguico dira Infernuco eta Munduco poderio guztiac; firme manteniduco da bere Esposo Jesus Divinoaren amorioan; da au eguii bat, ondo erabagaric daguana Jesus Divinuaren Evangelio santuban eta Escritura Sagradu guztian.

Eliza Santac ezaguquetan dau bere Buru, Aguintari, eta Esposotzat Jesu Christo gure Jauna, zeña daguan Zeruban, Bienaventuradubac ecusten eta gozaitan dauben moduban, eta emen Sacramentu santu Altaracuan, baña Corputzeco beguiacaz ecusten ez dan moduban; toqui bi oneitan bacarric dago Jesus Divinoa, Guizona dan aldetic, Jaungoicoa dan aldetic toqui edo lecu guztietan presente badago ere: eta emen Lurraren gañian guerran vizi dan Eliza Santa Militante onec ezaguquetan dau Jesus Divinoagaz ostian eta onen ordeco edo Vicariotzat Aita Santu Erromacua; bada ala conveni zan, Jesus onac guri emen izteia Buru eta Aguintaritzat, gugaz vizi dan, eta dabillen bere ordeco eta bere Vicarioa; onen vitartez egon guindezen guztioc uniduric Jesus Divinuagaz beragaz; eta ibilli ez guindezen Buru bagueco Comunidadiaren Miembruac leguez, bata vide batetic, eta bestia bestetic.

Jesu Christo gure Jaunac ifini eben ezquero bere Esposa eta gure Ama dan Eliza Santa presenteco Legue graciazco irugarren estadu onetan, eta Apostolubac, Espiritu Santubaren virtutez indarturic, Mundu guztian zabaldu euben ezquero Evangelio santuba, iñor ezin

salvau diteque Eliza Santa Catholica Apostolica Erromaco onetatic campora; eta ala Eliza Santa onetatic campora vizi eta illten diran guztiac condenaitan dira, Noe Patriarca santubaren Arcatic campora egozen guztiac Diluvioco uretan ito zirian leguez; bada Arca onegatic esaten deuscu San Pedro Apostolubac, zala oraingo Eliza Santaren figura, ispillu, edo Echura bat: Jesu Christoc berac ere emuten deuscu desengañu santu au, esaten deuscunian bere Evangelio santuban: sinisquetan ez dabena (nere doctrina) condenauco da: sinisquetan ez dabena, (diño) cergatic eguiaz eta biotzetic sinisquetan dabena bere doctrina santuba, berialatic movitan da Eliza Santaren Miembrotzat alistaitara Bautismo santubaren vitartez, eta, obraz ecin badau, deseo eguiazco batec salvauco dau, zeña ezin guertatu liteque iñolaco moduz biotz osuagaz Jesu Christogan sinistu gura ez dauben Persona uso errazuazcora allegauric dagocenetan.

Eliza Santatic campora vizi dira Judegubac, Eregiac, Aita Santu Erromacuen obedienziatic campora vizi diranac, eta Gentilac.

Judeguben Legue zarra bere demporan ona eta santuba zan, eta bacarra salvaitaco; baña nola zan berez acabuba euqui biar ebena, zartu zan, eta ill zan Jesu Christoren eriotziagaz; eta ala iñor ezin salvau diteque Judeguben Legue zarrian gaurco egunian; eta argatic Judegubac, beren erroriai alde batera itziric, ez badatoza Eliza Santara, condenauco dira.

Jesu Christo gure Jaunaren eta bere Apostolu Santuben demporan Judegu ascoc sinistu euben Jesus Divinoagan; bera zala, Jaungoicuac lenagoco demporetatic ofreciduric eucan beren Maisu, Salvatzalle, eta Redentoria; baña beste batzubec (lenago esanic daguan leguez) ainbesteraño ichutu ziran Jesus Divinoaganaco gorrotoan, nun, beren venguba lograitiarren, diadarrez esan eutsain Pilatos Presidentiari: bere Odola jausi dedilla gure gañian, eta gure Jatorri edo Semien gañian: modu onetan madaricatu zituben beren Personac, eta beren Jatorriac, eta manchauric guelditu zirian Jesus inocentiaren eriotzan.

Judegu madaricatu oneic dira andic onaco Judegu guztien Antepasau, Guraso, eta Maisubac; eta milla zazpireun iruroguei eta aimbeste urte oneitan vizi dira Judegu miserable oneic, orduban ezarri euben Maldicinuaren azpian; bada Jesus ona Curutzian ill zanetic andic berroguei urtera Erromaco Emperadoriac ecin sufriduric Jaungoicuaren escutic igues eguinicaco Judegu onein maldadiac, bialdu zituben beren Egercituac Jerusalengo Ciudadera, millueca Campotarrac juntauric egozen dempora eta ocasinoan; sartu ziran Ziudadian; irago zituben Ezpatacaz Ume eta Anretarañaco guztiac, bateri parcatzaca; lur jo eraguin eutsain Ciudade guztiari; gueiago dana, banatu euben Salomon Erreguiac Jaungoicoaren orde-

naz eguin eben aimbeste grandeza eta veneracinoco Templo santu bacar ura; eta emendic campora Legue zar onen obedienzian vizi ziran Judegu guztiac guelditu ziran beinguan Sacerdote bague, Templo santu bague, Legue bague, Erregue bague, azquenic desterrauric euben Errietatic, eta beren posesinuetatic botaric; eta andic ona Judegu oneic dabiltza Mundu guztian errante ia ezcutuban, ia aguirian, baña pechac pagaitan ditubela, eta Mundu guztiac gorroto deustela: onela etorri zan jaustera Jaungoicoaren desgracian bere Pueblo escogidubaren porcino eta parte rebelde au, sinistu gura izan ez eubelaco, bialdu eusten, beren Salvatzalle eta Redentore Jesu Christo Jaungoico eta Guizon eguiazcuagan; eta aiñ ichuturic guelditu ziran beren errorian, nun gaur dan egunian vizi dira, bialduco ez iaten, Salvatzalliaren esperanzan; oneic bada dira Gente guztiz madaricatubac, guganaco gorrotoz acabaitan dagozenac; eta ala ez da lizito Christaunari, oneicaz adisquidetasunic artzeric, ez da Religinoaren gañeco errazonamentu eta disputaric euquiteric; onelacuacandic bada beti igues eguin biar dau Christaunac batez ere Fede santubaren eta Religinoaren gañeco puntubetan.

Eregiac, zeñac dirian gure Fede santuco punturen baten faltaitan daubenac, batiaturic dagoza, eta Christaunen izena daucai; orobat Aita Santu Erromacuaren obedienziatic igues eguin daubenac Christaunac dira; eta onei beren izen propioagaz esaten deustegu Zismaticuac; baña ala Eregiac, nola

Zismaticuac igues eguin euben Eliza Santa Catolicaren Miembruen artetic, Soldadubac Egerzitotic desertaitan dirian modura; eta estadu onelacuan illten badira, Eliza Santara biurtu gura ez daubela, erremedio bague condenauco dira.

Gentilac dira Jaungoico eguiazcuaren eta bere Legue santubaren ezaguperaric eta entzueraric ez daucainac: oneitatic batzubec beren Entendimentuco arguitasunagaz ezaguquetan dituben obra on guztiac eguiten ditube, eta apartaitan dira Naturaleziac eta Errazoiac eragozten deusten gaiztaquerietatic, San Pablo Apostolubac esaten deuscunagaz conforme: Legueric ez daucain Jentillac (diño) berez eguiten ditube Legueco gauzac diranac: Jentil mueta oneic duda bague izango daube Jaungoicoaren graciaren laguntasuna; cergaitic bere aldetic aldabena eguiaz batec eguiten badau, Jaungoicuac bere gracia santubagaz ecarrico dau bere ezaguperara eta Eliza Santaren Miembro izatera: beste Jentil batzubec vizi dira Concienziaco frenu bagaric Naturaleziac eta Errazoiac eracusten deustenen contra; oneicatic diño Apostolu glorioso onec beronec: Legue bague pecatu eguin dauben guztiac Legue bague illgo dira.

Orain advertitan zaitut, nire Illoba, Judegubacazco tratu eta adisquidetasunagatic esplicau naizan conformidadian, orobat ez da lizito Christaun Catolicuari euquitia adisquidetasunic Eregiacaz, Aita Santu Erromacuen obedienziatic camporaco Zismati-

cuaçaz, eta Gentilacaz; eta asco guichiago da licito, onelacuacaz artzeia conversacino eta disputaric Religino santuco puntuben gañian: bacarric bada lan guei au tocaitan iate Eliza Santaco Obispo Jaunai, eta oneic aien conversinoraco destinaitan dituben Predicadore eta Misioneruai; beste guztiac igues eguin biar daube onelacuacazco llaneza, adisquidetasun, eta Fede santubaren gañeco disputetatic, daucain doctrina donguiaren venenua eurai itsatsiric acabau ez ditezen.

Oneic onela dirala ¿zer esan diteque gaurco egunian ecusi oi dirian Plaza Guizon Pamparrue batzubecatic? atzo Arto pusquin bat dolorez jaten eubenac, ondo zeñaquetan eta zembat Jaungoico dirian ez daquienac, eguin izan dituben errial batzubecaz (eurac daquie nola) duaza Baionara Aculubac escubetan ditubela eta Uztar=idi cargaubac aurretic, edo Zaldi gañetan, gabetic goiceraco Caballero eguinic; eta an edoceñegaz eta edocein modutan trataitan daube, edocein conversacino modu aitaquetan ditube, eta barrez eta frescura andiagaz entzuten egoten dira gure Religino eta Fede santubaren contraco alditezquian verbaric injuriosuenac; eta guero Ostatubetan eta Tabernetan Ardao picharra alde batian, Carta jocucuac escubetan, eta pipia aguan daubela pachorra onian egoten dira esaten, Baionan Santi Espirituco Judegubacandic entzun dituben Fede Santubaren contraco verba injuriosuac, eta zer disputa

euqui euben euracaz, barre andiac eraguiten deustela beren Lagunai contu onelacuacaz; eta, gauza particularra dana, Baionan Christandadiaren contra verba eguiten dauben guztiac Tonto onelacuen ustian dira Santi Espirituco Judegubac: cuidadu bada onelaco plaza Guizonacaz: guazen orain Eliza Santaren gañeco esplicacinuari jarraiquetara.

Leenago esanic itzi dodanagaz conforme, claruban dago Eliza Santaren Legue graciazco presenteco irugarren estadu onec iraungo dabela Mundubaren azqueneraño, eta Eliza Santa onetatic campora ez daguala salvacinoric iñorentzat; eta ala guertatu da, leenago euqui izan dituban Legue naturaleco eta escribiduricaco estadu diferente bi aietan iñor ez salvaitia Eliza Santatic campora; emendic dator, Eliza Santa au bacarric, Mundubaren asipenetic azqueneraño euqui izan dituban iru estadubetan, salvaitia, eta Zerubetan betico Glorian egotia bere Esposo eta Redentore Jesu Christoren compañian, eta ez besteric iñor ere.

Legue graciazco estadu onetan Eliza Santaren Miembrotzat alistaitaco, vide eta Ate bacarra da Sacramentu santu Bautismocua; au precisamente errecividu biar dau batec, albadau, obraz; eta obraz ecin badau, deseo vizi eta eguiazco batequin, uso errazuazcora allegau zanetic arteraño eguin dituban pecatuben Contricinoco damutasuna daucala.

Persona nagusia edo uso errazuazcora allegauba bada, batiaquetan dana, nola izan oi dirian gure Fede santura convertitan dirian Gentilac, eta Judegubac, baita ere Bautismo nuluagaz edo valioso ez danagaz gaizqui batiaturic dagozen Eregeren batzubec; onelacuac bada ondo sinisturic eta icasiric Credoan eta Articulu santubetan eracusten dirian misterioac, bere vorondate propioagaz escatu eta errecividu biardau Bautismo santuba, arterañoco bere pecatuben Contrizinozco edo Atrizinozco damutasun eguiazcua daucala; eta, onerian Persona nagusiac Bautismo santuba ezin errecividu badau obraz, deseo eguiazco batec Contricinoco damutasunagaz salvauco dau, Contrizinoco damutasunagaz (diñot) cergatic Atricinoco damutasuna Bautismoa bera bagaric ez da bastante, bat salvaitaco, lenagoco pecatu mortalen bat edo beste badauca, gueiago, batiatu biar dabenian, obligaitan da Christandadeco Legue eta Mandamentu santu guztiac gordetara bere vizitzaco dempora guztian, eta eguiaz eta benetan botaten ditu bere biotzetic betico Diabruba, Munduba, eta Araguia disposicino santu onegaz Bautismoco Sacramentuba errecivitan dabenari parcaitan iaco pecatu Originala, eta uso errazuazcora allegau zanetic arterañoco pecatu guztiac, ez bacarric pecatuben manchac, baita ere pecatuben pena mueta guztiac; eguiten da Eliza Santaren Miembroa; Jaungoicuac infunditan deutsa bere Animan Fediaren, Esperanziaren, eta Caridadiaren iru

Virtute Theologal edo Divinoac; eta onela paraitan da salvacinoco vidian, Jesus onac esaten deuscun leguez Evangelio santuban: sinisquetan dabenac, eta batiaquetan dana, salvauco da; (aiquetan da) bardin perseveraitan badau azqueneraño.

Baña Aur jaio barriac diranian, Christaun artian guertatu oi dan leguez, batiatu oi dira Eliza Santaren sinistian; eta Aurren ezaguperaren, intencinoaren, eta vorondatiaren falta suplidu oi dau Eliza Ama Santiac berac; eta orobat valio deuste Bautismo santubac, zein da valioco leusquien, uso errazuazcora allegauric Persona nagusien modura vorondate propioagaz escatuco baleube.

Bautismo santubac esan dituban bere efectuacaz gañera marcaitan eta señalaitan dau errecivitan dabenaren Anima eternidade guztian borrauco ez iacon marca eta señaliagaz; eguiten dau capaz, errecivitaco Eliza Santaren Sacramentubetatic, berari conveni iaconac vizi dan dempora guztian; baita ere sartzen dau Santuben Comunioan.

Bautismoan parcatuagatic pecatu originala eta batiaquetan danagan aurquiquetan dirian beste pecatu personal mueta guztiac, beti guelditu oi dira oñian pecatu originalaren erru donga batzubec, oneitatic bat da pecaturaco arraza edo inclinacino

donguia: onen gañian zerbait esango dot Animiaren Etsai dan Araguiaren gañeco trataduban.

Legue graciazco estadu presentian eguiaz batiatubac componitan daube emen Lurraren gañian Eliza Santaren lenengo grada edo Mallia, zeña dan Eliza Militantia edo guerran dabillena: esanic guelditu da Eliza Santa onetatic campora ez daguala salvacinoric; ecusi daigun orain, guztiac salvaitan ete dirian edo ez Eliza Santaren barruban.

Eliza Militante au Jesus Divinuaren Evangelio santubagaz conforme da Pescadoriac Ichasoan zabalquetan daben Sariaren antzecua, nun jausi oi dirian era batera, eta nasi Arrain mueta onacaz dongac ere; eta ala Eliza santa Militante onetan onac eta dongac nasturic, eta batera vizi dira Lurraren gañian: puntu erabaguia da bada, nere Illoba, Eliza Santa Catholicaren Miembrotzat alistauric dagocen guztiac ez diriala salvaitan; oneitatic asco condenaitan dira; eta salvaitan dira bacarric, perseveraitan daubenac azqueneraño firmeza guztiagaz Fede santuban eta Caridade eguiazcotic sortzeen dirian obra onetan, artzen ditubala beren vizitzaco azquenengo instantiac Jaungoicuaren graciazco zorioneco estaduban; cergatic, San Juan Evangelista eta Apostolubac diñuan leguez, onei jarraiquetan deuste beren obra onac (betico descansuraco): eguia da; gaizqui vizi izan dan bat bere demporan, eguiaz convertidu ezquero Ja-

ungoicoagana eriotzaco orduban bada ere, salvauco da Confesino santu baten vitartez, edo, au ezin badau, acto contrizinoco baten vitartez; baña esperanza onegaz gaizqui vizi gura dabenac beretzat bere jocuba; gueien bat guertatu oi da: nolaco vizitza alaco eriotza.

Leen Christaun eguiazcuac ziranac, Obispuac eta Sacerdotiac izanagatic ere, faltau leiquie Fede santuban; baita ere apartau ditezque Jesu Christoren Vicario Aita Santu Erromacuen obedienciatic, eta onela bein oquerturic perseguidu daiquie Christaun fiel eta eguiazcuac firme dagozenac Eliza Santaren obediencian, guere egunetan Franciaco Erreinuban ecusi dogun leguez: onelacuac bada noberen culpa bagaric eguingo balira Erreinuco Aguintari eta Errietaco Juez, Aguintari eta Juez legitimuac fuerzaz quenduric ¿licito izango ete lizateque onerian vide bagueco Aguintari oquerrai obedicitia? bai, nere Illoba, pecatu ez dirian gaucetan: eta preso artuco balitube firme dagozen Christaun inocente eta eguiazcuac ¿licito izango ete lizateque preso inocente onei, ao utsez ucaquetia beren doctrina eta Jesu Christoganaco siniste eguiazcua, vizitza quendu ez deguien, firme mantenitan diriala beren biotzetàn Jesus Divinoaganaco amorioan? ez iñolaco moduz, nere Illoba; au izango lizateque pecatu mortal icaragarri bat; eguin biar dogu, bai, aleguin guztia, orrelacuen escubetan ez jausteco, igues eguinagaz, edo guere Burubac ezcutaubagaz, Jesu Christo gure Jaunac persecucinoco demporan eguin eben modura gure egempluraco, eta bere Evangelio santuban eracusten

deuscun conformidadian: perseguitan zaitubenian (diño) Ciudade onetan, igues eguizube beste batera.

Baña guc aleguina eguinagatic, igues eguiteco, Jaungoicuac entregaitan bagaitu onelaco Juez eta Aguintarien escubetan, biotzagaz leguez aoz ere firmeza guztizcuagaz autortu biar dogu Jesu Christo gure Jaunaganaco siniste eguiazcua, pronto gaozela (premina bada) emuteco guere vizitza aren Divina Magestadiaganaco amorioz, aren Divina Magestadiac emun eben leguez beria Curutzian gure amorioz, erosten guindubala bera zan guztiaren costuz, eta beretzat marcaitan guindubala bere zanetaco Odol preciosuagaz.

Jesus Divinoac esaten deuscu bere Evangelio santuban: ni autorquetan nabena Guizonen aurrian, nic ere autortuco dot Zerubetan daguan nere Aitaren aurrian; eta ucaquetan nabena Guizonen aurrian nic ere ucatuco dot Zerubetan daguan nere Aitaren aurrian: Apostolu eta Martiri santu guztiac, egui santu au presente eucaila, beren vizitzaren costuz biotzagaz leguez aoz ere autortu euben Juez madaricatuben aurrian Jesu Christo gure Redentoriaganaco sinistia eta bere Legue santuba: diñot, Juez madaricatuben aurrian; cergatic Jueza edo Aguintaria ez bada, baizican Persona particularra

itanquetan deuscuna guere Religino eta Fediaren gañian, erantzun deiquiogu onelacuari ¿zerc sartzen zaitu zu puntu oneitan? edo orobat emun deiquiogu onelacuari espaldac, erantzun bagaric eta batere casoric eguin bagaric; baña onelaco Persona particularraren aurrian zucenian eta betecian ucaquetia Fede santuba ao utsez ere, salatu ez daguien, da pecatu gravia.

Eguiaz Jesu Christo gure Jauna ez da gure lotsa garria, gu ere izan ez guinian leguez aren Divina Magestadiaren lotsa garriac, gure pecatubac inguratu eubenian, eta Curutzian pillosic josiric Lapur bien erdian bere vizitza emun eraguin eutsainian aimbeste tormentu eta afrentagaz, sufritan zitubala guztiac ez obligacinoric eusculaco, eta bai bacarric euscun amorioagatic; argatic guc ere onelaco lance estubetan obligacinua daucagu, autorquetaco beste aimbesteren costuz aren Divina Magestadiaren Fede, doctrina, eta Legue santuba, bardin gura badogu beragaz parte euquitia Zeruco Glorian.

Entzunic nago Gente ignorantien artian eta bein baño gueiagotan, aoz ucaquetia Fede santuba biotza firme daucagula Jaungoicoaganaco, ez dala pecatu, aozco autormena mediante peligru corritan badau noberen vizitza: au esatia, da errore guztiz andia, eta Fede santubaren contracua, Eliza Ama Santac condenauric daucana: bardin Jaungoicua amaitia gauza guztiaz gañian bada, gurago izatia, bere vizitza galdu, Jaungoicua ofendidu baño ¿nola da posible licito izatia, ao utsez ucaquetia aren

Divina Magestadia bere vizitza galtzeco vildurragatic? eta ¿nun da Lagun Progimuari escandaloric ez emuteco daucagun obligacino estuba? bardin licito baliz ao utsezco ucaqueta au, Jesu Christoren Fede santuba anchinatic eguan azturic Munduban; eta Zerubetan dagozen aimbeste Martiri glorioso egon zitezquian aimbeste tormentu Munduban irago bagaric: jarraitu deiogun bada apuntauric itzi dodan puntu onen gañian Evangelio santuco doctrinari, zeñac betez betecian condenaitan daben errore icaragarri au.(3)

Jesus Divinuac, desterraitiarren guere biotzetatic Corputzeco eriotziaren vildurra, modu onetan esplicaitan dau bere Evangelio santuban Martirioaren gañeco puntu au: esaten deutsubet (diño) zubei nere Adisquidioi: ez zaitezte vildurtu Corputzeco vizitza quentzen dauben oneicatic, eta onegaz ostian gueiago zer eguin ez daucainacatic: eracutsico deutsubet bada noren vildur izan biar zariain: aren vildur izan zaitezte, zeñac Corputzeco vizitza quendu ezquero dauca escuvidia Infernura botateco; ala esaten deutsubet: onen vildur izan zaitezte.

Eriotziaren vildurrez bere Animiari jaregui gura ez deutsanac ez dau parteric euquico Jesu Christoren Glorian, bere Evangelio santuban aiquetara emuten deuscun conformidadian: bere Animia (diño) gorde gura dabenac galduco dau; baña galtzen dabenac bere Animia nigatic billatuco dau; sentencia guztiz la-

burra, baña miragarria! da esatia: bere vizitzari eta Animiari jaregui gura ez deutsanac, bere Burubari eta Munduco Criaturai deusten amorioagatic, galduco dau bere Animia, eta condenauco da: baña Jesus onaren amorioz jareguiten deutsanac bere vizitzari eta Animiari, billatuco dau bere Animia, eta salvauco da: baña cuidadu, nere Illoba, ez gaizqui aiquetiagaz Evangelioco pasage edo doctrina santu au; ecusten ditugu Christaunen batzubec euben Burubai vizitza quentzen; onelaco instantian bardin juicio cavalian badagoza, eguiten daube pecatu mortal guztiz andia, eta condenaitan dira; eta Eliza Ama Santac ere aguinduric dauca, onelacuen Corputzac ez ditezela enterrau Lecu sagraduban beste Christaun defuntuben Corputzac enterrau oi dirian Toquian, baicican Campuan edocein paragetan: bacarric bada da licito Christaubari, sufritia eriotza Jaungoicoaren edo Guizonaren escutic, eguinic lenaz Jaungoicoaren vorondatiagaz conforme, beragan dan guztia, bere vizitza luzaquetaco, defenditaco, eta bera galtzeco peligrubetatic igues eguiteco.

Jesus maitiac ofrecitan deuscu Zeruco asistencia, Munduco Aguintari eta Juez madaricatubac Fede santubaren gorrotoz martirioa emuten deuscuben orduraco; dino bada bere Evangelio santuban: entregaitan zaitubenian (Justiziaren escubetan nire gorrotoz) ez eguizube discurridu, zer moduz edo zer verba esango dozuben; cergatic ordu artan emungo ia-

tzube, zer verba esan biar dituzuben; bada zubec ez zarai, verba eguiten dozubenac, baicican zuben Aitaren Espirituba da, zubetan verba eguiten dabena.

Martirio santu onetaraco vidian daguan Christaunac escatu biar deutsa Jaungoicoari bere laguntasuna eta gracia humildade eguiazco batequin, eta lograitaco confianza edo esperanza firmiagaz; baita ere, euqui ezquero Sacerdote Catholico edo Fiel eta leialaren conveniencia, dauca obligacinua pecatu mortalaren azpian confesaitaco eta comulgaitaco, eriotzaco peliguruban aurquiquetan dan beste edocein Christaunen modura; edo au ezin badau, euqui biar dau bere pecatuben damutasuna edo ia Contricinozcua, edo ia Atrizinozcua.

Lance onenta modu bagaco larritasunac turbau ez deguion bere Espirituco serenidadia eta premina daben animua, Christaunac Fede vizi batequin armauric pensau biar dau, zer dan galtzera doiana, eta zer dan irabaztera doiana: galtzera doiana da Munduban dempora guichian iraungo deutsan vizitza labur, penoso, eta, usteric guchien dabenian, acabauco dan bat, eta onegaz batera beriala abandonauco dauben Munduco Criaturen gozamentu labur eta guezurrezco bat; eta eriotziaren vildurrez galdu gura ezpaditu gauza labur oneic, galduco dau eternidade guztico Gloriaren contentuba, eta botaco dau bere gañian eternidade guztico eriotza eta condenacinua.

Considerau daigun orain, zer irabazte daguan

eriotza modu onetan: Justiciac bada Jesu Christoganaco gorrotoz emuten deutsanian tormentubac eta eriotza Christaunari, bardin onec Jesus onaganaco amorioz sufritan baditu pacienciagaz azquenengo arnasarano, eriotza oni deritzo Martirioa; eta valio deutsa Bautismoco Sacramentu santubac aña alaco moduz, zein da baleuca, Ichasuan urtanta aña, pecatu mortal, onelaco eriotziagaz bere Animia zucenian juango lizateque Zeruco Gloriara Purgatoriora bagaric, batiaturic instantian bat illgo baliz leguez; cergatic Bautismoac eta Martirioac parcaquetan ditube, bacoitzac bere banaan, pecatu mueta guztiac, eta onei tocaitan iaten pena eterno eta temporal guztiac: irabazte oneic bada, galtzera doian gauza labur aien vistan, animauco daube Christaun eguiazcoa, Martirioaren penac eta eriotza sufritara.

Esan dot leen, guertatu litequiala, Obispuac eta Sacerdotiac izanagatic, apartaitia Aita Santu Erromacuen obedienciatic eta Jesu Christoren doctrina eta Fede santutic: eta orain itanduco deustazu, nere Illoba, ¿onelaco Sacerdotiaren edo Obispuaren Meza eta Sermoiac entzutia licito ete dan? ¿edo onelacuacaz confesau ete liteque bat? diñot bada, dala pecatu mortal, onelacuen Meza eta Sermuetara asistitia, eta onelacuacaz confesaitia, bardin badaqui, Aita Santu Erromacuaren obedienciatic igues eguiña edo Fede santuban faltauba, eta errore onetan vizi dana dala onerian Sacerdote eta Obispua; cergatic onelaco Sacer-

dote eta Obispuac, leen Eliza santaren Miembro eta Ministro eguiazcuac bazirian ere, presenteco estaduban dira Miembro igartubac, eta Eliza santaren Corputzetic ebaguiac, zeñacazco comunicacinoa batez ere guere Animen gobiernuben gañecua pena gogorren azpian eragotziric daucan Eliza Ama Santac berac: ia ez dira Animetaco Arzainac, baizican Ardiaren soñecuagaz estalduricaco Otso amorratu batzubec, Artaldiac zatiquetan dabiltzenac, eta Christaun comun, eta obligacino edo instruccino baguecuen artian, baita ere Christaun instruidu eta viciosuen artian calte andiac eguiten ditubenac, eta azquenic dira Etsai guztiz madaricatubac, zeñacandic cuidadu andiagaz igues eguin biar dogun, Jesus onac advertitan gaituban moduban bere Evangelio santuban: gorde zaitezte (diño) Profeta falsuetatic, zeñac datozen zubecana Ardien soñecuetan; baña barrutic dira Otso Lapurrac: onen lance tristian aurquiquetan diranian Christaubac , salvacinoco vidia uts eguitia gura ez badaube, benetan igues eguin biar daube esan ditudan Sacerdote eta Obispo falso, infiel, eta guezurti oneicandic, eta beren Jarrallacandic; eta biotz guztitic jarraitu biar deuste Sacerdote eta Obispo fielai, ezcutauric egonagatic, edo iguesi juanic badira ere, onein ausencian portaitan diriala, ezcutauric dagocen lecutic bialquetan deusten, edo ausentaitaco demporan itzi eusten instruccinuacaz conforme.

Esango dozu, nere Illoba: ¿zertaraco niretzat Religinoaren gañeco instruccino oneic, izanic ni Necazari bat? emuten deutsut regla oneic, engañau ez zaitian, iñoizco demporan guertatuco baliz Ingla-

terran eta Olandan guertatu zana, eta atzo guere beguiacaz Francian ecusi doguna: Jaungoicuac bada gorde daguiala Españaco Erreinu glorioso eta zorioneco au orrelaco desgracietatic, eta conservau daguiala presenteco Gobiernu moduba, eta Iquisicinoco Tribunale Santuba.

Eldu gara, nere Illoba, dempora negar garrizcuetara, zeñetan ia Fede santuba, guere Salvacinoraco dan arguitasun bacarra, illundubagaz doian, Esperanzia bada ez badacua, Caridadia guichitubagaz, eta pecatuba pecatubaren gañian gueitubagaz: au da bada Evangelio santuco verbacaz conforme Juicioco egunaren iru señale principalenetatic bat.

Gaurco egunian ecusten dira Christaun epel batzubec, Ho! eta cenbait!, zeñacatic diño Espiritu Santubac; asico dala vomitaitan bere aotic; Christaun batzubec, edocein soñutara danza eguiten daquienac, azaleco ceremoniac ederquiro edo beste moduz eguiten ditubenac,eta beren barrubac utsic daucainac, bacarric aficionaitan dirianac beguiacaz dacusten gaucetara, aimbeste milla Izar ederracaz, Idarguiagaz eta Eguzquiagaz tachonauric dacusten Zeru eder onetan zer eguinic eta zer ecusiric ez baleucain leguez.

¿Nundic etorri da Franciaco galdu biarra ¿Nun-

(50)-30

dic Españari aimbeste negar garri eta Jaungoicoaren azote, nola dirian gose, izurri, Lur icara andiac, eta guere egun guztietan dacuscun descansu bagueco guerrac? gure Jaungoicua bada ez da azalezco ceremonia utsacaz contentaitan dana; gure barruco guiarria da escaquetan deuscuna; eta ala esaminaitan eta juzgaitan ditu gure biotzac guiarra guiarratic.

Ea bada, Christaubac beti alerta egon biar badaube, Diabrubaren lazuan jausi ez ditecen, iñoiz ez gueiago presentian eta emetic aurrera baño, batez ere Familietaco Burubac eta Gurasuac: dempora guztiz peligrosuac dira oneic, Munduco pompa eta vanidadetan batec bere atencinua ifinteco: ez eguizu bada itzi, nere Illoba, escutic Aita Asteteren doctrinaco cartillari; an diñuana ondo icasi, firme sinistu, eta obrau eguizu, eta eracutsi eguiozu zeure Familiari; cergatic Jesu Christo gure Jaunac diñuanaz conforme bere Evangelio santuban, azqueneraño firme daguana, au salvauco da: obraz cumplidu eguizu Eliza Santaco Ministro Fielen sermuetan entzuten dozun doctrina santuba, presente daucazula aren Divina Magestadiac esaten deuscuna bere Evangelio santuban: zorionecuac dira Jaungoicoaren verba entzun eta cumplitan daubenac: au berau aiquetara emuten deuscu Santiago Apostolubac, esaten deuscunian: ez dira Entzulac justificauco, baicican Eguillac.

Eliza Ama Santac eracusten deuscun Fede santuco misterioac ain ciertubac dira, zein da ezin izan ditezque beste modutan, eta ciertubaguac Corputzeco beguiacaz dacuscun gauzac baño: Jaungoicuac berac revelau izan deutsa bere Eliza Santari misterio santu oneic, Mundubaren asipenetic Apostolu santuben acaberaraño sortu izan dirian Persona justo ascoren vitartez, nola diran Patriarca eta Profeta santubac, batez ere bere Seme Jesu Christo gure Redentoria eta onen Discipulu Apostolu santubac.

Jaungoicua fin bagueco jaquintsuba da, eta argatic ezin engañau diteque, Eliza Santari revelau deutsan Misterio santubetan: baita ere da fin bagueco santuba eta ona, eta argatic ezin engañauco gaitu guezurrezco Misterioacaz; nundic ere Apostolu San Pabloc artzen dau atrevimentuba maldecitaco bere Burubari, bere Apostolu Lagunai, eta Zeruco Aingueru santubai ere bai, bardin (imposible zana) bein eurac eracutsiric itzi euscuben doctrinatic campora guri eracusten berriz asiten bazirian; diño bada modu onetan: naiz gueuc eracusten badeutsubegu, edo naiz Zerutic Aingueru batec eracusten badeutsube, eracutsi deutsubegun (doctrinatic) campora, onelacua madaricatuba izan dedilla.

Misterio santu oneic dira gueienbat guztiz ezcutatubac gugandic, eta guere discursuagaz ezin

comprendidu daiquegunac; argatic ez da lizito Christaubari, Fedeco puntubac curiosidadiagaz esaminaitan jasartia, jaquitiarren, nola ala izan alditezquian; Jaungoico guztiz poderosuaren obra miragarrizcuac dira; nundic Apostolu San Pabloc, Munduban vizi zala, Zerura Jaungoicuac jasoric, eta an entzunic Misterio andico verbac, Guizonari contaitia licito ez diranac, guztia pasmauric esaten deuscu modu onetan: O! Jaungoicuaren Jaquinduriaco eta Sabiduriaco aberastasunaren anditasuna! zein comprendidu ezin litezquianac dirian bere juicioac, eta bere vidiac ezin comprendidu, edo ezagutu litezquianac! argatic ere Espiritu Santubac advertitan deutsa Guizonari modu onetan: ez zaite ibilli zu baño altubago diran gaucen billa; eta ez eguizu escrudiñau zure capacidadiagaz gañetic dirian Misterioac; baicican Jaungoicuac aguindu deutsun gauzac, aec erabilli eguizu goguan; eta bere obraric gueienetan ez zaite izan curiosua; cergatic ez daucazu preminaric, ecusteco zeure beguiacaz zugandic ezcutauric dagocen gauzac: eta errazue andiagaz; beguiacaz bada dacuscun gauza oneic nola ete dirian, conprendidu ezin badogu ¿zer zoraqueria eta Sovervia izango ez lizateque Fede santuco Misterioac comprendidu gura izatia? esperienciac berac eracutsi izan deuscu, curiosidade onetan sovervia mediante sartu izan dirianac, Guizonic jaquintsubenac izanagatic jausi izan diriala Eregian, eta Fedi-

an faltau izan daubela.

Bacarric bada gure merecimentuba dago, sinisquetiagan ichu ichuban Fede santuco Misterio oneic Entendimentu lotu eta obediente bategaz, amabi Apostolubac compondu euben Creduan dagocen leguez, eta Eliza Ama Santac eracusten deuscun leguez Credotic camporaco beste puntu guztietan; bada beguiacaz dacuscun gauzac ez daube sinistiaren preminaric: etorrico da dempora Jaungoicuaren misericordia eta gracia mediante, zeñian (au da, Zerura guacenian) billatuco eta ecusico ditugun, emen aitu eta sinistu ditugun moduban Fede santuco Misterio oneic; arte bitartian ez gaitian izan curioso sovervioac, guertatu ez dequigun altura andi batetic zucenian beera beguira jasarten danari guertaquetan iacona, buruba zoratu, beera jausi eta acabaitia.

Ordiac, eta Lujuriosuac, Icazquinac, Atsuac, Caldara guiñac, eta Capadoriac gaurco egunian trataitan ditube Misterio altu oneic euben Lagun batzuben asuntuac baliran leguez; onelacuacandic igues eguizu beti, nere Illoba; eta Eliza Ama Santaren siniste eta doctrina bagueco Personaren bat iñoiz etorrico baliz zeure Echera, portau zaite onelacuagaz, San Juan

Evangelista eta Apostolubac contuban ifinten gaituban moduban; diño bada: bardin badator zubecana norbait, eta (eracutsi deutsubegun) doctrina au ez badacar, ez eguiozube emun entradaric Echera; eta ez eguiozube ere eguin Diosalic.

Españan ere pecatu mortalaren azpian dago bat obligauric, emutera contu aimbat lasterren Inquisicinoco Tribunale santura, entzun ezquero edo jaquin ezquero, Personaren batec esan edo eguin dabela Fede santuco Misterioren baten contra gauzaren bat: Ho! eta zeinbat Zapo eta Suga dagozen orain beren zuluetan sarturic, atrevitan ez diriala ezertara Tribunale santu onen vildurrez! Jaungoicuac bada conservau daguiala aimbat luzaruen; cergatic Murralla au quendu ezquero, ascoren Fediac eta Salvacinuac peligrauco peligrauco leuquie.

Jesu Christoc Curutze santuban bere Aitari ofrecidu eutsan Sacrificioagaz ostian gure Religinoac Eliza Santan eracusten deuscun Misterioric andiena, santubena, nobliena, eta Christaun eguiazcuentzat provechosuena da Meza santuba, Jaungoicoaren Templo, Eche sagradu, edo Elizetan egunoro celebraitan dana Christandade guztian: da Misterio santu au Jaungoico guztiz poderoso, eta Guizonaganaco amorioz izioric daguanaren obra: da, Jesu Christo gure Jaunac Curutzian pa-

decidu eben Eriotza santubaren representacino, eta memoria edo acordu vizi bat: da merecimentu edo valorian fin baguecua, Curutze santuco Sacrificioa fin baguecua izan zan modura: da, Jaungoico eta Guizon eguiazco Jesu Christo gure Jaunac euscun amorioagatic, gugaz Mundubaren acaberaraño egunoro geldiquetaco billatu eben traza miragarrizco bat Sacrificio onen, eta Sacramentu Santu Aldareco, edo Comuniocoaren bitartez.

Jesus Divinuac, ecusiric, bere Eriotza urreratubaz etorrela, celebrau eben bere Discipulubacaz Afari misterioso bat, eta azquenengua, salduba eta entregauba izango zan gau artan bertan; eta garbitu eusten beren oñac: gau santu, eta afari misterioso onetan artu eben Oguia bere Escu santu eta guztiz poderosuetan; bedeincatu eben; puscatu eben, eta emun eusten bere Discipulubai, esanagaz: artu eguizube, eta jan eguizube; au da nere Corputza: eta Caliza artubagaz escubetan graciac emun zituban, eta emun eusten Caliz sagraduba Discipulubai, esaten eustela: artu eguizube, eta edan eguizube; cergatic au da Testamentu barrico nere Odola, zeña izango da itzulia pecatuben parcacinoraco ascogatic: eta encargau eusten bere Apostolubai, eguin eguiela eurac ere Misterio au bere acordu edo memorian: modu onetan Jesus maitiac manifestau eben Guizonari eutsan bere fin bagueco amo-

rioa, instituidu eben Meza santubaren miragarrizco Sacrificioa, eta Sacramentu santu Altaracua edo Comuniocua; instituidu eben Sacerdotiaren Ordenaco Sacramentuba, ordenquetan zitubala Sacerdocio santu onegaz bere Apostolubac; eta emun eusten onei escu vidia ordenquetaco beren Sucesore izan biarco euben Obispuac eta Sacerdotiac; onela Lurraren gañian iraun eguian Mundubaren azqueneraño Meza santuco Sacrificioac eta Sacramentu santu Comuniocoac, berac gure amorioz padecitara ioian Eriotziaren memorian.

Sacerdotiac egunoro celebraitan dauben Meza santuban consagraitan daube Jesu Christo gure Jaunaren Corputz eta Odol preciosua: Consagracinoco verba santubacaz batera leen Ogui zana iragoten da izatera Jesu Christoren Corputz sagraduba, baña bere Odologaz, Animiagaz, eta Jaungoicotasunagaz, gueldiquetan diriala bacarric Oguiaren accidentiac Oguiaren izate eta naturaleza bague; nola dirian coloria, usaina, saboria, eta Oguiac oi dituban beste accidente mueta guztiac.

Sacerdotiac Ostiaren gañeco Consagracinoco verba santubac esanic beriala doblaitan dau bere Belauna Lurreraño; eta berac adorauric lenengo Jaun Divinua alzaitan dau miragarrizco Sacramentuba, eta eracusten deuste Meza entzuten dagocen guztiai, adorau daguien eurac ere aren Divina Magestadia; ez ba-

carric Meza entzuten dagocenac daucai obligacinua adoraitaco reverencia eta Humildade guztizcuagaz; baita ere alzaitaco Ceremonia sagradu onen demporan presente aurquiquetan dirian guztiac obligauric dagoza belaunico jasarriric Jaun Divinua adoraitara Sacramentu miragarrizco onetan, eta postura humilde onetan egotera Sacerdotiac Caliz sagraduba alzaitiagaz acavau arteraño.

Orobat bada Sacerdotiac Caliziaren gañeco Consagracinoco verba santubac esanagaz batera leen Ardaoa zana iragoten da izatera Jesu Christoren Odol preciosua, baña Corputzagaz, Animiagaz, eta Jaungoicotasunagaz, gueldiquetan diriala bacarric Ardauaren izate eta naturalezia bagaric bere Accidentiac, nola dirian Ardauaren usaina, coloria, saboria, eta Ardauac oi dituban beste accidente mueta guztiac; eta Sacerdote Meza esaten daguanac berac belaunico lenengo adorauric Jesus Divinuaren Odol preciosua, alzaitan dau Caliz santuban Sacramentu miragarrizcua, an presente aurquiquetan dirian guztiac adorau daguien belaunico reverencia eta Humildade guztizcuagaz Jesu Christoren Odol preciosoa.

Eliza Ama Santac Fedeco puntu erabaguitzat eracusten deuscunagaz conforme Jesu Christo guztia dago Ostia consagrauban, eta bere edoceiñ ere partetan;

eta orobat Jesu Christo guztia dago Ardao consagrauban; eta Caliz consagrauricaco Odol preciosuaren edocein ere partetan.

Emendic dator, egunoro ofrecitia Meza santuban Aita Eternoari bere Seme Jesu Christoren Corputz eta Odol preciosua, figuraitan dala onetan, Jesus Divinuac Curutzian gugatic ofrecidu eutsan bere Eriotzaco Sacrificio santuba; eta nola orduban Curutzian sacrificauzana, eta orain Meza santuban sacrificaitan dana Jesu Christo bera dan, argatic Sacrificio bi oneic dira merecimentubetan cabu baguecuac.

Doctrina onegaz conforme Eliza Ama Santac ezaguquetan ditu Sacrificio mueta bi; bata da Curutze santuban Jesus onac ofrecidu eutsana bere Aita Jaungoicoari itzulten ebela bere Odol preciosua gure pecatuben parcacinoraco Mundutarren vistan, eta sufritan ebela eriotza gure redencinoraco; eta oni deritza Redencinoco Sacrificioa: bigarrena da Religinoco Sacrificioa deritzona, (au da) Meza santu egunorocua, zeñagaz emuten deutsagun Jaungoicoari bere culto eta adoracinua; Religinoco Sacrificio au da Redencinoco edo Curutzeco Sacrificioaren acordu edo representacino vizi bat, zeñaren vitartez Curutzeco Sacrificioaren frutu eta beneficioac aplicaitan dirian, eta irabazten dirian.

Redencinoco edo Curutzeco sacrificioa, eta Religinocua edo Meza santucoa diferentiac dira mo-

duban; bada Curutzeco edo Redencinoco Sacrificioan Jesus Divinoac Mundutarren vistan eta aguirian itzuli eben bere Odol preciosua, eta eguiaz padecidu eben eriotza, eta Meza santuco Sacrificioan ez itzulten dau Odolic, eta ez padecitan dau eguiaz eriotzaric, baicican celebraitan da Curutzian itzuli eben Odol preciosuaren eta padecidu eben eriotziaren Representacino misterioso bat: baña Sacrificio bi oneic sustancian eta naturalezan bat dira; cergatic Jesu Christo bera da, Curutzian ofrecidu zana eta Meza santuban ofrecitan dana bere Aita Jaungoicuari, aplicaitan iacula guri Meza santuco Sacrificioaren vitartez Curutze santuco Sacrificioaren frutu miragarriac.

Meza santuco Sacrificioaren erru edo frutubac dira iru: bata da, Jaungoicoaren aserre santuba gure pecatubacatic atzeraquetia, aplacaitia, eta itzunguitia: bigarrena da, Jaungoicoagandic erestia Animaren salvacinoraco premina ditugun graciac eta virtutiac, baita ere Ondasun temporalac Animan conveni dirianac: irugarren frutuba da, guere pecatu parcatubacatic zor dogun pena temporalaren satisfaccinua emutia Jaungoicoaren justicia bardiñari: iru frutu santu oneicaz conforme da puntu erabaguia Eliza Santan, dala gauza ona eta provechosua, Mezac etara eta celebrau eraguitia ala Viziacatic nola Defuntubacatic; eta Jaungoicuac bacoitzari emuten deutsa

Meza santubaren frutu oneic noberen disposicino, Fede, eta devocinuagaz conforme, izanic berez Meza santubaren merecimentubac fin baguecuac; bada Sacrificioaren aldetic Meza santubaren merecimentuba beti bat da, naiz esan daguiala Sacerdote batec naiz bestiac, diferentiac badira ere Jaungoicoaren aurrian Sacerdote onein merecimentubac; eta (gueiago dana) Meza santubac ez dau galtzen bere merecimentutic ezer ere, pecatu mortalian egonagatic Meza esaten daben Sacerdotia.

Sacerdotiac aplicau agatic Meza santubaren frutuba bateri edo bestiari, nola bere merecimentuba cabu edo neurri eta fin baguecua dan, beste Christaun Catholicuac etaraten daube beren parte eta porcinua Meza santuaren frututic, batez ere asistitan daubenac Meza entzutera fervore eta Fede vizi bategaz; Ichasotic ascoc ura etariagatic, bacoitzac aldaben gara, orobat geldiquetan da ur suficientia premina dauben beste guztientzat, modu onetara ere guertaquetan da Meza santuco merecimentubacaz.

Meza santuba entzuteco posturiaren gañian Eliza Ama Santac aguinduric dauca, egon gaitiala belaunico Meza guztian Corputzeco reverencia eta compostura andian; eta ez asco ecusi oi dirian leguez Mezaric gueienian jasirriric edo zuti; baña lenengo eta azquengo Evangelio santubac esaten dirian vitartian zuti egon biar gara: madaricatuba (diño Profeta santu batec) dala Jaungoicoa-

ren obra naguitasunagaz eguiten daben Guizona: esan dan Corputzeco postura au aiquetan da, bere ondo ez, edo indisposicinoren batec escaquetan ez badeutsa postura egoguiagoren bat.

Corputzeco posturiagaz ostian juntauric edo uniduric bere vorondate edo intencinua Meza santuba esaten daguan Sacerdotiaren vorondate edo intencinuagaz egon biar dau Meza guztian biotz devoto, eta Espiritu atento bategaz: onetaraco consideracinoric egoguiena da, Jesu Christoren pasino santuco pausoren batzuben gañian meditaitia, bere pasino eta eriotza santaren acordu santuracua dan leguez Mezia; eta meditacino onetaraco buru capaza ez daucan, edo devocio onen gañeco liburubac iracurten ez daquian Christaubac ondo entzungo dau Meza santuba Errosarioa errezaubagaz aldaben devocino eta atencinuagaz.

Eguzari egunetan Christaunac cumplitan dau Meza entzuteco obligacinuagaz, Meza entzunagaz edocein Parroquia, Conventu, edo Ermitan Obispo Jaunac aprobauricacuan; ala ere Eliza Ama Santac (gaurco egunian obligacinoric ifini bagaric) encargaitan deuste Christaun guztiai, asistidu daguiela bacoitzac bere Parroquiaco Meza nagusira; eta au principalmente motivo bigatic: bata da, cergatic Meza nagusia, pecatu mortalaren azpian

Meza entzun biar dan, Eguzari egun guztietan esan eta aplicau oi dan Parroquia artaco Christaun guztien oneraco; Christandade guztico Maisubac euracaz daucai carga au, eta Parroquia batzubetan egunorocua daube Maisubac edo Cavildubac carga au: bigarren motivua da, Christaun guztiac entzun eta icasi daguien Meza santu onetan beren Maisu eta Arzainen agotic Jaungoicoaren Legue eta doctrina santuba; argatic nic ere, nere Illoba, len encargau deutsut, izan zaitiala asistentia Meza nagusitara eta Sermuetara.

Sacerdotiac Meza santuco Ostia consagraitaco demporan consagrau leique, Altaran presente daucan beste Ostia guztiac; eta ala consagrau oi ditu Meza santuco Ostiagaz batera Puebloaren Comunioraco, eta Gaisuaren Viaticoraco premina dirian Forma santu guztiac; eta ez da licito Sacerdotiari Ostia oneic consagraitia Meza santutic campora; argatic Sacramentu miragarrizco oni deritzo ia Comuniocua ia Altaracua: eta zein Ostia bat izan, zein milla consagraitan dirianac, baten leguez milletan guertaquetan da, consagracinuaren fuerzan leen Ogui zana iragotia Jesu Christo gure Jaunaren Corputz sagraduba izatera, leen Consagracinuaren gañian verba eguin dodanian esplicauric itzi ditudan bere circunstancia guztiacaz.

Sacramentu santu Altaracò edo Comunioco one-

tan Jesu Christogaz batera dagoza Aitia eta Espiritu Santuba; cergatic Trinidade Santisimoco iru Persona diferente oneic ez dira aurquiquetan bata bestia bague; eta Jesus Divinuac izten deutsa egotiari Sacramentu santu Altaraco onetan Oguiaren Accidentiac corrompitan diranian: au da Eliza Ama Santaren doctrina eta sinistia Christandade guztian Meza santuco Sacrificioaren gañian, eta Santisimo Sacramentu Altaracuen gañian; ala sinistu, eta eracutsi izan dau igualdade eta firmeza guztiagaz, bere Esposo Jesu Christo gure Jaunac bere azquenengo Afari santuban instituidu zitubanetic ona; eta declarau izan ditu Eregetzat doctrina eta siniste onetatic apartau izan dirian eta apartaitan dirian Christaun guztiac.

Eliza Santaren Legue naturaleco lenengo estaduban ecusten da oraingo Meza santuco Sacrificioaren eta Sacramentu santu Altaracuen figura bat; diño bada Escritura Sagradubac: Melquisedec Salengo Erreguiagatic, ofrecidu eutsala Jaungoicoari Oguia eta Ardaua, cergaitic zan bere Sacerdotia eta bendicinua bota eutsala Abran Patriarcari, bere Etsaiac venciduric Triunfante biurtu zanian bere Echera: David Erregue eta Profeta santubac Eliza Santaren Legue escribiduricaco bigarren estaduban claridade guztizcuagaz aiquetara emuten deuscu, Melquisedec Sacerdote au zala Mundura etorri biarco eben gure Salvatzalle Jesu Christoren figura edo echu-

ra bat; ara zer diñuan Espiritu Santubaren inspiracinoz, bera ez zan, demporan, guertatuco zirian Misterio santuben gañian: juramentu eguin deutsa Jaunac (bere Semiari) eta ez da damutuco: (esan deutsa) zu zara Sacerdotia Melquisedec (Sacerdotiaren) ordeniagaz conforme eternidade (guztiraco): etorri zan bada Jaunaren Semeau; eta Guizon, eta Melquisedec Sacerdotiaren ordenagaz conforme Sacerdote eguinic bere azquenengo Afari santuban consagrau zituban Oguia eta Ardaua, bere fin bagueco jaquinduria eta poderioagaz convertitan ebela beren naturaleza eta sustancia guztia bere Corputz eta Odol preciosuaren naturaleza eta sustanciara, guelditquetan ziriala Oguiaren eta Ardauaren Accidentiac bacarric; eta cumpliduric Eliza Santaren lenagoco Legue bietaco estadubetaco Profecia santu bi oneic eta puntu onen gañian escribiduric egozen Profeciaric asco comulgau zituban bere Mai sagraduban egozen guztiac.

Jesus Divino onec bere Esposa Eliza Santari emutera ioian Legue graciazco estadu onetan euqui eben asmoric miragarriena izan zan Meza santuco Sacrificioaren eta Sacramentu santu Comuniocoaren institucinua edo fundacinua; eta nola Misterio santu oneic izango zirian aiñ apartadubac gure capacidade eta Sentidubetatic, leenagotic emun eusten bere Discipulubai, instituitaco eta ifinteco gogua eucan Misterio santu onein barri clarubac; ala jaquinian egon zitezen aurraz, eta

instituitaco demporan novedaderic eguin ez eguien; bein batian bada esan eusten modu onetan: ni naiz vizitzaco Oguia; zuben Gurasuac jan euben Desiertuban Manaa (zeritzon janaria) eta ill ziran: au da Zerutic jaachi dan Oguia, onetatic batec jan ezquero ill ez dedin: neu naiz Zerutic jaachi naizan Ogui vizia; batec jaten badau Ogui onetatic vizico da eternidade guztian; eta nic emungo dodan Oguia, nere Araguia da Mundubaren vizitzaraco. (Au entzunic) Judeguren batzubec dificultaitan euben beren artian (esaten eubela) ¿nola onec emundaique guri bere Araguia, jaateco? (au entzunic) Jesus onac esan eusten modu onetan: eguiaz, eguiaz esaten deutsubet; bardin jaaten ez badozube Guizonaren Semiaren Araguia, eta edaten ez badozube bere Odola ez dozube euquico vizitzaric zubecaz: nere Araguia jaten dabenac eta nere Odola edaten dabenac dauca vizitza eternua; eta nic resucitauco dot azquenengo egunian; cergatic nere Araguia eguiaz da janaria, eta nere Odola eguiaz da edaria: nere Araguia jaaten dabena eta nere Odola edaten dabena dago nigan eta ni beragan: vialdu ninduban leguez vizi dan Aitac, eta ni vizi naizan modura Aitiagan, orobat ere ni jaaten nabena vizico da nigatic: Ogui au jaaten dabena vizico da betico: verba santu oneic San Juanen Evangeliocuac dira: ezin bada aren Divina Mágestadiac clarubago moduric ascotara esplicau eiquian guero instituitaco goguan eucan Mis-

terio miragarrizco onein gañeco egui santuba.

Janari Divino au ez da Mundu onetaco beste janarien antzecua; Munduco janariac convertitan dira jaten ditubenen sustancia eta naturalezara; contrara da Comunio santuco janari mira garri au; bada Animaco estomangu onagaz (au da) estadu graciazcuan, eta gose diriala (au da) ferbore onagaz errecivitan dauben guztiac Janari Divino au gueldiquetan dira convertiduric bere condicino eta naturalezara; eta modu onetan Jesu Christo gure Jaunac Santisimo Sacramentu Altaracuen janari Divino onen vitartez eguiten gaitu bere espiritucoac, bere humorecuac, bere vorondatecuac eta obedienciacuac, eta amortiguaitan deuscu pecaturaco inclinacinua: Ho! gugana-co amorioz zoraturicaco Jaungoico baten Janaria! Aingueruben Jabia eguin zan Guizonaren sustentu, Guizona sustentu onen videz eguin zedin Aingueru; Jaungoicoa eguin zan Guizon, Guizona janari Divino onen videz eguin zedin (moduren batera esateco) Jaungoico.

Bocadu sagradu onen medioz Eliza Ama Santa conservaitan da bere Esposo Jesu Christoren unio eta amorioan; Santu guztiac eguin dira Santu, consideraitan eubela Misterio santu onetan euracanaco Jaungoicoaren neurri bagaco amorioa, gueldi-

quetan ziriala eurac ere Jaungoicoaganaco amorio izio bategaz abrasauric, eta (esateco modura) aren Divina Magestadiagaz bat eguinic; eta au berau da, gaurco egunian guertaquetan dana, eta emendic Mundubaren azqueneraño guertatuco dana Christaun eguiazcuac dirian guztiacaz; argatic esaten deuscu San Pablo Apostolubac: cergatic Oguia bat bacarra dan, asco gara Corputz bacar bat, Ogui bat bacar onetatic participaitan dogun guztioc: San Agustin Elizaco Doctore jaquintsuba atrevidu zan esatera , Jaungoicuac izanic guztiz poderosua, jaquintsuba, aberatsa, eta fin bagueco amorioa bera, ezin gueiago eguin eta emun eiquegula, Sacramentu santu onetan emun deuscuna, eta gugatic eguin dabena baño: ez dago bada ez Munduban eta ez Zeruban Janari Divino au baño senduagoric, eta Zeruco vidiari firmeza guztiagaz jarraiquetaco obeto indartuco gaitubanic.

Jesu Christo gure Jaunac bada ifini euscun Sacramentu santu Comunioco onen gañian obligacino bi, salvauco baguinian: bata da, Sacramentu Divino au errecivitaco: bigarrena, estadu graciazcuan errecivitaco, ala izan zedin Jesu Christoren vitartez Jaungoicoaganazco gure unioa eguiazcua: Baru naturalian errecibitia, da Eliza Ama Santaren mandamentuba, reverencia gueiagogaz allegau guindecen Jaun Divinoa

errecivitara.

Aren Divina Magestadiac obligacinua ifini euscunian, bera errecivitaco, ez eben señalau zer demporatan; bada puntu au itzi eben bere Esposa eta gure Ama Eliza Santaren discrecinora, eriotzaco orduba apartau ezquero, zeñian obligauric gaozen, Jesus ona errecivitara, bere precepto eta Mandamentu Divinua dala mediante; ala beragaz uniduric partidu gaitian Mundu onetatic, eta Janari Divino onegaz indarturic igo daigun Jaungoicoaren Zeruco Mendi eder eta altu artara.

Eliza Ama Santac, bere Esposo Jesus Divinuac itzi eutsan escu vide, eta autoridadia mediante, ifini deuscu Mandamentu santuba, eriotzaco ordutic campora comulgau gaitiala urtian bein Pascua Resurreccinocuetan eta bacoitza bere Parroquian: Mandamentu santu onec obligaitan gaitu pecatu mortalaren azpian, eta ez da cumplitan, pecatu mortalian bat comulgaitan danian, bada onelacuac eguingo lituque pecatu mortal bi, bata, cumplitan ez dabelaco bere culpaz Eliza Ama Santaren Mandamentuba, eta bigarrena Sacrilegioco pecatuba, atrevidu dalaco Jaun Divinua errecivitara pecatu mortaleco estaduban; eta ala onelacuac, nola Pascuaco dempora señalau onetan comulgaitan ez dirianac daucai obligacinua aimbat lasterren Jaun Divinua errecivitaco estadu gra-

ciazcuan, plazo señalauban zorra pagaitan ez dabenac aimbat lasterren pagaitara obligauric daguan moduban.

Pascuaco demporiari iragoten izten deutsanac comulgau bagaric bere culpaz, eguiten dau pecatu mortal; dempora au Christandade guztian da Aste santuco Domecatic asi eta Pascuetatic urrengo Domequia irago artian, amabost egun cavalac; emen Obispo Jaunac ordenauric dauca, dempora santu au asi dedilla Aste bat lenagotic (au da) Lazaroco Domecaz, Parroquia bat bacarra dagualaco eta Jente asco; bada jaquina da, bacoitzac bere Parroquian cumplidu biar dabela obligacino santu au.

Christandadeco lenengo demporetan Christaunac egunoro comulgaitan zirian Meza santuban: devocinua nola otzitubagaz juan ala Eliza Ama Santac ere emun izan ditu bere determinacinuac; aguindu eben Eguzari egun guztietan Christaun guztiac entzuten euben Mezan comulgau zitezela: au ere otzitu zan; eta aguindu eben, urtian iru bider Christaun guztiac comulgau zitezela (au da) urteco iru Pascuetan: au ere otzitu zan; eta orain bacarric Pascua Resurreccinocuetan dagoza Christaun guztiac pecatu mortalaren azpian obligauric comulgaitara; eta onela dua presentian Mandamentu santu au.

Pascua Resurreccinoco demporatic campora obligacinoric egon ezagatic Comunio santuba errecivitaco ¿zer Christaun eguiazco billatuco da, sarriagotan comulgauco ez danic,eria euqui ezquero,nola

dan Illian bein eta urteco Festividaderic principalenetan, bardin gura badau, Jesu Christogaz uniduric vizi, eta Jaun Divino onen fortaleciagaz sendatu bere Animaco argaltasuna? Ha! sutatic apartau ezquero ura, leen iraquiten beguan ere, berez dator otziquetara; orobat Christauna apartau ezquero neurri bagueco amoriozco Sacramentu miragarrizco onetatic, berez dator otziquetara; bada Misterio santu au da Jaungoicoaren guganaco Amorioz izioricaco Labe gori bat; cerbaitegatic Martiri Santubac aiñ pena eta tormentu fortitzac sufridu zituben, eta gustoz Jesus Divinoaren amorioagatic, cergatic sarritan beroquetan zirian Jaungoicoaren Labe gori onetan, eta cergatic frutuba emuten daben Mats adarra Troncuari itsatsita daguan modura orobat itsaatsi izan zirian Jesus onari Sacramentu Santu Aldareco onetan.

Jesus Divinuac aguindu euscun bigarren puntuba Sacramentu santu onen gañian da allegau gaitiala bera errecivitara estadu graciazcuan; eta ala, comulgau gura daben Christauna, pecatu mortalian sentitan bada, parau biar dau leenago bere Animia estadu graciazcuan Confesino eguiazco baten vitartez

ciazcuan, plazo señalauban zorra pagaitan ez dabenac aimbat lasterren pagaitara obligauric daguan moduban.

Pascuaco demporiari iragoten izten deutsanac comulgau bagaric bere culpaz, eguiten dau pecatu mortal; dempora au Christandade guztian da Aste santuco Domecatic asi eta Pascuetatic urrengo Domequia irago artian, amabost egun cavalac; emen Obispo Jaunac ordenauric dauca, dempora santu au asi dedilla Aste bat lenagotic (au da) Lazaroco Domecaz, Parroquia bat bacarra dagualaco eta Jente asco; bada jaquina da, bacoitzac bere Parroquian cumplidu biar dabela obligacino santu au.

Christandadeco lenengo demporetan Christaunac egunoro comulgaitan zirian Meza santuban: devocinua nola otzitubagaz juan ala Eliza Ama Santac ere emun izan ditu bere determinacinuac; aguindu eben Eguzari egun guztietan Christaun guztiac entzuten euben Mezan comulgau zitezela: au ere otzitu zan; eta aguindu eben, urtian iru bider Christaun guztiac comulgau zitezela (au da) urteco iru Pascuetan: au ere otzitu zan; eta orain bacarric Pascua Resurreccinocuetan dagoza Christaun guztiac pecatu mortalaren azpian obligauric comulgaitara; eta onela dua presentian Mandamentu santu au.

Pascua Resurreccinoco demporatic campora obligacinoric egon ezagatic Comunio santuba errecivitaco ¿zer Christaun eguiazco billatuco da, sarriagotan comulgauco ez danic,eria euqui ezquero,nola

dan Illian bein eta urteco Festividaderic principalenetan, bardin gura badau, Jesu Christogaz uniduric vizi, eta Jaun Divino onen fortaleciagaz sendatu bere Animaco argaltasuna? Ha! sutatic apartau ezquero ura, leen iraquiten beguan ere, berez dator otziquetara; orobat Christauna apartau ezquero neurri bagueco amoriozco Sacramentu miragarrizco onetatic, berez dator otziquetara; bada Misterio santu au da Jaungoicoaren gugana-co Amorioz izioricaco Labe gori bat; cerbaitegatic Martiri Santubac aiñ pena eta tormentu fortitzac sufridu zituben, eta gustoz Jesus Divinoaren amorioagatic, cergatic sarritan beroquetan zirian Jaungoicoaren Labe gori onetan, eta cergatic frutuba emuten daben Mats adarra Troncuari itsatsita daguan modura orobat itsaatsi izan zirian Jesus onari Sacramentu Santu Aldareco onetan.

Jesus Divinuac aguindu euscun bigarren puntuba Sacramentu santu onen gañian da allegau gaitiala bera errecivitara estadu graciazcuan; eta ala, comulgau gura daben Christauna, pecatu mortalian sentitan bada, parau biar dau leenago bere Animia estadu graciazcuan Confesino eguiazco baten vitartez

Comunio santu espirituala ez da beste gauzaric, baicican euquitia deseo eguiazco bat Jesus sacramentauba errecivitaco, portaitan dala bat bere amorio, vorondate, eta afecto guztiagaz, eguiaz Jaun Divinua errecivitan baleu leguez: Meza entzuten zaozanian bada, Sacerdotiac Comunio santuba errecivitaco demporan unidu edo juntau eguizu zeure Espirituba eta intencinua Sacerdotiaren Espiritu eta intencinuagaz, viztu eguizu zeure deseoa, Jaun Divinua errecivitaco; eta porta zaite aldozun afecto guztiagaz, eguiaz zeure Animaco Ostatuban Jaun Divinua errecivitan bazeu leguez; eta Comunio santu Espiritual onen medioz eretsico dituzu Jesus onagandic provechu andiac zeure Animaraco.

Eliza Ama Santac pecatu mortalaren azpian aguinquetan deuste Christaun guztiai, baru naturalian juan ditecela Comunio Santuba errecivitara beren vizitzan; bada eriotzaco orduban baru naturalac Jaun Divinua errecivitaco ez gaitu obligaitan.

Baru naturala presenteco materian da gaberditic comulgau arteraño ez tragaitia gauzaric dan chiquinenic ia janariaren edo edariaren modura; eta ala ausiten da baru natural au edocein gauza tra-

(84)-42

gaubagaz janari edo edari modura, bera jan gauzia edo edari gauzia izan ezagatic, eta cantidade guichian izanagatic: baña baru natural au ausiteco premina dira iru circunstancia; bata, aotic camporaco gaucia izatia: bigarrena, aotic estomangura iragotia: irugarrena, norc berac bere guraz eta vorondatez aotic estomangura iragotia: eguia da; baru naturala ausitiaren gañeco doctrina au ez da Autore guztien iritziagaz conformecua; eta ala puntu onen gañeco duda dauca zur guztian, confesaitara zuacenian esan biar deutsazu Confesoriari re duda, eta escaturic bere iritzia comulgau ete zindezquian edo ichu ichuban eguin biar dozu esaten deutsunagaz conforme; onela ez dozu utsic eguingo.

Comunio santuba errecividu ezquero ascoren erroria da, dala pecatu, baruba ausi baño leenago chuba botatia; ez dago Eliza Santan onelaco Legueric; eta ala aoco orerian loia campora botatia comulgau ezquero eta baruba ausi baño leenago ez da pecatu: eguia da; aconsejaitan da, Jaun Divinua errecividuric andic ordu lauren batian ez dedilla churic bota, Sacramentu Divinoari zor dan reverencia mediante, aren puscaren bat auan detenidu-ric balego chubagaz nasi Lurrera jausi ez dedin; nere contura, Mari gargajuen escrupulu oneic daucain Christaunic ascoc obeto eguingo leuquie, guertatuco balira ferbore eta disposicino obiaguagaz Jaun Divinua errecivitaco, enredau bagaric beren Animac onelaco simplezacaz.

Beste Christaunic asco ecusi oi dira; (egunoro ecusi oi ditugun leguez) Comunio santuba errecividuric beriala campora urteten daubela, eta (gueiago dana) Sacerdotiaren bendicino santuba artu bagaric; au Christaunen artian sufridu ezin litequian esquer baguetasuna da; ez zaite bada zu, nere Illoba, orren esquer charrecua izan; baicican, Comunio santuba errecividuric eta Sacerdotiaren bendecinua, para zaite dempora pusquin batian, beguiraquetan deutsazula Fede vizi batequin zeure Animaco Ostatuban eta zeure Entrañetan Jesus onari Aingueruz inguraturic; humildadez eta aren Divina Magestadiaganaco amorioz beteric emun eguiozu graciac, etorri izan dalaco, zu visitaitara azturic eta parcaturic eguin deutsazun ofensa guztiac, zure premina baliz leguez, izanic iñoren preminaric ez daucana: gozatu eguizu bere Espiritu Divinuaren suavidade eta dulzuriagaz zeure Animaco humore donga guztiac: sendatu eguizu zeure Anima argala Jaun Divinuaren fortaleciagaz; onetaraco considerau eguizu, nor zarian; nor dan, zu gana etorri izan dana; eta zer gauzatara; eta zer dan, escaquetan deutsuna: bada pensau biar dozu, erosi zindubala Curutzian bere vizitzaren costuz, eta mantenitan zaitubala zeure Animan bera dan guztiagaz; eta isilchoric atendidu biar dituzu Jaun

(86) - 43

Divino onen inspiracino santubac; eta azquenic artu biar dozu asmo firme bat, ez lecuric emuteco aurrera zeure Animan eta biotzian aren Divina Magestadiaren ofensaco gauzari jaquinian eta vorondatez, ofensa chiquinecua izan agatic ere; cergatic justua, eta errazoian ifinia da, zeuc, zarian, guztiagaz erostia, bera dan guztiagaz erosi zinduban, eta bera dan guztiagaz mantenitan zaituban Jesus Divinua, ofrecitan deutsazula zeure afecto eta vorondate guztia; baña escatu biar deutsazu humildade eta confianza guztiagaz aren Divina Magestadiari, gogua artu dozun leguez, obraz cumplitaco gracia; eta onen ondoren zuaz bere baque santuban, zeure desaiuno edo almorzuba artzera zeure Espirituco alegranza andian.

Comunio santuba errecivitara doianian, Christaunac orobat Fede vizi bategaz considerau biar dau, zer errecivitara doian, izanic bera pecatari esquer bagueco bat; bada onelaco preparacino eta consideracino santu batzubec ez eguitetic comulgau aurrian eta comulgau ondorian sortzen da ascoren vizitza epela eta Christaunen artian lotsa garria dana: Ha! zeimbat onelaco dagoza gaurco egunian nola soñu ala danza eguiten daubenac; sermuaracuac derautsa, ara duaza: Dambolinac eta Mutil eta Nesca Tropaac bullia daube, ara corrica eta Postaan duaza: Festividade andiren bat danian, esaten daube: gaur egun andia da; Indulgenciac irabazi biar dira confesaubagaz eta comulgaubagaz: iñorc ofendidu baditu, ezin

zucendu dira, ari parcaquetaco: Tabernara eta Erromerira ots eguiten deuste, ara duaza: zerbait billaquetan badaube, iñor beguira ez daguala, berentzat jasoten daube: beste batzubec eurac duin Majo, edo Majuago badabiltza, baqueric ez daucai beren ezurracaz, aien mallara igo, edo irago artian: dituben zorrrac pagaitaco ez gogoric daucai, eta ez diligenciaric eguiten ditube: beti darie beren auetatic guizurra, Diabruba, Demonioa, Caquia, Pestia, eta iñoren afrentaco beste onerian esaera asco; eta gueiago dana escrupulo guchi eta diligencia guchiago eguin oi daube emendaitaco: onelacuac bada dira epelac; laster eta erraz jausi oi dira pecatu mortalian; datoza, euquitera precio guichian Comunio santuco Janari Divinoa, eta pecatu mortalian comulgaitara: au izan oi da batzubetan causa eta motivoa gaiŝoquetaco Corputzian ere, eta dempora baño leenago illteco, San Pabloc Corintioarrai arpeguian emun eusten moduban, beren artian gaiŝotu eta illten zirian ascogatic.

Aren Divina Magestadia Comunioco Sacramentu miragarri onetan (esan danagaz conforme) da bere Pasino santubaren memoria edo acorduracua; da gure Animeen sustenturaco, eta gracia aumentaitaco; da bere Adisquidien Janaria; da gure Animeen vizitza seculacua; da azquenic Lazo miragarria, gu beragaz amorioz uniduric eta loturic euquiteco, eguiten gaitubala bere Esposa eta Corputz Espiritual dan Eliza Santaren Miembruac, bata bestiaren Senidiac, eta guztioc bere Aita Jaungoicoaren Semiac; aprovechau gaitian bada Convite santu onegaz; eta vizi gaitian Jesus onagan Sacramentu santu onen

vitartez, gura badogu, Jesus dulcia gugan vizi dedin; modu onetan jantzico gara (San Pablo Apostolubac encargaitan deuscun leguez) Jesu Christogaz, Soñeco bategaz leguez; euquico dogu bere Espirituba; izango gara bere obedienciacuac, bere humore, eta vorondatecuac; eta azquenic Mundubaren azquenian resucitauco gaitu, eternidade guztian iraungo daben vizitza zorionecoraco: onela Jesus Divinuaren bere Aitaganaco obedienciatic sorturicaco Bocadu miragarri onec viurtuco deuscu eta emungo deuscu ventaja gueiagogaz gure lenengo Gurasuac Paraisuan beren desobedienciaco bocadu tristiagaz galdu eraguin euscuben Seculaco vizitza eta zorionecotasuna: detenidu naiz asunto onetan uste baño gueiago; ala ere utsa da esan dana, merecidu daben alderaco: guacen orain beste puntu batzubec jotera.

Bein baño gueiagotan esanic itzi dot, Obispo Jauna eta Sacerdotiac diriala Apostoluben Sucesoriac: emetic ez dozu pensau biar, nere Illoba, Obispuac eta Sacerdotiac diriala Eliza Santan potestade eta escu vide igualecuac: Obispo Jaunac dira bacoitza bere Obispauban betez betecian Apostolu santuben Sucesoriac Eliza Santa gobernaitaco premina dan, auto-

ridade guztian; eguia da, baliau biar dira escu vide eta autoridade onegaz Eliza Ama Santac bere gobiernu oneraco ifiniric daucan Legue eta disposicino santubacaz conforme, eta ez dira gracian confirmaubac, pecatu mortalian jausi ezin ditezquian moduban, Espiritu Santubac bere etorrera gloriosuagaz confirmau zituban leguez bere gracian Apostolu Santubac: eta ala Obispuac bacarric daucai votua Eliza Santaren Junta edo Concilio santubetan; eurac bacarric daucai potestadia administraitaco Sacramentu santu Ordenacua Elizaco Ministro izan biar dauben guztiai, eta Sacramentu santu Confirmacinocua Christaun fiel guztiai; eta celebraitaco, Consagracinua eta Bedeincacinua escaquetan dauben, aparteco funcino batzubec: Sacerdotiac barriz dira Apostoluben Sucesoriac laburtasun gueiagogaz; bada, Obispuen autoridadiaren gañian apuntau ditudan, gauza oneitaraco escu videric ez daucai, eta Eliza Santaren gobiernuban ere ez daucai potestade eta autoridade gueiago, beren Obispo Jaunac Eliza Santaco Leguiacaz conforme emun gura deustena baño.

Guere Religino santuban ditugun Leguiacaz conforme obligauric gaoza egercitaitara sarritan, Bautismo santuban errecividu guituban Fediaren, Esperanciaren, eta Caridadiaren iru virtute Divino eta Sobrenatural oneic,

eguiten ditugula beren actuac, eta obligacino au da pecatu mortalaren azpian; cergatic Jaungoicuac ez deuscu emun iru virtute santu oneic, alperric eta sepultauric euquiteco, baicican euracaz baliauric Zeruba irabazteco, eta bere Divina Magestadiagaz unitaco: baña ez dago, zer escrupulubetan sartu puntu onen gañian, cumplitan ete dozun edo ez obligacino onegaz; bada acto Contricinocuan eta Paternosterrian egercitaitan dira iru virtute santu oneic; eta ala eguiaz eta biotz osoagaz esan ezquero acto Contrizinocua edo Aita guriaren oracinua, cumplitan dozu obligacino estu onegaz; baita Credua esanagaz ere eguiten dozu acto Fedeco bat: eguia da, iru virtute onein actuac.claridade gueiagoraco ifiniric dagoza aparte doctrinaco Cartillan.

Christandadeco Legue santubac obligaitan gaitu ere pecatu mortalaren azpian, obedecitara Munduco Emperadore, Erregue, eta Principiai, onein bendeco Juez guztiai eta Errietaco Alcateric dan chiquinenari, Jaungoicoaren Legue eta Religino santubaren contra ez dan guztian, dongac eta gaiztuac balira ere onelaco Aguintariac: bacarric licito dana da, Juez baju baten sentenciatic apelaitia errespeto guztiagaz aren gañeco Juez nagusiaguagana, contentu ez garianian, Juez bajubaguac emun daben,deter-

minacinuagaz, pensauric, eguin deuscula injusticiaren bat, vorondatezcua ez bada ere.

Pecatu icaragarria izango lizateque onelaco Aguintarien contra, dongac izanagatic ere, Machinadac jasotia, eta Machinuai lagunquetia; cergatic gure obligacinua da, guere Aguintariai obedecitia pecatu ez dan gauzan; Apostolu San Pabloc eracusten deuscu doctrina santu au: Anima guztia (diño) egon bedi Potestade altubenen obediencian; cergatic ez dago Potestaderic Jaungoicoagandic baño: (Munduban) ordenauta dagocen gauza guztiac, Jaungoicuac ordenaubac dira; eta ala, Potestadiari resistitan deutsanac, Jaungoicoaren ordenamentubari resistitan deutsa; beraz Jaungoicoaren ordenamentubari resistitan deutsanac, berac bere Burubarentzat irabazten dau condenacinua: argatic egon zaitezte Aguintarien bendian ez bacarric onein aserriaren bildurrez, baita ere (zeuben) Concienciagatic: ez dogu ere lizito gorroto euquitia Aguintari dongai, eta venganza artzeia guere escuz.

Ecusi dituzu, nere Illoba, Machinada negar garrizco oneic Franciaco Erreinu guztian, Españan ere bai guere ateetan Vitorian eta Vilbaon; beñere bada ez eguizu parteric artu onelaco Machinadetan, guichiago ere iñori artaraco consejuric emun;

eta bai, jaquingo bazeu besteren batzuben asmuac Machinadaraco, (obligauric aurquiquetan zarian leguez zeure Conciencian) azpitic emun biar dozu contu conveni dan Lecuban, atajau dedin demporaz gaitza, baliatan zariala artaraco zeure Confesore, Maisu, edo beste Guizon discretoren batégaz.

Ez bacarric bada gaoza obligauric obedecitara apuntauric itzi dodan moduban; baita ere obligauric gaoza erreguquetara Jaungoicuari (esan ditudan) Dignidade eta Gradu altubetan dagocen guztiacatic: guere Religino santuco Legueac obligaitan gaitube beste punturic ascotara, zeñac (guztiac ezagatic) zure estadubagaz conforme eta vizi modubagaz egoguienac diranac esplicauco ditut ondorengo Tratadubetan, labur izango bada ere.

G u i z o n a r e n a z q u e n F i n a

Guizonaren azquen Fina da, Zerubetan Jaungoicoaren arpegui ederra eternidade guztian gozaitia Ainguеru leialen compañian: Trinidade Santisimoaren presencian bada ain edertasun andiagaz inguraturic aurquitoco , dira Bienaventuradubac, nun Eguzquiaren parecuac izango dira edertasunian, Jesus maitiac bere Evan-

gelio santuban aiquetara emuten deuscun modu-
ban: Justuac (diño) beren Aitiaren Erreinuban dist
eguingo daube Eguzquiaren antzera: edertasun
onen moduracua zan, berac ere manifestau eusten
Zeruco Gloriaren iduripena edo semejanza Mendi al-
tu baten bere iru Apostolu San Pedrori, Santiagori, eta
San Juan Evangelistari, beren vistan transfigurau za-
nian; bada beinguan bere Arpegui santuba aguertu
zan Eguzquiaren antzera resplandorez beteric, eta
bere Soñeco erropia Edurra duin zuria: onetan ai-
quetara emuten euscula guztioi, vizico guiñiala Ze-
rubetan modu artara edertasun guztizcuagaz jant-
ziric, eta Corputz eta Anima izango guiñiala eterni-
dade guztian Aingueruben antzecuac; bardin emen
vizi garian bitartian empeñaitan baguiñian bere
graciagaz batera bere vorondate santuba cumpli-
tan: bai, nere Illoba; Christaun Catholico guztioc egui-
ten dogu Corputz Espiritual bat; Corputz onen Bu-
ruba da Jesu Christo gure Jauna, eta gu gara Cor-
putz onen Miembruac Jesu Christoren Espirituba-
gaz animaubac; beraz gure Buru Jesu Christo Mun-
duban vizi izan zan modura gu ere vizi bagara, oro-
bat, bere antzera resucitauric, vizico gara ere bere ant-
zera eta bere compañian eternidade guztian Gloriaz
eta edertasunez jantziric.

Zorionecua bada izango da egun ura, zeñian Jaungoicoaren fin bagueco Claridadiac eta edertasunac inguratuco gaituban alde guztietatic, eta atravesauco gaituban barrutic eta campotic, eguiten ditubala beste aimbeste Eguzqui eder, zenbat Bienaventuradu dagozen Zerubetan.

Mundu zabal onetan aiñ urrinetic argui eguiten daben Eguzqui bacar batec aimbeste arguitasun zabalquetan badau ¿nolacua izango ete da Zeruco arguitasun ederra Jaungoicoaren presencian eta aimbeste millue Eguzquien vistan, zeimbat millue Bienaventuradu dagozen? Ho! eta zein Egun gloriosua izango dan eternidade guztian iarungo daben Egun au! egun bacarra, zeñari ez darraiquion gauric eta biarco egunic; zeñian sentitan ez dan otzic eta beroric, ez neguric eta tempestaderic; eta zeñian Jaungoicoaren arpeguico Claridade ederra azpico Lañuac beñere estalquetan ez dauben.

Egun eder eta zorioneco au gure gañian zabaldu dedinian cumpliduco da gugan, David Erregue eta Profeta santubac esaten eutsana Jaungoicoari: zure arguitasunian ecusico dogu arguitasuna: orduban virtutetaco Javiaren Ciudadian ecusico ditugu dirian moduban Fede santuco Misterioac, emen entzun eta sinistu dituqun lequez.

Ho! eta zein gloriosua dan Erreinu a, zeñian erreinaitan dauben Jesu Christogaz batera Bienaventuradu eta Santu guztiac! ez daucai batere quezcaric Lapurrac ostuco deustenic daucain dicha; ez daucai ere bildurric, Diabrubac gueiago tentauco ditubanic: millueca dira Erreinu eder artan dagozenac Anra eta Guizon, Nacino eta Lenguage guztietacuac, contau ezin litezquian gara, San Juan Evangelistac esaten deuscun moduban.

Erreinu eder artan ez dago iñor gaiŝoric, ez cojoric, ez mancuric, ez ichuric, ez gorric, eta ez muturic, ez zarric eta ez umeric, ez tontoric, ez pobreric, eta ez billaunic ; guztiac Aingueruben antzeracuac, cabalac eta perfectuac, eta edade batecuac; guztiac jaquintsubac, aberatsac, eta onradubac; eta, gueiago dana, guztiac beti contemplaitan daube Jaungoicoaren fin bagueco eguia, eta amaitan daube bere fin bagueco Ontasun bacarra; guztiac atravesauric eta inguraturic alde guztietatic Jaungoicoaren ondar bagueco amoriozco Ichaso agaz amaitan daube aren Divina Magestadia beren Burubac baño gueiago, eta alcar amaitan daube Jaungoicoagan beragan, batac bestiaren imbidiaric ez daucaila, baicican alegraitan diriala batac bestiaren dichiagaz bere dicha propioa balizan leguez: eta vizi modu zorioneco onec ez

ditu cansaitan beñere Mundu onetaco guezurrezco dicha eta contentubaren modura, zeñac lograu arteraño asco deseau oi dira, eta lograu ezquero ez daube emuten uste zan contentu eta atseguintasunic, eta bai afliccino eta cuidadu andiac, eta gueiaguen deseoa: verba guichitan esatiarren Zeruco vizi moduba, an dago eriotziaren bildur bagueco vizitza Seculacua; an guztiac diferencia, disputa, eta pleito bagaric daucai beti pensamentu bat eta gura izate bat; eta andic igues eguiten dau dan sentimentu eta disgustoric chiquinenac, eta contrara gusto, alegria, poz, eta contentu mueta guztiac dagoza tristuriaren batere mezcla bagaric.

Eguiaz bada aberatsac izatia gura badogu, amau daigun aberastasun eguiazcuac, eternidade guztian Zeruban iraungo deuscubenac galtzeco batere bildur bague; ez daigun itsatsi guere biotzac Munduco aberastasun laburrai, zeñac irabaci oi diran neque andiaren costuz; irabazi ezquero izan oi dira milla cuidadu eta susto emutecuac; eta azquenic eurac dempora guchi barru desamparaitan gaitube; valia gaitian bai euracaz Jaungoicoaren vorondatiagaz conforme, galdu ez daigun eurac mediante Zeruco aberastasun eguiazcuac eta eternuac.

Guizonaren lan bacarra emen Lurraren gañian da, azquen Fin santu au lograitia: ala aiquetara emun eutsan Jesu Christo gure Jaunac Santa Maria Magdalenaren Aizpa zan Santa Martari, euben Echian convidauric eguan ocasino baten; Santa Marta ebillen batera gira bestera gira, bere jana guertaquetan fatiga andiagaz, Emacumiac onelaco estu ordubetan ibilli oi dirian leguez, eta bere Aizpa eguan ezer ere eguin bagaric, escuba escuben gañian ifiniric aren Divina Magestadiari beguira, eta guztia abrasauric Jesus Divinuaganaco amorio santu, suave, eta dulciagaz; Santa Martac ecusi ebenian bere Buruba aimbeste fatigagaz, eta bere Aizpa ez zala movitan batere laguntasunic eguitera, quejau zan aren Divina Magestadiari, eta esan eutsan modu onetan: Jauna ¿ez daucazu cuidaduric, nere Aizpac bacarric itzi nabelaco, lanac eguiten? esan eguiozu bada, lagundu deidala: eta Jesus maitiac erantzunagaz esan eutsan: Marta, Marta, larregui cuidadosa zagoz, eta turbaitan zara gauza guztiz ascori beguira: azquenic gauza bat bacarra da necesarioa; Mariac escogidu dau partiduric onena, quenduco ez deutsaina: au bereau aiquetara emun eben Mundutarrac daucain janaren eta

jantziaren cuidadu larreguiaren gañian eguin eben Sermue baten acabaeran, esaten ebela modu onetan: billatu eguizube bada lenengo Jaungoicoaren Erreinuba.

Bai, nere Illoba, Guizonaren lan guei bacarra Mundubaren gañian da, premina dan gauza bacar onen billa ibiltia (au da) Jaungoicoaren Erreinubaren billa, eta beste gauza guztien billa baño lenago: egui santu onegaz ez dau aztu biar Christaunac, vizi dan dempora guztian; argatic Apostolu San Pabloc ere encargaitan deuscu, billatu daigula gorutz dagozen gauzac, nun daguan Christo jasarriric Jaungoicoaren escumatatic; gustau daigula, edo billatu daigula gorutz dagozen gauzen jaquinduria, eta ez Lurraren gañian dagozen gauzen jaquinduria: Zeruco Bienaventuraduben artian dagoza edade, oficio, eta Estadu guztietaco Personac; eta ala Guizonaren lan guei bacar au bacoitzac billatu biar dau bere Oficioan eta bere Estaduban; bada Estadu eta Oficio guztiac dira egoguiac onetaraco batez ere Necazarien Oficioa, guero Necazaritzaiaren gañeco trataduban esplicauco dodan leguez: firmeza guztiagaz sinisturic vizi biar dau Christaunac, Infernuco betico Labe gori zorigaiztocua izango dala bere destino eternoa, bardin vizi ez bada Jaungoicoaren gustora, eta au mediante uts eguiten badau bere azquen Fin zorioneco au.

Besteri eguiten dan ofensa eta injuria, izan oi da ofendiduric eta injuriauric gueldiquetan dan Personaren condicino edo calidadiagaz conformecua; Persona baju bateri eguiten dan injuria chiquinagua da gradu igualian, errespeto andico Persona bateri eguiten dana baño; eta zembat gradu altubagocua dan Persona injuriauba, aimbat graviagua da ofensa, edo injuria, eta bere satisfaccinoraco escaquetan dau gravedadiagaz conforme merecimentu igualeco paguba; eta ala Persona comun bateri bere igualeco batec emuten badeutsa belar ondoco bat, gauza guchigaz satisfaccino emungo deutsa eguin deutsan injuriagatic; baña bardin onec beronec emuten badeutsa Erregueri belar ondoco au, injuria onen gravedadiagaz conformeco satisfaccinoric ez dau emuten, Berduguen escubetatic eriotza padecidubagaz ere.

Jaungoico gure Jauna fin bagueco andia santuba, ona, eta perfectua da; gure lenengo Gurasuac Paraisuan desobedienziaco pecatubagaz ofendidu euben gravemente; ofensa au, eta onen ondorengo Mundu onetaco ofensa grave guztiac daucai fin bagueco malicia Jaungoico ofendidubaren aldetic; eta pecatu onen maliciagaz conformeco satisfaccinua Jaungoicoari emun bagaric imposible zan Guizonac logra-

itia, pecatuba mediante galduric eucan, bere azquen Fin santu eta zorioneco au.

Guizona berez ez zan capaz, emuteco Jaungoicoari, ofensa onein fin bagueco gravedadiac eta maliciac escaquetan dauben satisfaccino moduric; eta ala condenauco zan eternidade guztiraco Aingueru pecatari eta Desertoriacaz batera; bardin Jaungoicoaren Semia ofrecidu ez baliz bitartecotzat Guizonaren eta bere Aitaren artian, obligaitan zala emutera aren Divina Magestadiari Guizonen pecatu guztien satisfaccino guztiz cabala eta ugaria; ofrecidu zan bada, berac gura izan ebelaco (Isaias Profeta santubac diñuanez) lan guei pisu onetara.

Emendic dator, Guizonac bere culpaz galdu eben azquen Fin santu au lograitaco, izatia bitarteco eta medio bacarra Jesu Christo gure Jauna eta Redentoria, Jaungoicoaren Seme vicia eta bacarra, Jaungoico eguiazcua, eta eguiaz Guizon eguin zana, gu redimitiarren guere pecatubetatic eta Diabrubaren bendetic; eta guri nola vizi eracustiarren.

Fin bagueco santuba zana aguertu zan Munduban Pecatarien figuran eta Pecatarien antzeco Soñecuagaz estalduric (au da) Guizonaren Naturaleziagaz jantziric; eta Berduguac pillostu eubenian, zati-

quetaco Columnan bere Aragui inocentiac, eta guero berriz, Curutze santuban burdinaz josiric vizitza quentzeco, inguratu euben guere pecatubac, eta onein gañeco bere Aita Jaungoicoaren Justicia zorrotzac zatitu eta puscatu zituban bere Aragui inocente eta santubac, afrentaz eta tormentuz bete eben, eta itzi eben Guizonaren figura bagaric, eta azquenic quendu eutsan vizia; modu onetan guelditu zedin Guizona bere pecatuben erropa dolorezco au bagaric; eta aplacauric Jaungoicoaren gure pecatuben contraco Justicia eta venganza jantzi guindecen, bere Seme Jesus onac irabaci eta erosi euscun Inocencia eta Santidadeco erropa zuriagaz: bai, nere Illoba, au eta ez beste gauzaric aiquetara emuten deuscu San Pablo Apostolubac, encargaitan deuscunian: jantzi zaitezte Jesu Christogaz.

Bere Aita Jaungoicoac bada bialdu eben Mundura, Diabrubac Guizonari eguin eutsan caltiac, eta eraguin eutsan obra madaricatubac deseguinquetara; eta, izanic bere Seme propioa ez eutsan parcatu, guri parcaquetiarren, eta bere Semien Dignidadia galduric gueucanoc bere Seme adoptivoac eguiaz eguitiarren, eta bere Semiac deitubac izatiarren: batere pecaturic ez eucana cargau eben gure pecatubacaz, eta bota eraguin eutsan bere sorbalda

gañera, gure sorbalda gañetic quentzeiarren peca-
tuben carga pisu au, eta gu beragan eguin guinde-
zen Jaungoicoaren Justubac eta Adisquidiac: Ho!
pecatubac gure Animetan eguiten daben calte eta er-
ruba! eta zein aguirian daguan Jesus maitiagan!
berac esan eusten leguez Calvarioraco vidian ecusi
zitubanian Jerusalengo Emacume batzubec bere er-
ruquiz negarrez: Jerusalengo Alabac, (esan eusten)
ez eguizube gura, negar eguin nire gañian; baicican
negar eguizube zeuben gañian eta zeuben Umien ga-
ñian; cergatic (zuben pecatubac nere Guizatasuneco
Egur berde onetan onela eguiten badaube ¿zer guer-
tatuco da pecatubacaz igarturic daguan Egurri-
an?

Jesu Christo gure Jauna (Evangelio santuban
berac diñuan leguez) da, guc sinistu biar dogun Eguia,
jarraitu biar dogun Vidia, eta billatu biar dogun
guere Animetaco Vizitza: beragaz Jesu Christo, gra-
cia mediante, ez daucan Christaunac ez Eguiric,
ez Videric, eta ez Vizitzaric dauca, baizican guztia
galduric dabil; eta ala, nere Illoba, gura badogu, Je-
sus Divino au gugaz vizi dedin, apartau daigun,
berac bere vizi lecuban (au da) guere Animetan gor-
roto dituban, pensamentuzco dan pecaturic chiquine-
netic asi eta andietarañoco guztiac; eguin daigun al-

ditugun obra on guztiac, berari eta ez Mundutarrai gusto emuteco intencinuagaz, eta onetaraco premina dogun bere gracia santuba eresteco, erregutu biar deutsagu aren Divina Magestadiari perseverancia, humildade, eta confianza guztizcuagaz; eta onetaraco acudidu biar dogu Sacramentu santubetara, zeñac dirian Jesu Christoc destinauric daucan Iturriac, gure Animai errepartitaco bere gracia santubaren ur suavia eta gozua, batez ere Sacramentu santu Altaraco edo Comuniocoa, nun manifestaitan daben aren Divina Magestadiac, gugaz unidu eta vizi izateco daucan deseo neurri baguecua; modu onetan portaitan bagara, jantzico gara Jesu Christogaz, Soñeco erropa bategaz leguez San Pablo Apostolubaren encargubagaz conforme: arrimau gaitian bada Jesus Divino onegana; jantzi gaitian bere virtute eta inocenciaco Espiritubagaz, Sacramentu santuben vitartez guere pecatubetaco Soñecua gugandic botaten dogula; eta onela Jesu Christoren vitartez eta medioz lograuco dogu guere azquen Fin zorionecua.

Bai, nere Illoba, Fin santu onetaraco jaioguinian, eta Fede santuco puntuba da, Jaungoicoaren vorondatia dala, Guizon guztiac salvau ditezen; gura ez dabela Pecatariaren eriotza eternua (au da) conde-

nacinua, baicican convertidu dedin, eta vizi dedin (au da) salvau dedin: Fede santuco puntuba da, Ainguerubac Zeruban gueiago alegraitan diriala eguiazco penitencia eguiten daben Pecatari baten gañian larogueta emeretzi Justoren gañian baño: Fede santuco puntuba da, Jaungoicoari bere fin bagueco poderio guztizcuan gueien costa izan iacona, Guizon pecatariaren salvacinua dala: Fede santuco puntuba da, Guizona Jaungoicoaren gracia santubaren premina dala, bere azquen Fin zorionecua lograitaco obra onen vitartez; Guizonac libertadia mediante bere escuban daucala, Jaungoicoaren gracia santu oni bere biotzian lecu emutia, baita ere gracia santu au menospreciauric gaizqui vizi izatia: Fede santuco puntuba da, iñor ez dala Jaungoicoaren aldetic galduco, bere aldetic dan guztia eguiten badau: Fede santuco puntuba da, Pecataria izango dala arrapauba Infernuco Calabozuetaraco bere escubetaco obra dongacaz eguiniqaco Saretan, eta pecatu mueta guztiac ichico deustela beren Eguilla Pecatariai aoac, escusa eguiazcoric emun ezingo dauben moduban, condenaitan dituban, Jaungoico justo eta artezaren contra, eta Zeruban Bienaventuradubac Jaungoicoari eternidade guztian vorondatez emungo deutsain le-

guez honra, gloria, eta alabanza, orobat Condenaubac gura ez daubela, beren tormentu eternuacaz Jaungoicoa glorificau, onrau, eta alabauco daubela; Malechoriac beren Carceletan, Berduguben escubetan, eta Urcamendietan ondo dirudie, eta alabaitan daube beren castigubacaz beren Erregue on, eta justubaren gobiernu prudentia, merecimentu justoacatic empleo eta Dignidade altubetan ifiniric dagocenac alabaitan dauben leguez: au guztiau guere Fede santubac ala eracusten deuscu: guacen orain azquen Finaren gañeco sallari jarraiquetara.

Azquen Fin santu au lograitaco jaioac garian leguez, Jaungoicoac onetaraco emun deuscu bacoitzari Anima bat bere semejanzara, ilcorra ez dana, bere iru Potenciacaz, zeñac (ondo daquizun leguez) dira Memoria, acordau gaitian Jaungoicoagaz, bere beneficio eta mesediacaz; Entendimentuba, ezagutu daigun Jaungoicoa eta pensau daigun beragan; eta Vorondatia, amau daigun aren Divina Magestadia gauza guztiaz gañian, fin bagueco Ontasuna dan leguez, eta beragatic Lagun Progimo guztiac, dongac eta guere Etsaiac izan agatic ere: onetaraco emun deuscu Corputz bana bere bost sentidubacaz, guztiacaz servidu daigun aren Divina Magestadia: onetaraco eguno-

ro eta instante oro aguinquetan deuste bere Criatura guztiai servidu deiguben; eta azquenic onetaraco emuten deuscu Aingueru Guardaco bana, gu gordetaco, eta bialquetaco gueren Animetara inspiracino santu batzubec, bacoitzac, bere estadubagaz conforme dituban obligacinuac, cumplitaco.

Fin santu onetaraco Jaungoicoac Bautismoco Sacramentu santubaren vitartez parcatu euscun pecatu originala, alistau eta artu guinduban bere Semetzat, emun euscun Fediaren, Esperanziaren, eta Caridadiaren iru virtute sobrenatural eta Divinoac; sendatu guinduban Sacramentu santu Confirmacinocuaren vitartez, Bautismuan artu gueben, Fedian; ecarri gaitu bere ezagupera santura; pecatu mortalagaz galdu dabenari Bautismo santuco gracia paraitan deutsa Sacramentu santu Penitenciacua, biar dan damutasun eta disposicinuagaz errecividu ezquero, biurtu dedin, galduric daucan, estadu graciazcora, eta berriz alistau dedin bere Semetzat; onetaraco ere Jesus Divinuac Mundutic partidu baño lenago gura izan eben gueldiquetia gugaz Sacramentu santu Comuniocuan, Mundubac dirauban vitarte guztian gure Animeen sustentu eta senda garritzat, gu bere humoreco, vorondateco eta antzecuac eguitiarren; onetaraco itzi eus-

cun Sacramentu santu Extrema Uncinocua gure Animeen garbitasun eta alivio gueiagoraco eriotzaco peligruzco gaiŝotasunian, baita ere Corputzaren osasuneraco, conveni bada: azquen Fin santu onetaraco itzi euscun Sacramentu santu Ordenacua, izan zitezen Ministruac Eliza Santan bere gobiernuraco, eta aumentu espiritualeraco, eta Meza santuco Sacrificioa celebraitaco; eta azquenic fin santu onetaraco emun eutsan Matrimonioari Sacramentubaren Dignidade altuba, onen graciaren vitartez euqui daguian Eliza Santac bere aumenturaco gueiac eta materialac, baña guei eta material ondo moldaubac eta bezaubac, crianza ona emuten deustela Gurasuac beren Umiai.

Ea bada, nere Illoba, pensau eguizu biotz guztitic, guere Fin santu onetaraco vide zucena uts eguinda guacela, aprovechaitan ez garianian Jaungoicoaren gustora, apuntau ditudan, bere medio santubacaz, eta empleaitan ditugunian guere Anima bacar onen, esan ditudan, iru Potenciac, eta Corputzaren bost sentidubac, esplicau dirian, beren destinuetatic campora: bai, bai; vide zucena uts eguinda guaza; eta leenago edo gueruago onelacuac erraz sartuco dira Condenacinoco vidian; eta, gauza lastima garria dana, norc berac batere utsic eguiten da-

bela uste ez daben videtic.

Condenacinoco vidia da guztiz zabala, eta asco duaza vide onetatic; cergatic dan gustuetaco vidia, (au da) guere Pasino dongac eracusten deuscuben gusto donguetaco vidia: baña Zeruco videtic nola caminau biar dan aldapia gora (au da) guere inclinacino charrac ucaturic, eta beti onei atzera eraguiten deustegula, argatic guichi duaza Salvacinoco vide zucenetic, eta gueienac condenaitan dira; au ez da nic asmauba; Jesu Christoc berac dauca esanic bere Evangelio santuban; argatic ere aseguraitan deuscu Evangelioan bertan, Zerubetaco Erreinubac padecitan dabela fuerza, eta anchiquetan daubela, fuerza eguiten daubenac: eta errazoiagaz; cergatic ez dago Salvacinoric, atzera eraguin bagaric pecaturaco inclinacino donguiari, eta inclinacino donga oni su emuten deusten Etsaiai, orain esplicaitara noian moduban.

A n i m a c o E t s a i a c

Anima gaiŝoac emen Lurraren gañian iru Etsai ditu, bere contra guerran dabiltzenac, tentaitan daubenac, eta bere azquen Fin santuco vide zucena

galdu eraguin gura deutsainac: oneic dira Diabruba, Munduba, eta Araguia.

D i a b r u b a

Diabrubac bada tentaitan gaitu pecatu mueta guztietara, ia berac bacarric, ia artzen dituba la bere Laguntzat Munduba eta Araguia, aseguraitiarren obeto bere victoria; Cazadore guztiz diestrua da; urrinetic paraitan deutsa Christaunari bere lazuac, eta gueien bat bere gustoco gauzacaz, eta golpe seguruba eguiten dau Christaun descuidadu, epel, eta satisfechuen artian.

Apostoluben Principe eta Buru San Pedro gloriosuac peligru eta lazo oneitatic gu libraitiarren modu onetan avisaitan gaitu: Anaiac (izen onegaz comprenditan ditu Christaun guztiac) Anaiac, izan zaitezte moderadubac; eta egon zaitezte alerta; cergatic zuben Etsai Diabruba dabillen inguruban Leoe amorratu baten guisara, nor tragau aldaiquian billa; eguiozube resistencia, fuertiac (mantenitan zariaila) Fedian: Eliza Ama Santac ondo imprimiduric eta josiric gueldi-tu dedin aviso aiñ importante au bere Seme eta Alaba guztien biotzetan, Altaraco bere Ministro nagusi guztiai arrasaldeoro ifinten deuste beguien aurrian, errezau biar dauben Completetaco Oficio santuban, zeñac bere asipe-

na artzen dau aviso importante onetatic, modu onetan descuidadu ez ditezen bere Ministro santubac, eta onein vitartez aviso santu au irago eta josi dedin firmeza andiagaz Christaun fiel guztien biotzetan, oneic ere contuban egon ditezen beren Etsai madaricatu Diabrubaren aldetico Lazo tramposo eta peligrosoen gañian.

Beraz gure Etsai Diabruba aiñ cazadore diestrua bada, arma guztiz finac, delicadubac, eta gugandic ezcutatubac ditu: ez dauca zer eguinic Christaun maldiciente, ordi, eriotza guilla, Lujurioso eta Lapurrac dirianacaz, ez da ere Eliza Santatic campora vizi dirian Judegu, Erege, eta Jentilacaz; bada oneic guztioc bere bendian dauca: bere mira guztiac ifinten ditu, nundic Zeruraco vidia galdu eraguingo deusten Jaungoicoaren bildur santuban vizi gura daubenai; eta onei, bacoitzac zer inclinacino, edo jenio descubritan daben, andic paraitan deuste beren gusto andico zebuagaz amu guztiz ezcutatubac, eta disimulaubac: ¿zer erremedio dago bada, Diabrubaren lazo delicadu eta peligroso oneitatic igues eguiteco? ondo daquizun leguez, Aita Astetec bere miragarrizco doctrinaco Cartillan bi erremedio apuntaitan ditu: oneic dira Oracinua eta Humildadia.

O r a c i n u a

Oracinua eta Humildadia dira Senide bi aiñ ondo alcar artubac, nun ezin aurquitu dirian bata bestia bague; eta aiñ indartsubac, nun venciduco leuquie Infernuco Diabru guztien poderioa, beinguan junto baletoz ere bat tragau guraric; Oracino eguiazcoric ez dago Humildade bagaric, ez da ere Humildade eguiazcoric Oracino bagaric: eguiaz norc berac falta eguiten deutsan gauzaren bat lograuco badau daucanagandic, escatu biar deutsa Humildadiagaz, bardin zor ez badeutsa; zergatic iñorc ez dau ecusi gura Pobre sovervioa, guchiago Jaungoicoac; bada diño, Mundu onetan gorroto dituban iru gaucetatic bat dala Pobre sovervioa: onelacuac socorru guchi izango dau; eta contrara bat eguiaz humilla bada, eta preminan badago, laster juango da, bere premina socorridu aldaiquiagan Personiagana, Humildadiagaz presente eguiten deutsala bere necesidadia, eta suplicaitan deutsala socorruba: aiñ Senide ondo alcar artzen daubenac dira Oracinua eta Humildadia, zeñac dira Armaric egoguienac vencitaco Diabruba gueren Animetaco Etsai sovervio, arlote, eta guzurtia.

Mundu onetan Pobriac edo zegaz manteni-
du ez daucainac daucainen ateetara duaza, zegaz
mantenidu billaquetara escavidiaren vitartez: oro-
bac guc ere acudidu biar dogu Jaungoicoaren aurre-
ra, eresteco beragandic Oracinuaren vitartez gueren
Animetan premina ditugun virtutiac eta graciac;
zergatic guerez ez daucagu beste gauzaric pecatu-
ba eta pecaturaco inclinacinua baño, Eliza Ama
Santac Fede santuco puntutzat eracusten deus-
cun leguez: San Pablo Apostolubac diñuanez, guzti-
oc gaoza Jaungoicoaren gracia eta misericordia-
ren preminan.

Jaungoicuac Oseas Profeta santubaren
aotic esan eutsan bere Pueblo escogidubari: zure
socorruba bacarric nigan aurquiquetan da: au be-
rau aiquetara emun eusten Jesus Divinoac bere
Discipulubai, esan eustenian: ni bague ezin eguin
daiquezube ezer: ondo ezagutu eben egui santu
au David Erregue eta Profeta santubac, zeñac al-
chaitan zituban bere Animaco beguiac Oracinua-
ren vitartez Zeruco Mendi eternuetara, Zeruba
eta Lurra eguin zituban Jaungoicoagandic bacar-
ric datorren amparubaren billa: beste aimbeste

eguin izan daube Zeruco Santu eta Santa guztiac Munduban vizi izan zirianian, eta orobat eguin biarco dogu guztioc, salvauco bagara.

Jesus Divinuac, Munduban vizi zanian, Guizona zan aldetic puntuoro gabaz eta egunaz eguiten eutsan Oracino bere Aita Jaungoicoari, preminaric batere beretzat ez eucala, bacarric gure egempluraco eta provechuraco; eta guc gura badogu, aren Divina Magestadiaren Oracinua aprovechai dequigun, imitau biar dogu itzi euscun egenplu santuba, eta Oracinuaren vitartez sarritan juan biar gara bere presencia Divinora, presente eguiten deutsagula guere argaltasuna eta miseriac, amparau eta defendidu gaian guere Etsai madaricatu Diabrubaren lazuetatic: bai; guere Aita fin bagueco erruquiorra da, emallia eta aberatsa da, berari de eguiten deutsainentzat biotz osoagaz; eta eguiaz onela escatu ezquero, ezin utsic bialduco gaitu bere promes eta verba santu guztietan fiela dan Jaungoico santu onec, eta zeñac bere Evangelio santuban aseguraitan deuscu bere socorruba: escatu eguizube (diño) eta emungo iatzube, cergatic escaquetan daben guztiac errecivitan dau: ¿bardin zubec izanic dongac

badaquizube emun iatzuben Ondasunetatic partitan zeuben Umiai, zembat gueiago zeuben Aita (Jaungoicoac) emungo deuste Zerutic Espiritu ona escaquetan deutsanai? Jesus Divino onen egemplubari eta mandamentu santubari jarraiquetan badeutsagu bada, aprovechauco gara bere Oracino santubagaz, librauco gara Diabru astutuaren lazuetatic, eta esperienziagaz ecusico dogu, nola Oracinua (San Agustin Elizaco Doctore jaquintsubac diñuan conformidadian) dan eguiten dabenentzat defensia, Jaungoicoarentzat alabanzaia, eta Diabrubarentzat azotia.

Oracinua da Jaungoicoari Animia jaso eta mesediac escaquetia; baña escavide onec ez dau izan biar nola naicuac; eta bai izan biar dau Jaungoicoaren honra eta gloriaraco eta guere Animen salvacinoraco egoquiac dirian mesedien escavidiac nola diran, tentacinoren batec estuquetan gaitubanian vencitaco gracia, Fediaren, Esperanziaren, eta Caridadiaren aumentuba, Pacienciaren, Castidadiaren, eta Animan falta eguiten deuscuben gañeruntzaco virtutiac; onelaco gauzac Jaungoicoaren gloria gueiograco dirianac eta/guere Animen salvacinoraco premina ditugunac, escatu biar deutsagu Jaungoicoari batere Mugarri eta condicino bagaric: baña escatu gura deutsagunian osasuna edo Mundu onetaco interes edo gauzaren bat, beti escatu biar deutsagu one-

lacuac condicinuaren azpian, conveni badira gure Animen salvacinoraco, eta ez bestela; zergatic onerian mesediac guc deseaubagatic ere izan litezcqe ez conveni izatia, guere calteracuac eta Jaungoicoac deuscun erruquiagatic iguin ditubanac guri emutia; bada berac daqui zer conveni dan eta zer ez bere gloriaraco eta guere Animen salvacinoraco; argatic esan dodan condicinuaren azpian escatu biar deutsagu aitatu ditudan bigarren muetaco mesediac; beste moduz aren Divina Magestadiac, aserraturic onelaco escavidiac eguiten deutsainen contra, conceditan deuste batzubetan beren calteraco dan gauza; ala beinic beineracusten deuscu Espiritu Santubac Escritura Sagraduban, eta onen vistan San Agustin Elizaco Doctore jaquintsubac esaten deuscu: Jaungoicoac aserraturic aiquetan ditu batzuben erregubac, eta bere Misericordian ez ditu aiquetan beste batzuben erregubac.

Oracinua da bi modutacua; bata Mentala Espirituco consideracinuagaz eta Vorondateco afectuagaz eguiten dana: bigarrena da Vocala, aoz eguiten dana, comunmente eguiten dacuscun moduban: lenengua da perfeccino gueiagocua bigarrena baño; ala ere bata eta bestia dira Jaungoicoaren gustocuac; eta, biar dirian circunstanciacaz eguin ezquero, biac aiquetan ditu aren Divina Magestadiac.

Oracinua zucenian eguiten da Jaungoicoari, zeña dan gauza on guztien Jabe eta Iturri bacarra,eta fin bagueco erruquiorra; eta egui-

ten da Oracinua Santu eta Santai, izan ditezen gure bitartecuac aren Divina Magestadiaren aurrian.

Oracino Vocala edo aoz eguiten dana utsa da, Entendimentuco atencinuac eta Vorondateco afectuac lagunquetan ez badeutsai; cergatic circunstancia bi oneic bagaric izango lizateque bacarric Ezpanac movitia eta Miña, eta onei ots eraguitia Loro baten modura.

Oracinua ere provechosua izateco, eguiten dabenac bota biar dau leenago bere biotzetic pecatu mortal eta vicio gravetaraco afectua, bardin aetan sarturic badago; bada beste moduz izango lizateque, eguitia Jaungoicoari burla, beragaz aserre daguala bere aurrian presentaitia, mesediac escaquetara; egui onen pruebaraco emuten deuscu David Erregue eta Profeta santubac desengañu claruba, diñuanian: bardin (oracinoa eguiteco demporan) ecusi badot nere biotzian maldaderen bat, ez dau Jaungoicuac nere erreguba autortuco: eta ala gorrotuari itzi gura ez deutsanac, Vengativuac, eta beste edocein viciotan sarturic vizi dirianac, euben viciotaraco afectuari itzi bagaric ez daube eguin-

go provechuzco erregu edo Oracinoric.

Jaungoicua Lecu edo toqui guztietan presente dago; eta ala edocein paragetan Diabrubac tentaitan gaitubala acudidu biar dogu beriala aren Divina Magestadiagana bere amparubaren billa, posible dogun, confianzaric andienagaz, bere Evangelio santuban encargaitan deuscun conformidadian: erreguquetan jasarten zariainian (dino) sinistu eguizube, errecividuco dozubela escaquetan dituzuben gauza guztiac, eta ala guertatuco iatzube: duda bague bada onela erregutu ezquero, izango gara socorridubac.

Guere erreguba edo Oracinua acabauric ez dogu beiñ ere izan biar curiosuac, otorgau ete deuscun edo ez Jaungoicuac guere esca vidia; zergatic onelaco curiosidadia soverviatic sortzen da, eta ez da batere provechuzcua, bai calte andicua gueren Animentzat; bacarric gure obligacinua da, gueregan dan guztia eguitia; eta gueregan dan guztia eguinic Jaungoicoari escaquetia bere gracia eta laguntasuna, eguin daigun eguitera obligauric gaozen eta guere fuerzacaz eguiteco capaz ez garian gauza guztiac, eta, onela escatu ezquero, Jaungoicuac lagun-

quetan deuscu, erraz eguiteco guerez ezin dogu-
na; doctrina au da Fede santuco puntuba, Eliza
Ama Santac eracusten deuscun leguez azquenengo
Trentoco Concilio generalian; ala da ere Munduco
esaeria: vizi biar gariala Jaungoicuari erreguque-
tan, eta escuco Mazuagaz zapalquetan; Necaza-
riac bere soroco lanac eguin ezquero bere dempore-
tan, largaitan ditu guztiac Jaungoicoaren cuida-
du eta providenciara, eta Jaungoicoaren laguntasu-
nagaz datoza beren demporetan frutu sazonaubac
emutera; orobat bada guertaquetan da Animaco
lan gueietan esaeriagaz conforme: gu Jaungoicoa-
gaz eta Jaungoicua gugaz: eta puntu onetan descui-
dadubac dirianentzat ez dago Gloriaric.

Premina dogun gauza bein escatubagaz
Jaungoicoari ez gara contentau biar, baicican izan
biar gara Pobre importunuen antzera porfiaubac
Humildadiagaz (au da) guere apuru edo estu or-
dubetan escatu biar deutsagu Jaungoicuari bere
laguntasuna bein, birritan, eta gueiagotan: Jesu
Christoc berac encargaitan deuscu Evangelio santu-
ban, izan gaitiala guere escavidetan importunuac
eta porfiadubac edo perseverantiac, eta ez gaitiala

aspertu Jaungoicoari escaquetan: baña cuidadu, nere Illoba, porfia onec izan biar dau humildiac, dulciac, suaviac, esperanziagaz betiac, eta ez tristurriagaz eta larritasunagaz lagunduric daguan porfiac; bada porfia santu au ez da Corputzeco Besuacaz eguiten dana.

Zeruco Santu eta Santa guztiac, Munduban vizi izan zirianian, itzi euscuben beren Oracino edo escavidetan porfia santu onen egemplu miragarriac; zergatic ondo equien puntu onen gañeco Jaungoicoaren vorondateco barri; bada aren Divina Magestadiac gure biotzetaco amorioa gueiago aseguraitiarren daucan Traceetatic bat da, ez autorquetia batzubetan lenengo escavidian escaquetan deutsagun mesedia: baita ere badauca onetaraco beste Traza bat; eta da, guc escaquetan deutsagun gauza ez autorquetia, eta, bai, eguitia guri erregu santubaren vitartez, guere Animetan gueiago premina ditugun, eta escaquetia batere acordau ez garian, mesediac; San Pablo Apostolubac, ecusi ebenian Diabrubac tentaitan ebela Araguiaren aldetico gustuacaz, Jaungoicuac ala permituduric arrotu ez zedin beragaz eucan satisfaccinoaren anditasunian

erregutu eutsan iru bider aren Divina Magestadiari, librau eguiala pasino artatic; baña, entzun eben, errespuestia izan zan: bastante dozu nere grazia: ez diño Apostolu gloriosuac, librau ebela Jaungoicuac tentacino ichusi artatic, baizican erantzun eutsala: bastante dozu nere gracia: Elias Profetac, Tobias, eta Job santubac trabajuz eta persecucinoz inguraturic ecusi zirianian, eguin eutsain Jaungoicoari beren escavidiac; baña aren Divina Magestadiac aitu zituban onein erregubac, eurac batere uste ez euben aldetic, eta eguin eusten, pensau ez zituben mesediac, erregutu eutsain demporan.

Jaungoicoac, gu guere escavidetan animaitiarren beraganaco Esperanza firme batera, ez bacarric gura dau, guc bera Aitatzat trataitia, baita ere obligaitan gaitu Aitaren izenagaz berari de eguitera, Jesu Christoc eracutsi euscun leguez bere ao sagradutic urtenicaco guere egunoroco Aita guriaren Oracinuan; eta (gueiago dana) Jesu Christoc berac bere Evangelio santuban Guizona dan aldetic trataitan gaitu Christaun guztioc bere Senidetzat: zubec guztioc (esan eusten bere Discipulubai) Senidiac zarai; zergatic Zerubetan daguan zuben Aita

bat bacarra dan: Zerubetan, daguan, nere Aitaren vorondatia eguiten daben guztia, au da nere Anaia eta Arreba: consideracino santu onegaz San Agustin Elizaco Doctore jaquintsuba animaitan zan Jaungoicoaganaco confianza ezin gueiagoco batera, eta esaten eben: an uste dot daucadala nere aguintia, nun daucadan nere Anaia: eta eguiaz bardin gure Senideren bat Erreguiaren urrengo autoridade edo aguintiagaz balego, usteco gueuque lograitia Erregue gandic, gura dogun, guztia ¿zer lograuco ez dogu bada Jaungoicoagandic bere Seme eta gure Anae Jesu Christoren, eta onen eta gure Ama Maria Santisimaren vitartez, escatu ezquero guere Animen salvacinoraco conveni dan gauza?

Esaten dodan guztian, gu gariala Jaungoicoaren Semiac, eta bere Seme Jesu Christoren Senidiac, ez eguizu aitu, gariala Jaungoicoaren Semiac, bere Seme Jesu Christo dan moduban; bada gu ez gara bere Semiac naturalezaz, Jesu Christo gure Jauna dan leguez, baizican bere graciaz eta Adopcinoz, nundic ere daucagun Jaungoicoaren Seme Adoptibuen izena eta izatia, batec emen, bere Seme ez daben bat bere Semetzat artuco baleu leguez, deutsan amorio eta erruquia mediante.

Oracinuaren gañeco tratadu oni emutera nua bere acabera aren Divina Magestadiac Evangelio santuban emuten deuscun encargu bategaz: conveni da (diño) beti Oracinuan egotia, eta ez beiñ ere cansaitia: encargu santu au nola aiquetan dan jaquitia da Christaubentzat gauza provechosua eta precisua; bada San Pablo Apostolubac ere emuten deuscu beste aimbesteco encarguba: (diño) Oracinuan egon zaitezte detencino bagaric (au da) beiñere cansau bagaric Oracinuan egotiagaz.

Encargu santu onen vistan izan dira Christaunen batzubec, eracutsi izan daubenac, beti eta instante guztietan Oracinuan egotera, gaozela obligauric, beste gauzari atendidu bagaric guere vizi guztian: baña Eliza Ama Santac declarau ditu eta condenau ditu onelaco Eracustzallac Eregetzat, eta beren guezurrezco doctrina au Eregiatzat: Jesus Divinuac bada eta bere Apostolu San Pabloc encargu santu onetan esan gura deuscubena da, artu eta euqui biar ditugula guere vizitzan dempora señalauren batzubec, Jaungoicoa-

ri Oracino sarritan eguiteco, zucenquetan ditugula gañeruntzaco guere pensamentu, verba, eta obra guztiac aren Divina Magestadiaren onra eta Gloria gueiagoraco; onela beinic bein aiquetan dau encargu santu au Jesu Christoren Esposa eta guere Amadan Eliza Santac.

Oracinuaren gañeco leccino santu au ondo cumplitaco medio guztiz egoguia eta erraza da San Pablo Apostolubac berac eracusten deuscuna; diño bada: edo jaten badozube edo edaten badozube edo beste edozein gauza eguiten badozube, eguizube gauza guztiac Jaungoicoaren gloriaraco: eta beste lecu baten diño edo esaeraz edo obraz eguiten dituzuben gauza guztiac, eguizube Jesu Christo (guere) Jaunaren izenian, graciac bere vitartez emuten deutsazubela Jaungoicoari, eta Aitari: Apostolu gloriosuaren medio oneic errazac dira, eta oneicaz edocein Christaunec cumplidu daique escusa bagaric, beti Oracinuan egoteco, encarguba.

Edocein Estadutan eta edocein Oficiotan Christauna egonditeque beti eta erraz Oracinuan esplicauric guelditu dan sentiduban Eliza Ama Santac eracusten deuscunagaz conforme; eta ala zuc ere, nere Illoba, zeure Necazaritzaco Oficioan eta Matrimonioco Estaduban, beti Oracinuan egoteco, bastante dozuna da, esatera noiana.

Christaun guztioc ditugu obligacino general

(124)-62

damentu santubacaz gañera Eliza Ama Santac ordenauric daucan beste bost Mandamentubac, eta aurrera ordenau leizquianac daucan escuvidiagaz conforme, eta bacoitzac daucan Estadubac eta vizi modubac berez dacarden obligacinuac; onei bada cumplimentu emunic, goizian bein, jaguiten zarianian ugetic, considerau eguizu Jaungoicoaren aurrian zagozela, eta jasarri zaite Jesu Christo crucificaubaren oñetan belaunico (eriac emuten badau) bestela edozein posturatan, eta emun eguiozu aren Divina Magestadiari graciac, gaba iragoric egun artara ecarri zaitubalaco; eta escatu eguiozu gracia, egun ori iragoteco bere amorian eta pecatu bagaric, eta artu daguiala bere cargu eta cuidadura zeu eta zeure Familia, zeben lan guei, Ganau, baster eta zeuben gauza guztiac, ofrecitan deutsazula egun artàco zeure pensamentu, verba, eta obra guztiac bere Onra eta Gloriaraco; eta cumplitaco, ofrecidu deutsazun leguez, premina dozun aren Divina Magestadiaren laguntasunna eretsi daguizun, parau eguiozu bitartecotzat bere Ama Maria Santisima errezaitan deutsazula Ave Maria edo Salve bat, edo Aita ordeco San Joseph

edo zeure Aingueru Guardacua, zeure Bautismo-
co Santuba, edo zeure devocinoco Santuren bat,
errezaitan deutsazula zeure bitarteco Santuba-
ri Paternoster edo Ave Maria bat; au guztiau
eguin leiquian gauza da, Credo bi edo iru esa-
ten dirian, vitartian: eta onela eguinic diligencia
eder au jira eguizu batera, eta jira eguizu bes-
tera Chori Cantaria baño alegriago, zeure Eche-
co lan gueiac eguitera, eta eraguitera; bada Ne-
cazari batec gauza ascotara eta bizcor ingui-
ratu biar dau, baña bere cuidadu eta quezca
guztiac botaten ditubala Jaungoicoaren Providen-
ciara, beragan dan guztia eguin ezquero, David
Erregue eta Profeta santubac eracusten deuscun
conformidadian: bota eguizu (diño) Jaungoicoa-
ren gañera zeure cuidaduba, eta berac sostenidu-
co zaitu; baña jaguieran eguinicaco ofrecimentu orregaz egun artian
lo eguitera juate-
raño sarrichotan gogoraquetia conveni da, batez ere zeure disgus-
toco gauzaren
batzubec edo tentacinoren batzubec inguraquetan zaitubenian,
ala gogora ecarriric goician eguin dozun ofrecimentu au, izan
dedin zeure obligaci-
nuagaz cumplitaco Aculu vici bat.

Eguna onela zeure inocencian iragoric, ugue-
ra juan aurrian eguin biar dozu egun artaco zeure concienciaren
gañeco esa-
men labur bat, memoriara ecarten dituzula iru puntu; bata egun
artan eguin
dituzun obra edo languei onac; bigarrena egun artan Jaungoicoac
eguin
deutsun mesediac ia generalac ia particularrac; irugarrena egun
artaco
zeure faltac, batez ere zeure Animiaren ontasunari aurrerapena
eragoz-
ten ditubanac; onen ondoren escatu biar deutsazu aren Divina
Magestadiari
egun artaco zeure falta guztien parcacinua
artzen dozula aurreraco emiendaren gañean bere gracian vitartez
asmo firme bat; emun biar deutsazu graciac, egun artan zugaz
euqui daben Misericordiagatic, eta escatu biar
deutsazu, zeure Persona, Familia, eta Hacien-
da eta Echia, gau artan bere cuidadura ar-

Devocino Santu oni juntau daiquezu zeure Guraso onac eracutsi deutsuben Oracinuac ala egun bitartian nola gabaz, nola dirian, goician jagui eran Errosario labur bat zeure Familiagaz devocinoz errezaitia: egun sentian, eguardian, eta gau lenian, Campaiac señalia eguiten dabenian, Ave Maritacuac errezaitia: eta Erloju osuac joten daben guztian, Ave Maria bat dovocinoz errezaitia; orobat Maian paraitan zarian guztian, alimentuba artzera, Paternoster bat eta Ave Maria bat errezaitia, emuten deutsazula zeure Familiari Devocino santu onein leccino ona; bada Necazariarentzat ez dira egoguiac Oracino luciac, baizican laburrac, sarritacuac, eta boitzezcuac.

Eguia da: ez da obligacinozcua, señalau deutsudan, egunoroco Oracinoen gañeco gobiernu modu au, eta bai consejuzcua; baña zeure Necazaritzaco Oficioan da modu erraza eta egoguia, beti Oracinuan egoteco Jesus onaren encargubagaz conforme, Jaungoicoari gustua eta zor deutsazun

alabanza emuteco, Diabruba vencitaco, eta bere astucia andico lazuac atajaitaco: bacarric advertitan zaitut, nere Illoba, obe dala Ave Maria bat bacarra ondo eta devocinoz errezauba milla Ave Maria devocino bagaric noberen culpaz errezaitan dirianac baño.

H u m i l d a d i a

Oracinuaren Senide guztiz maitia, eta Diabruba vencitaco, premina dogun, bigarren arma da Humildadeco virtutia: bata bestia bague ezin egon dira; nundic ere Jaungoicoari eguin biar deutsagun erregu eta esca vide guztiac izan biar daube humillac, gura badogu, ondo despachaubac izan ditezen (au da) eguin biar deutsagu aren Divina Magestadiari guere esca vidiac aldogun confianza eta Esperanzaric gueienagaz bai, baña ezaguquetan dogula, ez dogula mereci lograitia escaquetan dogun mesedia; guerez ez daucagula beste gauzaric pecatuba eta pecaturaco inclinacino donguia baño; eta, escaquetan dogun, mesedia dala Jaungoicoaren Doia, eta batere zor ez deuscuna.

(128) - 64

Humildade eguiazcoren circunstancia oneic bagaric presentaitan dirianac Jaungoicoaren aurrian, beren esca vidiac eguitera, ez daube ezer lograitan, Jaungoicoa irritaitia baño besteric; onelacuen ispilluba da Jesus Divinuac bere Evangelio santuban eguiten deuscun Fariseo baten pintura, guri aiquetara emutiarren Humildadeco virtute bagaric Oracino eguiten daubenen frutuba; Fariseo au bada, figuraitan deuscu, sartu zala Jerusalengo Templo santuban, Oracino eguitera, eta onegaz batera beste Pecatari edo Publicano bat; Fariseo au presentau zan bada Templo santuban, eta eguin eutsan Jaungoicoari bere Oracinua, baña arrotasunez eta presuncinoz beteric, contaitan zitubala bere obra onac eta merecimentubac, emuten eutsala aren Divina Magestadiari graciac, eguin ebelaco bestiac baño obiagua, baita ere beragaz batera sartu zan Pecatari edo Publicanua baño obiagua; ¿baña zer frutu etara eben Guizon onec Oracino modu onetatic? biurtu zan bere Echera Jaungoicoaren aserre eta desgracian; au izan zan bere Oracino Humildade bagacuaren frutuba.

Publicanuac ere eguin eben bere Oracinua

baña onetaraco escogidu eben Templo santubac eu-
can parage urrin bat, eta an bere Beguiac Zerura ja-
soten atrevitan ez zala, eta damutasunaren fuerzaz
bere Bularra joten ebela erregutu eutsan aren Divi-
na Magestadiari modu onetan: Juangoicua, izan
begui misericordia ni Pecatariagaz: eta diño Jesus
onac, viurtu zala au bere Echera justificauric, eta
ez beste Fariseoa; cergaitic alchaitan dana, izango
da humilliauba, eta humilliaitan dana izango da
alchauba. Ho Humildadiaren privilegio miragar-
ria! Humildade santu au mediante Santa Maria
Madalena Jesus Divinoaren oñetan beinguan eguin
zan Santa andi bat, orobat Calvarioco mendian Lapur bi aetatic
ona Curutzian
josiric eguala Jesus onaren aldamenian, izanic
arteraño ala Lapur bata nola bestia pecatari guztiz an-
diac: zuc ere, nere Illoba, gura badozu, Diabru-
baren atzaparretatic igues eguitia, eta zeure erre-
gubac ondo despachaubac izan ditezen, beti pre-
sentau biar zaitzaco aren Divina Magestadiari
Humildade santu onegaz, eta zeure escavide guz-
tien asieran aurraz bialdu biar deutsazu zeure
pecatu eta ofensa guztien parcacinoraco esca vi-
de humilde bat, eta onen ondoren encaminau bi-

ar deutsazu zeure deseoco beste erregu eta Oracino guztiac.

Humildadeco virtutia da, norc berac Jaungoicoaren aurrian bere Buruba vorondatez eta amorioz bajaitia, ezaguturic aren Divina Magestadiaren fin bagueco anditasuna eta perfeccinoa eta bere Burubaren Miseria eta ezebereztasuna: Jaungoicuac esan eutsan Abran Patriarcari, eta onen Buruban perfeccinoco vidia jarraitu gura dauben guztiai: ni naiz Jaungoico guztiz poderosua; ibilli zaite nire presencian, eta izan zaite perfectua: batec bere vizitzaco perfeccinoco vidiari jarraiquetaco, emun biar daben lenengo pausua da Humildadecua; virtute santu au bagaric ezin iñor para liteque Jaungoicoaren graciazco estaduban, ezin ona izanditeque , eta ezin bere Ontasunian jarraituco deutsa perfeccinoco vidiari; bada Christaunac zembat sustrai gueiago ezarten dituban Humildadeco virtutian, aimbat onagua eta perfectuagua da; beraz Jaungoicoac Abran Patriarcari perfectua izateco esan eutsana: ibilli zaite nire presencian: da erremedio guztiz egoguia, batec bere Animia Humildadian conservaitaco, eta

virtute santu onetan, eta virtute santu onen vitartez perfeccinoco vidian gueiago aprovechaitaco: bai; Jaungoicoaren presencian bere Animia eguiaz darabillen Christauna berez dator bere ezebereztasun eta miseria ezaguquetara, eta vorondatez eta amorioz bere Buruba bajaitara Jaungoicoaren escu guztiz poderosoaren bendian; ez da ez onelaco Christauna erraz arrotuco, eta ain erraz etorrico Soverviaren eta Munduco pompa eta vanidadiaren Esclavo izatera.

Humildadeco virtute santu au aiñ precisua da Zeruraco vidiari jarraiquetaco, zeinda bera bagaric iñor oraindio salvau ez da, salvauco ere ez da; eta bere contraco Sovervia da, bat condenacinoco videtic dabillen señale ciertuba, eta seguruba: Jaungoico gure Jauna da bacarric eguiaz andia, eta fin bagueco perfeccinua beragaz dabena; eta ala Zeruban nola Lurrian beguiraquetan deuste biotz humildecuac dirianai, eta onei bacarric bere begui misericordiosuacaz, Sovervioai barriz atzera eraguiten deuste, beragana urreraquetan itzi bagaric; ¿nor Jaungoico gure Jauna lezcoric (esaten dau David Erregue eta Profeta santubac) zeña vizi

da Alturan, eta beguiraquetan deuste humillai Zeruban eta Lurrian?

Aren Divina Magestadiac, ecusiagatic, bere Ama izan biarco eben, Maria Santisimagan virtute mueta guztiac eta ezin gueiagoco perfeccinuan, gueien apreciau ebena izan zan Humildadeco virtutia; eta ala orobat izan zan Señora onec esatia Aingueru San Gabrieleri: ona emen Juangoicoaren Esclava; guertatu bequit zure verbiagaz conforme: beriala jachi zan Jaungoicoaren Semia bere Errai garbietara, gure Naturaleziagaz jaztera; aimbesteraño irabazten deutsa Jaungoicuari biotza Humildadeco virtutiac eta contrara Soberviaco vizioac igues eraguiten deutsa aren Divina Magestadiari; nundic dator esatera Santiago Apostolu gloriosua: Jaungoicuac resistitan deuste Sobervioai; eta emuten deuste gracia Humillai.

Bai, nere Illoba, Eche bat zimentu bagaric laister dator berez jaustera; beste aimbeste Christaunaren vizitza Humildadeco virtute bagaric jausiric dago: Echiac bere asipena dauca Lurraren azpian; eta idegui oi da Lurra, Arbela edo beste cimentu firme bat billatu artian; eta guero cimentu

firmia billatu ezquero onen gañian dator jausuagaz eta iguagaz alturara; eta contrara, Lurrera bota biar danian Eche bat, Oficialiac asi oi dira botaten tellatutic eta daucan alturaric andienetic: orobat eguin biar dau Christaunac; humillau eta bajau biar dau bere Buruba, eta Humildadeco cimentu firmiaren gañian igo biar dau Zeruco alturara; bestela emen Munduban altutic ibilli gura badau, Zeruco Ciudade guztiz miragarria fabricaitan daben Oficiale acabauba dan Jaungoicuac bere alturatic botaco dau Infernuco Calabozo eternuetara.

Egui santu onen pruebaraco considerau eguizu Jaungoicoaren pausuac bere Criaturetan ala Zeruco Ainguerubetan, nola emen Munduban Guizonagaz: Diabrubac, Aingueru ederra bazan ere lenenguan, orain Zeruban dagozen beste Aingueru guztien antzera, aiñ zoraturic eta arroturic bere edertasunian uste izan eben, zer bait zala, eta gueiago izan zitequiala; onetaraco pensau eta deseau eben Jaungoicoaren igualecua izatia; eta ala, graciac emun biarrian Humildadiagaz bere Criadore Onguillari, alchau zan Criadoriaren contra bere Criatura: au ecusiric San Miguel Aingueruba eta

Aingueruben Principia bere Aingueru Leial eta Humildiacaz jagui zan Diabrubaren eta bere Lagun madaricatuben contra, eta diadar eguinagaz ¿nor Jaungoicua lezcoric? bota zituban Zerutic betico condencinora Jaungoicoaren aguinduz, eta bera bere Lagun Leialacaz guelditu zan Zeruban betico Glorian; ona nun daucazun, nere Illoba, Sovervioa, eta bere paraderua; ona emen Humilla, eta bere paraderua.

Diabru madaricatu onec beronec imbidiagaz beteric tentau zituban Paraisuan gure lenengo Gurasuac, eta tentacinuan jausiric eguin zirian desobedientiac eta sovervioac Jaungoicoaren contra; eta Jaungoicuac desterrau eta bota zituban Paraisotic; ona nun daucazun Munduban ere Guizon sovervioen eta Diabrubaren Jarrallen paraderua.

Aren Divina Magestadiac bada salvaitiarren Guizona, eta onetaraco humilla izaten eracustiarren, ia bere Criatura alchau zan casuan bere contra, jaachi zan bere Criatura guztien bendera; artu eben guere Naturaleza; sugetau zan Mundu onetaco bageza guztietara; Amatzat escogidu eben, Mundubac menospreciau oi dituban, Emacume pobreetatic bat, eta Aita ordecotzat Oficiale pobre bat; jaioco bazan

bere Ama eta Aita ordecuaren abrigoco Echia izan zan Betlengo Ciudadetic camporaco Portale bat, zergatic aientzat ez eguan lecuric Ostatuban; bere descansuco lenengo Cumia, Ganaubac jaten egozen, Asca loi bat izan zan; Munduban vizi izan zan dempora laburrian iñorc on eguiñen beguira vizi dirianen modura vizi izan zan, izanic gauza on guztien Jabia eta Emallia; eta azquenic ilgo bazan, bere Oia izan zan Curutze bat; oian egoteco posturia eseguiric, narru gorrian, eta Burdiñagaz josiric escubac eta oñac; bere Echia ez Lurrian eta ez Zeruban, baizican aidian Aize otzac alde guztietatic joten ebela; bere aldamen bietaco Lagunac eta Asistentiac izan zituban Lapur bi, bera erdian eguala aldamenecuac baño culpantiago izan baliz leguez, izanic fin bagueco Ontasuna eta ontasun guztiaren Emallia; entregau eben bere Guizatasuneco Naturaleza Diabrubaren Esclavo zirian Guizon madaricatuben escubetara; onein neurri bagueco maliciac emun gura eutsan tormentu, afrenta, eta injuriac sufritaco disponidu zan; eta, gueiago zana, gaitz Eguilla madaricatu oneic beste guztiacaz batera salvaitaco eta Diabrubaren esclavitudetic libraitaco deseoagaz, artaraco ere escatu eutsan bere Aitari parcacinua bere eriotza Eguillientzat; modu onetan acabau zituban bere egun laburrac penaz eta afren-

taz inguraturic, eta (San Pablo Apostolubac diñuan leguez) humillau zan, eguinic obedientia eriotzaraño, eta Curutzeco eriotzaraño; motivoa, zergatic Jaungoicuac ere alchau izan eben, eta emun eutsan izen guztien gañian dan izena; Jesusaren izenian ala Zerucuen, nola Lurrecuen, eta Infernucuen Belaun guztia doblau dedin, eta Lenguage mueta guztiac autortu daguien, daguala Jesu Christo (bere) Aita Jaungoicoaren Glorian: lenengo bajauba, eta guero alchauba; bai; guere vizitzaraco ispillu guztiz ederra izan zan Jesus maitia ala vizitzan, nola eriotzan; onenbeste eta ez guichiago costa izan iacon, Guizon sovervioari Humildadeco vidia eracustia.

Ama Virgina Maria Santisimac, Jaungoicoaren Semia bere Entraña garbietan encarnauric, eta Mundura aguertu bagaric eguala, profetizau eben aurraz, zer guertatuco zan bere Seme Jesus onagaz; bada aren Divina Magestadiari, bere Amatzat escogidu ebelaco, graciac emuteco compondu eben Cancino guztiz miragarrizco baten diño modu onetan bere Seme Jesus Divinoaren gañian: egercitau dau poderioa bere Besuan; banatu ditu Sovervioac bere biotzeco Espiritubagaz; bota ditu Poderosuac (beren) Sillatic; eta alchau ditu Humil-

diac.

Ho! Lenguage guztiz miragarria Munduco Arro, Pamparrue, eta Andi nai guztiac gorroto daubena, eta comprendidu gura ez daubèna! diño bada: egercitau eben poderioa bere Besuan: au esan even Maria Santisimac Espiritu Santubaren inspiracinoz Curutze santuban guertatuco zirian Misterioac consideraitan zitubala, ia guertatu baliran leguez: ¿zer poderio ete da bada, nere Illoba, Jesus maitiac egercitau ebena bere Besuan? ez zan besteric izan, sufriduba sufriduric, Curutzian bere Besuac burdiñaz josten bere Etsai eta Diabrubaren Esclavo zirian Guizon madaricatu aiei izteia, eta aien escubetatic Eriotzia sufritia baño: Ho Poderio miragarria eta bere Poderio guztizcuaren obraric andiena, altubena, eta condenaitan dirian Mundutar miserable guztientzat ezcutatuba! bai, nere Illoba, onelacua izan zan bere Besoco Poderio santu au.

Aren Divina Magestadiac Curutze santuban bere Besoco poderio andi onegaz vencidu zituban Diabruba, Munduba, eta Araguia; egercitau zituban virtute mueta guztiac, batez ere bere fin bagueco Caridadiagaz gañetic Humildade santuco

(138)-69

virtutia, jachiten zala Jaungoicotasuneco fin bagueco alturatic Guizonic Malechorienari guertatu alequion pena eta ezebertasunic icaragarrienetara. Humildade santu onegaz aprobau eben Aingueru San Miguel eta bere Aingueru Lagun leialen Humildadia; deseguindu eben, bere contra alchau zan, Diabru Aingueru Desertoriaren arrotasuna eta sovervia, eta banatu, eta bota zituban Aingueru madaricatu onen Jarralla guztiac ala Zerucuac, nola Munducuac, Aize bolada indartsu batec banatu eta bota oi dituban leguez, bere aurrian artzen dituban, samar eta auts guztiac: ez dago beraz entradaric Jesus onagana Arro eta Pamparrue dirianentzat; bada aren Divina Magestadia humildau zan ez bacarric Onac eta Justubac zirianai, baita ere bere contra alchau zan Diabru bere Criatura desagradecidubaren Jarrallaric madaricatubenac zirianai, sufritan zitubala onein aldetic eguin gura izan eutsain ofensa eta injuria guztiac, Humildadedeco poderio santu onegaz izten ebela venciduric Diabruba bere Jarralla guztiacaz.

Munduba vencidu eben Curutzeco Humildadiaren poderio santu onegaz; cergaitic (moduren batera esateco) estadu artan bere Criatura guztiac

abandonau euben aren Divina Magestadia, eta sufridu eben abandono triste au, guri onetan eracusteco, menospreciau biar ditugula, Jaungoicoaren vorondatia cumplitia eragozten deuscuben, Munduco interesa, eta Criatura mueta guztiac, berac menospreciau zituban leguez bere Aitiaren vorondatia cumplitiarren.

Curutze santuco Humildadiaren poderio onegaz vencidu eben Aragui pecatari eta rebeldia; zergaitic Espiritu Santubac formau eutsan bere Aragui inocente eta santu aiec arterañó zatituric eta puscaturic josi eutsain Curutzian; eta aren Divina Magestadiac sufridu zitùban paciencia andiagaz eta miragarrizco bategaz burutic oñetarañoco bere Aragui zulatu eta zatitubaren Llaga icaragarri aiec, eta bere edadiaren erdira eldu bagaric, guri onetan eracusten euscula, zer moduz sugetau biar dogun guere Aragui pecatari eta rebeldia, guere Aita Jaungoicuaren vorondatia cumplitiarren: verba guichitan aiquetara emutiarren; Jesus Divinoac bere Besoco poderio humilde eta santu onegaz Curutzian ez bacarric vencidu zituban Diabruba, Munduba, eta Araguia guere Animen iru Etsai madaricatu oneic;

baita ere irabazi euscun fin bagueco merecimentubac, iru Etsai oneic guere Animeetan eguin dituben zauri mueta guztiac curaitaco; emun euscun Armac, Etsai oneic vencitaco; eta eracutsi euscun vide zucena eta arteza, ez gueiago jausteco beren bendian: au izan zan bada Jesus Divinuac egercitau eben bere Beso santuco Poderioa, bere Ama Maria Santisimac profetizau eben conformidadian.

Ea bada, nere Illoba, modu onetan Jaungoico eta Guizon eguiazcua zan Jesus Divino eta fin bagueco santu onec, eta ezertan utsic eguin ezin eiquian onec convidaitan gaitu bere Evangelio santuban, beragandic icastera, mansuac eta biotz humildecuac izaten, beragaz parte izatia gura badogu; esaten deuscu bada: icasi eguizube nigandic, zergaitic naizan mansua eta humildia biotzetic: Jesus gure Redentore eta Maisu dulce au berau da zeñagatic bere Aita Jaungoicuac esaten deuscun Evangelioco verba santubacaz conforme: au da nire Seme maitia; berari aitu edo entzun eguiozube: Jesus au berau da gure vizitzaraco Ispillu bacarra, eta Zeruraco vide bacarra; eta ala, bera vizi izan zan modura, guc ere vizi biar dogu, humildiac biotzetic gariala; San Pablo Apostolubac Mundu guztiari diadar

eguiten deutsa: Jesu Christoren Espirituba ez daucana ez da au beria: beraz Diabrubarena da.

Jesus maitiac Evangelio santuban aiquetara emuten deuscu bere eta bere Esposa gure Ama Eliza Santaren arteco correspondencia modu onetan: ni naiz (diño) Maats (tronco) eguiazcua; eta nire Aita Necazaria da: nigan fruturic emuten ez daben Mats adar guztia quenduco dau; eta garbituco dau, frutuba emuten daben, guztia, frutu gueiago emun daguian. Ni naiz Maats (troncua) zubec (Mats onen) adarrac: nigan daguana, eta ni beragan, onec dacar frutu asco: claruban dago bada, Maatsaren adarrac, frutuba emuteco, egon biar daubela verde, troncuari ichatsiric, eta Maats troncotic igoten daben zumuagaz emun biar daubela, emungo dauben, frutuba; beste moduz Maatstuiaren Jabia podaitara datorrenian, ebaguico ditu adar igar eta fruturic emuten ez dituben guztiac: orobat eguingo dau gugaz guere Animetaco Mastuiaren Jabe dan Jaungoico Necazariac, bere Seme Jesus Divinuari, Maats tronco bateri adarrac ichasten dirian leguez, ichasten ez bagaitzaco, eta berari errime ichatsiric bere Espiritu humilde

Humildadeco eta Caridadeco frutu gozuac emuter

ez baditugu; bada Mastuiaren Jabiac sutara bota oi dituban leguez frutu eta provechu bagaco Mats adarrac, orobat gure Jaungoicoac botaco ditu Infernuco Su eternora, bere Seme Jesus Divinoaren antzera humildiac ez dirian, guztiac.

Jesus maitiac, bere eta bere Esposa Eliza Santaren (esan dan) correspondencia miragarrizco au lograitaco, artu eben medioric egoguiena eta miragarriena izan zan Sacramentu santu Comuniocua, nun (moduren batera aiquetara emutiarren) desposaitan da, eta unitan da, beragan eguiaz sinisquetan dauben, guztiacaz, formaitan dabela euracaz Corputz Espiritual bat, zeña dan Eliza Santa, bera ifinten dala Corputz Espiritual onen Buru: Sacramentu Divino onegaz mantenitan dau, bere Corputz espiritual dan, Eliza Santa au, emuten deutsala vizitza bere Espiritu Divinuagaz; eta, Mats tronco batetic vizitzaco zumuac igoten daben leguez bere Adarretara, frutu ona emun daguien, orobat ere Comunioco Sacramentu glorioso onen vitartez eta medioz Jesus Divinoaren Espirituco zumo dulzia iragoten da, eta comunicaitan da gure Animetara, emun daigun Hu-

mildadeco eta beste virtute santubetaco frutu gozuac.

Necazari batec ecusten dabenian frutalezaco Arboleen artian Arbolaren batec ez deutsala emuten bere gustoco frutu onic baizican berezco frutu gozaga batzubec, ebaten deutsa adarrac, artzen ditu, bere gustoco frutu ona emuten dituban, Arbolatic mentubac; eta sartzen deutsa frutu gozaga berezcuac emuten zituban Arboliari, onela emun ez daguian gueiago Arbola arc bere Troncoco zumuagaz conformeco frutu gozaga berezcuac, baizican ezarri eta sartu deutsan Mentu (5) onaren zumuagaz conformeco frutu onac, mudauric eta trucauric gueldiquetan dala Arboliaren berezco Naturalecia, sartu deutsan, Mentu onaren Naturalezara: beste aimbeste eguiten dau bada gure Animetan gure Aita Jaungoico Necazariac; mentuquetan ditu Comunio Sagraduban, bere Seme Jesus Divinua dan, guztiagaz, ala guere biotzetan errime ichatsiric daucagula Mentu Divino au emun ez daigun, guerez emungo guituquian arrotasun, vanidade, eta soverviaco frutu saminac baizican Mentu Divino onegaz conformeco Hu-

mildadiaren eta beste virtute mueca guztien
frutu eldubac eta gozuac: Humilda-
dia da beraz alde guztietic precisua, gu Jesus ona-
ren antzecuac izateco, Jaungoico gure Aitaren gus-
tora vizi izateco, eta Diabrubaren astucia andita-
co Lazuetatic libraitaco.

Orain bada, nire Illoba, bardin Chris-
taunac badauca Animaco Potencia despejaubac,
eta Corputzeco disposicino, corte, eta Talle ederra,
eta sanua, ez dau iñolaco moduz arrotu biar, Dia-
bruba bere Lagun dongacaz Zeruban arrotu zan
modura, baizican San Miguel Ainguerubaren
egemplura emun biar deutsa graciac bere Onguilla
Jaungoicuari; eta zeimbat gueiago bere Escu santu-
tic errecibidu daben, aimbat gueiago empeñau biar
dau, guztiacaz aren Divina Magestadia obeto ser-
vitan Humildade eguiazco bategaz, jaquinic Jaun-
goicoac confiau deutsan caudalagaz conforme es-
catuco deutsala irabaztiaren gañeco contuba; ba-
da guchi emun deutsanari contu guichiago esca-
tuco deutsa asco emun deutsanari baño: nere con-
tura, Illoba, entendimenduco argitasun labur[r]a eta
guichi[a]duc[a]nac [a]
[Nengoes, Chinpote, eta Begoñats]
illten dirianian, eta Juicio generaleco egunian ari-
ñago librauco dira zu baño, baita zu ere ni baño:

¿Guizonic dan guapuena eta galantena zer da Mundu onetan? Animiaren aldetic ez dauca pecatuba eta pecaturaco inclinacino donguia baño; beste gauza onic badauca, ez dau beria, baizican Jaungoicoaren gracia eta misericordia batere zor ez eutsana: eta Corputzaren aldetic da Lora eder baten moduracua, gaitz edo Trabaju baten izotzac dempora guichi barru Lur pera botaco dabena, Lur biurtu dedin, leen Lur zana: ea bada, nire Illoba, iñoizco demporan arrotasuneraco aizeren batec joco bazindu, cuidadu, ez lecuric emutiagaz zeure biotzian vizio madari-

parcatu eguidazu, izentau ditudalaco nere inclinacinuaren contra iru Progimo orreic beren gaizqui izenacaz, izanic Jesus Divinuac eragozten deuscun gauza bere Evangelio santuban; bada batetic ez daquit beren izen eta apellidu propioac; eta bestetic, conveni dan leguez, izentauco banitu, ez ziñateque conturatuco, nortzubec dirian; cergaitic guere desgraciaz Publicuac eurac nombraitaco ez dauca beste izenic esan ditudan gaizqui izen oneic baño: guacen orain lengo sallari jarraiqueta-ra.

catu oni; acordau biar zara, bai, Jesu Christo cruzificaubagaz, eta zeu zer zarian; eta zeure victoria obeto aseguraitiarren, eta Diabrubaren aize pestilente ori zugandic milla legua vide apartaitiarren, lenengo confesaitara zuazenian, manifestau eguiozu zeure Confesore artubari, zer tentacino modu etorri izan iatzun, lecuric emun ez badeutsazu ere: beste aimbeste conveni da, eguitia beste edozein materiaren gañeco tentacinuacaz, entrada guichiago billatu daguien guere biotzetan, eta Diabrubaren Sovervia guelditu dedin deseguinduric guere Confesino santuco Humildade onegaz.

Zeu baño guichiago dirianac Corputzeco eta Animaco Potencietan ez dituzu beiñere menospreciau biar zeure biotzian, eta guichiago campotic, aguirian, beren, edo besteren aurrian; eta aren comparacinuan ere ez dozu euqui biar zeure Persona aiec baño onra eta estimacino gueiagocotzat, jaquinic, zu eguin zaituban Jaungoicoac aiec ere eguin ditubala; berac daqui bada, zergaitic utsic eguin ezin daiquian bere Providencia fin bagueco santubagaz eguin dituban aiec ala, eta zu bestela; eta biar bada aiec Juangoicoaren

aurrian onra eta estimacino obiaguan dagoza zu baño: aitu eguizu, zer esaten deuscun guztioi puntu onen gañian Apostolu San Pabloc: ¿zer gauza daucazu (Guizona) errecividu ez dozunic? eta errezibiduba (sic) badozu ¿zergaitic arroquetan zara, bestegandic errecividu ez bazeu leguez? eta modu onetan encargaitan deuscu, ez gaitiala arrotu bata bestiaren contra.

Pecatuba eta pecaturaco inclinacino donguia, nire Illoba, dituzu zeuriac; emendic campora zeure Personan ezaguquetan dituzun, eta daucazun gauza on guztiac dira Arguitasunaren Aitagandic errezividu izan dituzun Misericordiac; eta sinistu biar dozu benetan ez dituzula errecividu, euracaz arrotu zaitian, baizican, beren Jabe eta Emallia dan, Jaungoicoari gusto emun deguiozun, negociaitan dozula, dituzun, gauza on guztiacaz aldozun Jaungoicoaren onra, zeure Animiaren salvacinua, eta zeure Progimuen edificacinua Humildade santubaren medioz.

Christandadeco Legue santubac ez dau condicinoric Mundutarrai burubac leun-

quetaco, bacoitzari bere gustora verba eguinagaz, Eliza Santatic campora vizi dirian Jentilac, Judegubac, eta Eregiac eracutsi oi dauben leguez; baizican eracusten daben guztia da eguiagaz, eta Jaungoicoaren vorondatiagaz conformecua, samina bada ere, bere vorondatera nasai vizi gura daben, Personiarentzat; bai; ez dau gastaitan lisonjaric iñogaz; au da daucan Noblecietatic bat, eta ez chiquinena: argatic esaten deutsut, Humildadeco virtute santu onec, eragozten ere deuscula izatia satisfechuac guere dictamenetan; eta ala ez zaite izan, nire Illoba, satisfechua zeure determinacinuetan, eta zeure Burubagaz larregui; bada Diabrubac onelacuac erraz cazaitan ditu; aitu eguizu, zer moduz Espiritu Santuba esplicaitan dan vizio onen contra, gu gordetiarren Diabru astutuaren Lazuetatic: Semia (diño) ez eguizu ezer eguin Conseju bagaric, eta eguin ezquero ez zara damutuco: eta engañau ez gaitian Consegeruaren gañeco eleccinuan, advertitan gaitu modu onetan: izango dozun Consegerua izan bedi milleen artian escogitan dozun bat bacarra: eta

errazoiagaz; cergaitic Munduba beteric dago Consegeroz , eta bacoitzac ez dauca bere dictamena trucaitaco besteren dictamenagaz; eta guichi dira onein artian, conseju sanua emun daiquianic.

Consejeruac bada izan biar dau Conciencia onecua eta Jaungoicuaren bildur santucua; Consejuba escaquetan dan materian adituba, eta batere pasino eta lisonja bagaric conseju sanua emungo dabena, noberen gogo eta gustuaren contracua bada ere; onelaco Consejerua billatu ezquero, gobernau biargara bere dictamenacaz, bardin dictamena escaquetan dan materian onerian Consejeruac edo bere Aide urren batec interesaric ez badauca.

Munduco gaucetan nola dirian Contratu, Testamentu, Fianza, Inventario, Herencia, Sucesino, eta beste milla bat orrein condicinoco gauza, izan biar dau Consejerua Abogadu edo Letradubac; eta Animaco gaucetan izan biar dau Consejero guere Confesore aditubac; eta onela beste edocein materiatan Consejuba escatu biar da artecua eta adituba danari Consejuba deseaitan

dan puntu artan bertan; baña ascoc daucai Oficioac eta Oficioetaco beren Titulubac merecimentu bagaric beren eta beste ascoren calteraco; eta nola zuc eta zure Oficiocuac ez daucazuben obligacinoric, ezaguquetaco, nor noraño dan, eta daucan meritua, eta capacidadia, dictamen sanua emuteco, premina dozunian, artu biar dituzu informiac zeure Confesore aditu bagandic , edo Errico Maisu Jauna gandic ; eta esango deutsube, nogaz onduen eta seguruben baliau zindezquian.

Humildadeco virtute santubac eracusten deuscu, dala gauza egoguia eta acertauba, consejuba escaquetia, batec leen ez eucan obligacino barrietan sartu gura dabenian; eta ala advertitan zaitut, nire Illoba, ez daguizula zeure Confesoriaren dictamen bagaric eguin beiñere promesic edo votoric; bada salvaitaco bastante dituzu Jaungooicoaren Legue santuco amar Mandamentubac, bost Elizacuetatic obligaitan zaitubenac circunstanciacaz conforme, eta zeure Estaduco obligacino particularrac, gueiagotan zeure buruz sartu bagaric; eguia da; Jaungoicoaren agradu andico gauza da Promesa; baña consideracino bagaric

eguiten dana, eta bein eguinicaco Promesa cumplitan ez dana dira Jaungoicoaren desagradu andicuac; bada obe da, ez ofrecidu, ofreciduba ez cumplidubenian ( ) ; argatic gauza on eta santubetan ere ez badago Humildaderic, galduco da Christauna, sentidu ( ) bagatic bere biotza eta Espirituba guztizco ferbore andi bategaz; ( ) Apostoluben Principe San Pedro gloriosuac **** berac ondo esperimentauba zan leguez contuban ifinten gaitu engañau ez gaitian, tentacinoraco guertatu oi dirian onerian ferbore moètacaz; ( ) eta onerian ( ) engañuco peligrutic erraz librauco da bere burubagaz satisfaccino larreguiric ez daucan eta Conseju zalia dan Christauna; zergatic onec emungo ditu gueien bat bere pausuac zuzen eta artez, Humildade santuba mediante ( ) Jaungoicoac argui eguiten deutsala.

Jesu Christoren Espiritu humildiac (bere Evangelio santuban diñuanaz conforme) gorroto ditu, Guizonen iritzian grandiac ( ) . eta altubac dirian, gauza guztiac: egui onen vistan bere Discipulu Apostolu San Pabloc encargaitan deuscu: vizi gaitiala, ez gauza altubac guere gogo eta buruban darabilgula, baizican gauza humil edo bajubai arrimaitan gariala: cuidadu bada, nire Illoba, jausi

* (sic)
** (sic ?)

*** ezabaturik: "aitu eguizu zer diñuan onen gañian Apostoluben Principe San Pedro gloriosuac, ondo esperimentauba zan leguez: nere biotzeco maitiac, ez eguizube utsic eguin nai ( ) ferborian, zeña guertaquetan iatzube tentacinoraco edo prueba-raco, ofrecitan balitzatzube ( ) leguez gauza barriren bat: Conseju zalia dan Christaunac, satisfaccino larreguiric ez daucala bere burubagaz, emungo ditu gueien bat...".

ez zaitiala vizio onetan; bada Jaungoicoac bere videtic urtengo ez dau; eta,nundic emen eta inguru-betaco Errietan usteco dozun, eguitia paperic brillantiena, andic urtengo dozu Chori Maloric andiena, eta Jaungoicoaren aurreraco cargu pisubagocua.

Humildadeco virtute santu onec eragozten deuscu euquitia afecto edo vorondateric pecatu venial ezagutubai eta advertidubai, nola dirian guizur chiquin, lapurreta chiquin, maldicino edo murmuracino edo burla chiquinen batzubec, eta onelaco beste milla pecatu venial, advertencia guztiagaz eguin oi dirianac; bai; maravedi ascori jareguitan deutsan Mercatariac ez dau contu onic emungo; Chindurri ascoc inguraquetan dauben Arbolia laster dator galtzera; orobat ere onelaco Christaun epelac Humildadiaren falta mediante pecatu venial ezagutubai ardura bagaric lecu emuten deustenac, ez daube contu onic emungo, eta datoza laster galtzera, erraz jausten diriala pecatu mortaletan.

Humildade santubac ez bacarric bota eraguiten deuscu guere biotzetatic pecatu advertenciazco guztietaraco afectua; baita ere obligaitan

gaitu, ezaguquetara guere Burubac pecataritzat Jaungoicoaren presencian, guere Concienciac remorditan ez bagaitu ere pecatu mortal edo venial advertenciagaz consentiducoren baten gañian; zergaitic uste ez agatic faltaric ascotan egunoro jausten gara; Espiritu Santubac diño: zazpi bider jausico da Justuba: Isaias Profeta Santubac diño: gure Justicia guztiac Jaungoicoaren aurrian dira flujua daucan Emacume baten erropa zuriaren antzecuac: egui santu onen consideracinuagaz diadar eguiten dau San Pablo Apostolubac Mundu guztiaren aurrian: nire Concienciac ez nau acusaitan ezertan; baña ez orregatic naiz justificaduba; bada juzgaitan nabena Jaungoicua da: bacarric bada Maria Santisima Munduco Criaturen artian izan zan guztiz cabala, batere falta eta imperfeccio baguecua, pecatu venial dan chiquinenian beñere jausi ez zana, eta Zeruco Aingueru guztiac baño perfeccino gueiagocua; beste guztioc gauzaric ascotan uts eguiten dogu; emendic dator Justo eta Santu guztien egunoroco esca vide humildia, Jesu Christo gure Jaunac eracutsi euscun moduban: parcatu

(154)-77

eguiguzu gure zorrac, guc guere Zordunai parca-
quetan deustegun leguez: eta eguiaz, Justubac dirian
guztiac, empeñaitan dira, Humildade santu onegaz
ill arterañoco bitarte guztian, Justubago eguiten eta
izaten.

Humildadeco virtute santubac obligai-
tan gaitu ere, agradecidubac izatera mesediac
eguiten deuscubenai ala Jaungoicuari nola Progi-
muai; Jaungoicoari beti, nola nai tratau gaiala;
diñot nola nai tratau gaiala (au da) naiz emun deigula Mundu-
tarrac mesederic andientzat daucain ondasunac naiz naibagueric
andientzat daucain gaitzac: bada oneicaz ere Curutziaren gañe-
co trataduban esango dodan leguez valiau ezquero guretzat dira
mesederic andienac; eta ala naiz aguirian mesedetzat euqui oi diri-
an ondasunac emun deigula naiz naibagueric andienac beti izan
biar gara agradecidubac aren Divina Magestadiari; zergaitic ez deusc
ezer zor eta ez dago
instanteric edo momentoric zeñian bere Misericordiac inguraque
tan ez gaituben alde guztietatic; eta bardin beti agradecidubac izan
biar bagaitzaco, aguirian dago, izan biar gaitzacola agradecidubac
aren Divina Magestadiari, bere misericordia eta mesede generala-
caz gañera eguiten deuscunian mesede particularren batzubec;
bada Arboliaren Orri
bat movitan ez da Jaungoicoaren vorondate baga-
ric, eta aren Divina Magestadiaren aurrian ez dago
Casualidaderic edo Fortunaric, zeñac dirian Eliza
Ama Santac ezaguquetan ez daben Lenguageco ter-
minuac: bere Providencia Divinoac gobernaitan ditu
gauza guztiac, gobiernu santu onetan ula guizi ba-
ten ere utsic eguiten ez dabela; eguia da, bere vidiac
gugandic ezcutatubac, eta guc ezin comprendidu
daiquegunac dira; bacarric pecatuba dau gorroto

biotz guztitic, eta pecatuban guc daucagu culpa eta parte guztizcua.

Ez bacarric bada emun biar deutsagu Jaungoicoari graciac bacoitzari banan eguiten deuscun aparteco mesediacatic; baita ere guztioi bardin ala onai nola dongai eguiten deuscun mesede generalacatic, nola dirian Eguzquiaren arguitasuna egunoro gure gañian zabalquetia, euria eguitia, bere Criaturen vitartez gu mantenitia eta gure vizitza oñian euquitia eta beste onelaco batzubec: eguia da Christaun dongac, Jentilac, Judegubac, eta Eregiac beneficio eta Misericordia general oneicatic casoric eguiten ez daube, ala ere ez da gauza justua, Christaun eguiazcuac eta onac izatia desagradecidubac Jaungoicoari bere Misericordia general oneicatic; agradecimentu santu au aiquetara emuten deuscu David Erregue eta Profeta santubac, esaten deustenian Munduco eta Zeruco Criatura mueta guztiai, eta guertatu oi dirian Suceso mueta guztiai, alabau, eta bedeincatu daguiela beren Jabe eta Eguilla Jaungoicua: bada nola Anima bagueco Criaturac capazac ez dirian berez, alabanza au Jaungoicoari emuteco, cumplitan daube obligacino onegaz beren Procuradorien bitartez, zeñac garian gu, bardin eurac eguiten deuscuben servicioacatic emuten badeutsagu graciac aren Divina Magestadiari, beren Eguilla eta Jabia dan leguez; eta Eliza Ama

Santac ordenauric daucan Maico Oracino santubac ala janaren asipeneraco nola acabaeraraco dira, Jaungoicoari guc emuteco zor deutsagun alabanza eta agradecimentubac, bere Criaturac eta bere aguinduz bardintasunian eguiten deuscuben servicio mueta oneicatic.

Progimuac ere eguiten deuscubenian mesederen bat edo beste, orobat manifestau biar gaitzate esquer onecuac eta agradecidubac, emuten deustegula graciac biotzetic, zor ez deuscubela eguin deuscuben mesediacatic; bai; ez dogu izan biar Ganau baltzen moducuac, zeñac, batere casoric eguin bagaric beren Onguilliari, mauca mauca jaten daube, aurretic daucain gustoco janari guztia; bada desagradecimentubac detenitan dau Jaungoicoaren Misericordiazco Iturri gozua, eta Guizonari ere quentzen deutsa, mesediac orerian Desagradecidubari eguiteco gogua.

Humildadiaren contraco Soverviaren vicioa da guztiz disimulauba, guichic ezaguquetan daubena, eta, zeña ezaguquetaco biar dan moduban, iñor berez (au da) Jaungoicoaren gracia eta arguitasun bagaric capaz ez dana; argatic zu ere, nire Illoba, vizi zarian dempora guztian

ez zara descuidadu biar, Jaungoicoari escaquetan bere arguitasun santuba, urrinetic ezaguquetaco, Soverviaco viziora duacen pensamentu eta tentacino guztiac, baita ere bein ezagutu ezquero, aiec vencitaco laguntasuna bere gracia santubaren bitartez; bada Sovervioac beren Soverviari itzi bagaric ezin urric emungo deutsai Jesu Christo cruzificaubari.

Humildadeco virtute santubac eracusten deuscu, guere Burubac bajaitara, eta bere contraco Soverviac eracusten deuscu, guere Burubac jasotera eta alchaitara beste guztiac baño gorago; argatic Humildadiaren privilegio miragarria da, millueca izan agatic ere beren Jarrallac ondo alcar artzeia eta ondo alcarregaz unitia eta beren inguruco Sovervioac ere erraz sufritia: Soverviaren condicino madaricatuba da, Sovervio batec beste Sovervio bat bacarra bere inguruban ezin sufritia, bere gañian daguan Aguintariaren disposicino eta ordena justuac menospreciaitia,eta (gueiago dana) berac bere Burubagaz ezin baqueric euquitia beñere, sartzen dabela quimera onetan bere empeñu imposibliac, zeña dan beste guztiac baño gueiago izateco deseoa, eta beste guztiac baño altubago ibilteco antsia; eta da gauza imposiblia, empeñu au lograitia.

Humildade eguiazcoac, nire Illobà, eracusten deutsa Christaun mueta guztiari, bacoitzac bere obligacinuagaz ondo cumplitan, ala Aguintariari eta Familiaco Burubari, nola onein obediencian vizi dirianai, bacoitzac bere puestuagaz conforme gordetan dabela virtute santu au; eta ala Aguintariac Humildade santu au gorde biar dau, bere Bendecuen gañian daucan gobiernu, autoridade, eta escu vidiari itzi bagaric, eta euracana larregui bajau bagaric, igo ez deguioen gañera bere Bendecuac, eta trastornau ez dedin, Jaungoicoac gure gobiernu oneraco Mundu onetan ifiniric daucan, Ordena miragarrizco au; baña beti baliau biar da bere Bendecuacanaco aguinte, autoridade, eta escu vidiagaz Jaungoicoaren vorondatiagaz conforme (au da) bere autoridadiagaz arrotu, poztu, eta puztu bagaric, bere obligacinuaren cumplimentubac escaquetan dabenian, eta bere Bendecuac frutuba etaraco dauben moduban; beste moduz izango lizateque edo Sovervia, edo Prudenciaren falta andia, asco Aguintari eta Familietaco Buru tontuetan ecusi oi dan leguez.

Humildadia eguiazcua izateco, nire Illoba, izan biar dau ez villac eta tristiac, baizican ale-

griac, eta animosuac, Jesu Christo gure Jaunari ondo ichatsia eta arrimauba; eta ala izan biar dogu humilde animosuac, eta animoso humildiac, emuten deutsagula Jesus Divinuari guere Animetaco escubac confianza andiagaz betericaco erregu eta esca vidiaren vitartez, aren Divina Magestadiac eutsi gaian bere laguntasun eta graciaren escu santubagaz: urte bico Umia izanagatic, eta bildurrez pausua emuten dabena, bere Amac escutic artzen dabenian, ez dauca jausico dan batere bildurric; eta ala bere Amaren laguntasunagaz dua Umia seguru, pozic, alegre eta animoso; orobat bada guc ere eguin biar dogu gure Salvatzalla eta Amparatzalla Jesu Christo gure Jaunagaz; eta guere vizi guztian ill arteraño onela portaitan bagara, aren Divina Magestadiac diñuan leguez bere Evangelio santuban, vizico gara beragan eta bera gugan; eta emungo dogu frutu asco: librauco gara Diabru sovervioaren lazuetatic; izango gara Jesu Christoren antzecuac vizitzan, eta guero eternidade guztian bere compañian Gloriagaz jantziac; beste moduz vizi bagara, desengañaitan gaitu San Pablo Apostolubac, esanagaz,

(160)-81

Jaungoicoac Gloriagaz jantzico ditubala bacarric, bere Seme Jesus onaren antzecuac eguiten dirianac.

M u n d u b a

Ecusi dozu, nire Illoba, nola Jaungoicua movitan dan gure erregubacaz, gu defenditara; baita ere nola Zeruban leguez ala Lurrian bere fin bagueco Anditasunac beguiraquetan deusten cariñoz, biotz humildecuac dirianai, gordetan ditubala Munduco peregrinacinuan onelacuac Diabrubaren lazuetatic, zeña dan guere Animen lenengo Etsaia: guazen orain zerbait esatera, gure Animen bigarren Etsaia dan, Mundubaren gañian, zeñac galdu eraguiten deuscun Zeruraco vide zucena eta arteza.

Etsai onen izenian aiquetan dira Munduba bera, Munduco Criaturac ala beguiacaz dacuscunac nola Corputzeco beste sentidubacaz sentidu leizquianac Eguzquitic asi eta Lurraren azpirañoco guztiac, eta oneicaz gaizqui valiaitan dirian Persona guztiac; oneic guztioc dira bada Mundubaren izenagaz aiquetan dogun Etsaia: Etsai au da Diabrubaren eta Araguiaren Senide ondo alcar

artuba; irurac eguin oi daube beren junta guri Zeruraco vidia uts eraguiteco; eta ala, bata vencitaco dirian Armaac , dira ere guztiz egoguiac, beste biac vencitaco, bacoitza banaan vencitaco señalaitan badira ere bere Arma particularrac.

Jaungoicuac bota zitubanetic ona Paraisotic gure lenengo Gurasuac beren desobedienciaco pecatu mortala mediante, Mundu onec Justo guztien eta Eliza Ama Santaren Lenguagian dauca Negarrezco Valliaren eta Destierroaren izen tristia; ala beinic bein eracusten deuscu Eliza Ama Santac berac, Ama Virginari mesediac escaquetaco errecividuric daucan, Salviaren Oracinuan; eta Justo guztiac aoa betian esaten deutsai Maria Santisimari Oracino eder au, josiric euben biotzac beren Zeruco Patria eta Ciudade eder artan, eta beguiraquetan deutsaila Mundu oni beren castiguco Destierroari leguez.

Ez daucagu ez, nire Illoba, emen guere Erria eta Ciudadia; aitu eguizu onen gañian zer esaten deuscun Apostolu San Pabloc: ez daucagu (diño) emen Ciudade iraupenecoric, baizican gabiltza, guero izango dan, beste Ciudade baten billa: daquigula, eze deseguinquetan bada vizi lecu oneta-

co guere Lurrèzco Echia, daucagula Jaungoicoagandic beste Eche bat, ez (Guizonen) escuz eguiña, baizican eternua Zerubetan: argatic Apostolu glorioso onec beronec encargaitan deuscu, ez gaitiala conformau Mundu onegaz guere costumbre eta vizi moduban; Lenguage au eguiaz tristia da, bere biotza Munduco Moda eta vanidadiari josiric daucanarentzat, baña Lenguage arteza eta batere lisonja baguecua salvau gura dabenentzat.

Badaquit, nire Illoba, itanduco deustazula ¿nola da posible, izatia Mundu au guere Etsaia izanic Jaungoicoaren obra gure provechu eta oneraco eguiña, eta bere Criatura guztiac izanic onac alde guztietatic? ciertuba da, Munduba eta Munduco criaturac, onac eta guere oneraco eguiñac diriana; ala ere guere Animetaco Etsaiac dira, euracaz valiaitan garian guztian Jaungoicoaren vorondate santubaren contra; baña onetan ez daucai eurac culparic, baizican culpa guztia gueria da, orain esplicaitara noian moduban.

Jaungoicuac Mundu onetan eguin zituban Criatura guztiac daucai fin mueta bi; bata particularra (au da) Criatura bacoitzac particularrian daucan fin propioa bere virtute, condicino,

edo naturaleciagaz conformecua; eta fin particular au etorri lequiquio gauza bacoitzari ez bacarric, Jaungoicoaren aldetic, baita ere Eliza Ama Santaren aldetic, eta Guizonaren habilidade, ingenio, eta Oficio licitoaren aldetic: Criaturac daucain bigarren fin edo destinua da jenerala (au da) Criatura guztiac bere aldetic guri servidubagaz daucain fin altuba eta bacarra, zeña dan gu obligaitia beren servicioacaz, beren Eguilla Jaungoicoa servitara eta amaitara, eta guere Salvacinoco azquen fin santuba lograitara.

Munduco Criaturac bada izanic berez onac datoza izatera guere Animetaco Etsaiac, baña guere culpaz eta maliciaz, valiatan garian guztian euracaz, daucain fin mueta bi orreitatic campora, zeñac dira puntuban esplicauric itzi dituda-nac: lenengo fin particularretic campora valiaitan danian Christauna Criaturaren bategaz, aplicaitan dabela virtuteric ez daucan destinoren bateraco, ignoranciac escusaitan ez badau, eguiten dau lenengo Mandamentu santubaren contraco pecatu mortala; eta pecatu au da Superstizinocua edo Sorguinderiacua deritzona; oneitatic batzubec izentauco di-

tut; zergaitic sarritan guertatu oi dirian batere escrupulu ~~baguerric~~ bagaric: onelacuac dira, Ollarra besartian daucala eta gaberdian batec iru vuelta Echiari bere inguru guztitic emutia: San Juan gau leneco gaberdian soroco Cardubac eta Bedarrac ebatia: Santu glorioso onen egunaren goician eta ez beste demporatan Auntzai eta beste Ganaubai igueri eraguitia: Beguiz eguitia Ume edo Ganauren bateri, eta sospecha dirian Personiari escubac garbitu eraguin eta aren Ura edan eraguitia Ume edo Ganau gaiŝoari: Icatzac Umiai colcuan sartzeia: Batec gaitz luceren bat eta izen bagacua daucanian, bere Oia eta Almuadia erregistraitia Gaitzquinaren billa, eta an beguitandu eta figuraitan iaten gauzac apartau eta Vidacurtzetan erretia: Laumarividicuac eta Zortzimaravidicuac doblauric edo oquerturic botatia Animen Zepotilluetara, edo San Antonioaren aurrian ifintia: Orobat Defuntuben gañian eta Odei aserretaco demporetan Conjuruen eta Conjuradorien gañian zabaldu oi dira milla siniste guezurrezco; eta beste edozein gauzatan corritan daube Atso ipuiñ asco Christandadian sufridu ezin leizquianac; instante oro entzun oi da: Urlia edo Berendia Sorguiña da; Aquelarren

onelaco eta alaco gauza eguiten dau: itzi deiogun baquian Aitz puntaco Gaizta zuloari, jaquinic eguiazco Gaizta zuloac diriala vizioz eta pecatuz beteric dagozen biotz eta Anima madaricatubac: onelaco destinua bada emuten deustenac Jaungoicoaren Criaturai, beren Etsaiac ditube Criatura oneic, baña beren vizioz eta culpaz, eta ez Munduba eta Munduco Criaturac dongac dirialaco; bada oneic onac dira: itziric alde batera embusteria onei Christaun ignorantien eta juicio baguecuen contubac dirian leguez, guacen orain zerbait esatera Mundubac eta Munduco Criaturac daucain beren bigarren fin general eta destino bat bacarra eta santubaren gañian, zeñian gueien bat ala Ignorantiac nola Jaquintsubac ala Pobriac nola Aberatsac edozein estaducuac diriala emuten ditube estropezu andiac beren pauso utsacaz.

Jaungoico gure Jauna da gauza guztien principioa eta azquen Fina: eguin zituban bada ecusten eta sentitan ditugun Criatura guztiac gure Corputzarentzat, Corputza Animiarentzat, eta Animia beretzat; emendic dator Mundubac eta Munduco Criaturac daucain bacoitzac

bere virtute propioagaz conformeco destino eta fin particularracaz gañera euquitia guztiac beren destino eta azquen fin general, altu, eta bat bacarra, zeña dan beren Eguilla Jaungoicua, nora duazen paraitara gure medioz; ala aiquetara emuten deuscu San Pablo Apostolubac esaten deuscunian: gauza guztiac dituzube zeubenac ala Munduba, ala Vizitza, ala Eriotza, ala presenteco gauzac, nola etorquizunecuac; zergaitic gauza guztiac zubenac dira, zubec Christorenac, eta Christo Jaungoicoarena: verba labur oneitan daucagu esplicauric Mundubaren eta Munduco Criatura guztien bigarren fin general eta bacarra, eta euracaz valiaitaco gorde biar dogun modu ona eta seguruba.

Bardin Mundubac eta Munduco Criaturac gure Animai beren azquen Fin Jaungoicoaganaco vide zuzena galdu eraguiten badeuste; ifinten badogu guere aficinua Criatura oneitan eta Munduco zoraqueria eta Andinaitasunian, guere biotzac arrotasuneco Aiziagaz puzturic darabilgula, eta caso guichi eguiten dogula Zeruco guere Ciudade eta Eche eterno eder artara zer caminau daucagun vide luciagaz; Munduba eta

Munduco Criaturac berez onac eta apreciagarriac datoza izatera guere Animetaco bigarren Etsai madaricatuba, ez beren culpaz, baizican guere vicioz, maliciaz, eta culpaz; amau daiquegu (bai) Criaturac, baña Jaungoicoagan bere Ontasun[illegible] eta Misericordiaren obrac dirian leguez; bada, beste moduz valiauco guiñateque Mundubagaz eta Munduco Criaturacaz, beren Eguilla Jaungoicuac emun ez eusten fin eta destinoraco.

Munduba eta Munduco Criaturac guere Animetaco Etsaiac dira, eurai deustegun amorio desordenautic sortzen dan guztian guere biotzetan Gurasuacanaco obediencia eta errespetuaren falta edo beste edocein Jaungoicoaren ofensa; eta, onelaco lancian aurquiquetan garianian, bota biar dogu guere biotzetatic, tropiezuba paraitan deuscuben, Criaturacanaco aficino guztia; menospreciau biar ditugu, guere vizitza bada ere, beren Jabe Jaungoicoari zor deutsagun amorioagatic, bardin beragaz parteric euquitia gura badogu; doctrina santu au ez da niria, baizican Jesu Christo gure Jaunac diñuana bere Evangelio santuban: zubetatic edozeiñec (diño) renunciaitan ez baditu dau-

can gauza guztiac, ez da posible nire Discipuluba izatia: eta Evangelio santubaren beste lecu baten diño: amaitan ditubanac bere Aita eta Ama ni baño gueiago, ez nau ni mereci; eta amaitan dabenac Semia edo Alaba ni baño gueiago, ez nau ni merezi: bai; leenago da Jaungoicua guere Guraso, Senide, Ume eta Progimo mueta guztiac baño eta gueiago dana guere vizitza propioa baño, onei deustegun amorioac ifinten gaitubanian, Jaungoicua ofenditaco, peligurubán .

Amau daigun bada, nire Illoba, Munduba eta Munduco Criaturac, gauza onac dirian leguez, baña beren esclabitudian jausi bagaric, baizican beren Jabe gariala eta Jesu Christoren Esclabuac; eta valiau gaitian euracaz fin santu artaraco, zertaraco Jaungoicuac eguin zituban; modu onetan Munduba eta Munduco Criaturac izango dira Corputzarentzat; egongo da Corputza Animiaren bendian; Animia egongo da Errazoiaren bendian, eta Errazoia egongo da Jaungoicoaren graciaren bendian; eta azquenic Guizona dan guztia vizico da Jaungoicoaren bendian, eta izango da Jaungoicoarena: contrara barriz urraquetan bado-

gu eta trastornaitan badogu Jaungoicuac bere Criaturetan ifinita daucan equilibrio eta ordena santu au, Munduba eta Munduco Criaturac datoza izatera guere culpaz guere Animetaco bigarren Etsaia; eta ez dogu izango parteric beren Eguilla Jaungoicuagaz, zeña dan gauza guztien principioa eta fina.

Jaungoicoaren vorondateco equilibrio eta balanza santu au bere Criaturetan gorde daigun, valiaitan gariala euracaz aren Divina Magestadiac emun eusten fin edo destino santubagaz conforme, San Pablo Apostolubac cuidadu andiagaz avisaitan gaitu Christaun guztioc modu onetan: Emaztiac daucainac (diño) vizi bitez ez baleucain leguez; eta negarrez dagozenac negar eguiten ez baleuben leguez; eta alegraitan dirianac alegraitan ez balirian leguez; eta (zerbait) erosten daubenac gozaitan ez baleuben leguez; eta Mundu onegaz valiaitan dirianac valiaitan ez balirian leguez; zergaitic Mundu onen figura juanagaz dua: puntu onen gañian Santiago Apostolu gloriosuac zer diñuan entzun eguizu, nire Illo-

ba; Mundu onen Adisquide izan gura dabena eguiten da Jaungoicoaren Etsai.

San Juan Evangelista eta Apostolu gloriosuac apartaitiarren guere biotzac Mundu onetaco Criaturacanaco aficino larreguitic, diadar eguiten deuscu: Munduba badua, baita ere bere deseo larreguia: eta, jausi ez gaitian guere Etsai Mundubaren lazuan, contuban ifinten gaitu daucan trampa mueta guztien gañian, gu beraganaquetaco, eta bere lazuan sartzeco; avisaitan gaitu bada modu onetan: ez eguizube deseau Munduba, eta Munduban dagozen gauzac; zergatic Munduban daguan guztia da Araguiaren deseo donguia, Beguien deseo donguia, eta vizitzaco Sovervia: bai, nire Illoba; verba guichitan eta guztiz claru Apostolu glorioso onec ifinten deuscu guere Beguien aurrian Etsai madaricatu onen Trampa eta veneno guztia: veneno au zerbait esplicaitia, esperienziac eracusten deuscun moduban izango da nire empeñuba labur bada ere Etsai onen gañeco Trataduban.

San Juan gloriosuac bada diño, ez daigu-

la deseau Munduba eta Munduco gauzac; eta señalaitan deuscu Munduco gauzatzat ez ~~eta~~ Munduco Criaturac, baizican Criatura oneicanaco Araguiaren eta Beguien deseo desordenadubac, eta vizitzaco Sovervia: au da Mundubaren Trampa guztia, beren bitartez Zerura caminau biarrian, euracaz embobauric eta eurai beguira vide erdian gu detenitia, eta aztu eraguitia aurrera zer eguin daucagun vidia; baña au güztiau da guere modu bagaco deseo desordenauben culpaz; ifini daigun ordenan guere deseoac, eta Mundubaren Trampa eta veneno guztia guelldituco dira deseguinduric, eta Criatura guztiac izango dira gure oneracuac.

Humildadeco virtutiaren Trataduban esan deutsut, nire Illoba, zuretzat bastante dana zer dan vizitzaco Sovervia, eta zein erru madaricatuba daucan; ala ere esplicaitara noian Tratadu onetaco puntubetan empeñauco naiz zure vistaren aurrian ifinten, vizitzaco Sovervia onec, bere Servitzari dirian, Beguien eta Araguiaren deseo desordenaduben vitartez eguiten deuscun, beste calte icaragarri batzubec ala Animaco nola Munduco gaucetan.

Araguiaren deseo desordenadubac gueien

(172)-96

bat aitu oi dira seigarrengo Mandamentu santubaren contra duazenac; baña Araguiac Lujuriagaz gañera baditu beste deseo desordenauric asco; eta ala orain bacarric esplicauco ditut Araguiaren eta Beguien beste deseo donga batzubec, eta Araguiac Lujuriaraco dituban deseo desordenadubac esplicauco ditut, guere Animen irugarren Etsai dan Araguiaren gañian verba eguiten dodanian.

Jesu Christo gure Jaunac eta Mundubac eracusten deuscuben vidiac, andiac izateco, bata bestien contrarioac dira: bein batian itandu eutsain aren Divina Magestadiari bere Discipulubac modu onetan: ¿nor uste dozu, dala andiena Zerubetaco Erreinuban? eta Jesus onac beragana deituric Aurcho bateri ifini eben (bere) Discipuluben erdian, eta esan eusten: eguiaz esaten deutsubet; bardin biurquetan ez bazarai eta eguiten ez bazarai Aurchuac, ez zarai sartuco Zerubetaco Erreinuban; bada edozein humillaitan dala Aurcho ori leguez, au da andiena Zerubetaco Erreinuban: ez daquit, Apostolu santubac esperaitan ete euben edo ez onelaco errespuestaric beren Maisu Je-

sus onagandic; bada itauniagaz conforme izan biar euben ignorantiac, eta barriac edo Noviciuac bere Escolaan (sic).

Mundubac eta bere Jarralla dongac lenengo eracusten deuscuben vidia, andiac izateco, da vizitzaco Sovervia, eta vide onen Eracustzallatzat ifinten deuscuben Ichu aurrecuac dira Araguiaren eta Beguien deseo desordenadubac; eta deritzuen instruccino egoguiac guri onetaraco emutiarren daucai beren moduco Evangelio bat, nun dagozen escribiduric esaera eta Doctrina batzubec, predicaitaco Jente gazte eta ignorantien artian vulto andico egui batzubec balirian leguez; eta esaera onein guezurrezco queiagaz beriala ichuquetan ditube esperiencia bagueco Christaun gaztiac, eta Munduban zerbait lucitaco disposicinocuac dirianac, beste eguiric aen contracuac iñorc asmau ezin balegui leguez: ¿zeintzuc ete dira bada, nire Illoba, Mundubaren eta bere Jarralla dongueen Evangelioco esaera pamparrue oneic? batzubec eta oraingo milla bider entzungo zitubanac dira: Jana gustora eta Jantzia modara.

¿Nundic urtenac dira esaera oneic? duda

bague urtenac dira Araguiaren eta Beguien de-
seo desordenaubetatic eta vizitzaco Soverviatic,
zeñac dirian San Juan Evangelistac apuntaitan
deuscun Mundu onetaco iru gauzac; bada iru vi-
cio madaricatu oneic sartzen dira betez betezian
señalauric itzi ditudan esaeretan, batez ere bardin batec
esaera oneic diñuena lograitaco eta cumplitaco
saltaitan badau motivo grave bagaric bere Gurasu-
en Mallatic, eta atropellaitan baditu onein voron-
date justua; eta onein lecuban Jaungoicoaren Pro-
videnciac parau deutsan Personen disposicino er-
razuazco edo juiciosuac, ezertan ez daucala one-
lacuen bere gañeco cuidaduba, baizican pensaitan
dabela bere Clasiac eta Personiac gueiago mereci-
tan daubela bere Gurasuac baño, eta Gurasuac
edo onein lecucuac ez diriala beragaz portaitan, bere me-
recimentubac escaquetan dauben moduban: nire
contura; obeto zerzenauco baguitu esan ditudan
Araguiaren eta Beguien deseo desordenadu one-
ic eta guere vizitzaco Sovervia, eta ifinico bague-
uste Mugarri firme batzubec, neurrian para di-
tezen, Mundubaren Jarralla dongueen Evangelio-
co doctrina guezurrezco onec ez leuscu aimbeste
calte eguingo, zein da eguiten deuscun.

Mundubaren Jarralla juiciosuac ere daucai beren moduco beste Evangelio bat, zeñian beren gobiernu oneraco asentauric dagozen esaera egogui batzubec, eta Mundubaren Jarralla dongac eta eruac beren Evangeliotic predicaitan dauben doctriniaren contracuac; oneic dira: ibilli nadin ni barruba beroric daucadala, eta Jentiac barre eguin daguiela: beste esaera bat da: Lapurra da, daucana baño gueiago gastaitan dabena; juicio edo sensu baguecua da daucan guztia gastaitan dabena; eta daucana baño guchiago gastaitan dabena au da juiziosua eta zintzua: orain ecusi daigun, Mundubaren Jarralla dongaac (sic) eta onac beren gobiernuraco daucain Evangelio diferente bi oneitatic zeñaren fabore daguan Jesu Christo gure Jaunaren Evangelio santuba eta bacarric eguiazcua dana; eta, onen vistan Apostolu santubac eracutsi euscuben doctriniac Evangelio bi aietaco zeñaren doctriniari urren emuten deutsan; bada au da, pasino bagaric zuzen eta artez disputa au erabaguiteco moduba.

Christaun eguiazco eta juizioso guztiac edozein Clase eta Oficiocuac diriala bene benetan

menospreciaitan daube Mundubaren Jarralla
dongac beren Evangeliotic predicaitan dauben
apuntauric guelditu dan doctrina guezurrezcua
eta madaricatuba, eta, oni alde batera itziric, bi-
otz guztitic arrimaitan dira, Mundutar juiciosu-
ac beren Evangeliotic predicaitan dauben, doctrinari
asentauric itzi ditudan esaeracaz conforme; zergai-
tic lenengo Evangelioco doctriniaren aldetic dago
Diabru guezurti eta sovervioa, eta bigarren Evan-
gelioco doctriniaren aldetic dago gure Jaungoico
eguiazcua eta humildia eta bere Evangelio santu-
ba, zeñian aren Divina Magestadiac esaten deus-
cun modu onetan: ez eguizube cuidadu larreguiric
ifini esaten dozubela ¿zer jango dogu? ¿edo zer edan-
go dogu? ¿edo zer jantzico dogu? zergaitic Jaungoi-
coaren ezagupera bagueco Jentilac dabiltza gau-
za onein guztien billa: eta reprendidu zituban be-
re Discipulubac, eta aecaz Christaun guztiac, esa-
ten eustela ¿zergaitic daucazube aimbeste cuida-
du Jantziaren gañian: eragozten badeuscu bada
Jesus Divinuac cuidadu andiagaz ibiltia jango
edango eta jantzico dogun gauzen billa, ascoz gueia
go eragozten deuscu jana gustora eguiteco eta Jan-

tzia modara erabilteco cuidaduba, zeña dan Mundubaren Jarralla dongac beren gobiernuraco daucain Evangelioco doctrina.

Orain ecusi daigun eta aitu daigun zer diñuan puntu onen gañian Mundu guztia Jesu Christoren Legue santura convertitaco Zerubac escogidu eben San Pablo Apostolu gloriosuac: euqui ezquero (diño) zegaz guere vizitza alimentau, eta zegaz guere Araguiac estaldu, contentu gara onenbestegaz: ez diño, euqui ezquero jana gustora eta Jantzia modara, baicican zegaz alimentau eta zegaz Araguiac estaldu onembestegaz contentu gara; bai; au eta ez beste gauzaric aiquetara emuten deuscu Apostolu bienaventuradu onec leenago apuntauric itzi dodan bere aviso santuban: zerbait erosten daubenac vizi bitez gozaitan ez baleuben leguez:

Doctrina onen vistan considerau eguizu nire Illoba, Mundutarren beren moduco Evangelio bi aietatic zeñen fabore daguah derautsagun materian Jesus Divinuaren Evangelio santuba? ¿eta Jaungoicoaren vorondate santubac eta onen vistan Apostolubac predicau euscuben Doctrina eguiazcoac zeiñ Evangelio bi aietaco Doctrinari urren emuten deutsain?

(178) - 89

ez da neque ezaguquetia, pasino bagaric disputia erabagui gura izan ezquero.

Lenengo Evangelioco Doctrina eruac: jana gustora eta Jantzia modara: ondatu izan ditu Echiac Familiac eta Erreinu osuac: contrara barriz Mundubaren Jarralla juiciosuen bigarren beren moduco Evangelioco Doctriniac aberastu izan ditu Echiac Familiac eta Erreinubac, firmeza guztiagaz betetan ditubala, batez ere jarraiquetan deutsainian Doctrina oni, ala dalaco Jaungoicoaren vorondate santuba: lenenguac darua ospitalera edocein Familiaco Guraso; contrara bigarrenac aberastasunagaz sendaquetan dau: lenenguac betetan dau Infernuba Condenaubacaz; bigarrenac Jaungoicoaren vorondatiagaz arreglauric beteetan (sic) dau Zeruba Santubacaz.

Lenengo Evangelioaren doctrina guezurtiac bere Jarrallai dempora guztietan pobrecia ecarri badeuste, ez guichien presenteco dempora donga oneitan, zeñetan gauzac zembat gorago dabiltzen, ecusten dogu aimbat puntu gueiago, eta vanidaderaco amorru andiagua, Anima gaiŝuac pecatuz betiaguac, eta Infernuraco guertatubaguac, obligaitan daubela Jaungoicua, des-

cargaitara bere Justicia bardiña euben gañian, ez bacarric bere Munduban, baita ere emen ascotan; zergaitic aren Divina Magestadiac, Neurtzalla ona dan leguez, sarritan castigau oi ditu onelacuen arrotasunac, beren culpa guztizcuac obligauric, permititan ditubala beren Familietan eta Umeetan arrotasun eta vanidade doblaubac, Lur jo eraguiten deustela (beren provechuraco) vide artatic, nundic uste euben andiaguac izatia Mundu onetan; jaquin daguien onela Ero oneic (Espiritu Santubac diñuan leguez) batec padecidu oi ditubala tormentubac gauza aien escutic, zeñen vitartez pecatu eguin oi daben: eta ojala emen escarmentauco balira onelacuac, beste onenbestegaz Jaungoicoagana convertiduric beren pecatuben penitencia eguiazcua eguiten daubela: ¿nundic uste dozu bada, nire Illoba, sortzeen (sic) dala, gueiago izatia condenaitan dirianac salvaitan dirianac baño? ¿nun da San Pablo Apostolubaren encarguba: baliau gaitiala Mundu onegaz, baliaitan ez baguinian leguez? ¿nun Apostoluben Buru San Pedroc emuten deuscun avisua, gure inguruban dabillen Leoe amorratu Di-

abrubaren atzamarretan ez jausteco: izan zaitezte moderadubac? Ha! ezin entzun lei encargu eta aviso santu onein voz suavia, Araguiac Beguiac eta vizitzaco Soverviac etaraten dauben bulla eta diadar andien artian.

Mundubaren Jarralla dongac beren gobiernuraco daucain Evangelio guezurtiaren doctrina onec: jana gustora eta Jantzia modara: bein sustraiac bota ezquero Familia bateco Burubaren biotzian, beragaz dacar galdu biar eta onda mendi guztiac, eta Hacienda ascoren Jabe dan Caballero bat izanagatic, beriala lur jo eraguiten deutsa, eta imposibilitaitan dau, bere Umiai, guichi izanagatic, emuteco demporaz beren acomodacinuac, Erri guztietan dacuscun leguez ¿zer calte eta estrago eguingo ete deutsa bada doctrina pestilencial onec Echalde bategaz edo bigaz vizi dan Necazari triste bateri? ¿zer? Ospitalera bota, eta bere Andinaitasunian eta ezin izanian Tramposo eta Pecatari andi bat etara, eta beragaz batera aimbeste Jaungoicoaren Etsai, zeimbat Ume daucan bere cuidadura; zergaitic Necazaria, Mediania batetic urten ezquero, postaan (sic) dua bere galdu biarrera, Necazaritzaien gañeco trataduban aiqueta-

(184)

ra emungo dodan leguez.

Condenaitan dodanian Mundutar eruen doctrina pestilencial au: jana gustora eta Jantzia modara: ez dot esan gura, euqui daguiala batec bere Familia gosia padecitan, ez da emungo deutsan sustentuba guisau edo maniau dedilla, Estoman- (sic) gubac errecivitia iguiñ daben moduban, eta Osasunian calte eguingo daben moduban; ez, ez dot esan gura onelacoric; bada Munduban vizi danac, bere obligacinuagaz cumplitan empeñaitan dala, biar dau onembeste conveniencia: ez dot ere esan gura, jantzi daguiala batec orain eun edo berreun urte usaitan zan eta presentian iñorc ez darabillen soñeco moduba, eta urten daguiala Publicora Chori malo (sic) bat eguinic Jantzi barre garri (sic) eta menospreciagarri bategaz: bacarric bada esan gura dodana da, Mundu guztiac gorde biar dabela ala Janian nola Jantzian moderacino eta Mediania bat, Mundubaren Jarralla juiziosuac eta zintzuac beren moduco Evangeliotic predicaitan dauben Doctrina sanuagaz conforme, zergatic doctrina onen fabore dagoza Jaungoicoaren vorondatia, Jesu Christoren Evangelio santuba, eta Apostolu gloriosuac predicau euscuben doctrina santuba: beste moduz vizico da bere Etsai dirian Diabru-

baren Mundubaren eta Araguiaren Es-
clavo?

Christaun eguiazcuac bada izan biar dau ala janian nola Jantzian regularra eta moderaduba, zerbait sobrantiac urteten deutsala bere irabazi eta errentetatic; onetaraco biotz guztitic gorroto izan biar deutsa Modiari eta Modiaren izen bacarrari, Mundutar eruac eracusten deuscuben sentiduban; eta ala bere Maico eta Jantzico portian ez dau batec izan biar singularra, bestiac ez lezcua, bestien admiracinua eta atencinua eta Jaungoicoaren aserria beraganaquetan dabela: eta ecusi agatic (sic) bere igualeco edo bera baño guchiago dan beste zororen bat, urteten dabela onelaco porte singularrian, ez dau imitau biar eta jarraitu biar orrelacuen zoraqueriari; zergaitic au izango lizaquete, ez (obligauric gaozen leguez) Jesu Christogaz jantzitia, eta bere Espirituba euquitia; bai, Diabrubagaz Mundubagaz eta Araguiagaz jantzitia, onein Espiritu madaricatubagaz gobernaitia, eta, obligauric daguan, gastu precisuetaraco Zurico erre bat ez euquitia.

Mundubaren Jarralla ero oneic biotz

guztitic jarraiquetan deutsai (aldauben guztian) ala Janaren gañeco gusto desordenaubari, nola Jantziaren gañeco Modiari; baña lograu ezin baditube biac, ucaquetan deuste beren Burubai Janaren gañeco gustoa, eta onetan ascoc ez oi daucai empeñu andiric; zergatic iñorc ez dacuste eu-ben Triparic; eta ifinten daube beren empeñu guztia Jantziaren gañeco Modan; zergatic Mundu guztiac vistan daucan darabilden Jantzi moduba; ez deuste arduraric barruba utsian erabiltia, azal ederra badarabilde,beren Arpeguitara coloriac urteten deustela ez aimbeste Estomanguco sendotasunetic nola beste ficcinoren batzubetatic: Ha Diabrubaren Mundubaren eta Araguiaren Martiri miserabliac!

Soñecuac ez dau bat eguiten, eta Guizona leena da edozein Jantzigaz estaldu daguiala bere Araguiac; ala ere Christaun eguiazcuac gorde biar dau bere Jantzian moderacino grave eta Mediania decente bat; zergaitic Personiac publicau oi dau gueien bat bere barruba eta biotza bere azaleco Soñecuan, bere Sobrescritua dan leguez; ala aiquetara emuten deuscu Trentoco Concilio general santu-

(184) - 10

bac; eta argatic Jiligero Jantziagaz dabillenagatic esan oi dogu, aren biotza eta Espirituba diriala Jiligueruenac (sic); au da motivua, zergaitic Eliza Ama Santac ordenau deusten Monjai, Frailiai, eta Abadiai Jantzi grave, serio, eta Modaric admitan (sic) ez dabena, beste gauza on guztietan egempluba emun biar dauben leguez Christaun guztiai, onetan ere egemplu ona emun deguien.

Badaquit, edozeiñec esango dabena, bacoitzac biar dau bere modu eta porte egoguia: bai, nire Illoba; ala da: Juiciosuac, Zintzuac, Humildiac, eta Munduco pompa eta vanidadiaren menospreciatzalla Christaun eguiazcuac biar daube erabilli beren modu eta porte egoguia, eta zein dan au esplicauric guelditu da Mundubaren Jarralla mueta bien beren moduco Evangelio biac bata bestiagaz comparau izan ditudanian Jaungoicoaren vorondate santu, Jesu Christoren Evangelio santu, eta Apostoluben doctrina santubaren vistan; eta itzi eguiezu beste modu eta porte egogui guztiac Ero, Zoro, Pamparrue, eta Munduco pompa eta vanidadiaren Jarrallac dirianentzat, beti imitaitan dituzula puntu onen gañian zuc baño ha-

cienda eta medio gueiago ez daucaila beren porte guchiagogaz escuartian ondo eta zu baño obeto dagozenac, eta ez deustezu beñere casoric eguin biar zu baño aurrerago dabiltzenai; zergaitic onelacuac anchitu eta iragoteco deseo tontuac dacarde Mundu guztia galduric eta trampaz beteric: imitau gura badituzu bada zu baño aurrerago dabiltzenac, ez eguizu imitau portian zu baño gueiago dirianac, baizican zeure Oficioan eta Estaduco obligacinuen cumplimentuban zu baño gueiago dirianac, oneic bai, eta ez bestiac, zergaitic oneic imitaitaco deseo eta empeñu errazuazco bat da empeñu onraduba, Jaungoicoaren gustocua, eta provechu andiac beragaz dacarrena.

Beste batec esango dau: bein igo ezquero bere moduco porte egogui batera, onembestegaz contentu naiz, gueiagoraco deseoari eta antsiari lecuric nere biotzian emun bagaric: esaera eta replica au leenagocuen Senide legitimua da; eta ala reflexionau eguizu atencino guztiagaz leenagoco esaera edo replicari puntuban emun deutsadan errespuestia, eta aplicau eguizu respuesta (sic) ori berori presenteco replica oni; eta onembestegaz dago erantzunic replica edo cargu oni.

Munduban vizi dirianac beren provechubari

bacarric beguiraturic Eternidade santubaren erres-
peto bagaric gorroto izan biar leuquie Doctrina
madaricatu oni: Jana gustora eta Jantzia Moda-
ra: eta Modiaren izenac eta bere Espiritubac icara
eraguin biar leusquie Buruban juicio pusquin bat
daucain guztiai; zergaitic Mundubaren asipene-
tic Caudala eta Modaco vanidadia izan dira
Aizpa bi aiñ gaizqui unidubac, zein da urten ez-
quero burrucan Amaren Sabeletic ala vizi dira
presentian ere; eta Guizon guztiz despejaubac eta
jocaera anditacuac eguin dauben aleguin eta em-
peñu guztiagaz, Aizpa bi oneic alcarregaz unitaco,
ez daube etara fruturic; oraindican burrucan da-
biltza; eta ez dago moduric eta esperanzaric uni-
taco alcarregaz gueroco demporetan ere: unio one-
taraco empeñu quimerosuan sartu dirian guzti-
ac, ecusiric ezin eguin daubela ezer ere, jasarri izan
dira Zaragozaco Eche santubari beguira, eta ar-
tu daube araco vidia.

Materia onetan gueien lograu dabenac
bere despeju andiaren vitartez, eta Jaungoicuac,
jocaera diestruac eguiteco, emun deutsan ocasi-
nuaren medioz, ez dau besteric lograu baicican

bere egunetan alcarregaz ecustia Aizpa bi oneic, baña beren biotzetaco zauriac ondo osatu bagaric; guero onelaco Diestruac eta Despejaubac, bere vizitzaco egunac acabau ezquero, izten deuste bere Umiai Curadoratzat Modaco vanidadia, bada onetaraco bacarric eucan escuvidia; eta Jaungoicuac, beriac dituban leguez despejuco doia eta onegaz jocaera diestruac eguiteco gracia eta medioac, ez deuste emuten gueien bat onelaco Diestruen Umiai due oneic, zor ez deusten leguez eta eurac ere merezi ez dituben leguez: orra nun, Guizon Diestro au ill ezquero, bere Umien Curadora eta Aguintaritzat guelditu dan Modaco vanidadia; artzeen (sic) ditu onec Echeco quiltzac, eta botaten dau Diabru Echera bere Aizpa Caudala; eta onetan bacarric paraitan dira Aizpa bi onein unioan empeñaitan dirian Guizon guztiac, izanagatic ere alditezquian despejuric andienecuac eta jocaeraric diestruenecuac; eta gueiago ezin daube.

Buruban Canac urten deustai, eta zu, nire Illoba, orain zatoz Mundura: zuc baño bazter eta Jente gueiago ecusi ditut ez gulleriaz eta curiosidadez, baizican nire acomodubaren billa; eta ez dot ecusi oraindio daquidala Persona

caudalosoric soñian pamparrue jantzita, baizican lisura guztiagaz; eta contrara soñian presumidubac dirianac ezagutu ditut Zurico erre bat ez daucaila, trampaz, zorrez, soverviaz eta vizioz betiac.

Mundubaren Jarralla dongac beren Evangeliotic predicaitan deuscuben doctriniagaz eracusten deuscube, interesac eta aberastasunac billaquetan, eta oneic irabazteco codicia edo deseo andiac sortzeen ditube guere biotzetan, ifinten gaitubela, onein billa diligencia andiac eguiteco movimentuban: intereseen (sic) eta aberastasuneen (sic) codicia edo deseo andia zein peligrosua dan Guizonarentzat Espiritu Santubac berac esaten deuscu: presa dabena (diño) aberasquetaco, ez da izango inocentia: eta onelacua inozentia (sic) ez izateco zer dan causa eta motivua jaquin gura badogu aitu daigun Apostolu San Pabloren doctrina santuba: aberastu gura daubenac (diño) jausten dira tentacinuan eta Diabrubaren lazuan, eta deseo alper eta dañoso ascotan zeñac sartzen dituben Guizonac eriotzan eta condenacinuan: verba santu oneicaz conforme eta esperienziac berac eracusten daben moduban tra-

tuba edo Comercioa da gauza guztiz peligrosua, zeñian Christaunac, conservaitaco inozenciaco estadu santuban, daucai peligru eta neque andiac; neque da Tratubari poztuta daguan biotza pecatubetan jausi bagaric luzaro egotia: ea bada, nire Illoba, ez eguizu empeñuric artu vide onetatic aberasquetaco: bastante dozu haciendaric zintzo eta contuz jocatu ezquero, mantenitaco zeure Familia, eta, zeure Umien acomodacinuetaraco ondo dana, aurreraquetaco.

Familiaco Buru danari ez bacarric da licito aurreraquetia urte oro (sic) aldaben guztia Familiaren preminetaraco; baizican ere obligauric dago, bere Haciendiac eta Jaungoicuaren Providenciac paraitan deutsain irabazteco ocasino onradubacaz aprovechaitara, aldaben irabazte justua eguitera, eta vanidadiari itziric aldabena aurreraquetara lenengo bere eta bere Familiaren preminetaraco, eta guero, Progimo preminazcuen socorruraco, Progimuen gañeco Trataduban esango dodan leguez.

Onela garbiro eta gueldica eguin oi dan caudala izan oi da firmia; contrara barriz presaz atajutic eta gabetic goicera eguin oi dana

(90)-95

gueien bat escu artetic juan oi da: nola etorri ala juan: da esaeria: onelaco Caudalac ez ditu ezagutuco Sucesore asco Familia baten; Espiritu Santubac berac diño: presaz eguinico Caudala guichitubagaz juango da; baña gueldica escubagaz batzeen (sic) dan Caudala gueitubagaz juango da: baña cuidadu, nire Illoba, ez jostiagan zeure biotza eguiten dituzun Caudaletan; bada onela Caudalagaz ichuturic vizi dirianacatic diño Jesu Christo gure Jaunac bere Evangelio santuban: Ha zeiñ nequez dirubac daucainac sartuco diran Jaungoicoaren Erreinuban! eta esplicaitan da onen gogorquiro Jesus Divinoa, zergaitic onelacuac daucain josiric euben biotza eta Animia Tesorua daguan lecuban; eta zergaitic vizi dirian azturic Jaungoicuagaz eta adoraitan dauben Diruba beren Jaungoico bacartzat: argatic vicio madaricatu onetatic gu libraitiarren David Erregue eta Profeta santubac avisaitan gaitu modu onetan: Aberastasunac erruz badatoz, ez eguizube biotza aetan josi: ez dago berez pecatu-

ric aberastasunetan, baizican aberastasunai Jaungoicoaren vorondatiagaz conformeco destinua emun gura ez daubenen vorondate dongan.

Mundutarren vizi modu diferentiacaz conforme ecusten da, Aberastasunac izan oi ditubela lau destino mueta: bata da, zor eguiazcuac pagaitia, zorren izenian aiquetan diriala Jaungoicoaren Legue santubagaz conformeco gasta quizun (sic) justo guztiac: bigarrena da, biarric ez eguitia: irugarrena da, jan eta edan galanquiro eguitia: eta laugarren destinua da, pamparrue eta Modara jantzita ibiltia: oneic dira bada Aberastasunen destinoric principalenac, zeñetatic Iturri batzubetatic leguez sortu eta jaio oi dira ecusten ditugun beste destino mueta guztiac ala onac nola dongac.

Badira Munduban oneicaz gañeraco destinua beren Caudalari emuten deusten Personac; eta dira Avariento edo Codiciosuac, batere destinoric ez onic eta ez dongaric emun gura ez daubenac beren Dirubai, euben consuelo guztia ifinten daubela, bata bestiaren gañian to-

leztaitan, aiei noizian bëin visita bat eguiten, eta beren Jaungoico bacartzat adoraitan, atrevitan ez diriala andic maravidi bat gastaitara ez fin onian eta ez dongan: onelacuac dira Jaungoicoaren, beren Buruben, eta Progimuen gorrotuan eta Etsai vizi dirianac, euben Caudalac ondo edo gaizqui empleaitan dituben beste Persona guztiac baño oquerraguac, eta nequezago Zerubetaco Erreinuban sartuco dirianac Camelu bat Orratz zulotic iragoco dan baño, Jesus Divinuac bere Evangelio santuban diñuan moduban: oneic bada, beste guztiac baño gueiago Burutic jausita vizi dirian leguez, ez daube mereci, iñorc aotan artzeia.

Caudalaren lenengo Destinua da santuba, eta precisua, baita ere Jaungoicoaren vorondatiagaz conformeco Destino bacarra: Chindurriac Udan eguiten daube prevencinua Neguraco; orobat Christaunac batez ere Familiaco Burubac, aldabenian edo eria daucanian, ez da descuidau biar, Caudalaren prevencinua eguiten, euqui daguian, premina ez figurauba eta gulleriaz-

cua, bai errazuazcua eta eguiazcua eltzeen (sic) dan ordubetaraco.

Apuntauric itzi ditudan Caudalaren beste iru Destinuac dira Jaungoicoaren ofensara movitan gaitubenac, edo betez betezian Jaungoicoaren ofensacuac; argatic dira falsuac, guezurrezcuac, eta sortzeen dirianac Araguiaren eta Beguien deseo desordenaubetatic, eta vizitzaco Soverviatic; cuidadu bada, eta alerta egon zaite, nire Illoba, emun ez deguiozun zeure vizitzan Caudalari onelaco destinoric, eta permitidu ere ez daguizun zeure Familian; etorri ez deguizun iguiñ dozun necesidadeco Negu tristia.

Mundubac eta Mundubaren Jarralla eruac beren guezurrezco Evangeliotic predicaitan deuscuben doctriniagaz convidaitan gaitube guere izate eta Haciendiagaz conformeco guezurrezco Clasien izen pomposuacaz, eta onein conformeco privilegio edo porte modu singularracaz, esaten deuscubela: zure Claseco Guizon onrau eta aguiria danari tocaitan iaco onelaco eta alaco vizi modu, onelaco eta alaco porte modu, eta ez orrelaco vizi modu eta porte moduric: igues eguizu beti, nire Illoba, onelaco Era-

custzalliacandic Diabrubagandic leguez; eta jarraitu eguiozu Espiritu Santubaren doctriniari: Jaungoicoaren bildur izan zaite (diño) eta gorde eguizu bere Mandamentubac; zergaitic onetaraco da Guizon guztia; eta Jaungoicuac ecarrico ditu Juiciora eguiten dirian gauza guztiac naiz onac naiz dongac, bacoitzari bere merecibuba emuteco: gorde eguizu bada beti, doctrina santu onec Mundutar guztiai eracusten deusten, Clase eguiazco eta bacar au, eta jarraitu eguiezu Clase santu onen conformeco privilegio, vizi modu eta porte modu singularrai, menospreciatan (sic) dituzula oneitatic camporaco privilegio, vizi modu eta porte modu singular guztiac.

Mundubaren Jarralla madaricatu oneic predicaitan deuscube ere bata bestiaganaco lisonja eta alabanzaco doctrina, eta eracusten deuscube, batac bestiari labanqueriacaz buruba eta Arpeguia garbiquetara, aurretic esaten deutsagula alcarri, entzun gura dirian, lisonjac eta alabanzac: San Geronimo Elizaco Doctore jaquintsubac diño Aduladore oneicatic, diriala Etsai bigun batzubec; eta ala, Etsai oneic calte-

ric eguin ez deguizuben, gura badozu, apartau zaite euracandic, ez zaite izan beren Adisquide eta ondo juango iatzu.

Mundutarren alabanza eta ondo iriztia irabaztiarren, ez eguizu, nire Illoba, zeure vizian pausocho bat emun, edo arnasa uts bat aotic etara; bai; Jaungoicoari bacarric gusto emutiarren; da tentacino guztiz peligrosua, Munduco alabanzaiaren deseoa: Ho eta zembat condenauco zirian betico Infernubetara Mundubaren asipenetic ona cuidadu simple onegatic! ¿Mundubac zer esango dau? aitu eguizu, zer esaten deuscun Jesu Christo gure Jaunac Evangelio santuban, Mundubaren ondo iritzitasunagatic beren pausuac emun oi dituben, Personacatic: eguiaz esaten deutsubet: orrelacuac (Munduban) eruan euben beren premioa.

Gauza negar garria (sic) da eguiaz, emengo alabanzaiaren Quee pisquin eta labur bategatic Christaunac Zeruco alabanza eternuac galtzeia: guere Buruben soseganza, quietura, eta baquiari bacarric beguiratu ezquero edozeñec iguiñ izan biar dau alabanzaiaren deseo eta cuidadu pestilente au, zeñaren frutuba ez da besteric, guere bio-

tzac vanidadiaren aize utsagaz puztzeia (sic) baño, pusica bat puztzen dan modura ¿eta guero onelacuai guertaquetan dana zer da? ez besteric pusica puztu bateri gertaquetan dana baño; batec igoten deutsa gañera, eta ots andia etariagaz eztanda eguiten dau, ezin sufriduric gañeco carguia; orobat bada guertaquetan da Munduco alabanzaiaren aziagaz bere biotza puzturic darabillenari; entzuten dau, Urliac eta Berendiac gaizqui esaten daubela beragatic; beren Murmuracinoco carguiac artzen dau azpian, eta ezin sufriduric carga au, eta ezin cabiduric bere narruban dator eztanda eguitera, eta bulla andia etaratera: euqui eguizu bada, nire Illoba, intencino garbi, zuzen, eta artez bat, zeure gauza guztietan Jaungoicoari gusto emuteco, eta agradaitaco; bacarric au, ez besteric; eta esan daguiala Mundubac zugatic, gura dabena; ¿zer guertatu izan iacon fin bagueco Ontasuna zan Jesu Christo gure Redentore eta gure vizitzaco Ispillu bacarrari? ¿zer? ¿uste dau Christaunac, Munduban vizi, guztiac alabauco dauben modu-

ban? burutic jausita dago onela pensaitan daben Christauna: bat zintzua bada, eruac gaizqui esango daube; agradeciduba, juiciosua, eta ona bada, dollorrac, juicio baguecuac, eta dongac gaizqui esango daube beragatic ¿zer erremedio bada, azertaitaco? ez dago besteric, Jesu Christoren izen santuban guere gauza guztiac eguitia baño; eta guero ibilli ditezela Mundutarren Miñac, gura dauben moduban: portau gaitian bada onela, nire Illoba, eta ecusico dogu, nola Onria dan gure Buruco uliaren antzecua; zembat eta gueiagotan murmuracinuaren Labaña zorrotzac ebaten daben, aimbat indar gueiagogaz urteten dau berez gure Onriac, bardin gure obra onetan eta intencino santuban sustrai firmiac ezarriric badauca; ala San Francisco de Sales Obispuac eracusten eben, eta obraz ere cumplitan eben leccino santu au, Jesus Divinuaren Evangelio santuco doctriniaren conformecua dan leguez.

Guertatu liteque, zu bestec alabaitia ia zeure aurrian, ia ausencian, baña zeure Belarritara elduco dan moduban, zuc eguin ezagatic ere zeu-

re gauzac orretaraco intencinuagaz, baizican Jaungoicoari agradaitaco asmo firmiagaz: entzuten dituzunian bada zeure gañeco onelaco alabanzaren batzubec, isillic guelditu biar zara, esan bagaric ezer ere ez zeure faborecoric eta ez zeure contracoric, zergatic ala eracusten deuscu Humildadeco virtute santubac; conseju eta leccino au ez da niria, baizican San Francisco Salesec eracusten dabena: eta bardin onelaco alabanzaren baten vistan sentitan badozu zeure biotzian arrotasunaren aize pestilenteren bat, beriala para zaite consideracinuagaz zeure Maisu Jesus onaren oñetan, eta pensau eguizu, zer doctrina puntu onen gañian eracusten deutsun bere Curutzeco Catedra edo Pulpitotic; eta, lenengo confesaitara zuacenian, confesau eguizu izan dozun arrotasuneraco tentacino ori.

Guere obra on guztiac eguin biar ditugu ezcutuban eta disimuluagaz, guertatu aldequigun alabanzaiaren bildurrez; baña, bardin aguirian eguin biar dirianac badira, ez gara batere detenidu biar obra onac eguiten, besteren alabanza simple baten bildurragatic egunaren erdian eta Plaza pu-

blicuan eguin biar dirianac izanagatic ere; bacarric euqui biar dogu beti firme guere barruco intencino, asmo, eta gogua, Jaungoicoari gusto emuteco, eta ez andic etorri aldequigun alabanzaric anchiquetaco; ez, ez da conveni, Garia Soruan erein bagaric izteia* Fardelac jango dauben bildurrez; Jaungoicoaren vorondatia ere da, gure obra onac publicuan manifestau ditezen bere Gloria eta alabanzaraco, Jesus Divinuac bere Evangelio santuban eracusten deuscun doctriniagaz conforme: zuben (obra onen) Arguiac (diño) argui eguin begui Guizonen aurrian, zuben obra onac ecusi daguien, eta Zerubetan daguan zuben Aita glorificau daguien: baña cuidadu; guere obra onac eguiteco demporan euqui biar dogun intencino edo asmuac egon biar dau guere barruban eta ezcutuban, eta izan biar dau bacarric Jaungoicuari agradaitaco.

Zeure vizi guztian ez eguizu euqui euqui (sic) genioric, alabaitaco iñor bere aurrian; eta alabauco badozu, alabau biar dozu bere ausencian eta bacarric bere Famac peligru corritan dabenian besteren baten murmuracino donguia mediante: orre-

quin labanqueriaco Espiritu pestilencial eta madaricatubac ez dau billatuco sarreraric zeure biotzian, eta bestia ere ez dau perseguiduco Arrotasuneco Aize donguiac; bada Espiritu Santuba da, esaten deutsuna: ez eguizu alabau Guizona, vizi dan bitartian: baña Espiritu Santubaren aviso au ez da aitu biar gaizqui; eta ala Caridadeco eta Justiciaco virtutiac aguinquetan deuscubenian, alabaitia Lagun Progimua, alabau biar dogu; circunstancia onetaco casuac dira Murmuracinua mediante besteren famac peligru corritia, apuntauric guelditu dan moduban; eta Personaren baten gañian informau biar izatia; eta informeco caso onetan beti eguia esan biar da, ona ona leguez, eta gauza donguia donguia leguez, jaquinian egon dedin informia escaquetan daben Persona, eta vide onetatic atajau daguian ez jaquinetic etorri aldequion caltiac.

Mundubaren Jarralla dongac beren guezurrezco Evangeliotic eracusten deuscube beste doctrina venenoz betericaco bat; eta da emuten deuscuben leccinua, tontuac ez izateco, bai ascotacuen eta jaquintsuben Plaza corritaco Munduban; onetara-

co sinistu eraguin gura deuscube, precisua dala bazterrac ecustia, eta Guizarteco barri jaquitia, eta au eguiten ez dabenac ez dabela jaquingo ezer, eta izango dala tonto andi bat: au da bada Mundubac guri eguin aldaiquian tentacinoric peligrosuena; Espiritu Santubac diño: Beguiac ez dira cansaitan ecustez, ez da Belarriac ere entzutez: ecusiac ecusi guria dacar, eta entzunac entzun guria; eta norc berac ifinten ez badeuste Mugarri errime batzubec deseo eta gura onei, aurrera caminauco daube: Beguien deseo donga oneitatic sortzeen (sic) dira gueien bat Araguiaren deseo desordenadubac eta vizitzaco Sovervia: ecusten ez dauben Beguiac, negarric ez; da esaeria: eta contrara erraz jausi oi gara ecusten eta entzuten ditugun gauzeen (sic) amorioan, batez ere dongac eta guere pasinuen gustuacaz conformecuac badira, eta onetan dago gure galdu biar guztia: egui onen pruebaraco Señora batec itandu eutsan San Franciscо Saleseri, licito ete zan edo ez, Mundubari beguiraquetia? eta Santu gloriosuac erantzun eutsan, presente ifinten eutsala, nic apuntau dodan peligruba ecusten dirian gauzeen amorioan jausteco.

Badaquit, nire Illoba, nire Aitaren barri daquianac beriala contradeciduco deustala bere demporan emun izan daben contu onagaz, bazter asco ecusiagatic: bai; au ala da; baña nire doctriniari onela contradecidu gura deutsanac gauza bat jaquin biar dau; eta da, Bazterrac ecustia bi modutan guertatu oi dala, bata gulleriaz eta curiosidadez, ecusi ecustiarren, eta Guizon arteco barri icastiarren: bigarrena, motivo justoren bategaz.

Eguia da: nire Aitac Bazter asco ecusi ditu, izanic contu andico Necazari bat, baña beti bere Anae eta Osabaac (sic) suplicauric, beiñ ere ez gulleriaz, eta ibilli ibiltiarren; bai, aiei laguntquetiarren, eta gusto emutiarren beren viage precisuetan, niri lagundu eustan leguez, nire Nagusi gueiaren Echian entregau arteraño; modu onetan danian Bazterrac ecustia, ez dacar gueien bat peligru andiric; baña gulleriazco viagiac eta Bazter ecustiac batez ere Necazari artian dacarde galdu biar guztia: Guizon jaquintsu batec esan oi eben bere demporan: ez naiz iñoiz Guizon guichiago viurtu, Guizonen artian egon naizanian baño.

Nire Aita bere Familiaren gobiernuban eta Necazaritzaco oficioan bere Claseco beste guztientzat Ispillutzat ifintecua da, ezaguquetan dauben guztiac bat ere lisonja bagaric autorquetan dauben leguez; baña emun daben contu on au, ez dau emun Guizonen arteco barri icasi ebelaco Bazterrac ecusiagaz; bada alde onetatic (eguia da) calte andiric sufridu ez dau, zergaitic bere Bazter ecustiac izan dirian motivo justuacatic; eta duda bague bere viagiac Familian eta Necazaritzaco Oficioan bat ere provechuric ecarri ez deutsai, eta bai provechu baño calte gueiago: viage eta Bazter ecuste justo batzubec calte andiric ez agatic (sic) provechu baño calte gueiago ecarri badeutsai ¿zer guertatuco ete zan, Bazterrac ecustiari equin baleutsa curiosidadez eta Plaza Guizon aguiri eta ascotaco bat urteteco asmuagaz? ¿zer? izango zan Perdulario andi bat, Vecino onraubai eta Justiciari zer eguinac emungo eusten bat, eta ez besteric.

Eea (sic) bada, nire Illoba, menospreciau eguizu Mundutar dongueen Evangelioco doctrina madaricatu au Bazterrac ecusteco puntubaren gañi-

an, Guizarteco barri icasteco, eta Plaza Guizon aguiri, ascotaco, eta jaquintsuba urteteco; eta jarraitu eguiozu zeure vizi guztian eta biotz firme bategaz presente ifini deutsudan zeure Aita nagusi eta nire Aitaren Ispillu eta egemplu andi oni: ez eguizu beiñ ere asmau gulleriazco eta motivo justo bagueco viageric, galdu ez zaitian Munduraco eta Jaungoicoraco: onembestegaz deritzot, presente ifini deutsudala Mundubaren venenua, eta Munduba vencitaco, bastante eta premina dituzun armac; venciduco badozu bada Etsai madaricatu au, alde batera itzi biarco deustezu Andinaitasunai, Munduco guezurrezco Clasiai, eta (doctrina Cartillacuac diñuan leguez) menospreciau biarco dituzu Munduco arrotasun, Moda, Pompa, eta vanidadiac; eta zuzendu biarco dozu zeure Vorondatia, Jesu Christoren antzecua izatera, eternidadeco Glorian ere bere antzecua izatia gura badozu.

A r a g u i a

Araguia da gure Animen irugarren Etsaia, Diabrubaren eta Mundubaren Senide ondo artuba

gure calteraco, baña beste biac baño indartsubagua eta dongagua; zergaitic beste biac campotic dabiltza, eta campotic perseguitan gaitube, eta erraz apartau guindezque eta igues eguin daiquegu euracandic; Araguia, vizi garian bitarte guztian, gugaz dabil, guere Eche barruco Lapurra eta Etsaia da, eta Eche barrutic perseguitan gaitu; argatic ezin apartau gindezque onegandic, beste (esan ditudan) campoco Etsai bietatic librau guindezquian leguez.

Araguia, gure Corputza dan leguez, da berez gauza ona, guere Animeen (sic) Lagun fiela; eta ala ez da licito Christaunari, bere Araguiari gorrotoric euquitia, eta eguitia gaitz graveric jaquinian eta vorondatez ¿zertan dago bada Araguiaren Etsaitasuna Animiaren contra? esplicauco dot, zertan daguan.

Corputza edo Araguia eguiña da Animiaren obediencian egoteco; Animia criauba da, Errazoiaren bendian egoteco; eta Errazoia Jaungoicoaren graciaren obediencian egoteco; ala vizi zirian inocenciaco estaduban gure lenengo Gurasuac Paraisuan; baña desobedienciaco pecatuba

mediante Jaungoicoaren obedienciatic apartau ezquero, Araguia asi zan jaguiten Animiaren contra, eta arrazquero ala dabil, eta guztioc sentitan dogu Araguiaren aldetico contradiccino au Anima gaiŝuaren contra; zergaitic guztioc, gure Amaren Sabelian concebidubac garian instantetic, naturalezaz heredaitan dogu gure lenengo Gurasuen desobedienziaco pecatu mortala, eta bere erru madaricatubac.

Pecatu mortal au da pecatu Originala esaten deutsaguna, eta parcaitan dana Sacramentu santu Bautismocuan; baña parcatubagatic pecatu mortal eta original au, batiaquetan danagan beti gueldiquetan dira bere erru donga batzubec,ala Animacuac nola Corputzecuac; erru donga oneitatic bat da pecaturaco inclinacino donguia.

Pecaturaco inclinacino donga au ez da pecatuba, baizican pecatutic sortuba, eta pecatura movitan gaitubana: baña inclinacino donga onec eguiaz eta Jaungoicoaren graciagaz batera peleaitan dabenari bat ere calteric egui-

ten ez deutsa; bai, emuten deutsa ocasinoric asco, Gloriaren Coroa eternua irabazteco: guazen orain asuntora.

Gure lenengo Gurasuac bada pecatu eguin euben instantetic Araguia asi zan rebelaitan eta jaguiten bere Aguintari zan Animiaren contra, declaraitan eutsala guerra vizi eta porfiau bat, baña Animia beti gueldiquetan zala, bere Esclava izan biar eben, Araguiaren gañeco autoridade, escuvide, eta aguintiagaz; eta ala Animiaren obligacinua izan da beti, da, eta Mundubac dirauban vitarte guztian izango ere da, Jaungoicoaren graciagaz batera atzera eraguitia bere Araguiari, eta bere obediencian euquitera, ucaquetan deutsala, dacarren Jaungoicoaren vorondatiaren contraco escavide guztiac.

Pecaturaco inclinacino donga au mediante Araguiac puntu oro eta instante oro gogora ecarten deutsa Anima gaiŝuari Arrazoiaren eta Jaungoicoaren vorondatiaren contra dirian atseguintasun eta pretensino mueta asco ez bacarric seigarrengo Mandamentu santubaren contra

dirianac, baita ere beste Mandamentu santu guztien contra duacenac; bada Apostolu San Pabloc Galaciacuai escribidu eusten cartan aiquetara emuten deuscu, Jaungoico falsuac edo Idoluac adoraitatic asi eta beste eguin oi dirian pecatu mueta guztiac diriala Araguiaren obrac; baña Araguiaren empeñuric aguiriena porfiaubena eta indartsubena da, gu movitia eta tentaitia seigarrengo Mandamentu santubaren contra, eta, empeñu ichusi au lograitaco, egoguiac dirian beste pecatu mueta guztietara; onela guertatu izan da, eta guertaquetan da, guere Corputza edo Araguia berez ona eta Animiaren Lagun fiela izatia bere Etsaia, Eche barruco Etsai Lapurra, eta Etsairic gogorrena.

Apostolu San Pabloc diño, Araguiac publicaitan daben Leguia dala pecatuba, eta Pecatubac publicaitan daben Leguia dala Eriotza seculacua: gure Espiritu edo Animiaren Leguia barriz da Santidadia, Jaungoicoaganaco obediencia eta bildur santuba; eta ala dator guertaquetara Apostolu glorioso onec esaten deuscuna: Araguiac (diño) deseaitan dau Animia-

ren contra, eta Animiac deseaitan dau Araguiaren contra.

Araguiaren eta Animiaren artian dagozen deseo, vorondate, eta Legue bata bestiaren contraco oneic dacarde beti beren artian euben arteco guerra, bat emen vizi dan bitarte guztian; aitu eguizu orain, nire Illoba, zer esaten deuscun San Pablo Apostolubac guerra onen gañian: Anaiac (diño) da esatia: bardin Animiac obedecitan badeutsa Araguiaren Legue eta vorondate madaricatubari, illgo da, betico condenauco da bera aurretic, eta Juicio generaleco egunetic aurrera bere Lagun aguintari Corputzagaz batera; baña bardin Animiaren Esclava obedientiac izan biar daben Aragui edo Corputzac ucaturic bere vorondate eta Legue donguia obedecitan badeutsa Animiaren vorondate eta Legue santubari, vicico da, eta Juicio generalaren egunetic aurrera betico Glorian sartuco da bere Lagun aguintari Anima santubagaz batera: Anaiac (diño) obligauric gao-

za ez Araguiari, Araguiagaz conforme vizi izateco; zergaitic Araguiagaz conforme vizi bazarai, illgo zarai; baña bardin Espiritubagaz mortificaitan, edo sugetaitan badituzube Araguiaren obrac vizico zarai; zergaitic Jaungoicoaren Espiritubagaz gobernaitan dirianac, oneic (bacarric) dira Jaungoicoaren Semiac.

Claruban dago, nire Illoba, esan danagaz conforme, Animiac bere Entendimentuco arguitasun edo errazoiagaz eta Jaungoicoaren graziagaz armauric Corputzeco bere Etsai dan Araguiari beti atzera eraguin biar deutsala; eta ala eguiten ez badau, condenauco dala Corputz eta Anima bera dan guztia, lenengo Animia eta Juicioco egunetic aurrera Animiagaz batera baita ere Corputza: bai; au ala da; eta onetan dudaitia da Fede santuban faltaitia, eta segurubago condenaitia.

Esanic itzi dot leenago (sic), Diabruba Munduba eta Araguia diriala gure Animetaco iru Etsaiac eta beren artian Senide ondo alcar artubac gu perseguitaco eta Salvacinoco vidia uts eraguiteco; baita ere esanic guelditu da, bata vencitaco

egoguiac dirian Armac, diriala ere guztiz egoguiac beste bere Senide eta gure Etsai biac vencitaco, bacoitza banaan (sic) vencitaco señalaitan badira ere bere Arma apartecuac; eta orain advertitan zaitut, nire Illoba, Diabruba eta Munduba vencitaco señalau deutsudan Arma eta erremedioac dituzula guztiz egoguiac,vencitaco irugarren Etsai dan Aragui au; eta ez bacarric dira egoguiac, baizican precisuac, zeñac bague ez da posible, Aragui rebelde au conservaitia Animiaren obediencian.

Ala ere, nola emen consideraitan dodan Araguia seigarrengo Mandamentu santubaren contra perseguitan gaituban aldetic, apuntau gura deutsut, Aita Astetec bere miragarrizco Doctrinaco Cartillan, Etsai au vencitaco, señalaitan dituban, iru Arma apartecuac; oneic dira Barubac, Azotiac, eta Aspereza (au da) Araguia trataitia ez gulleriagaz, suavidade, eta biguntasunagaz; bai, latztasun, aspereza, eta gogortasun pusquin bategaz ala sustentuban nola jantzian eta egunoroco langueietan; egon dedin modu onetan Etsai au humilde eta obediente bere Aguintari dan Animiaren bendian eta izan ez dedin, jaguia, aguiria, eta

pamparroia: iru Arma oneic bada dira Araguia vencitaco señalaitan dirian erremedio apartecuac.

Lenengo Armac edo erremedio biac, zeñac dirian Barubac eta Azotiac, ez dira Necazari fin eta eguiazco batentzat egoguiac, Araguia vencitaco; bere egunoroco nequiagaz batez ere Partida oneitan Necazari batec eguin oi dabenagaz bastante Baru eta Disciplina dauca, eta, bere nequiac obeto sugetauco deutsa bere Aragui rebeldia neque bagueco Azote eta Baru guztiac baño; posible ere ez da, mortificacino mueta orrelacuacaz Necazaritzaiari jarraiquetia Corputzaren calte andi bagaric, zeña ez da licito Christaunari, jaquinian eta vorondatez bere Araguiari eguitia; argatic Necazari fiñ biarra eguiten dauben guztiac gueien bat escusauric eta libre dagoza, Eliza Ama Santac pecatu mortalaren azpian señalaitan dituban, Barubetatic: itziric bada alde batera Barubari eta Discipliniari, ecusiric verba eguiten dodala Necazari bategaz, cerbait esango dot irugarren Armiaren gañian, zeñac daucan Asperezaren izena.

A s p e r e z á

Suavidde, cuidadu, eta biguntasun an-

diagaz empeñaitan dirian Christaun guztiac beren Araguiaren gobiernuban, emuten deutsai Etsai madaricatu oni laguntasun andia, jagui dedin Anima gaiŝoaren contra; eta onelacuac sarritan datoza jaustera Araguiaren pasino ichusietan eta dituban beste pasino mueta guztietan; ojala ala guertatuco ez baliz; baña au ala da, ala dacuscu, eta ala eracusten deuscu David Erregue eta Profeta santubac, pecatuz beteric fresco vizi dirian, Guizonacatic verba eguiten deuscunian: ez dagoza (dino) Guizonen nequian, eta ez dira mortificauco Guizonequin; argatic artu ditu Soverviac; estaldu dira beren maldade eta impiedadiagaz; urten deuste guizentasunetic leguez beren maldadiac; irago dira jarraiquetara (beren) biotzeco pasinuai:

Considerau eguizu orain, nire Illoba, zer dan motivoa jausteco Guizona, esan dodan, estadu negargarrizco onetara: lenengo motivua diño Profeta santubac: ez dagoza Guizonen nequian: beraz Guizonen nequia eta mortificacinua Guizonac iguiñ izatiac ecarten deutsa Guizonari David santubac pintaitan deuscun galdu biar guztia;

bai, motivo onec; bada ain indartsuba da: calte onein vistan ez eguizu igues eguin Guizonen nequetic, eta jarraitu eguiozu gogo onegaz zeure Necazaritzaco neque onradu eta provechosoari, vizi zarian dempora guztian; eta orrequin arrapauco ez zaitu Soverviac, eta zeure Araguiaren pasino ichusiac ez daube billatuco zeure biotzian sarreraric eta ez dira eguingo zeure Animiaren Jabe.

Araguiaren tratu biguna eta vizitza suavia ez datoz ondo Jaungoicoaren bildur santubagaz: ara zer moduz esplicaitan dan Job santuba Jaungoicoaganaco bildur santubaren gañian izentaitan deuscula bildur santu au Jaquinduriaco izenagaz: ¿Jaquinduria (itanquetan dau) nun billaquetan da? eta erantzuten dau berac: ez da billaquetan suave vizi diranen Lurrian: argatic Christaun guztiac premina daube Araguiaren contraco irugarren Arma dan Aspereza, baña bacoitzac bere moduban, larregui sacatu bagaric bere Araguia, eta quendu bagaric premina dituban indarrac cumplitaco bere Estaduco obligacinuacaz, eta jarraiquetaco modu onian bere Oficioco lan gueiai; eta ala zuc ere, nire Illoba, gura ba-

dozu obeto asegurau Araguiaren contraco victoria, zeure Necazaritzaco nequiagaz gañera artu biar dozu beste empeñu bat, eta da, erretiraitaco jan eta edan larreguietatic, eta ez erabilteco zeure Araguia, lucidu gura daben Emacume buru iritzi eta gazte baten modura, jantziric eta apainduric; bada Guizon ezcondubac bacarric bere Emaztiari ondo iritzi biar deutsa, eta oni ere Jaungoicoagatic (au da) beraganaco cariñua eta aficinua galduric, bestegaz divertidu ez dedin Jaungoicoaren ofensa gravian; baña ez daquit zer esan Matrimonio santuco fidelidadia eta castidadia gordetaco bere Esposoaren jantzi aguiri eta majo baten confitia gura daben Emazte bategatic; beinic bein ez dot uste onnelacua (sic) izango dala zeure Emaztia!

Aragui rebeldia zeure Animiaren obediencian firme euquiteco Oficio egoguia da guztiz daucazun Necazaritzaco Oficioa; ala ere erremedio onegaz gañera, eta oni berez darraiquion Aspereziagaz gañera gorde biar dituzu beste iru erremedio labur, gura badozu obeto asegurau zeure Etsai Araguiaren contraco victoria.

Lenengua eta principalena da, ocasinotic zeure Buruba erretiraitia; cergaitic esanic dauca Espiritu Santubac: peligruba amaitan dabena peligruban aca-

(216) - 104

bauco da: santuba zan David Erreguia eta be-
re Seme Salomon jaquintsuba; baña, zergaitic
descuidau zirian Emacumiacazco ocasinuetan,
jausi zirian pecatu icaragarrietan: cuidadu ba-
da, nire Illoba, zeure Emaztiagandic campora
ez artzeiagaz beñere beste Emacumegaz llane-
zaric; eta llanezaric ez artzeco erremedioa da, ez euquitia
Emacumiacaz motivo justo bagueco traturic eta conversacinoric eta
orduban ere euquico dozun conversacinuac izan biar* labur-rac
seriac eta graviac eta ez beñere aposentu ichiar bes-
teren vistatic ezcutauric.

Bigarrena da, erretiraitia zeure Belarri-
ac eta Mingaia, zeure Araguia viztu eta movi-
du aldaiquien conversacinuetatic; Jesus Divino-
ac esaten eusten modu onetan Fariseoai: Biboren
Generacinuac ¿nola ondo verba eguin daiquezube,
izanic dongac? zergaitic biotzeco abundaciatic
Aoac verba eguiten dau: apartau zaite bada con-
versacino indecente guztietatic, eta igues eguizu
Lenguage verdia gastaitan dauben Persona guztie-
tatic edozein Clase eta Estaduco Personac diriala;
bada ia orrelacuen Biotzac ziquinduric dagoza,
Aoco conversacino ziquiñac aiquetara emuten
dauben, ziquinqueriagaz; eta bestetic onelacuen arnasa
utsa bera da berez capaza biotzian daucain gaitza entzu-
ten eta beguira dagocenai itsasteco; oien vistan eta Mingai
ziquiñagaz emuten dan zorigaiztoco escandaloaren eza-
gupera tristiac diadar eraguin eutsan San Pablo Aposto-
lubari modu onetan: San Pablo Apostolu-

bac diadar eguiten dau, esaten deuscula Christaun guztioi modu onetan: seigarrengo Mandamentubaren contraco obrazco pecatu eta ziquinqueria mueta guztia ao utsez ere ez dedilla izentau zuben artian Justubai conveni dan leguez: gorroto izan eguiezu bada biotz guztitic modu onetaco conversacinoai, eta desterrau eguizu betico zeure bendecuetatic onerian Lenguage lotsagarrizcoa; anchina esan euscun San Pablo Apostolubac berac: corrumpunt bonos

Irugarren erremedioa da, zeure Beguien deseo donguiari atzera eraguitia, Mundubaren gañeco trataduban esanic guelditu dan moduban: eta ala ez dozu ibilli biar Fiestatic Fiestara, eta Erritic Errira, ecusi daizun, eta ecusi zaguien; baizican erretirau biar dituzu zeure Beguiac Animaan (sic) dañau zaiquien gauza guztietatic, pecatubaren eriotza eternua sartu ez dequizun Animara Corputzeco bentanetatic, edo zu mediante ecusten zaitubenai sartu ez dequien onelaco pecaturic eta pecatuba mediante eriotza eternoric; argalac gara

bada, eta ez dira senduaguac,guri beguira jasarten dirianac, eta erraz jausi oi gara ecusten dogun edertasunaren amoriora: guacen orain beste puntu batzubec jotera, zuri conveni iatzun, beste Tratadu batzuben gañian zerbait esanagaz.

Necazaritzaia

Ecusi dozu, nire Illoba, nola, salvauco bagara, vizi garian vitarte guztian daucagun zer peleau guere Animetaco iru Etsaien contra beñere aspertu bagaric; bada eurac ere ez dira beiñ ere (sic) asperquetan, gu perseguitiagaz; eta eguin biar dogu pelea au, ez nola nai eta epeltasunagaz, baizican benetan, aldogun cuidadu eta empeñu guztizcoagaz; zergaitic Jaungoicuac, David Erregue eta Profeta santubac eracusten deuscun leguez, aguinduric dauca, bere Mandamentu santubac gomburu edo aldogun cuidaduric gueienagaz gorde ditezela.

Gomburu edo aldogun cuidaduric gueina- (sic) gaz Jaungoicoaren vidian ez dabillenac tro-

piezu asco izango ditu, eta bere Gloriaren beti-
co Coroiac peligru andia corriduco deutsa,
San Pablo Apostolubaren testimonuagaz (sic) con-
forme: pelean dabillena (diño) ez da victoriaren
Gloriagaz coronaitan, eguiaz peleaitan ez badau:
pelea onetan beti zaildu biar gara, guere indarre-
tan desconfiauric esperaitan dogula firmeza guz-
tizcuagaz victoria cabala Jesu Christo gure Jau-
naren laguntasuna eta asistencia mediante.

Orain advertidu gura zaitut, nola iru
Etsai oneic paraitan deutsain bere Lazuac
bacoitzari, bera dabillen, vide artan bertan, Ca-
zadoriac Eiza anchiquetaco eta Pezcadoriac (sic)
beren Pezca arrapaitaco eguin oi dauben modu-
ra; ala diño David Erregue eta Profeta santubac:
ezcutau deustai Lazua vide onetan bertan, ze-
ñian nebillen: argatic bada artu izan dot asmua
zerbait esateco daucazun Oficio eta Estadubaren
gañian, eta zeure Burubagaz, Familiagaz, eta La-
gun Progimuacaz euqui biar dozun vizi modu-
baren gañian, zeure Animan eta Munduco inte-
resetan conveni iatzun moduban, engañau ez zai-
tian, darabiltzun, pausuetan: asico naiz Necaza-

(...) - 110

ritzatic, zeiña dan, zeure Gurasuac itzi eutsuben, Oficio onraduba.

Job santubac diño: Guizona (aiquetan da Guizon eta Anra) (sic) jaioten da nequeraco, eta Egaztia egara eguiteco: egui au Fede santuco eguia da, eta egunoroco esperienciac berac eracusten deuscu eguia au, eta bere cumplimentubaren preminia.

Nequiaren iguesi dabiltzen Persona guztiac gura eta gura ez sartzen dira neque andiaguetan, eta gueien bat beren condenacinoraco dirianetan; eta eguiaz ¿nora juango da biarrian zaildu gura ez daben Idi naguia? claruban dago respuestia: Mataderiara: beste moduz izango lizateque

Diabrubac, Mundubac eta Araguiac gure iru Etsai oneic alperric eguiten ditube tentacinuetaco beren golpiac gueien bat Christauna ondo ocupauric daguan guztian; baña ez da onela guertaquetan Christauna alperquerian daguanian, bada orduban Etsai onein tentacinuac ugariagoac eta errutsubaguac izan oi dira, eta lograitan

ditube beren victoria madaricatubac; ¿zer eracusten deuscu esperienciac berac? Necazariac eta onein ondorengo beste Oficialiac, Jaungoicoaren alabanzan eta servicio santuban empleau biar lituzquian, Eguzarietan eguin oi ditube Jaungoicuaren ofensaric gueienac edo guztiac, eta, gogo onagaz biar egunetan beren lan gueiac eguiten dituben vitartian, vizi dira inocencia andian, eta Etsaiac tentaitan baditube ere, sarrera quichi edo batere ez billatu oi daube onelacuen biotzetan Jaungoicoaren gracia eta beren langueien ocupacinua mediante.

Espiritu Santubac diño: malicia asco eracutsi izan dau alperqueriac: ¿badaquizu, nire Illoba, zergaitic? Espiritu Santubac berac eracusten deuscu zergaitic; diño bada: Alperrac gura dau eta gura ez dau; baña diligentiac dirianen Animia izango da sendatuba: eta beste lecu baten diño: deseoac acavaitan daube Alperra; zergaitic bere Escubac ez euben gura izan, ezer eguin; Alperra egun guztian deseaitan eta asmaitan dago: aguirian dago motivoa, zergaitic Alperqueriac eracutsi izan daben malicia asco.

Alperrac (diño) gura dau eta ez dau: Alperra egun guztian deseaitan eta asmaitan

dago, ezer ere eguin nai ezda: gura dau, bai, Alperrac bere Salvacinua, eta emen ere ezer faltau ez dequion; baña ez dau pauso bat emun gura ez bateraco eta ez besteraco; gura dau eta ez dau; asmo utsetan duaco bere dempora guztia; eta azquenic eztanda eguiten dau ¿baña nundic? artaraco inclinauric daguan aldetic ¿eta zein aldetatic dago inclinauta? maliciaren aldetic guztioc dogun inclinacino donguiagaz conforme; eta emendic dator, Alperqueriac malicia asco eracustia, eta Alperra bere deseo eta asmo utsetan illic geldiquetia Jaungoicoraco eta Munduraco: Ha! Jaungoicuac ez eben gura izan, gure lenengo Guraso Adan bere inozenciaco estaduban ere egon zedin alperric Paraisuan ¿zer guraco ete dau bada orain, Paraisotic desterrau ezquero Guizona desobedienciaco culpa mediante? San Pablo Apostolubac eracusten deuscu, Jaungoicoac orain zer gura daben: bardin norc baitec (diño) eguin gura ez badau biarric, ez daguiala jan: ezin bada bat vizi liteque jan bagaric ¿zer eguingo dau bada? biarra eguin jateco, eta jan vizi izateco, eta Animaco iru Etsaien lazuetatic

libraitaco.

Diabru batec tentaitan badau biarrian ondo ocupauric daguana, millaca dira Alperra inguraquetan dauben Diabrubac; argatic San Geronimo Elizaco Doctore jaquintsubac, bere Adisquide bateri escribidu eutsan, cartan esaten eutsan modu onetan: Diabrubac billatu zaguiala beti ocupauric: preminacua dan casuan bada, Nequeraco jaioten dan Guizona Lan guei onraduren batzubetan Lurraren gañian ocupauric vizi izatia, ecusi daigun orain, Corputzagaz eta Besoco indarracaz eguin oi dirian nequien eta Lan gueien artian zein dan egoguiena, Guizonac salvacinoco bere azquen Fin santuba lograitaco; zein dan Nequeric onradubena Mundu onetan; eta zein dan azquenic Nequeric provechosuena.

¿Zer neque, languei, edo Oficioric sortu alditeque Lurraren gañian egoguiagua, Guizonac bere azquen Fin santuba lograitaco, bere azquen Fina dan Jaungoicuac berac, Guizona criau ebenian emun eutsan Oficioa baño? au da bada Necazarien Oficioa ez bacarric

(124) - 112

Guizona pecatuban jausi ezquero, baita ere bere inozenciaco, dicha, eta felicidade guztizco estadu zoragarri artan.

Escritura Sagradubac diño: ifini eben Jaungoicuac Guizona gustuetaco Paraisuan, biarra eguin eguian, eta aren cuidaduba euqui eguian: verba santu oneicaz conforme dirudi, Jaungoicoac Guizonari bere inozenciaco estaduban emun eutsan Oficioa izan zala Necazaritzaco Oficioa: eguia da; estadu zoragarri onetan Oficio onec eta beste edocein lan gueic ez eusten emungo gure lenengo Gurasuai bat ere nequeric, sentimenturic, afliccino edo nai bagueric, orain dacuscun moduban; baizican guztia izango zan contentu eta atseguintasuna eta Zeruco Gloriaren iduripen bat.

Gure lenengo Guraso oneic laster eguin euben beren desobedienziaco pecatuba, eta Jaungoicoac bota eben Paraisotic Adan bere Emazte Evagaz; Guizonaren estadu negargarrizco onetan aitu daigun zer moduz esplicaitan dan Escritura Sagraduba: eta Jaungoico gure Jaunac (diño) bota eben Guizona gustuetaco Paraisotic, cultibau eguian Lurra, nundic izan zan formauba: eta onegaz ostian emun eutsan castigutzat da-

cuscun beste nai bague mueta guztiac.

Beraz, nire Illoba, daucazun Necazaritzaco Oficioa da Jaungoicoac emun eutsana Guizonari, criauric, Paraisuan plantau eben instantian, baita ere pecatuban jausi ezquero Paraisotic bota ebenian: ez dozu bada beste errazue edo pruebaren preminaric, sinisturic eta convenciduric gueldiquetaco, dala Necazaritzaia Oficioric egoguiena Guizonarentzat bere Salvacinoco azquen Fina lograitaco; zergaitic Oficio au da, bere verba guztietan fiela eta bere obra guztietan santuba dan Jaungoico gure Jaun eta Criadoriac emun eutsana Guizonari bere inozenziaco eta pecatuco estadu bietan: ez dot emen comparaitan Necazaritzaco Oficioa Espirituco nequiagaz principalmente desempeñaitan dirian Oficio edo lan gueiacaz, batez ere Jesu Christoren Aldareco Ministroac, Predicadoriac, Religioso eta Religiosac daucainacaz, baizican Corputzeco neque eta izerdiagaz desempeñau biar dirian Oficio mueta guztiacaz.

Necazaritzaco Oficio onec emuten deutsa Christaun eguiazco bateri instante oro milla

bat ocasino eta motivo, Jaungoicua alabaitaco eta bedeincaquetaco, eta Humildadian aren Divina Magestadiari obeto servitaco; eta Corputzeco indarracaz desempeñau oi dirian beste Oficio guztiac ez daucai orerian privilegioric: Arotzac, Errementariac, Arguiñac, eta beste edocein Oficiale fiaitan dira beti beren habilidadian; beti dacuste escu arteco material edo lan gueiac, euben habilidadiac emuten deusten disposicino edo figuran; millaca urtiac irago agatic, galdu ez badira demporiagaz materialac, eta iñorc ucutu ez badeuste, ala billatuco dira, nola itzi zituben, labrau zituben, Oficialiac: ez ala Necazaria.

Necazariac ecusten dau eta ezaguquetan dau, bere habilidade guztia utsa dala Jaungoicoaren misericordia bagaric, San Pablo Apostolubac eracusten deuscun leguez: ez planteua ifinten dabena (diño) eta ez erregaitan dabena da ezer; baizican (planteuari) aumentuba emuten deutsan Jaungoicua: Ho! eta zein motivo poderosua, Necazaria eguiaz humildia eta agradeciduba izateco Jaungoicoari!

ereiten ditu Soruan Garia eta beste azi mueta provechosuac; eguiten deuste beren demporetan conveni dirian lan modubac; izteen (sic) ditu guztiac Jaungoicuaren cuidadura; eta bera lo daguala, edo beste langueiren batzubetan ocupauric daguan bitartian bere escuco obra gueiquetan dago; eta Necazaria Sorora doian bacoitzian ecusten dau bere nequiaren frutuba aumentubagaz, izanic bera capazidaderic ez daucana, plantiari ule guizi baten lodieraric edo luzaeraric emuteco; Jaungoicua da bada, Necazariaren escu arteco obra onela gueitu eta bedeincaquetan dabena: bai; au ala da; eta beste Oficiale guztiac ez dacuste beren langueietan Jaungoicoaren onerian misericordia eta bendizinoric: au sarritan eta biotzetic considerauco baleu Necazariac, erraz ezagutuco leuque, alde onetatic ere dala bere Oficioa guztietatic egoguiena bere azquen Fin salvacinocua lograitaco.

Gueiago: Necazariac bere Oficioan ecusten dau, Jaungoicuac gure Animetan bere gracia santubagaz eguiten dituban lan guztien ispillu,

semejanza, edo iduripen on bat: au ez da nic asmauba; Jesu Christoc berac bere Evangelio santuban comparaitan dau bere Aita Jaungoicoaren verba santuba, Necazariac ereiten daben, Aziagaz, verba santu au predicaitan deuscuna (sic) Necazariagaz, eta guere Animaac (sic), nun verba santu onec erne biar daben, eta sustraiac ezarriric Agustu ona emun biar daben ia gueiago edo ia guichiago, comparaitan ditu Soruacaz, zeñetan Necazariac bota eta zabaldu oi daben bere Aziia (sic), emun deguion bere Agustuba; eta modu onetan Jesus Divino onec bere Evangelian (sic) comparaitan deuscu bere Aita Jaungoicua Necazariagaz: nire Aita (diño) Necazaria da: (au zan esatia) Necazariac bere Soroai frutuba emun eraguiten deusten leguez, orobat ere nire Aita Jaungoicoac, ereinic bere verba santubaren Azi eguiazcua Guizonen biotzetan Predicadore fielen vitartez, emun eraguiten deuste obra onen frutubac, lagunquetan deustela onetaraco bere gracia Divinoagaz: Ho! eta alde onetatic ere zein egoguia dan Necazarien Oficioa beste Oficio guztien aldian, Guizonac bere azquen Fina lo-

graitaco; bada Necazariari bere Oficioac emuten deutsa beti motivoa, consideraitaco biotzetic zer moduz vizi eta portau biar daben bere salvacinoco azquen Fina lograitaco.

Gueiago: Necazariac ereinic azia bere Soruan eta eguinic frutu onac emuteco egoguiac dirian lan guei guztiac, ezin daique gueiago, eta andic aurreraco laguntasun guztia Jaungoicoagandic esperaitara obligauric dagoan leguez, orobat ere bere Animiaren bazterrian Jaungoicoaren berba santuco azia ereinic, eta bere aldetic dan guztia eguinic, andic aurreraco laguntasun guztia esperau biar dau Jaungoicoagandic, emungo baditu bere salvacinoco azquen Fina lograitaco premina dirian obra onen frutubac beren demporetan; bai bada Soruac eguin aldequiquion

lan gueien ispillu guztiz ederra, zeñac egunoro eta instante oro gogora eta vistara ecarten deutsa, zer moduz portau biar daben, bere azquen fin santuba lograitaco: bai; errazue onegatic ere beste Oficio guztiac ezin disputauco deutsai Necazaritzaiari, eurai deroien ventaja santu au, Guizonac bere azquen Fin santuba lograitaco, Oficioric egoguiena izatiagan.

Necazaritzaia ere da, Corputzagaz desempeñaitan dirian Oficio guztien artian honrosuena edo honraric gueienecua: Jaungoicoac berac emun deutsa honra queiago au, eguinagaz Necazarien frutuba premi-
nazcua, Guizonaren vizitzaia conservaitaco ala vizitza espirituala nola Corporala,
nundic ere Eliza Ama Santac gosiaren azotia datorrenian, presente ifinten deutsa Jaungoicoari premina mueta bi oneic, eta escaquetan deutsa emun deigula oguia eta ardaua, euqui daigun onela zegaz sustentau Corputzac, eta Animen sustenturaco dan Sacramentu santu Comunioaren (sic) materiala edo gueia.

Jaungoicoaren providencia santu presentecuan gure Animeen (sic) sustentu espirituala eta precisua da Jesu Christo gure Jauna Sacramentu santu Comuniocuan; eta Jesus Divinuac, Sacramentu santu au eguiteco eta Meza santuco Sacrificioa celebraitaco, materiatzat escogidu zituban Necazariaren frutubac Oguia eta Ardaua, eta ez beste Oficialien fruturic:

honra guztiz miragarria da, Jaungoicuac puntu onetan eguin deutsana Necazaritzaiari, eta beste Oficio guztiac ez daucaina.

Ecusi daigun orain nola Necazarien frutuba dan precisua, Guizonaren vizitza corporala Lurraren gañian conservaitaco: Jaungoicuac eguin eben Guizona Necazariaren frutuben aiñ preminacua, zein da frutu oneic bagaric ezin vizi dira Erreguetatic asi eta andic azquenengo dirian Pobretarañaco guztiac: bai; Jaungoicuac berac emun deutsa Necazaritzaiari onra andi eta aparteco au, beste Oficio guztiac ez daucaina; eta obligaitan ditu Mundutar guztiac autorquetara honra andi eta aparteco au Necazaritzaco Oficioari, ifinten ditubala bere frutuben premina guztizcuan, vizico badira; eta ala Munduco Erregue eta Aguintari guztiac Christaunac eta Christaunac ez dirianac, ezaguturic Necazaritzaiaren aldetico necesidade guztizcua, empeñau izan dira beteetan (sic) Necazariac honraz eta privilegioz, poztu ditecen Guizonac aimbat gueien oficio honradu onetara; ez, ez; beste Oficio guztiac ezin disputau deiqui-

oe Necazaritzaiari, daucan honra gueiagua.

Onegaz ostian, zeimbat (sic) eta antiguedade gueiago daucan Familia batec bere Antepasaubetan, eta zembat aguiriaguan daguan antiguedade au, aimbat honra eta Nobleza gueiagocua izan oi da Familia au Munduban; orain, nire Illoba, esanic itziditudan (sic) Necazaritzaiaren gañeco alabanza eguiazcuen vistan pensau eguizu, zeiñ Oficioc presentau daiquian aiñ antiguedade andia eta aguiria, nola Necazaritzaiac, zeña sortu zan Munduban Guizonagaz batera.

Gueien bat Provincia oneitan dagozen Nobleziaco Hidalguiac Necazaritzatic sortubac dira; eta ala Caballero edo beste edozein Personagec, andia izanagatic, Nobleziaco Hidalguia eguingo badau, edo eguin biarco ditu papel falsuac, edo eguin biarco dau prueba eguiazcua, nola bere Antepasauren bat vizi izan zan ez arguintzan ez arotzian (sic), ez zapataritzan, eta bai bere Apelliduco Urlia Echalde propioan Abarca sopitia eriola, Erpillac zatiquetan zitubala, Artua jaten ebela, Ituaco sitsa gobernaitan ebela, eta azquenic queez eta ama-

raunez betericaco Arcoba (sic) baten lo eguiten ebela; beste moduz neque da eta ez da erraz Nobleciaco Hidalguiaric eguitia; eta onela duaza Guizon andi eta Caballero Noblecia pare bagueco oneic, daucain Nobleciaco autorrera edo aguiria billaquetara Noblezia eguiazcuaren Iturrira, zeña dan Necazari baten Jaiat eche (sic) honradu eta Echalde propio eta bere Apelliduco bat: bai; au ala da; eta beren Nobleciaren aguiria emuteco preminan aurquiquetan dirianian, dicha anditzat daucai leenago lotsa garri (sic) anditzat eurac beguiraquetan eusten , Abarca sopitacaz aguiri au emuteco vide eguiazcua euquitia beren paperetan: Ha! Mundutar juizio baguecuac! eta nola jausten dirian gura ez daubela, honraric gueieneco Justicia eguitera, beren vorondatez aimbeste afrenta eta menosprecio emuten deutsain, Necazaritzaiari!

Ez deutsut esan, nire Illoba, Necazaritzaiaren honra gueiagoco oneic, beren aiziagaz arrotu zaitian, baicican emun deguiozun zeure Necazaritzaiari mereci daben estimacinoa, eta jarraitu ez deguiezun buru bagaco Necazari nagui batzubei; zeñac honra gueiago euquico dauben pretestuagaz igues eguiten deutsai beren Oficioari.

Ecusi daigun orain, nola Necazaritzaia dan ere Oficio guztien artian provechosuena: Oficio batec emuten daben provechuba considerau diteque bi modutan; bata, provechubac berac dacarren abundanciaren aldetic; bigarren mo-

(233) Hiztegia

* (sic)
** ezab. : "ez dauca zor erberau"; horren ordez, gehi.:
"neque da eta ez da erraz".
*** gehi. : "eguitia".
**** ezab. : "galduric".
***** ezab. : "(Noblecia)ren billa"; horren ordez, gehi. :
"(Noblecia)co autorrera edo / aguiria billaquetara".
****** ezab. : "gura daube erremediau, eta estaldu / beren Villauntasuneco (sic) lotsa eta afrenta eguiaz/cua"; horren ordez,
gehi. : "beren Nobleciaren.....anditzat daucai".
******* gehi. : "aguiri au.....beren paperetan (sic)".
******** gehi. : "Ez deutsut esan.....beren Oficioari".

duban considerau lei provechu au, daucan condicino edo calidadiaren aldetic.

Consideraitan bada, Necazaritzaiac emuten daben, provechuba lenengo moduban (au da) ecarten daben abundanciaren aldetic; eguia da; ez dacar Necazaritzaiac Echera caudal, abundancia, aberastasun, edo diru asco; beste Oficio batzubec gueiago dacarde; Necazaritzaiagatic esan oi da, dala pobria, baña garbia; emuten daben provechuba ez da abundantia, bai mediania decente bat, eta au gueien bat seguruba; bada Necazariac biarra fin eguin ezquero eta zintzo ibilli ezquero Familiaren gobiernuban emun eraguiten deutsa bere Necazaritzaiari bastante dan mediania bat, bera eta bere Familia manteni-taco, eta bere Umiac acomodaitaco; emendic aurreracua ete dan provechosua edo dañosua, bacoitzac erabagui begui pasino bagaric, Salomon Erregue jaquintsubac Jaungoicoari eguin eutsan,

escavidiaren vistan: ez beguit emun (erregutu eutsan) pobrezaric, ez da ere aberastasunic; emun eguidazu bacarric nire sustenturaco premina ditudanac; abundanziagaz beteric movidu ez nadin, zu ucaquetara, eta esan ez daguidan ¿Jauna nor da? edo nezesidadiagaz obligauric lapurretaric eguin ez daidan (sic) edo Juramentu guezurrezcoric nire Jaunaren izenian: au zan gu guztioen (sic) instruccinoraco Salomon jaquintsubac Jaungoicoari eguin eutsan erreguba; eta erregu santu onen vistan uste dot, nor beren sustenturaco bastante dan Mediania bat emuten daben, Oficioa dala provechosuena, consideraurric provechuba lenengo sentidu edo moduban; eta alde onetatic nire iritzian beste edozein Oficioc Necazaritzaiari bat ere ventajaric ez deroio, eta Oficioric gueienac dira provechu guichiagocuac: badaquit, Mundu onegaz conforme pensaitan daubenac barre eguingo deutsaila nire pensaitaco modubari; baña nic, euqui ezquero nire aldetic Salomon jaquintsubaren dictamena, barre eguingo deutsat beren barriari eta pensaitaco modubari.

(236)

Necazaritzaiac emuten daben provechuba considerau ezquero bigarren modu edo sentiduban (au da) emuten daben provechubaren condicino edo calidadiaren aldetic, ez dago batere dudaric eta disputaric, dala Necazaritzaia beste Oficio guztiac baño provechosuagua: Lurrac Necazariari emuten deutsan frutuba Santiago Apostolubaren Auan da preciosua; bai; eguiaz preciosua da, eta aiñ preciosua, zein da bere comparacinuan Urriac eta Zidarrac ezer ere valio ez daube; beste Oficio guztiac emun oi duben probechuba (sic) utsa da.

Euqui ezquero zer jan eta zer jantzi baleoque Urria eta Zidarra Lurraren azpian, nundic etara zirian: Tripia daucain Persona vizi guztiac Erreguetatic asi eta andic azquenengo Pobretarañocuac ezaguquetan daube, Necazaritzaiac Munduco beste Oficio guztiai deroien ventaja bere provechubaren condicinuan edo calidadian: Mundu guztia dago ichadeten (sic), Necazarien izerdiac emuten daben, frutubari; eta onec faltau ezquero, guztiac larriquetan dira

gosiari, izurriari, eta eriotziari beguira, ezertan ez daucaila beren izate eta aberastasun guztiac Ogui bocau baten comparazinuan eta vistan; eta beste edozein Oficioc faltau agatic (sic) ez dira batere larriquetan.

Demporaliac asistitan ez badeutsa Necazariari, guztiac movitan dira, Jaungoicoari escaquetara demporale onagatic, eta beren Errogatibacaz ez deutsai baquetan izten; ez ala beste edozein Oficioc faltau agatic; eta, verba guichitan aiquetara emutiarren, Corputzian Animiac eguiten daben Oficioa eguiten dau bere modura Necazaritzaiac Munduco Oficio guztietan, bada Corputza Anima bagaric illic daguan leguez, orobat Necazaritzaia bagaric beste Oficio guztiac illgo eta acabauco liratequе; zergaitic Necazaritzaiaren frutubac oñian conservaitan dau Mundu guztia; eta eguiaz esan diteque moduren batera Munduco Oficio Corporal guztiac diriala Necazaritzaiaren Criadu edo Mirabe batzubec leguez, destinauric dagozenac, Necazaritzaiari servitaco, eta Necaza-

ritzaia oñian obeto conservaitaco.

Necazaritzaia Corputzeco indarracaz desempeñau oi dirian Oficio guztien artian da provechosuena ez bacarric esplicau ditudan ventajacatic, baita ere orain esplicaitara noian beste batzubecatic: indarrac eta biarra eguiteco gogua daucan Personiac eguin daique Necazaritzan; ala ecustem ditugu edozein Clasetaco Personac, Caballeruac izanagatic; bada beren Hortu, Baratza, eta bazterreco Lurrari emun eraguiten deutsai frutu onac; ez dago iñor Necazaritzan ez daquianic gura izan ezquero, beste edozein Oficiotacuac izan agatic; Necazaritzaco aprendiz urtiac irago oi ditu batec, eracusten deutsan Maisubac pagaitan deutsala Aprendiz oni, mantenitaco premina daben gara, eta asostian bere Soldatachua: guztiac dira capazac Necazaritzaraco, euqui ezquero indar onac; Emacumiac izanagatic ~~(sic)~~ ere: Familia bateco Necazaria dan Buruba ill agatic (sic), bere Familiaco guztiac bere Emazte alargun eta Alabetatic asi eta andic gañeruntzaco guztiac gueldiquetan dira Necazaritzaco materian Oficiale diestruac;

eta ala Oficio au beti oñian conservaitan da vicíric gueldiquetan dirianetan: Necazariac beti dauca nun biarra eguin, eta bere Obriac beti dauca tiria: considerau bitez orain ventaja oneic guztioc bacoitza banaan (sic), eta ecusico da, nola beste Oficio mueta guztietan batere cavidaric edo lecuric ez daucain; bada guztia guertaquetan da contrara: desengañau gaitian bada, nire Illoba, Necazaritzaia dala Munduban Corputzeco nequiagaz desempeñaitan dirian Oficio guztien artian Guizonarentzat egoguiena salvacinoco bere azquen Fin santuba lograitaco; dala ere onradubena, eta provechosuena; eta Necazaritzaiac bacarric ditubala iru ventaja oneic beragaz.

Jarraitu eguiozu bada, nire Illoba, fintasunagaz zeure Necazaritzaiari, eta estimau eguizu Oficio santu au, Jaungoicoaren escutic gure lenengo Gurasuac errezividu ebena dan leguez Paraisuan plantauba izan zan instantetic: sinistu eguizu, dala Oficioric egoguiena Guizonac bere Salvacinoco azquen Fina lograitaco; eta Jaungoicuac emuten badeutsu Seme edo

Alabaric, nic deseo deutsudan leguez, ez zaite detenidu discurritan, zer Oficio edo destino emungo deustezun; baizican etara eguizu Necazari eguiazco batzubec, instruitan dituzula ondo, Oficioac premina dituban, partida guztietan: Ugaritasuna eta Alperqueria dira, Mundutarrac ezin gueiagoraño estimaitan dituben, prenda eta dicha bi; baña Ugaritasunari eta Alperqueriari beti lagunquetan deuste salvacinoco azquen Fina lograitaco peligru guztiz andiac; bada Zeruco Subac erre zituban Sodomaco eta Gomorraco Jentiaren galdu biar guztia sortu zan, Ezequiel Profeta santubac esaten deuscun leguez, Oguiaren Ase bete (sic?) eta Abundanciatic, eta beren eta euben Alaben Alperqueriatic; eta Necazaritzaco Oficioac gogo onagaz jarraitu ezquero librauco zaitu Abundanciatic eta Alperqueriatic.

Jarraitu eguiozu fintasunagaz zeure Necazaritzaiari Oficio guztien artian honrosuena eta nobliena dozun leguez: lagundu eguiozu Jaungoicuari bere semejantzaco Criaturac manteni-

tan, eta Guizonaren Salvacinoraco destinauric daucan Misterioric principalenac oñian conservaitan; eta Eliza Ama Santac egunoro escatuco deutsa Jaungoicuari Aita guriaren laugarrengo peticinuan, bedeincatu eta gueitu daguiala zeure nequiaren frutuba: gozau eguizu zeure honra eta Noblezia bere Iturrian; ez eguizu itzi azturic edo galduric zeure Noblezia zeure Jaiat Echiaren lau Cantoien barruban esquinaren baten, guero aren billa zatozenian zeu edo zeure Jatorriren bat, lotsatu ez zaitezten ecusiric an Nobleziaren insigniatzat Abarca sopitac eta Azquineco zarrac, eta goraco larriric emun ez deguizuben Ituaco Sitsaren tufo donguiac eta atsac; bai, bai; jarraitu eguiozu gogo onagaz zeure Necazaritzaiari; eta izango zara ez bacarric beste Oficiale guztiac baño nobliagua, baita ere Odol azula daucaila uste dauben beste Caballero asco baño honra eta Noblezia gueiagocua.

Jarraitu eguiozu fintasunagaz Oficio guztien artian provechosuena dan zeure Necaza-

ritzaiari; gozau eguizu emuten deutsun prove-
chuba; mantenidu zaite bere frutu preciosoagaz,
zeña aberastasun andiac dacarrena ez bada, da
guztiz garbia, Jaungoicoaren eleccinocua Guizo-
naren vizitzaraco, eta Mediania decente bat
emuten deutsana Echalde decente baten Jabe
dan Necazariari, eta beste Oficioen frutubac ba-
ño gueien bat segurubagua: jarraitu eguiozu, bai,
gogo onagaz zeure Necazaritzaiari; eta ecusi-
co dozu, nola zeure Animaco iru Etsaiac venci-
dubagaz ostian erraz, Munduco interesetan ere
daucazun Haciendiagaz ez dozun izango, zer
iñoren imbidiaric euqui, bardin contu onagaz
eta zintzo baña dollorqueria bagaric zeure Fa-
miliaren gobiernuban jocaquetan bazara; bada
conturic ez daguan Echian errentiac batere valio
ez dau, etorri andiac izanagatic ere: eta contu
eguin daiquezu, gogo onagaz jarraitu ezquero Ne-
cazaritzaiari, artuco dozun frutubac valio deu-
tsula errentan ifinten dirian Echalde decente ba-
tec edo bic emungo leusquezuben gara, eta itzi ez-
quero Necazaritzaiari, galtzen dituzula, eta guichi-

ago izango dituzula Echalde decente bat edo bien errentac; eta onegaz ostian ¿nun dozu Familia alper batec artzen deutsun neurri bagueco porte gueiagua ala sustentuban nola jantzian, biarrian bere Echaldian ondo ocupauric daguan, Familia baten comparacinuan?

Necazaritzaiari fintasunagaz jarraitu gura deutsanac, nire Illoba, presente euqui eta gorde biarco ditu bere vizi guztian lau condicino edo circunstancia: lenengua, labranzaco tresna edo erramienta mueta bacoitzarentzat toqui señalaubac eta apartecuac Echian euquitia: bigarrena, goiz ugera (sic) juatia illunqueretan eta goiz ugetic (sic) jaquitia egun sentietan (sic), eta au Uda eta Negu, onetan posible daben guztian Olluai jarraiquetan deustela: irugarrena, bere ereitiac eta onei conveni dirian lan modubac, beren demporia etorri ezquero, eguitia, batez ere ligortiaren pretestuz nequezago izango bada ere eguintzaca itzi bagaric: laugarren condicino edo circunstancia da, bere Guraso juicioso eta honradubac eucain eta itzi eutsain moderacino eta mediania decente artatic aurrera pausocho bat ez emutia ala

jantzian nola sustentuban ala bere Personan nola bere Emaztiaren eta Umien Personetan; bada esperienziac berac eracusten dau, lau condicino edo circunstancia oneic diriala parte egoguiac, eta parte preminacuac Necazaritzaia ondo desempeñaitaco; baña lau esan dirian circunstancia oneic aitu biar dira, Mundu guztiac Necazaritzaco materian preminazcuac ezaguquetan dituban, circunstanciacaz gañera, nola dirian Gente eta Ganau indarra; bada oneic bagaric alperric bat necatuco da, beste circunstancia guztietan aleguiña eguiten empeñaubagatic.

Lenengo condicinua guztiz dozu egoguia, nire Illoba; bada Necazariac, bere Oficioco lan guei mueta guztiac ondo eguiteco, premina dirian, tresna eta erramienta mueta guztiac euqui biar ditu, eta guztientzat beren toqui apartecuac, erraz billatu daguian lan guei bacoitza eguiteco demporan, oneic escaquetan dituben, tresna eta erramienta egoguiac; eta ala zu ere ez zaite izan descuidaduba puntu onen gañian, eta euqui eguizu tresna eta erramienta mueta bacoitza

beren toqui apartecuetan zeure Eche barruco bazterren batzubetan, ala jaquin daguizun nun paraitan dirian, premina dituzun bacoitzian; eta egun artaco lan gueiac acavauric biurtu eguizu zeure escu arteco tresna eta erremientac beren toqui señalaubetara, or eta emen bazter diferentetan itzi bagaric, guero urrengo premina dituzunian erraz billatu daguizun, eta galdu ez dequizun ere tresna edo erramientaric (sic); baita ere ondo instruidu biarco dozu zeure Familia guztia simplezaco gauza dirudian, baña eguiaz importancia andicua dan leccino onetan, caminaitan dozula puntù onetan beti constanciagaz, ez gaur bai, eta biar ez.

Bigarren condicinua ere dozu guztiz egoguia zeure Necazaritzaia ondo desempeñaitaco: Necazariaren Familia estendidu baten conveni da, egun sentian goiz jaguitia, eta, goiz jaguiteco, gau lenian goiz uguera (sic) etzitia, argui, egur, eta abar erreta alperric eguin bagaric: jarraitu eguiozu bada zuc ere, nire Illoba, zeure Emaztiagaz batera leccino importante oni urte guztian Uda eta Negu, onetan ondo bezaitan dozula

zeure Familia aoz baño aurrenengo egemplu-
bagaz gueiago; goiz jaguiagatic ez zarai ez alper-
ric egongo lan gueiaren faltaz: puntu onen gañian
zeure Aita defuntubac (Jaungoicoaren Glorian
guerta dedilla) emun eutsun egemplu guztiz ona,
eta presentian ere emuten deutsube orobat zeure
Aita nagusi zarrac, eta zeure Ama anziana eta
agetsubac bere Alabacaz batera, eta goiz jaguia-
gatic, langueiaren (sic?) faltaz ez dagoza beiñ ere al-
perric; jarraitu eguiozube bada Senar eta Emazte
onein egemplu onari; zergaitic izango lizateque
errazuetic camporaco gauza, zu oian egotia,
larogueta aimbeste urteco Aita nagusia lan guei-
ac eguiten dabillen, vitartian, eta orobat zeure
Emaztia oian egotia, bere Amaguinarreba, Cria-
da bat eguinic, batera gira (sic) eta bestera jira dabil-
len, vitartian.

Uda eta Negu, diñot; zergaitic Negubac
dacar Udia, eta Neguban gozo dan Oia Udan
izango da gozuagua: bardin bada leccino impor-
tante onen gañian descuidaitan bazari Senar eta
Emazte, zeuroc batera jocaquetan zariaila, eta Fa-
milia bestera bezau gura dozubela, sarritan ecusi-

co dozube zeuben cuidaduba Paga adarretic (sic) eseguita: ez da conveni, Necazaria, osasuna daucala, Ancaacaz (sic) gora egotia, discurritan (esateco modura) nundic, jaustera doian, Zeruba apuntalau aldaiquian, eta, an dagozen, Amaraunac quendu aldaiquian; bai, nola ondo macurturic eta necaturic aurrian daucan Erpillari frutu ona emun eraguingo deutsan, bizcor inguraquetan dala, Necazaritzaco languei guztiac eguitera, eta eraguitera.

Irugarren condicinua urte ascotaco observacinuaren vistan uste dot gueiago dala preminacua egoguia baño: berandu ereña (eguia da) ascotan dator obiagua bere demporan ereña baño; baña bere demporan goizcho ereñac gueienetan obeto urteten dau, eta beñere utsic emuten ez dau, berandu ereñac sarritan uts emun oi daben leguez, eta onetan dago diferencia guztia.

Diferencia au Artuaren langueietan izan oi da aguiriena, urte oro ecusi oi dogun leguez; baña gauzaric segurubena da,be-

re demporan ereitia, jorraquetia, eta premina dituban beste lan guztiac eguitia, eta ala, nire Illoba, Campua lior egonagatic, Arta jorra (sic?) demporia etorri ezquero, ez deutsazu ucatu biar egogui daben demporiagaz conformeco bere jorra moduba; egui onen pruebia ecusiric daucazu orain urte bi; eta, oraindio prueba gueiago gura badozu zeure desengañu gueiagoraco, entzun eguizu, zer diñuan Necazaritzaco barri ondo daquian Espiritu Santubac: Aiziaren zain daguanac (diño) ez dau ereiten; eta Lañuai beguira daguanac ez dau Agusturic artuco beñere: ez dogu bada licito emendaitia, Espiritu Santubari guere gobiernuraco emuten deuscun, leccino importantiac edozein ere materiatan; eta ala, etorri ezquero languei bacoitzari bere dempora, segurubago da langueiac eguitia, oneic eguiteco egoguia dan, Aiziaren zain eta egoguiac dirudien Lañuai beguira egotia baño.

Laugarrengo condicino edo circunstancia ain preminacua dozu, nire Illoba, daucazun Necazaritzaco Oficioari fintasunagaz jarraiqueta-

co, zein da condicino onetatic saltau ezquero laster etorrico zara Lur jotera; Necazari baten firmeza guztia da Mediania bat; eta Mediania onetatic campora urtetia, da Ospitalera postaan juatia; egui au probauric eta justificauric guelditu da, Mundubaren gañeco tratadu-ban esplicau ditudan, errazoiacaz; ala ere prueba gueiagoraco empeñauco naiz emen, aiqueta-ra emuten, nola Mediania bat gordetan ez daben Familiaco Buru dan, Necazariac ezin contu onic emun leiquian bere Oficioan eta Familiaren gobiernuban.

Necazaritzaiac Eche Jauna izanagatic ere emuten deutsan provechuba izan oi da Mediania bat, eta ez gueiago; eta Necazari onec, neurtzen ez baditu ala bere Jana nola Jantzia Mediania bategaz ¿zer paradero euquico dau? Necazari juiciosuac bere urteoroco (sic) gastubac ala janian nola jantzian beti neurtu biar ditu, bere Oficioac eta euquiac emuten deutsain provechubetatic sobrantiac urteten deutsala; onetaraco bere Guraso contu onecoen Seme dan Necazari batec, Hacienda asco gueiagoren Jabe ez bada, ez dau emun biar pauso bat aurrerago bere por-

tian, bere Guraso juiciosuac caminau euben, videtic, eguiaz andia eta contu oneco Necazaria izan gura badau.

Partida oneitan vizi dan Necazari baten sustentubac ala bere Personan nola Familian ala goiceco almorzuban, nola bazcarian, arrasaldeco bocaduban, eta afarian izan biar dau Echiac eta Bazterrac, biarra ondo eguiñagaz, emun oi daben frutubagaz guertaquetan dana, enfermedade edo ocasino onrauren batec beste gauzaric escaquetan ez badaube: Ha! eta zein burutic jausita egon biarco leuquian Familiaco Necazari dan Buru batec, ifinico baleu bere Persona edo bere Emaztia, Ichasuagaz andico aldera beguira, millaca Leguac eguin biar dauben Azucar, Cacao, eta Canelari ichodeten (sic), almorzaitaco goizetan, aiecaz eguiten dan, Engruduagaz!

Ez dot uste, nire Illoba, zu jausico zariala orrelaco zoraquerietara, eta ifinico dozula zeure Emaztia ondagarrizco (sic) precisino onetan Enfermedade eta ocasino onrauren batzubetatic campora; bada zure Emaztia (Jaungoicoari graciac) da robustia, biarguiña, eta Echaldiac emun deutsan Almorzubagaz oituba, zure Echian uso

dan leguez; eta jaquin izan baneu beste gauzaric, ez neben aimbeste empeñu ifinico zuri Emaztetzat aplicaitaco.

Gaurco egunian egunoroco Chocolate Jicara bat gueiquetan dabenac bere Echian jaquinian egon diteque, grabaitan dabela guichienez milla Escudoco Censo bategaz bere Echia, eta bi milla Escudoco Censuagaz, Jicara bi gueiquetan baditu; eta onela juango da iguagaz contuba, Jicarac gueitubagaz duazen eran; au gulleriazco ez gauza baten, Catillu bat zopagaz ascoz obeto egongo lizatequian,Personiari bere leenagoco oitueriagaz (sic) conforme, grandecia emutiarren: Ha! burutic jausi biarra! ez arren, nire Illoba, lecuric emun zeure biotzian onelaco Tontaqueriari.

Indietaco posesinuac galduco balira ¿Chocolatia premina daubenac, desaiunaitaco, orduban nora juango ete lirateque desaiunuaren billa? eguiaz eguin daiquegu contu, gure egunic gueienetan galduric dagozela guretzat, bada Inglesac gueienetan ichiric daucai Ichasuetaco pausua; eta au da vicio bat, gueitubagaz juan dana, Cho-

colatia goratubagaz juan dan eraan (sic): eta gaurco egunian Necazari Echeric gueienac Ospitalera botaten ditubana: guazen orain jántzira.

Jicara bat Chocolate egunoro gueiquetiac aimbeste ondamendi ecarrico baleutsa zeure Echiari, nire Illoba ¿zer guertatuco ete lizaquezu, igoco bazeu malla bat zeure Aita juiciosuac (Jaungoicoaren Glorian guertadilla (sic)) itziricaco moderacino dezente artatic zeure Jantzian? Contulari charra naiz esceso au graduaitaco; zergaitic puntu onec buztan luzia dacar bere ondoren, eta ascoz luciagua ecarrico leuque, igoco bazeu malla baten ordian bi edo iru!: Ha! eta zein betecian anchituco zinduquian Mercatariacatic esan oi dana: Aita Mercataria, Semia Caballerua, eta Illobia Pordioserua! ez arren, nire Illoba, orrelacoric.

Errentero bat, errentia pagaitan dabela, ondo vizi da; Eche Jaun bat, guztia beretaco dabela, vizi da arlote; beste bat Eche bategaz vizi da ondo, eta beste bat Eche bigaz edo gueiagogaz gaizqui ¿zertan dago bada diferencia au? ez da neque erantzutia: plomozco oñacaz

caminau biar dozu, nire Illoba, Alfiler punta baten novedade eguiteco zeure Guraso onraduben Medianiatic campora, presente daucazula, Jaungoicua dala Neurtzalla bardiña emen eta beste Munduban, eta daquiala pagau eraguiten Gurasuai beren culpa beren Umeetan.

Mediania onetatic urtengo bazeu, nire Illoba, guertatuco ere liquezu zeuri edo zeure Umiai, Chepechagaz guertaquetan dana: Egazti dollor onec, izanic ain ezebereza, igoten dau Tellaturic altubeneco Beleta puntara; jasarten da pamparruetasun andiagaz cantaitan, guztien atencinua beraganaquetan dabela, eta andic puntura sartzen da Sator zuloric Sator zulo, iñorc ecusi ezin leiquian moduban, nundic nora dabillen; eta iñorc ez dacus bere figura dollora beste Beleta punta baten cantaitan leen leguez asi arteraño: Egazti dollor au bada eguiaz da Munduco Pamparroien eta Tramposuen Ispillu eder bat; ecusi oi dira guapo oneic, beren pamparruetasuneco golpe batzubec emuten Chepechen cantubaren modura, eta guero dabiltza, beren trampac eta ezeberezta-

suna ezcutaitiarren, eurac daquien, vide edo trampetaco zirquilo zuloetatic, iñorc jaquiten ez deustela beren pausuac, miñ dabenac baño bestec: gorde eguizu bada esan ditudan lau circunstancia edo condizino oneic, eta zu izango zara Necazari fina, eguiazcua, contu onecua, eta Jaungoicuac eta Mundutarrac estimauco zaitubena.

Matrimonioco trataduban aitatuco ditut Ardaua eta bere caltiac Familia baten.

G u r a s u a c

Zeure aurretic dacutsu, nire Illoba, zeure Aita Asaba, eta zeure Ama: Munduban vizi garian vitartian, gure aurretic daucagun, Gurasuac amau reverenciau eta beren preminetan aliviau biar ditugu guere facultadiacaz conforme; baita ere obligauric gaoza eurai obedecitara, guri aguinquetaco autoridadia daucain, puntu guztietan, eta, materia onelacuetan aguinquetan daubenian, ez obedezitia, da pecatu edo mortala edo veniala mate-

riagaz conforme; ala eracusten deuscube gure Fede santubac, Errazoiac, eta Naturaleziac berac.

Pagau biar deustegu bada guere Gurasuai zor estu eta pisu au, maldicinoco Umiac Jaungoicoaren aurrian izatia gura ez badogu: zor deustegu, bai, obligacino grave au, Mundutarren iritzian menosprecia garriac (sic) iduriagatic ere Gurasuac; esaten deuste Espiritu Santubac, Gurasuac aurretic daucain, Seme eta Alaba guztiai: acordau zaite (diño) ez ziñiala jaioco (Munduban) zeure Gurasuen vitartez ez bada.

Jaquinian vizi biar zara bada, nire Illoba, Munduco Persona guztien artian aurquiquetan dan Claseric santubena, antigualena, eta fuertiena dala Gurasuen Clasia; eta au menospreciaitan eta afrentaitan daben Umiac ez dau mereci, Munduban vizi izatia; eta vizi bada eta Guraso izatera badator, bai, bere Umiac ostico peian erabiltia, pagaitan deutsaila doblaubagaz, berac bere Gurasuai leenago eguin eusten, menosprecioac; onela bere Umiac erenziaz daroiela Jaungoicoaren maldizinua egemplu eta bezu

donguia diriala mediante.

Jaungoico gure Jaunac Progimuen provechuraco dirian zazpi Mandamentu santuben artian ez alperric, bai, erreparu eta cuidadu andiagaz eta guztizcuagaz leenengo presentau euscun guere Gurasuen oneraco Mandamentuba, esaten euscula modu onetan: onrau eguizu zeure Aita eta zeure Ama: cuidadu bada, nire Illoba, aurrenengo cumplitiagaz zeure Aita nagusiri eta Amari zor deustezun obligacino grave au, amaitan dituzula zeure Emaztia baño gueiago, beragaz celebrauric daucazun Matrimonio santubaren dañu edo caltian ez dan vitartian.

Orobat cumplidu eraguin biar deustezu Obligacino estu au zeure Emaztiari eta Senidiai, eracusten deustezula amaitan eta reverenciaitan zeure eta euben Aita nagusi eta Ama, Jaungoicuaren ofensa ez dirian, gauzeetan (sic): iñolaco moduz ez deustezu sufridu biar, esan deguioen Gurasuai ez beren aurrian eta ez ostetic beren ausencian: Simplia edo Zorua, edo onelaco beste esaera moduric ao utsez bada ere; zergaitic Jesus onac onelaco esae-

rac Persona atze bateri eguitia gogorquiro ucaquetan badau bere Evangelio santuban ¿zer pecatu izango ete da, Guraso bateri bere Umiac esaera onerianac eguitia? nor nai (sic (?)) dala bada esaera onelacuacaz bere Gurasua injuriau dabena, escatu biar deutsa parcacinua.

Semia dan Semiac euqui biar dau beti bere onratzat edo desonratzat, bere Gurasuai eguiten dirian, onra edo desonrac; beste moduz ez dau ondo cumpliduco, Gurasuai zor deusten, obligacinuagaz, Espiritu Santubac Gurasuac aurretic daucain Seme guztiai emuten deusten instruccinuagaz conforme: Aitia- (sic) ren bendicinuac (diño) firmezaz betetan ditu Semien Echiac, baña Amaren maldicinuac etaraten ditu zimentutic: ez zaite poztu zeure Aitaren afrentan; zergaitic bere confusinua ez da zuretzat alabanza; zergaitic Guizonaren alabanza edo gloria jaioten da bere Aitaren onratic, eta Semiaren afrenta da onra bagueco Aitia (sic): Semia, jaon eguizu zeure Aitaren zarzarua, eta ez eguizu contristau vizi dan egunetan; eta otic jausten bada, parcatu eguiozu; eta zeu-

re bigore edo lozanotasunian ez eguiozu menospreciorik eguin; zergaitik ez da guelldituko azturik, Aitari deutsazun, erruquia: zein fama dongacua dan Aita desamparaitan dabena! eta da Jaungoicuagandic madaricatuba bere Ama irritaitan daben Semia: au guztiau (sic) esaten deuste Espiritu Santubac Semiai, Gurasuai zor deusten amorio reverenzia eta asistenciaren gañian: amau biar dituzu bada, nire Illoba, zeure Gurasuac Juangoicoagaz eta zeure Burubagaz ostian beste guztiac baño gueiago eta zeure Emaztia baño gueiago, artzeen (sic) dozula beren honra (sic) edo desonra zeure onra edo desonratzat.

Zeure Gurasuac gaiŝoquetan dirianian, nire Illoba, obligauric egongo zara zeure Emaztiagaz batera, procuraitara eurai aldozun (sic) alivioa eta asistencia; eta procurauco dozu, demporaz disponidu daguien Munduco eta Animaco beren gauzac juicio cabalian: baña puntu onetan descuidadubac (sic) izan biar ez badozu ere, ez zara jocatu biar torpeziagaz eta imprudenciagaz, pensau eraguiten deustezula, eurac Mundu onetatic aimbat lasterren juateco deseoa do-

zula, eta gura dozula, aien Hacienden Jabe edo Posedore (sic) leen baño leen eguitia; baizican esplicau biarco zaitzate aimbat prudencia, disimulo, eta amorioric andienagaz.

Jaungoicuac eruaten ditubanian zeure Gurasuac Mundu onetatic cumplidu biarco dituzu aimbat lasterren beren Animen sufragioraco testamentuz edo aoz manifestauric izten deutsuben disposicino guztiac eta beste manda guztiac; eta eguin biarco deustezu beren entierro eta Honrac, disponiduric izten dituben Clase artan bertan.

Baña illgo balira puntu onen gañian (au da) entierro eta Honren gañian ezer disponidu bagaric, edo zeure disposicinora izten ditubela, eguin biarco deustezu zeure Aita defuntubari eta lenagoco Antepasaubai eguin izan dirian entierrua, eta Honrac, irutzuc, batere casoric eguiten ez dozula, Honreen (sic (?)) gañian gaur introducidubagaz doian, Moda falsuari, biar bada aurrenengo diriala, Honraric ez eguiteco, materian aurrenengoac izan biar leuquianac Honrac leengo modura eguiteco egemplu emutiagan; bada Honraac Defuntubai ez eguitia obeto deritzuenac jaquinian egon ditezque Eliza Ama Santaren Espiritubagaz conformi-

(260)-130

ago dala Defuntubari bere iru Honrac eguitia, eguin bagaric izteco gaur ascoc artu dauben Modia baño.

Onelaco Modistac onetaraco daucain motivoa gueien bat da edo ia beren Codicia Piedade gueiagoren pretesto guezurrezcuagaz; edo ia beren Uruna guztiraco alcanzaitan ez danian Zaitan zintzuac izatera emun oi daubelaco, izanic eruac Urunetan: onela dua Mundubàn Piedade eguiazcua otzitubagaz; bardin Honreetan (sic) ascoren quejacaz conforme usario dongaric eta desordenaric introduziduta badagoza, quendu bitez, justo dan leguez, baña Bedar donguia Galartetic etaraten dan modura, Garia batere galdu bagaric: zeuroc ere, nire Illoba, Senar eta Emazte ez eguiozube arren, jarraitu Moda donga oni, zuben Animetaco sufragioac disponitan dituzubenian.

Acabaitara nua tratadu santu au Escritura Sagraduban iracurten dogun pasage eder bategaz; eta da Tobias Santubarena: Guizon justo onec bada, uste izan ebenian bere eriotza gañian zala, ots eguin eutsan bere aurrera bere izeneco eucan Semiari, artian ezcontzaquia; eta

esan eutsan modu onetan: Jaungoicuac nire
Animia errezivitan dabenian, enterrau eguizu
nire Corputza; eta zeure vizico egun guztietan
emungo deutsazu honra zeure Amari; zergaitic
goguan euqui biar dozu, zer peligru eta zeiñ
andiac padecidu izan zituban zu mediante be-
re Sabelian; eta berac acabau daguianian bere
vizitzaco egunac enterrau eguizu nire onduan:
zeure vizico egun guztietan euqui eguizu gogu-
an Jaungoicua; eta gorde zaite iñoizco demporan
pecatuban jaustetic; ez zaite aztu beñere Jaun-
goicoaren Mandamentubacaz; eta onei darraitien beste consejuric asco emun eutsan: eta Tobias Seme gazte onec
entzunic bere Aita onaren conseju santubac eran-
tzun eutsan modu onetan: Aita, cumpliduco di-
tut, aguindu deustazun, gauza guztiac: Ho! eta
nolaco Aita alaco Semia! bioen (sic) premioraco bada
Jaungoicuac bialdu eusten Aingueru San Rapha-
el, emun eguion vista Aita ichubari, eta lagundu
eguion Semiari zer eguin eucan viage baten, eta ez
equiana, nundic eguan araco vidia: eta Aingueru
glorioso onec emun eutsan Aitiari (sic) Beguietaco vista,
lagundu eutsan Semiari bere viage guztian, eta
escogidu eutsan viage onetan Emazte bat santa
eta guztiz aberatsa: ifini deutsut, nire Illoba, pre-

sente egemplu santu au, jarraitu deguiozun zeure dempora guztian; eta encargau deiezun beste aimbeste zeure Umiai, Jaungoicuac emuten badeutsu, nic deseo deutsudan leguez.

M a t r i m o n i o a

Orainguiño emun deutsudan instruccziño guztiac utsac dira, nire Illoba, bardin artu dozun Matrimonioco estadu santuban Jaungoicoari gusto emuten ez badeutsazu: argaitic artu dot ere asmua, zuri zeure Emaztiagaz batera zerbait esateco estadu santu onen gañian; ala jaquin daguizuben obeto, zer saill artu dozuben, eta izan zaitezten Jaungoicoaren vorondatiagaz conformeco Familiaco Buru eta Gurasuac; eta azi daguizuben Zeruraco, Jaungoicuac emuten deutsuben, Criaturac: modu onetan salvauco zarai ala zeuroc nola zeuben Umiac; iragoco da erenciaz Jaungoicoaren bildur santuba zuben Descendidubetara Mundubaren azqueneraño, eta izango da zuben Echia firmia emen eta eternidadian.

Matrimonioco Sacramentuba (ondo daquizun leguez) da ezconquetaco eta emuteco Ezcon-

dubai gracia, onegaz vizi ditezen baquian, eta azi daguien Zeruraco Criaturac: Ezcondubac sarritan considerau biar daube puntu delicadu eta importante au, descuidadu ez ditezen, beren Umiai eracusten Munduco pompa eta vanidadiac, itziric alde batera Jaungoicoaren bildur santuba; eta eguiaz Zeruraco azico baditube beren Criaturac, eurac Senar eta Emazte aurrenengo jarraitu biar deutsai Zeruraco vidiari, beren Umien Eracustzalla (sic), Ichu aurreco, eta Ispillu onac leguez, eguiten daubela onetaraco vizitza amoriozco eta baquioso bat ondo eta alegre alcar artzeen (sic) daubela; ez alperric diño Espiritu Santubac, Mundu onetan Jaungoicoari gusto emuten deutsain iru gauzetatic bat dala Matrimonio ondo unidu bat (au da) Senar Emazte ondo alcar artu batzubec: onela portaitan ez dirian Ezcondubac ezin emungo deuste beren Umiai, Zeruraco premina dituben, bezu onic.

Sacramentu santu au errezividu zeben, nire Illoba, ezcondu ziñianian daucazun Emaztiagaz, obligaitan ziñiala, Matrimonioco estadubac dituban cargac jaotera gogo onagaz: bai; ez eguizu uste, billaquetia zeure estaduban con-

tentu guztiric: estadu guztiac daucai beren conveniencia eta contentubac, baita ere beren atsecaviac eta Curutzia; batari arpegui ona eguiten deutsan Christaunac, bestia ere errezivitaco, pronto egon biar dau, Jaungoicoac ala disponitan dabenian; mamiñagaz batera etorri oi da ezurra ere.

Diabrubaren Lazuen artian bat guztiz comuna izan oi da, bacoitzari daucan Estadubaganaco iguintasuna sortzeia; eta beguitandu eraguitia, beste estadu baten neque guchiagogaz obeto Jaungoicua serviduco leuquiala: lazo au bada, nire Illoba, guztiz peligrosua da, eta beñere ez deutsazu lecuric emun biar Diabru guzurtiaren armazue oni.

Eguia da; Jaungoicuaren bildurrian vizi dirian Solteruen estaduba, eta orobat Abadien, Religiosoen, eta Mongeen (sic) estaduba perfecciono gueiagocoac dira Matrimonioco Estaduba baño, Trentoco Concilio generalian Eliza Ama Santac erabaguiric daucan conformidadian; eta ala onrau eta alabau biar dituzu, esan ditudan orrein, Estadubac, zuc daucazun, Matrimonioco Estaduba baño gueiago; baña amau eta estimau biar dozu, daucazun, Matrimonio-

co Estaduba, esan ditudan beste orrein, estadubac baño gueiago; zergaitic Estadu oneic, Emaztia vizi dozun vitartian, ez dira zuretzat, baizican Matrimonioco Estaduba.

Cuidadu andiagaz vizi zaite bada, nire Illoba, jausi ez zaitian Diabrubaren lazo onetan, ifinten ez dozula zeure mira beste estaduren baten, edo beste Emacumeren baten, zeure Emaztia vizi dozula; beste moduz izango lizateque, iñoren Soruan necatu gura izatia, zeure Soruac alde batera itziric; ez arren onelacoric; zergaitic zeure Emaztia vizi dozun vitarte guztian beragaz zelebrauric daucazun Matrimonioa da zure Soro bacarra, nun zeure Espirituco pozian eta alegranzan, labrau biarco dozun zeure betico Salvacinoco Coroia; onembestegaz dago esanic, bastante dana, Diabrubaren Lazo onetatic bat libraitaco.

Matrimonioco Estaduba, santuba eta Jaungoicoaren gustocua da, eta Santu asco emun deutsa Zerubari; izan eben bere principioa Paraiso Terrenalian, eta Jesu Christo gure Jaunac

C66/-133

jauso eben Sacramentu Santubaren dignidadera, zeñaren vitartez, Jaungoicoaren gracian ezconquetan dirianac, errecivitan ditube gracia, ausilio, edo indar egoguiac, jaoteco Matrimonioco cargac, eta asostian leen eucain Gracia santubaren aumentuba.

Christaunic gueienac artzen daube Matrimonioco Estaduba, Jaungoicoaren agradu gueiagocoa bada ere ezcondu bagaric vizi izatia ezconduta baño: ezcontzaca gueldiquetia edade batera eldu ezquero, ez da guztientzat; ezcontzaca gaizqui vizico bada, bere Aragui eta Anima argala darabillela pasino ichusien azpian, obe dau onelacuac ezcondu, abrasauric vizi izatia baño, condenacinoco sentencia beti bere gañian dantzubala; bada Apostolu San Pabloc, onelacuen Salvacinuari beguiraturic, predicaitan deuscu: Guizon bacoitzac euqui begui bere Emaztia, eta Emacume bacoitzac bere Guizona, apartau ditezen vide onen medioz Lujuriazco pecatutic; obe da ezconquetia abrasaitia baño: Ho! eta zein contu estuba izango dauben Guraso ardura bagaren batzubec, contentuz vizi dirianac, diruric zer etara ez daucailaco, euben Seme eta Alabac beren demporetan acomodau bagaric guelldituba mediante laguntasunaren faltaz!

Matrimonioco Sacramentubac emuten deutsa gure Eliza Ama Santari bere aumenturaco materialac edo gueiac, eta Eliza Ama Santac Bautismoco Sacramentubaren vitartez eguiaz eta osoro material eta guei oneic beriac (au da) bere Miembroac eguiten ditu; bada Matrimonioco Estadubac emun oi dituban Seme Alabac, eguin oi dira Eliza Santaren Miembro viziac Bautismoco Sacramentu santubaren vitartez, zeña dan Ate edo Portada bacarra Eliza santan sartzeco, eta bere Miembrotzat alistauric bere beste Sacramentu santubac errezivitaco capaz izateco; eta ala Bautismo santuban parcaturic pecatu originala eta batiaquetan danac dituban beste pecatu guztiac Jesu Christo gure Jaunac artzeen (sic) ditu onela batiatubac graziaz eta virtutez beteric bere Senidetzat eta bere Aita Jaungoicuaren Seme Adoptivotzat, gueldiquetan diriala onela eguinic bere Corputz Espiritualaren Miembro viziac, zeña dan bere Esposa eta gure Ama Eliza Santa.

Nola bada Bautismo santuba bagaric iñor salvau ezin litequian, Gurasuen obligacino gravia da, euben Ume jaio barriac aimbat lasterren batiaquetara eruatia; baña Parroquian Eliza Santaren ordenamentubacaz conforme batiatu baño lenago, illteco peligruric Umiac badauca, edozein Personac naiz Guizonac naiz Ema-

(268)-134

cumiac batiatu daique, onela illteco peligro gravian daguan, Ume jaio barria, botaten deutsala burutic bera Ur bedeincatuba, edo onen faltan beste edozein, Ur naturala izan ezquero naiz Iturricua naiz Errecacua, eta Ura botiagaz bat batera esaten deutsala batiaquetaco intencino eguiazcuagaz: nic batiaquetan zaitut Aitiaren eta Semiaren eta Espiritu Santubaren izenian Amen: beste moduz administraitan dan Bautismua nulua da. Umien Gurasuac beren Aurra batiaquetia escusau biar daube premina eguiazco lance onetan ere, daguanian Bautismo santuba ondo eguin daiquian beste Personaren bat; baña Aurra laster illteco peliguru gravian badago, Gurasuac eurac naiz Aitiac naiz Amac besteren beguira egon bagaric batiatu biar dau bere Aurra batere escrupulu bague; ill ez dedin Aurra bautismo santu bague eta galdu ezdedin eternidade guztiraco: onela batiaturicaco Aurrac guero vici bada eruan biar dira Parroquiara, Eliza Santac ordenau baita ere eriac emuten dabenian Obispo Jauna urrian ibiltia euqui biar daube cuidaduba, errecividu daguien Confirmacinoco

Ezcondu bazara, nire Illoba, daucazun Emaztiagaz, Zerubari Santubac emuteco intencino eguiazcuagaz, lenengo eguin biar dozuna da, zeure Matrimonioco obligacinuacaz ondo cumplitia, eta onela Jaungoicoaren aurrian bere gracian eta adisquidetasunian caminaitia illteraño; bai; onela vizi bazarai Senar eta Emazte, izango zarai Santu bi Zeruraco, eta azico dituzube ere beste aimbeste Santu, zembat Criatura Jaungoicuac emuten deutsuben, bardin eurac guerora beren malicia guztizcuagaz galtzen ez badira; baña nequez onelaco Guraso cuidadosuen Umiac galdu oi dira.

Bai, nire Illoba, uste dot, ezcondu ziñiala fin santu au lograitaco intencinuagaz; eta ez onela nic uste izatia izango lizateque, zuri injuria andi bat eguitia: Matrimonioco obligacinuacaz bada ondo cumplitaco, ezagutu eta jaquin biar dozun punturic principalenetatic bat da, ezcondu ziñianian (San Pablo Apostolubac diñuanez) emun zeutsala zeure Emaztiari zeure Corputzaren propiedade edo dominioa, eguiten zebela zeure Corputzaren Jabe, gura eben guztian beragaz valiau Matrimonioco Leguiagaz conforme, euqui eguian bere disposicinora; eta orobat zeure Emaztiac eguin zindubala bere Corputzaren Jabe, gura dozun guztian valiau beragaz Matrimonioco Leguiagaz conforme, euqui zeguian zeure disposicinora, gueldiquetan ziñiailla bioc Aragui baten, Aragui bat, eta Corputz bat eguinic: emendic sortzen da Ezconduben artian Matrimonioco Zorra esaten dana: Zor onen gañian, zeña dan obligacino gravecua, Esposuac ez dauca derecho eta autoridade gueiago Emaztiaren contra, Emaztiac bere Guizonaren contra daucan baño; biac puntu onetan igualac dira, gañeruntzaco Familiaren gobiernuban Esposua gueldiquetan dala Emaztiaren Buru eta Aguintari, eta Emaztia bere Esposoaren obediencian.

Ezconduben arteco Zor au pecatu mortalaren azpian obligaitan dabena da; eta ala Apostolu San Pabloc intimaitan deuste Ezcondu guztiai obligacino pisu eta estu onen cumplimentuba eta paguba: Esposuac (diño) pagau beguio Emaztiari zorra, eta orobat Emaztiac bere Guizonari: bietatic bada edozeñec escatu deguiola beste Lagunari zor onen satisfaccinua seriedadiagaz eta obligaitaco intencinuagaz, obligaitan dau bestia pecatu mortalaren azpian, pagaitara, bardin motivo justoren bat ez badauca, escusaitaco; bada zor au ucaquetaco motivo justuac badira, eta gueien bat Emaztiaren aldeticuac; zeintzuc dirian oneic, esango deutsu conveni dirian circunstancietan zeure Confesore aditubac, noren cuidadura izten dot orain puntu au; bacarric emen advertitan dodana da, Eliza Ama Santac Ezcondubai emuten deusten encarguba, Matrimonioagaz ez baliaitaco Eguzariric principalenetan, Confesino eta Comunioco egunetan, Garizuman, Cuarta Temporetan, eta Urtiac dituban gañeruntzaco Baru egunetan; zergaitic Egun oneic destinaubac dirian, Jaungoicuari Oracino eguiteco, eta pecatubatic penitencia eguiteco; baña

encargu au ez da pecatu mortalaren azpian obligaitan dabena, eta ez da ere aiquetan encargu au, Ezcondu bien consentimentuz ez danian Matrimonioagaz baliatzaca gueldiquetia, señalau ditudan, dempora santu oneitan, zeñetan ere zor escatubac obligaitan dau bestia bere satisfaccinora, eta ala pagau biar da; bada zor-escatuba pagaitan dabenen aldetic ez dago batere pecaturic; eta, badago pecaturic, guztia dago dempora escusau oneitan zorra escaquetan dabenen aldetic.

Matrimonioac dirauban vitartian Ezcondubac bestegaz divertitia Araguizco gustuetan pensamentu utsez ere da pecatu mortal icaragarria Castidadiaren eta Justiciaren contra doiana, eta Adulterioco pecatuba deritzona, eta zeñagatic esplicaitan dan Job santuba modu onetan: au da maldade eta pecatu guztiz andia; da suba, tragaitan dabena galdu biar eraño (sic), eta sustraitic etaraten ditubana Generacino guztiac: Christaun guztiac biotz osoagaz sinistu eta autorquetan daube egui santu au, Fede santuco puntuba dan leguez; bacaric bada da licito, Guizona baliatia bere Emaztiagaz, eta Emaztia bere Guizonagaz Matrimonioco Leguiagaz conforme.

Ezcondubac Matrimonioagaz baliaitia, Jaungoicoagandic Sucesinua lograu oi dan, moduban, ez bacarric da licitua, baita ere merecimentu andicua Jaungoicuaren aurrian, bardin baliaitan badira, Matrimonioac escaquetan daben, fin santuren bategaz eta Jaungoicoaren gracian dagozela.

Matrimonioagaz baliau biar da bacarric, Sucesinua lograu oi dan moduban, eta ez beste modutan; zergaitic modu onetatic campora edozeiñ ere atseguintasun Ezconduben artian da beti ezagatic gueien bat pecatu edo mortala edo veniala, nolacua dan materia, zeñian uts eguiten dan: Ezcondubac beren artian eguin oi dituben pecatu oneicatic Jaungoicuac castigau izan ditu eriotza desastraubacaz, Escritura Sagraduban iracurten dirian pasagiacaz conforme; ez zaite bada, nire Illoba, egon, Ezcondu asco dagozen errorian, (au da) Ezconduben artian guztia dala lizito, eta ez daguala euben artian, pecatu dan Araguizco atseguintasunic: bastante dozu puntada au zeure gobiernuraco, eta consultaitaco zeure Confesore aditubagaz dudaco zeure caso guztiac, zeñetan ez zara beñere descuidau biar dudatic urten baño lenago.

Matrimonioagaz baliauco danac, Jaungoicoaren aurrian merezitaco moduban, euqui biar dau artan fin edo intencino santu bat estadu graziazcuagaz gañera, nola dan edo zor escatuba pagaitia, edo Sucesinua lograitia Eliza Santaren aumenturaco, edo Lujuriazco pecatutic apartaitia Matrimonioaren baliaquizun onen medioz: iru fin oneitatic edozeñec santificaitan ditu Ezcondubac, estadu graziazcuan baliaitan dirianian beren Matrimonioagaz; baña merecimentu onetaraco gorde biar ditube toqui, dempora, eta modu, Matrimonioagaz baliaitaco, egoguiac dirianac.

Ezcondubac batzubetan baliau oi dira Matrimonioagaz, artan daucain, atseguintasun utsagatic bacarric ¿eta onetan Ezcondubac pecaturic eguiten ete dauben? bai; Matrimonioagaz baliaitan dirian guztian, Sucesinua lograu oi dan moduban, baña artan sentitan dauben atseguintasunagatic bacarric, eguiten daube pecatu; eguia da; pecatu au Christaun Escritore guztien iritzian ez da gravia edo mortala, baizican chiquina edo veniala.

Esan dot leen (sic), Ezcondubac, Matrimonioaren Zorra eta emendic sortzen dan Matrimonioagazco baliaquizuna apartau ezquero, ez diria-

la beren artian autoridade eta escuvide igua-
lecuac, baizican Esposua dala Buru eta Aguin-
taria Familiaren gobiernuban, eta Emaztiac
egon biar dabela bere Esposoaren obediencian:
egui au Christandadian importancia andicua
da, eta Familien gobiernu oneraco Zimentu fir-
me baten moduracua;argaitic, nire Illoba, po-
sible dodan claridade guztiagaz esplicau gura
deutsut egui importante au jaquin daguizun, nola
Jaungoicoaren vorondate santubagaz conforme
gobernau zeure Emaztia, eta onegaz batera eta
onen laguntasunian zeure Familia; bada nic
oraiñ consideraitan dot zure Emaztia zure
bendian, Arguizai biguna, bere Jabe dan, Oficia-
liaren escubetan daguan modura, zeñac emun
oi deutsan berari onduen valio deutsan figura
moduba; orobat zuc ere eguin biarco dozu zeu-
re Emaztiagaz, eracusten deutsazula zeure
Familiaren gobiernu oneraco, egoguiac dirian,
modubac, eta aztu eraguiten deutsazula, Fami-
liaren provechuracuac ez dirianac; zergaitic
zeure Emaztiaren aciertu guztiac izango dira
zure oneracuac, baita ere bere uts eguite guztiac
zeure dañuracuac; esan oi da, Anriac (sic) eguin edo
galdu oi dabela Echia: ez da Emacume on bat

diruz pagaitan ez da Emacume donga bat ere diruz erremediaitan.

Emaztia, bere Esposoaren obediencian egon biar dabena, da, iguiñ badau ere: gure lenengo Ama Evac eguin eben Paraisuan desobedienciaco pecatu mortala, eta ondoren jausi eraguin eutsan bere Esposo eta gure lenengo Aita Adaneri, artzeen (sic) eubela pecatubac eta pecatubaren ondorengo gaitz guztiac beren asipena Emacume bacar onegan, Espiritu Santubac aiquetara emuten deuscunagaz conforme: Jaungoicoac bada Evari bere pecatubaren castiguraco ezarri eutsan maldicino santuba, esaten eutsala: dolorian eguingo dituzu Aur jaiotziac; eta egongo zara Esposoaren bendian; eta berac euquico dau escuvidia zeure gañian.

Onela guelditu zan Emacumia bere culpaz sugecino eta obedienciaco estaduban, Santo Thomas Elizaco Doctore jaquintsubac diñuanez; sugecinoco estadu au ezagutu eta gorde izan daube Emacume on eta santa guztiac; Sara Emacume santa zan, eta bere Esposo Abran (sic) Patriarca izentau biar ebenian, bere Jaunaren titulubagaz izentaitan eben; Maria Santisima, pecatu original baguecua eta Zeruco eta Munduco Criatura guztien artian onena izanagatic, bere Esposo San Joseperen obediencian vizi izan zan, eta Jaungoicoac, bere Seme Jesus Divinoa Erodes Erregue eta onen Seme Arquelaoren coleratic libraitaco, premina zirian, or-

denac emun eutsan Aiguerubaren vitartez ez Ama Virginari, eta bai zuzen zuzenian bere Esposo eta Familiaco Buru San Josepheri (sic).

Jaungoicoaren disposicino santu onegaz conforme San Pablo Apostolubac diadar eguiten deuste Emacume ezcondu guztiai, vizi ditezela beren Esposoen obediencian, eta Esposoa dala Emaztiaren Buruba; orobat diño San Pedro Apostolubac; eta doctrina santu au berau da, gure Eliza Ama Santac biotz biotzetic gorde eta eracusten dabena, esaten deustenian bere Ministroaren vitartez Emacumiai, ezconquetaco demporan, beren parezera ucaturic Emaztiac jarraitu biar deutsala bere Esposoaren dictamenari, eta ez dabela urten biar Echetic necesidade bagaric eta bere Guizonaren autormen bagaric: jarraitu eguiozu bada, nire Illoba, doctrina santu oni, eta imitau eguizu ez asco Guizon buru bagacuen (sic ?) antzera zeure lenengo Aita Adan, caso eguiten deustezula zeure Emaztiaren gurari pestilencial eta dañosoai, eta bai Abran Patriarca santuba eta San Joseph gloriosua, zeñac euquiagatic ere, zuc daucazun baño, Emazte obiaguac, conservau izan euben beren gañeco autoridade eta escuvidia.

Espiritu Santubac diño: bardin Emaztiac badauca Echeco aguinte principala, contrarioa da bere Guizonari; eta ala contuban ifinten dau Guizon ezconduba,esaten deutsala modu onetan:

ez eguiozu emun Emaztiari zeure gañeco potestaderic, sartu ez dequizun zeure escuvidetan, eta lotsatu ez zaitian: eta orobat batec bere gañeco escuvideric: emun biar ez deusten Personen artian izentaitan dau ere Emaztia Espiritu Santubac beste aviso santu baten Guizon ezcondubarentzat: zeure vizitzan (diño) ez eguiozu emun zeure gañian escuvideric Semiari eta Emaztiari Anaiari eta Adisquidiari: ez eguizu bada menospreciau, nire Illoba, Espiritu Santubaren aviso importante oneic, eta conservau eguizu zeure escuvidiac, zeure Emaztiari larreguian sartzen itzi bagaric, eta ez zara damutuco.

Doctrina santu onen vistan aguirian dago, Guizonac bere aldetic erabilli biar dabela bere Eche eta Familiaren gobiernu principala, izteen (sic) deutsala Emaztiari Eche barruco menuzia guztiaren cuidaduba, gobiernu onac eta berac onetaraco emunicaco disposicino errazuazcuac escaquetan dauben moduban, bardin gura ez badau bere Echiac eta Familiac lur jo daguien.

Eguiaz Eche baten ezin sortu liteque gauza peligrosoaric, sugecino bagaric bere antojura vizi dan, Emacume ezcondu bat baño; premina dau,bada, bere gañian euquitia Guizon juicioso

baten gobiernuba, Espiritu Santubac, Alabac dituben, Gurasuai emuten deusten avisuagaz conforme: emun eguizu (diño) ezcontzaz Alaba, baña Güizon juiciosuari; eta ala, zeure Emaztia ona bada ere, esperienciac eracutsico deutsu, zeiñ dañosua izango dozun zeure inguruban ala Munduco nola Animaco interesetan, bardin ez badau zuganaco sugecinoric eta zeure gobiernu eta instruccino onic: alerta vizi zaite bada, nire Illoba, bere antoju, genio, pauso, eta inclinacinuen gañian, bereganaco desconfianzaric manifestau bagaric ezertan, eta premina dañian (sic ?) zuaco escura amorio prudente bategaz, atajaitan dituzula urrinetic, alde onetatic etorri aldequizun, caltiac eta negar eguinagaz erremediauco ez zituquianac: onetaraco erabilli eguizu zeure escutic zeure Echeco artu emun eta saldu erosi (sic) principalac, eta gorde eguizu dirubac zeure quiltza peian.

Emacumiac daucai Guizacumien embidia bagueco uso errazuazcua; Guizacumiac baño devotaago dira, eta beste partida edo prenda onic asco ditube; ala ere beren condicino, complexino edo Naturaleza gueien bat argalagua da

Guizacumiena baño; argaitic Jaungoicuac ain- (sic) beste erruqui ditu Emacume alargunac, eta bere Escritura Sagraduban aiñ puntuoro eta gogorquiro encargaitan deuste Munduco Juez eta Poderoso guztiai, artu daguiela beren amparura Emacume Alargunac eta beren Ume Zurtzac: baita ere aren Divina Magestadiac (San Pablo Apostolubac diñuanez) escogitan ditu Mundu onetaco Argalac, ifinten dabela oneitan bere gracia santubaren Poderioa, eta bere Poderio santubaren Tronua, onela lotsaturic izteiarren, beren Burubac fuertetzat daucain, Munduco Pamparroiac.

Defecto eta vicio mueta guztiac daucai beren sarrera ala Guizacumeen biotzetan nola Emacumeenetan; eta izan ezquero vorondatezcuac, guztiac dira, Jaungoicuaren laguntasunagaz batera atajau leizquianac, eta atajaitara obligauric dagozenac ala Guizacumiac nola Emacumiac: ala ere Diabrubac sortu izan ditu defecto eta vicio mueta batzubec gueiago Emacumeen biotzetan Guizacumeneetan baño.

Emacumiac gueien bat ecusi oi dira refleXino guichicuac, ignorantiac, eta beren ignoranciatic urteteco iguñecuac (sic): beren gobernaitaco moduTic etara ezin leiquianac gobiernu obiaguaren vistan ere: constancia guichicuac gauza onian: eguiten iaten onaren ezagupera guichicuac, eta eguin

iaten edo eguin iatela uste dauben injuriagaz aztu ezinic vizi dirianac: precio edo estimacino gueiaguan daucainac Devocinua Obligacinua baño, izanic leenago Obligacinua Devocinua baño: antojuz errazoiagaz baño gueiago gobernaitan dirianac: conversacinuan urtzeen (sic) dirianac; eta argatic secreto eta prudencia guichicuac: laster ichasten dirianac, verba bigun eta labanac eguiten deustenai, oneitatic berentzat sortzen dan peligruba advertidu bagaric, batez ere Guizacumeen aldetic dirianian onerian verba bigunac; bada Guizacumeen eta Emacumeen arteco conversacinuac (San Agustin Elizaco Doctore jaquintsubac contuban ifinten gaituban leguez) izan biar dau laburrac eta graviac; dira, Embidiac asco perseguitan ditubanac; eta argaitic (sic) Echeetan Anraac (sic) baqueric ezin euqui oi daube, batac bestiari ezin sufriduric Quiltza arlote eta tramposo batzuben manejuba: Anreen (sic) gauzetan Guizonai aiquetan ez iaten pretestuagaz libertade larregui artu oi daubenac, nai daubena eguiteco: sufrimentu guichicuac: colerara eta consideracino bagaco errespuesta prontuac emuteraco inclinadac: alacorrac eta Ule guizi baten gañian quimeria jausoco daubenac: itzal eta errespeto guichicuac, Familian ordena ona ifinteco: beren Umeetaraco amorio modu bagacuac beriala ichu-

quetan ditubanac, quentzeen (sic) deustela adore guztia, Crianza ona emuteco, eta eguiten dituba- la beren vizioen Estalguilla: guztiz apaindu guracuac: Andinaitasunac eta Belarrietaco eta Beguietaco curiosidadiac edo deseo desordenadubac asco picaitan ditubanac; eta argatic visita eta Fiesta zaliac: gaitz bagaric Oian Gaisuen papera ederquiro eguiten daquienac, Beguietatic negar malcuac dariela, eta beste dollorqueria asco eguiten daquienac, beren gogoco empeñubac lograitiarren: Basotic danian ura edatia, edaten ez daquienac Azucar errosau bagaric, egarri izan agatic (sic): Flaqueziac sarritan artzeen ditubanac, baña Barbero eta Medicubaren premina bagacuac, eta bacarric Chocolatiac, Azucar errosaubac, Licore, Ardao gozocho, eta bocadu onchuac curau biar deustenac: ezertan ez daucainac cumpliduric solemnienac, dirianian Azucar errosau, Chocolate, Bizcocho, eta Dulce bagacuac: Chocolatiagaz ostian beste Desaiuno mueta guztiac gaitz eguiten deustenac, beste gauzagaz desaiunaitara novedade bagaric oituta egon agatic (sic); eta estomangu (sic) noblia euquiagatic: Jente artian presentaitaco, indezentiac deriztenac beren Burubai bederatzi edo amar Gona barri gordeta euqui agatic: premina asco dacustenac beren Familietan inguru- betaco Feria dempora guztietan: barrubac pillosic euquitiac aimbeste afligitan ez ditubanac no=

la azal eta iduripen grandia conservaitaco cuidadubac: dira Echetaco Saguben antzecuac, ondo daquienac, noiz eguin beren Contrabanduac, eta nun dagozen beren gorde eta ezcutau lecubac, Echeco Coipe guztia ondatu agatic (sic): ecusi oi dira azquenic Emacumiac Labe gori baten antzeco escubacaz, urtzeen daquienac Diru mueta guztiac, ur emunagaz beste bagaric; edo benetan emungo daube modu bagaco Avarienta eta neurri bagaco Codiciosa zital batzubec izatera: eta, negar garrico (sic) gauza dana, Emacumiac puntu oneitan guztietan eguin oi daube escrupulu guichi edo bat ere ez; argatic conveni da, Emacumia egotia amorio, erruqui, eta Prudencia andico Guizon baten obediencian, eta ez bere vorondateco izatia, batez ere bere vorondatetic eseguiric badago Familia baten ona edo gaitza.

Jaungoicuac amenazau eben Jerusalengo bere Puebloa, castigauco ebela bere pecatubacatic, eta castigu ascuen artian bat zan, emutia beren Principetzat Muticuac, eta Aguintaritzat (costumbre edo oitueretan) Emacumeen antzecuac dirian Guizacumiac: cuidadu bada, nire Illoba; ez zaite zu onelacua izan zeure Familian, baizican juiciosoa, eta ondo gobernauco dozun moducua zeure Emazte ona; zergaitic, ona dana, zeure gobiernu prudentiagaz obiagoa (sic) eguiten badozu, ondo izango zara, eta Emaztiaren vitartez eguingo dozu Echia; baita ere galduco dozu Echia, eta izango zara

guztiz gaizqui, maña charrac artzeen izteen (sic) badeutsazu:

Ascoc, batez ere Emacumiac, daquie erraz burura igoten, Atz chiquiña emunagaz beste bagaric; egui au aren Divina Magestadiac aiquetara emuten deuscu Alabaac (sic) daucan Gurasuari emuten deutsan avisuan: ¿Alabaac dituzu? (diño) gorde eguizu beren Castidadia, eta ez eguiezu eracutsi eurai zeure Arpeguia alegre: ¿zer aiquetara emun gura ete dau, nire Illoba, Espiritu Santubac Gurasuari bere Alabacanaco encargaitan deutsan seriedade onetan? nerequico aguirian dago errespuestia: cuidadu bada, igo ez deguizun zeure Emaztiac burura, eta guertatu ez deguizun Eche gaizqui gobernau bategatic esan oi dana Españaco lenguagian: en casa de Mari Miguel el es ella, y ella es el.

Badira Guizacumeen artian buru baguecuac, baita contrara ere Emacumeen artian juiciosac eta prudentiac, eta izan dira Santa guztiz andiac, eta asco, eta admiracino andicuac; ala ere esperienciac eracutsi izan dau, Haciendac medra guchi eguin oi daubela Emacume juiciosa onelacuen escubetan; bada gueien bat onelacuac ere galdu oi dira, nundic nora ez daquiela; au ecusten dogu Mongeen (sic) Conventubetan.

Religiosoen eta Mongeen obligacino gra-

via da, ez errezivitia numero gueiago, Conventuco errentac edo limosnac mantenidu leiquianac baño, eta oneic duan, Jaungoicoaren gauzac saldu erosian ibilli ez ditezen; Eliza Ama Santac au berau aguindu izan dau sarritan pena gravien azpian; ala ere ecusiric, Conventubac eta Conventubetaco Haciendac Mongeen escubetan demporiaren demporaz galdubagaz juan oi diriala, emun izan deuste lizencia, eguiteco, aiñ gorroto daben, gauza (au da) tiraquetaco Dotiac, sartzeen (sic) dirian, Emacumiacandic ez Jaungoicoaren graciaren preciotzat, eta bai bacarric oñian conservau ditezen beren Conventubac eta Haciendac.

Oraiñ considerau eguizu, nire Illoba; bardin Munduco vanidadiac menospreciauric, Abitu penitente bategaz jantziric, perfeccinoco videtic dabiltzen arretazco Emacume juiciosa eta santeen (sic) escubetan Conventubac eta Conventubetaco Haciendac galtzeen (sic) badira ¿zer guertatuco da bere gogoaren antoju eta libertadera Mundubaren erdian Gobernadore on baten frenu bague vizi dan Emacume baten escubetan?

Gobernau eguizu bada, nire Illoba, zeure Emaztia Jaungoicoaren vorondate santubagaz conformeco amorio prudente bategaz, ucaquetan ez deutsazula instruccino convenientiac, baita ere, pre-

mina badau, cariñozco reprensinuac baña bacarrian, zeuben defectuac publicau ez dequizuben Familian, eta beraganaco desconfianzaric aiquetara emuten ez deutsazula eta bere humore oneco circunstancia egoguietan, gogait eraguin bagaric zeure erautsi larreguiagaz; eta alde onetatic etorri aldequiquion Zauriac (Espiritu Santubac diñuanez) obiaguac dira zeure Emaztiarentzat, amorio ichu bategaz emun aldaiquiozun Laztan guzurtiac baño.

Ez deutsut apuntau, nire Illoba, Emacumien arteco falta oneic, gure Lagun Progimuac, eta gu leguez Jaungoicoaren Semejanzac dirian, Emacumiac afrentaitiarren; bada onein afrentia izango lizateque gueria; zergaitic ez da sortzeen (sic) Munduban Guizacumeric Emacume bagaric, ez da ere Emacumeric Guizacume bagaric, eta ala eurac nola gu Jaungoicuagandic sortubac gara bere Gloriaraco; ez deutsut ere apuntau, Emacumien artian bacarric billaquetan dirialaco falta oneic, eta ez Guizacumien artian; apuntau deutsut, bai, zu contuban ifintiarren, nundic zure Emaztiac eta zeure bendeco Emacumiac, flaqueau enian (sic), flaqueau leiquien; zergaitic dirian Emacumeen biotzetan entrada gueiago billaquetan dituben faltac Guizacumeen biotzetan baño; eta ala, beren demporetan erremedioa

ifiniric, empeñau zaitian cuidadu onagaz etaraten zeure bendeco Emacumiac, Emaztiagandic asita, ez ederrac eta galantac, bai, Jaungoicoaren bildur santucuac, zeñac bacarric merecitan dauben eguiazco alabanza, Espiritu Santubac aseguraitan deuscun conformidadian: utsa da (diño) Emacumiaren galantasuna edo edertasuna; bacarric izango da alabadia Jaungoicuaren bildurra daben Emacumia: Ho! eta zein zorionecua izango zarian, bardin zeure Emaztiac eta zeure bendeco gañeruntzaco Emacumiac urteten badeutsube zeure cuidadu ona mediante, eguiaz alabadac mereci dauben moducuac! guacen orain Ezconduben obligacinuetara.

Adan gure lenengo Gurasuac, ecusi ebenian Paraisuan formauric bere Saiatz ezurretic bere Emazte Eva, Jaungoicoaren inspiracinoz intimau eben Matrimonioaren unio edo lazua, jaquinic egon zitezen bere ondorengo Ezcondu guztiac Matrimonioaren fuerza edo efectoa; eta esan eben modu onetan bere Emazte Evagatic: au orain da neure ezurretatic formaurico ezurra, eta Araguia nire Araguitic; argatic itzico ditu Guizonac bere Aita eta Ama, eta arrimauco da bere Emaztiari (sic), eta izango dira bi Aragui baten.

Legue santu onegaz conforme Ezcondubac

gueldiquetan dira eguinic Corputz bat eta Aragui bat batez ere (sic?) Jesus Divinuac jaso ezquero Matrimonioa Sacramentu santubaren Dignidade altura; emendic dator Ezcondubac alcar ondo amaitaco obligacino estuba; San Pablo Apostolubac contuban ifinten ditu obliganico onen gañian Emacume Ezcondubac, encargaitan deustela amau daguiela beren Senarrac; eta orobat contuban ifinten ditu Guizon ezcondubac, esaten deustela modu onetan: Senarrac, amau eguizube zeuben Emaztiac, Christoc amau eben leguez (bere Esposa) Eliza, eta entregau eben leguez bere Buruba, santificaitiarren Eliza; orobat ere Senarrac amau biar ditube beren Emaztiac beren Corputzac leguez; bere Emaztia amaitan daben, Guizonac bere Buruba amaitan dau; zergaitic iñorc ez deutsa iñoiz izan gorrotoric bere Araguiari, baizican alimentaitan eta alibiaitan dau, Christoc alimentaitan eta alibiaitan daben leguez bere Esposa Eliza; zergaitic garian bere Corputzeco Miembruac, bere Araguitic eta bere Ezurretatic sortubac; onegatic Guizonac itzico ditu bere Aita eta bere Ama, eta arrimauco da bere Emaztiari, eta izango dira bi Aragui baten: Matrimonioco Sacramentu au andia da; baña nic diñot, Christogan eta (bere Esposa) Eliziagan; eta zubetatic bacoitzac amau begui bere Emaztia bere Buruba leguez; baña Emaztia bere Guizonaren bildur izan bedi.

San Pablo Apostolubac bada pisu eta misterioz betericaco verba santu oneitan betetan dau alabanzaz Matrimonio santuba, ifinten deusculа betez betezian, Jesus Divinuac Guizatasuneco naturalecia mediante bere Esposa eta gure Ama Eliza Santagaz daucan, unioaren Semejantzatzat; eta consideracino onegaz obligau gura ditu Guizon ezcondubac, euquitera beren Emaztiacanaco amorioa, Jesus Divinoac bere Esposa Eliza Santari deutsan amorioaren antzera; eta orobat obligau gura ditu Emacume ezcundu (sic) guztiac, euquitera beren Esposoacanaco amorio, obediencia, eta bildur santuba, gure Ama Eliza Santac bere Esposo Jesus Divinoari deutsan amorio, obediencia, eta bildur santubaren antzera: Ho! Zerutic jachiricaco leccino miragarria eta importantia, Ezcondubai nola Senarrari ala Emaztiari bacoitzari bere puestuan, nola vizi biar dauben, ederquiro eracusten deustena!

Amau biar dozu, nire Illoba, zeure Emaztia, baña Jesu Christoc bere Esposa eta gure Ama Eliza Santari euqui, eta deutsan amorioaren antzera (au da) cuidadu ona ifinten dozula zeure Emaztiaren santidade eta perfeccinuaren gañian, permititan ez deutsazula jaquinian Jaungoicoaren ofensaco gauzaric, chiquinac izanagatic ere; etaraten ez dozula Munduco pompa

(230)

eta vanidadien Jarralla, eta erabilten dozu-
la Fiestaric Fiesta, Funcinoric Funcino ala Errian
nola Erritic campora ¿zer esango zeuque, nire Illo-
ba, Diru bolsa on bat escuban dindillisca (sic) eta
ots andia etaraten dabela daroian, Caminante
bategatic? bada sinistu eguidazu, Mundu one-
tan Bolsa Lapur baño Aragui Lapur gueiago
diriala, eta Lapur disimulaubaguac, beti beren
lapurretac sustuaren ordez atseguintasunian
eta batere Testigu bagaric eguiten ditubenac,
Jabe bagueco Araguiaren baño Jabia daucan
(au da) Esposua daucan Araguiaren zaliago
dirianac gueien bat, onraubaguac, poderosua-
guac, iñorc Munduban gueien bat castigaitan
ez ditubanac, eta biarbada zuc gueien estimau-
co dituzunac.

Amau biar dozu, bai, zeure Emaztia,
baña eragozten ez deutsazula, ecartia zeure
Guraso zarrai aldaben amorio, errespeto, eta
obediencia, gauza guztietan emuten deutsazu-
la aurrenengo egempluba.

Amau biar dozu, bai, zeure Emaztia, ba-
ña zeure Gurasuac gueiago, zeure Matrimonio-
aren calte eta dañuban ez dirian, gauza guzti-
etan; eta bacarric amau biarco dozu zeure Emaz-
tia Gurasuac baño gueiago, oneicanaco amorio-
oac ecarrico baleutsa zeuben Matrimonioco jun-

ta edo unioari calteren bat, nola lizatequian, zeure Gurasuac etorrico balira, ezin iragotera zeure Anriagaz, edo au zeure Gurasuacaz, leenago itzi biarco zeusquie zeure Gurasuai zeure Emaztiari baño, eta oni jarraitu eta arrimau biarco ziñateque, itziric (Escritura Sagradubac diñuan leguez) alde batera zeure Aita eta Ama, conservaitan deustezula beti beste gauza guztietan, zor deustezun, amorioa eta errespetua: bai, nire Illoba; modu onetan eta ez bestetan aitu biar dozu, ezcondu ziñianian, eracutsi edo emun neutsun, instruccinua Eliza Santaren partez, esaten neutsula, Ezcondubac, Jaungoicua apartau ezquero, ez daucaila, nor aimbeste amau biar dauben, nola beren vizitzaco Laguna; eta, beste gauzaric comprendidu bazeben, engañau ziñian.

Eche edo Familia bacoitzian dagoza arturic jocaera edo gobiernu modu particular batzubec; eta orain zeure Emaztiac artu biar ditu zeure Echeco oituerac, itziric alde batera, bere Echian arturic beucan, onein contraco oituerai; zergaitic nora doian bat vizitzaz, Caridadiac eta Prudenciac eracusten daube, ango oituerac artu biar ditubala, bardin gura badau, ondo aurquitu, vizi dan, Jente artian: contrara barriz nor nai Emacume acomodau dedilla ezcont-

zaz zeure Coñatubagaz, artu biarco ditu, doian, Echeco oitu erac (sic); au aiquetan da, pecatu edo pecaturaco ocasino ez dirian, gauzetan; ez da leccino au niria, baizican San Ambrosio eta San Agustin Elizaco Doctore jaquintsubac eracutsiric itzi euscubena; eta, nor naic onela eguingo ez baleu, izango lizateque, edo ia aprobaitan ez dabelaco, doian, Echeco gobiernu edo inguiraquetaco ia, aprobaitan badau, eguin gura ez dabelaco ala; lenengua da Soverviaco vizioa, eta bigarrena guichienez da Naguitasuneco vizioa: eta bardin batec badaqui lan gueiren batzubec eguiten obeto, doian, Echecuac baño, ez dau berialatic eguin biar Eracustzalliaren papela, baizican Humildadiagaz acomodau biar da bestien modura, bestiac aprobau artian vorondatez, lan gueiac eguiteco, berac daucan, modu obiagua.

Ez dozu bada ecarri zeure Emaztia, zeure Amaren Señora izateco; bai, bere obedienzian vizi izateco; eta ala ez deutsazu zuc, señalau biar Echian eta Echetic campora, eguin biar dituban, lan gueiac, esaten deutsazula: zure puestuari tocaitan dirian lan gueiac dira oneic eta bestiac, eta ez onelaco eta alaco lan moduric: bada au ez da eguin zure bururaco; zuc baño obeto daqui zure Amac puntu au: Echeco Anra ba-

(192) - 145

ten lan guei onragarria batez ere Echaldian da fin jocaquetia, eta, bere edo bere Sabeleco frutubaren dañu bagaric eguin aldaiquian, guztia eguitia alegre eta pozic: beinic bein Erri onetaco Echaldetan ez da uso, Echeco Anrac egotia, Echiac dituban, lau Ormen artian enzerrauric, Mongeen Conventubetaco Criadeen (sic) modura, baizican, noiz eta nun conveni dan, eta eguin aldaiquien, Echien oneraco dirian, lan guei mueta guztiac eguitia, eta eraguitia; bai; uste dot zeure Emaztia etorri zala zeure aldamenera, modu orretan fin portaitaco deseo eguiazco bategaz, eta beste moduz pensaitiagaz, deritzot, injuria andi bat eguingo neusquiola; eta orobat uste dot, nire Illoba, zuc ere puntu importante onen gañian aprobauco dozula nire pensaitaco modu au.

Eguia da, ecusi oi dira Echeco Anra ero, eta vana batzubec, señorio eta grandezatzat daucainac, Eche barruban Sillan jasarrita egotia, ereitiac eta iguitaco lanac presa andia emun agatic, eta Soruac Jornaleroz beteric ecusi agatic; eta guero, onelacuac cansauric sillan jasarrita egotiagaz, gura oi daube, ibilli funcinoric funcino eta Fiestaric Fiesta, emuten deutsaila

Publicuari testimonio ciertuba eta claruba, dagozela burutic jausita ala eurac, nola eurai ontzat sufritan deusten Guizonac; zergaitic, Echetic urten biar ez daben, Emaztiac, conveni dana, eguitera, guichiago urten biar dau, conveni ez dana, eguitera: Erri onetan onerian usario pestilencialic sartu ez da; eta, onelaco grandezaren zale dirian, Emacumiac begoza, usario corrientiac justificaitan deusten, beren Partidetan, usario ez dan Partidetara zabaldu bagaric grandeza modu au.

Ecusiric, nire Illoba, zertaraco dan Matrimonio santuba; zer moduz beragaz valiau biar zarian; zein obligacino estuba daucazun zeure Emaztia eta onec zeu amaitaco; eta zer moduz gobernau biar dozun zeure Emaztia, provechuzcua izan dequizun zeure aldamenian, orain conveni da, esatia, zer moduz jocatu biar zariain Senar eta Emazte zeuben Ume eta Familiaren gobiernuban, bardin Jaungoicuac emuten badeutsube, Familia numeroso baten Guraso izateco, gracia, nic biotz biotzetic deseo deutsubedan leguez.

San Pablo Apostolubac predicaitan deuste Familietaco Burubai, eta, besteren gobiernuba beren cargura daucain, guztiai, esaten

deustela modu onetan: norc baitec bada bardin ez badauca bereen (sic) eta particularrian Echecuen cuidaduric, onelacuac Fedia ucatu dau, eta da, Fede bagaric vizi dan, Jentila baño dongagua: au onela bada, nire Illoba, nola eguiaz dan. Ho! eta zein lo pisuban vizi dirian Familietaco Guraso asco, beren Umien Animacaz batere casoric eguiten ez daubela, eta beren cuidadu guztia ifinten daubela, Umien Corputzac etaraten galantac, ederrac, eta apaindubac, eta Munduco pompa eta vanidadien Jarrallac! Fede bagaco Jentilac condenauco dira, eta onelaco Gurasuac, izanic Jentilac baño dongaguac, segurubago condenauco dira Jentilac eurac baño, bardin demporaz convertitan ez badira.

Beraz zuc, nire Illoba, salvaitia gura badozu zeure Emaztiagaz batera, bioc euqui biar dozube, zeuben bendera dagozen, guztien cuidaduba, batez ere Jaungoicoac emuten deutsuben, Umien cuidaduba: cuidadu onec dauca puntu bi, zeri atendidu; bata zeuben bendeco guztien Animen Salvacinua: bigarrena beren Corputzen asistencia sustentuban eta jantzian, baña Animen salvacinoraco egoguia dan asistencia; argatic, ondo considerau ezquero, puntu bi oneic reduzitan dira batera, zeña dan zuben bioen eta zeuben bendeco guztioen Salvacinua.

Cuidadu onegaz zubec Senar eta Emazte ondo cumplitaco, zeuroc bioc ondo bata bestiagaz alcar unidu biar zarai, izan zaitezain zeuben Familiaren Ichu aurreco onac; eta guero amau biar dituzube eguiaz eta beti zeuben bendeco guztiac, batez ere zeuben Umiac, baña ez Mundubagaz eta Araguiagaz conformeco amorioagaz, zeña sortzen da Diabrubagandic, eta zeñac eruango dituban Diabrubagana, baizican Jaungoicoaren vorondate santubagaz conformeco amorio prudente bategaz, zeuben Belarriac firmeza andiagaz ichiten deustezubela, Mundubac eta Araguiac amorio santu onen contra beti eta cansatzaca ecarrico deutsuben, queja aserriai.

Jaungoicuac bada Guraso izatera ecarten bazaitube, ez zarai tristetu biar Ume ascogatic, ez da ere poztu, guchi daucazubelaco; bada izan zeiquie alivio eta consuelo andiac Ume ascogaz, ondo eta Jaungoicuaren bildur santuban bezau ezquero; baita ere izan zeiquie buruco miñ eta pesadumbre asco Ume guichigaz gaizqui aziiac (sic) eta consentidubac urten ezquero.

Zeuben Umiac urteten badeutsube Erremañuren bategaz, adorau biar dozube biotz guztitic, Ule guizi baten utsic eguin ezin leiquian, Jaungoicoaren escu eta Providencia santuba; bada ezer zor ez deutsube, eta, gugandic ez-

cutauric daucan, bere juicio eta pensamentu ocultuacaz gauza guztiac disponitan ditu gure oneraco.

Zeuben Umiac batzubec urteten badaube ezur eta guei andicuac, eta moduzcuac, eta beste batzubec urteten badaube merruac eta cascarrilluac, ez eguizube ponderau eta estimau lenenguac, eta menospreciau eta iguiñ izan bigarrenac; lenenguac leguez bigarrenac ere estimau, eta amau biar dituzube igualdadiagaz, empeñaitan zariaila, guztiac Zeruraco aziten: zergaitic bada Guizona neurtzeen (sic) ez dan canaca, bai obracaz; Cascarrilluac eta Merruac urten leiquie beren obretan aiñ merecimentu onecuac edo obiagocuac beste Pamparrue eta Galantac baño ala Jaungoicoraco nola Munduraco; Espiritu Santubac diño: ez eguizu alabau Guizona, bere edertasunari beguiraturic; ez da ere despreciau Guizona, bere presenciari beguiraturic: egara eguiten daubenen artian chiquina da Erlia, eta bere frutubac dauca dulzuriaren principioa.

Bai, nire Illoba; Mundubac eta Mundubaren Amatzalliac modu batera eracusten deuscube, amaitan eta neurtzen guere Progimuac, eta Jaungoicuac beste modu batera; baña Jaungoicoaren regla edo moduba eguiazcua da, eta Mundubaren Amatzallien regla falsua;

duda bague Buetria andiagua da Erlia baño, Erlambua ere andiagua da, eta Erlabiua andiagua eta ederragua da Erlia baño; ¿eta Erliac bere ezebereztasun eta chiquitasun guztiagaz emun oi daben frutu eder eta gozuaren comparacinuan, zer frutu emuten daube Buetra, Erlambo, eta Erlabio ooneic (sic) beren galantasun eta anditasun gueiagogaz? Ha! zuben Umiac Mundubaren vistan urten leiquie galantac, Corputz tzubac (sic?), eta (esan oi dan leguez) gordinic jan leizquianac; baña, bardin Jaungoicoaren bildur santubagaz eguiaz beren biotzac josiric obra eta frutu onac emuten ez baditube, izango dira Erlabio eder eta galant batzubec, buruban juicio daucain guztiac gorroto izango ditubenac: San Pablo Apostolubac Corintioarrai escribidu eusten carta baten aiquetara emuten eusten, bere Corputzeco presencia zala edo zirudiala menosprecia garria (sic); ala ere Zerubac daucan Santuric andienetatic eta jaquintsubenetatic bat izan zan emen Lurraren gañian.

Zeuben Umien Bautizuetan ez eguizube urten zeuben Gurasuen reglatic campora, jo eraguiten dituzubela Organuac, edo bota eraguiten dituzubela Boluac: eta orobat, illten badira zuben Umiac Inozenciaco urteetan (sic), ez eguizube enterrau bost Capagaz eta Campae errepiquia-

gaz, baizican emen zeure Echian eta zeure Emaztiaren Echecuetan eta zeuben clasecuetan orainguiño usario corrientia izan dan modura.

Jaungoicuac dacus, regla eta neurri onetatic atzotic ona urten dauben, Eche Jaun eta Echeco Anreen (sic) intencinuac; baña guc ere dacuscuna da, bitarte onetan bertan, zeñian introduzidu dirian grandezaco moda oneic batere frutu bagacuac Aurren Animentzat beren Bautizuetan eta Entierruetan, introduzidu dala ere Persona nagusien Entierruetan beren Animen sufragioen eta Eliza Santaren Espiritubaren contraco dan Modia; alaco Eracustzallac dira Mundutar pamparroiac; ez eguiozube bada zubec jarraitu onelaco Eracustzallai ez Moda baten eta ez bestian; eguin eguizube zeuben Umien Bautizuac eta Entierruac lengo modura, eta orobat illten dirian Persona nagusien Entierruac lengo modura eta ez oraingo Modara, beren iru Honracaz, Personiaren circunciari (sic) edo clasiari lengo usarioagaz conforme tocaitan badira.

(1)

Ezcondubac ez daucai obligacinoric, Matrimonioagaz valiaitaco, apartau ezquero (esanic guelditu dan conformidadian) casua, zeñian parte batac pagau biar deutsan zor escatuba, escaquetan deutsanari; baña, bein valiau ezquero Legue dan moduban, bardin Jaungoicoac emuten badau fruturic, Gurasuac euqui biar dauben beren Umiacanaco cuidaduba, asiten da instante artan bertan, zeñian frutu au asiten dan formaitara bere Amaren Sabelian.

Gurasuac bada, Criaturia bere Amaren Sabelian formaitan asiten dan instantetic, euqui biar daube cuidadu ona, desgraciau ez dedin beren culpaz Criatura au, eta, Zerurako vidian jasarri biar ebena Bautismo santuba-

(1) ezaxtunik : dagoza, oñian conservaitara beren Corputzetan, Matrimonioaren valiaquizuna mediante Sucesinuaren frutuba emuteco daucain, capazidadia: jaquinian eta beren vorondatez inutilizaitan ditubenian Ezcondubac beren Corputzac, Matrimonioagaz valiaitaco, eta orobat, Matrimonioagaz valiaitaco disposicinuan conservauric, quentzen deustenian jaquinian, eta vorondatez Corputzai, Sucesinua emuteco capacidadia, eguiten daube pecatu mortal andia, bada Ezcondubac ez bata eta ez bestia daube licito".

ren bitartez, alivio santu au bagaric eta bere Amaren vizitzaren peligru gravian dempora baño leen juan, edo ill ez dedin: cuidadu onetan parteric principalena da Amiaren (sic) cargucua; baña Aitiac (sic) ere artu biar dau parte cuidadu onetan, erruqui eta Prudencia andiagaz gobernaitan dabela bere Emaztia circunstancia delicadu oneitan.

Amia bada, seindun dan, dempora guztian portau biar da bere ibilleretan, diversinuetan, lan gueietan, jantzian, eta sustentuban, bere Sabelian formaubagaz doian, Jaungoicoaren Imagina edo Semejanzac batere atzerapenic eta calteric izango ez daben, moduban; ala guertatu dedin bere Sein jaiotzia bere dempora cavalian, eta urten daguian bere Frutubac aimbat robustuenac: dempora onetan guztian escusau biar dau bada Amiac ibillera eta diversino modu aic, zeñac violentau leiquian bere Corputz catiguba, nola izango liratequian danza, fandango, eta viage fatigosuac; orobat diñot lan gueien gañian, escusau biar ditu estadu onetan, bere Corputz cātiguba asco apreminauco deutsain, carga eta neque violento guztiac; orobat escusau biarco ditu, bere Guerria larregui ajustauco deutsain, Erropa estu guztiac, eta osasunian calte eguiten deutsan alimentu mueta guztia; eta puntu onetan bere culpaz desenidaitan dan

Amiac, bere Burubari ecarrico deutsan trabaju-
bacaz gañera, izango ditu cargu pisubac Jaun-
goicoaren aurrian.

Esposuac ere artu biar dau bere partia
cuidadu importante onetan, izteen (sic) ez deutsala
Emaztiari, Sabel catiguba daucan dempora guz-
tian eguiten, apuntau ditudan, gauza dañosoric
batere; ez deutsa itzi biar, artzeen (sic) Corputza fla-
cauco deutsan mortificazinoric, nola dirian Ba-
rubac eta onen antzecuac: tratau biar dau, bai,
bere Emaztia batez ere dempora delicadu onetan
ez gogorquiro, atsecaviac emuten deutsala, bai-
zican amorio, erruqui eta Prudencia andiagaz:
baña dempora onetan Emacumiac euqui oi ditu-
ben, gurariac gueien bat figuraubac eta menospre-
ciau biar dirianac dira, batez ere Mandamentu
santuren baten contracuac dirianian: guazen ora-
in zerbait esatera, nire Illoba, Gurasuac euqui
biar dauben beren Umien cuidadubaren gañian,
Aurra jaioten dan instantetic aurrera.

Tratadu onen principioan esanic itzi
dot, Gurasuac daucain obligacino gravia, beren
Ume jaio barriac aimbat lasterren batiatu era-
guiteco, paraitan ditubela estadu graziazcuan
eta salvacinoco vidian, Bautismo santubaren
bitartez Jaungoicuac parcatubagaz Amaren Sabeletic heren-
ciaz dacarden pecatu Originala.

Ea bada, nire Illoba, zeure Emaztiagaz batera portau zaite zeure Matrimonioan, Sucesinua lograitaco, premina dirian disposicinuetan eta lograu ezquero emun biar dozun lenengo pausuan, apuntau ditudan, instruccinuacaz conforme: eta onegaz gañera izan zaitezte bioc Senar eta Emazte agradecidubac Jaungoicuari, emun deutsuben, frutubagatic, eta eguin deutsuben bere beste Misericordia guztiacatic: sarritan ofrecidu biar deutsazube aren Divina Magestadiari zeuben Aurchoac, izan ditezen bere servicio santuraco; baita ere escatu biar deutsazube aren Divina Magestadiari bere Argui eta laguntasuna, zeuben Aurchuac edadian sartubagaz duazen eran, emuteco beren bezu eta instruccino egoguiac: eta guero ifini biar dozube cuidadu andia sortzen beren biotzetan edadiagaz conforme Jaungoicoaren ezagupera, beraganaco amorio eta bildur santuba, eta pecaturic dan chiquinenaganaco gorrotua.

Ez dituzube azi biar Diabrubaren, Munduco pompa eta vanidadiaren, eta Araguiaren Jarrallac; bezau biar ditube, bai, chiquitanic esanguillac, Humildiac, eta zeuben obedienciacuac, amorioz irabazten deustezubela beti Umiai beren biotzac, beren jenio edo inclinazinuai ondo atenditan deustezubela, ja-

quin daguizuben bezaitan bacoitza, conveni
dan moduban, eta urten ez deguizuben euben
Tretetan gogorrac, berecoiac, eta temosuac; ba-
ña, estadu onetara Aurrac allegau baño le-
nago, biar daube beste cuidauric.

Ezcondubac Matrimonioagaz valiau
ezquero, Legue dan moduban, impedimenturen
bat ifinico baleube jaquinian eta vorondatez,
sortu ez dedin fruturic, edo eguingo baleube erre-
medioren bat, frutu sortuba deseguinquetaco
edo juateco, pecatu mortal guztiz andia eguin-
go leuquien leguez, orobat eguingo leuquie peca-
tu mortal icaragarria laugarrengo eta bostgar-
rengo Mandamentu santuben contra, bardin ja-
quinian eta euben culpaz ilten itzico baleutsai
bein jaio ezqueroco Umiari, edo betico erremañu
edo beste gaitz graveren batec artuco balitu Umi-
ac Gurasuen culpaz; eta ala Gurasuac euqui
biar daube cuidadu andia beren Umien osasuna
eta vizitzaia conservaitaco, eta onein contraco
peliguru (sic) guztietatic apartaitaco beren Umiac.

Ume jaio barriac ez daucai errazueric,
eta argatic ez dira capaz bezuric artzeco; arga-
tic Gurasuac empeñau biar dira dempora onetan,
aziten beren Umiac aimbat robustuenac eta sen-
duenac; onetaraco beren Amac daucai obliga-
cinua alimentaitaco Umiac beren Bularre-

taco Titiagaz, eguin bitarte guztian Aguinetan, beste Janariric mascaitaco, indarra eta Estomanguban (sic), digeritaco, fortaleza.

Amac emungo baleutsa iru urtian Bular sanua Umiari, onec robustuaguac (sic) urtengo leuque; baña guichienez urte bian Umiac Titia edan gura leuque; eta bardin bien bitartian Ama Seindun izango baliz, au advertitan daben instantetic, escusau biarco dau Umiari Titia emutia; zergaitic dan gueien bat Titi donguia; eta Ama ascoren advertenciaren faltaz puntu onetan Ume asco desgraciaitan dira.

Gurasuen cuidadu prudentiac estadu onetaco Umiai eta aurreragocuai ere ez deuste goseric padecidu eraguin biar; bada Umiac, izango daben, Corputza eguin artian ase beteric ezagatic, biar dau zuri edo baltz, gosia ilteco laguin, izan ez daguian atzerapenic bere Corputzian eta indarretan; argatic Eliza Ama Santac ez ditu obligaitan, señalauric daucan Barubac etaratera, ogueta bat urte cumplidu bagaco Personac, convenienziazcuac izanagatic, baita ere motivo au mediante Barubetatic libre consideraitan dira gueien bat Emacumiac ez bacarric Seindun dirianian, baita

ere Bularretan Umia aziten dagozen bitartian.

Ez dau bada, nire Illoba, zure Emaztiac escusau biarco (posible daben guztian) bere Bularretan azitia, Jaungoicuac emuten deutsan, Ume guztiac, considerauric au dala bere obligacinuetatic bat: egui au, Animaric ez daucain, Ganau eta Pistia mueta guztiac predicaitan deuscube; eta aguirian dago, Naturaleziac eta Naturaleziaren Eguilla Jaungoicuac Emacumiari Sein guintza (sic?) bacoitzian,.emuten deutsain, Titia ez deutsaila emuten besterentzat, bere Sabelian formau izan dan, Aurrarentzat baño; bada obligacino onegaz cumplitaco iguiña (sic) daucan, Amiac ucatu gura deutsa Umiari bere Amatasuna, eta ez dau euquico queja justoric, bardin guero bere Umiac ecarten ez badeutsa provechuzco amorioric.

Guizonaren principioac ala bere Amaren Sabelian, nola jaio ezquero, izan oi dira Gurasuentzat batez ere Amarentzat guztiz penosuac; Umiaren estadu onetan Amiac darua cargaric pisubenac; argaitic, bere Umien Jaungoicoaren vorondatiagaz conformeco cuidaduba euquico daben, Amiac armau biar dau bere biotza paciencia zabal bategaz, eta paciencia zabal onetaraco euqui biar dau bere

Umiacanaco amorio guztiz andia; ez alperric Apostolu San Pabloc encargaitan deuste particularrian Emacume ezcondubai, amau daguiela euben Esposuac eta euben Umiac.

Ume chiquinac Bulārretan aziten dagozen, Emacume ezcondubac considerau biar daube, dala Jaungoicuac berentzat ordenauric daucan vide prezisua, Zeruco betico Gloriara juateco, eta vide onetatic ez caminau gura izatia dala, beren Burubac condenacinoco peligru gravian ifintia; bada bacoitzac bere Estaduco Curutzia jaso biar dau, Jaungoicuari gusto emungo badeutsa: eta gueiago pensau biar daubena da, eurac ere beren Amentzat izan ziriala ez obiaguac, orain eurac dai- (sic) cain, Umiac eubentzat dirian baño.

Zuben Umiac ezaguperan eta errazoian sartubagaz duazen eran, nire Illoba, zuben bioen Senar eta Emaztiaren obligacino pisubetatic bat da (San Pablo Apostolubac diñuanez) bezaitia zuben Umiac obedientiac castidade guztizcuagaz: obedientiac; (diñot) bada esperienciac eta Espiritu Santubac berac eracusten deuscube, bere vorondatiaren gobiernu librera izten dan, Umia datorrela demporiagaz, bere Gurasuai lotsaria emutera; eta ezin lizateque beste moduz; zergaitic, Jaungoicuac Noe Patriarcari esan eutsan leguez, Guizonaren

sentidubac gaztetasunetic oquerreraco inclinauric dagozen; eta inclinacino donga au Bautismo Santuban quentzen ez dana da, sarritan apuntauric itzi dodan moduban.

Doctrina eguiazco onen vistan ¿zer esango ete dauben, beren Umien bezu ona Juicioaren cargura izten dauben, Gurasuac, frescura andian erantzuten daubela: He! Juicioac ecarrico ditu escura? oneic, nire Illoba, ez dira Gurasuac, baizican beren Umien Otsuac eta Leoe amorratubac: zubec bada onelacuac izan ez zaitezten, tratadu onetaco nire empeñuric principalena izango da, zubei emutia, premina dituzuben, instruccinuac, jaquiteco zer moduz bezau biar dituzuben zeuben Umiac obedientiac, Castidade guztizcuagaz, eta Zeruraco.

Escritura Sagraduban iracurten da, Tobias Santubac izan ebela bere Emazte Anagandic Seme bat, ifini eutsala bere izena, eta chiqui chiquitanic eracutsi eutsala Jaungoicoaganaco bildurra eta pecatu mueta guztiacanaco gorrotua: bai, nire Illoba, chiquitanic eta bere Umetasuneco demporatic, diño Escritura Sagradubac, eracutsi eutsala Tobias Aitac bere Seme Tobiaseri Jaungoicoaganaco bildur santuba, zergaitic gueroraco itzi baleu Aita onac bere lan guei principal au, berandubegui izan zitequian, bere Semia ondo bezaitaco: eta

orain zubec artu biar dozube zeuben Umeen crianzaraco Tobias santu au zeuben Ispillutzat.

Necazari onac Arbolia, erneetan (sic) dan instantetic, darua bezaubagaz, guero bere demporan frutu onac emun deguion, quentzen deutsala, dacarren, oquertasun eta bastago vizioso guztia, Arbolia bigun eta gaztechua dan bitartian; bein Arbolia andi eguin eta gogortu ezquero, leenago ausico lizateque, zuzendu baño: orobat bada zubec Guraso onac leguez emun biarco deustezube zeuben Umiai Jaungoicoaren vorondatiagaz conformeco bezu onac chiquitanic, bezubac artzeco capazac dirian bitartian, gueroco Juicioaren cuidadura guztiz itzi bagaric puntu delicadu au, Umiacaz Ume eguiten zariaila, eta Andiacaz Andi amorioagaz eta Prudenciagaz.

Considerau biar dozube onetaraco, zariaila zeuben Umien eta Familiaren Ispillu eta Arguitasuna, gauza guztietan aurraz emuten deustezubela egemplu ona; zariaila beren Erreguiac, emuten deustezubela, beren gobiernu eta bezu oneraco premina dirian, Ordenac guichi bai, baña egoguiac, eta cumplidu eraguiten deustezubela; zariaila beren Juezac, beren diferencia guztiac amorioagaz eta errazuazco baquian erabaguiten dituzubela; eta azquenic zariaila beren Guiadoriac eta Arzainac, emuten deustezubela egemplu onagaz gañera Jaungoi-

cuaren Leguiagaz conformeco instruccinua; provechu guichicua izango daube Umiac egemplu ona, baña mutuba eta instruccino bagacua, eta orobat instruccino ona, onen contraco egemplu donguiagaz: baña gura badozube zeuben egemplu ona eta doctrina ona ondo errecividubac izan ditezen zeuben Umien biotzetan, amorioz irabazi biar deustezube beren vorondatiac, zeña dan beren Gaztelu guztia, amorioz (diñot) ez Umiacazco chuchulu muchulu eta barriquetacaz, galdu eraguiten deustezubela zeubeqanaco (sic?) itzal eta errespeto guztia; Gurasuac Umiacaz Ume eguin biar dira, baña erautsi guichi, eta danac egoguiac.

Guarasuac zariain aldetic onela aleguiña ondo eguin ezquero, Umeren batec oquerrac urtengo baleutsube, urten leiquezuben leguez, guertatuco lizateque onelaco Semiagan, Jaungoicuac Ezequiel Profetaren aotic eracusten deuscun doctrina, ez dala Gurasua castigauba izango bere Umiaren pecatubacatic, baizican, pecatu eguiten daben, Animia bacarric galduco dala.

Umiai zor deustezuben bezu eta egemplu onian descuidaubac izaten bazarai, orduban zuben Umien pecatubac zuben gañian izango dira. Fraillien gañeco esaera ciertu-

bagaz conforme: Guardianac cartetara jocaquetan badau, zer eguingo daube Frailiac? Judeguben Legue zarrian Eli Sacerdotia, descuidaduba izan zalaco bere Seme bigaz, Jaungoicuac castigau eben gogorquiro bere Familiagaz batera: San Gregorio Elizaco Doctore jaquintsubac diño eta onegaz batera Eliza Ama Santac Trentoco Concilio generalian, Artaldeco Ardiren batzubec, Arzainac ez daquiala, Otsuac jan baditu, ez dala admitiduba izango Arzainaren escusa. ¿zeimbat guchiago bada admitiduba izango da Jesu Christoren Tribunalian Gurasuen escusa, bardin beren ardura bagatasuna (sic?) mediante eta eurac ez daquiela Diabru Otso amorratubac puscatu, eta jan badeuste Umeren batzubec Condenacinoco vide nasaian? Ha! Gurasuen cargu pisuba!

Zeuben Orazinuetan Jaungoicoari beti escatu biar deutsazube, eguin daguiala zeuben Umiac vorondate onecuac, eta emun deguiela bere vorondate santuco vidiac uts ez eguiteco Gracia; eta, esanic itzi dodan leguez, irabazi biar deustezube amorioz beren biotzac; bai, beti amorioz; baña amorio onec izan biar dau ez ichubac (sic), asco Gurasoc (sic) beren Umiacanaco daucain lezcua, beren gauza eta pauso dongac ere ontzat emuten ditubenac; bada onelaco Gurasuac gorroto deuste beren Umiai: izan biar dau,bai,amorio onec prudentiac,

eta Jaungoicuaren gustocuac.

Amorio prudente au mediante, humore dongacuac noiz baiten (sic) aurquiquetan bazarai, motivoric onetaraco emun bagaric zeuben Umiac, ez deustezube pagau eraguin biar zeuben humore donguia; bada ez daucai culparic; eta bota biarco dozube aimbat lasterren zeurocandic humore donga ori, edo zeuroentzat bacarric gorde, alborotau bagaric iñoizco demporan diadarca zeuben Umiac, eta Familia.

Amorio prudente onetatic dator; bardin zeuben Umiac oquerren bat edo beste eguiten badaube, eguin leiquien leguez pecaturaco inclinacino donguia mediante, ez deustezube disimulau biar, baizican verba guichigaz aiquetara emun biar deustezube, eguin daubena dala gauza donguia, eta berriz eguin biar ez daubena: onembestegaz emendaitan ez badira, zuzendu biarco dituzube edo palagubagaz, edo lotsaiagaz, edo escubagazco ucutu bigunen bategaz edo gogorchuagaz, nori nola conveni iacola dacutsuben moduban; beñere larregui eta gogorquiro amenazau bagaric zeuben Umiac, urten ez deguizuben San Pablo Apostolubac diñuan moducuac (au da) animo eta biotz chiquinecuac.

Amorio prudente onetatic dator ifini biar dozuben cuidadu andia, ez sufritian zeuben Umeetan jaquinian pecatu chiquinic, nola dirian iñoren calte bagaco guizur chiquinac, bata bestiaganaco bengu, eta burla chiquinac, maldicino chiquin edo bes-

te onelacoren batzubec; bada Espiritu Santuba da contuban ifinten zaitubena: gauza chiquinac menospreziatan (sic) ditubanac (diño) gueldica jaustera etorrico da; argatic ere esaten da, pecatu veniala dala pecatu mortalaren disposicino bat: puntu delicadu au importancia eta atencino andicua da Gurasuentzat, beren Umiai Zeruraco bezu onac emuteco; eta ala ez eguiozube zubec ere zeuben Umiai beñere ontzat emun gauza dongaric, edo donguien antzic daucanic, beren Inocenciaco urteetan graciaz eta malizia bagaric eguiñac badira ere.

Amorio prudente onetatic dator; bardin norc baitec emuten badeutsube contu edo quejaren bat, zeuroen Umeren batec zeuroc ez daquizubela eguin daben, gaiztaqueriaren baten gañian, ez zarai alboratau biar albiste onegaz, ez da ere aserratu queja emun deutsubenen contra: baizican sustraitic eta disimulo andiagaz aberiguau biar dozube eguia, dan leguez, eta ifini erremedioa, culpante bada Umia, edo soseguz guelditu inocente badago Umia, quejaric jaso bagaric, ez dan gauzia, esan deutsubenaren contra.

Bezau gura badituzube zeuben Umiac zeuben obediencian eta Castidade guztizcuagaz, San Pablo Apostolubac diñuan moduban, apartau biarco dituzube Gaztiac alcarregaz eguin oi dituben jan, edan, eta francacheletatic, eta ez deustezube per-

mitidu biar aficionau ditezen Ardao, Aguardiente, Mistela, edo beste onelaco Licoretara; eta, obeto apartaitiarren zeuben Umiac aficino pestilente onetatic, ez deustezube emun biar funcino egunetan ere onelaco edari moduric, amazortzi edo oguei bat urte cumplidu arteraño, eta emetic aurrera ere beti contuz: ecusiric bada, zein aurrera doian Gente gazte artian Partida oneitan vicio madaricatu au, eta zein calte andiac eguiten dituban ala Animaco nola Munduco interesetan, claruban ifini gura deutsubet egui santu au, zubec descuidadu ez zaitezain puntu onetan zeuben Umiacaz.

Jaungoicuac bere Criatura guztien artian ez eben eguin Ardaoric edo beste Licoreric gure edariraco, baizican Ura; criau eben, bai, Matsa eta bere frutuba, nundic sortzeen dirian Edari oneic; baña Munduban millaca urtiac irago zirian Ardao eta Licore oneic bagaric: Diluvioco urac acabauric, Noe Patriarcaren Arcan egozenagaz gañeraco, Mundutar guztiac, Noe justubac Arcatic urten da guero ifini zituban Mastuiac, etara eusten beren frutubai, eucain, zumua, edaa- (sic) ten asi zan Zumo au, gustau iacon, fede onian edan eben bastante, orditu zan, eta bere vizi lecu edo Chabolan quendu zituban bere Soñetic erropa guztiac, pillosic gueldiquetan zala; orra, nire Illoba, zer traicino eguin eutsan Ardauac, Munduban aguertu zan instante artan bertan, Guizon ain santu eta justubari, bere culpa bagaric bazan

ere, onenbestegaz (sic?) izten ebela beinguan, escarmentauric bere vizi guztiraco.

Obra Misericordiazcua da, egarri danari edaten emutia; baña Escritura Sagraduban puntu onen gañian iracurten dirian pasage guztietan, aren Divina Magestadiac aguinquetan dau, emun dequiela Ura eta ez Ardaoa; bada ez dau aotan artzeen (sic) Ardaoric, baizican beti Ura.

Aren Divina Magestadiac David Erregue eta Profetaren aotic diño: nire contraco canzinuac cantaitan zituben Ardaua edaten egozenac: ¿eta zer esperau zitequian beste gauzaric, Ardauagaz viziauric, egozenacandic? beguiratu bequie gaurco egunian ere onelacuen Costumbre eta pausuai, eta oquerqueria ugari ecusico iate.

Ardaoac, seguidu eta erruzcho edaten dabenari, vizitza laburquetan deutsa, au da bere mesedetatic bat; eta zerbait erruzcho edaten danian, ordiquetaraño ezagatic, illundu eta guichiquetan dau Entendimentuco arguitasuna, eta guere Vorondateco Potencia ichuba gueldiquetan da argalduric gauza oneraco, eta frenu guichigaz, oquerqueriatic apartaitaco, eta, berez oquerrera macurturic daguan leguez, Ardaoaren indarragaz Odola ere vizturic, movitan da batez ere Persona gaztia desobedienziara, desonestidadera, eta beste gaiztaqueria mueta guztietara.

Platon Filosofuac Gentila bazan ere eta Jaun-

goicuaren ezagupera baguecua, ondo ezagutu zituban Ardaoaren calte icaragarri oneic, eta esan eben, Erreinubetaco Leguetan aguindu biar lizatequiala, ez daguiala iñorc Ardaoric probau amazortzi urte cumplidu arteraño; bada izango lizatequiala, subari suba ezartia; andic ogueta amasei urteraño pisquin bat edan leiquiala, eta emendic aurrera zerbait gueiago.

Espiritu Santubac, zeña ezin engañau diteque eta zeñac ezin engañau gaiquian eracusten deuscun doctrinan, diño: Ardaua gauza lujuriosua da, eta Ordiqueria quimerosua: ¿beraz nola da posible, Gurasuac bezaitia Ardaoagaz beren Umiac obedientiac castidade guztizcuagaz? iñolaco moduz ez: Lot Guizon justuba zan, ala ere orditu zan aldi biz, pecatu eguiten ebela onetan, etzan zan bere Alaba bigaz orditu aldi bacoitzian banagaz, eta biai Aurrac eraguin eusten: eta, nire Illoba, guztiz desengañau gura badozu Ardaoaren erru donguen gañian, beguiratu eguiezu Ardan Zale guztiai, beren pauso, oituera, eta, ascotan euqui oi dituben, guere Beguien aurreco fin desastraubai, eta ez dozu beste gauzaric premiña, guztiz sinisturic gueldiquetaco esan ditudan Ardaoaren gañeco doctrina oneic.

¿Beraz Ardaoa eta Ardaotic sortzeen (sic) dirian Licoriac dongaac (sic) dira? ez, nire Illoba; gauza onac dira eta gure oneracuac; bacarric ga-

itz guztia dago, aecaz gaizqui valiaitiagan, eta, zor iaten, errespeto eta itzalic ez ecartiagan, eta euracanaco aficino larregui guere biotzetan euquitiagan: badira ocasinuac eta circunstanciac, zeñetan conveni dan Ardaoa edatia, eta zeñetan obligauric egon litequian bat bere Conciencian Ardaoa edatera; Santubac eurac ere ez daube escusau, Ardaoa edatia onelaco ocasinoren batzubetan: Jesus Divinuac Eztai batzubetan Ardaoa faltau zalaco, Milagroz convertidu eben Ura Ardaoaren izate edo naturalezara Convidauben erregaloraco; eta San Pablo Apostolubac San Timoteo Obispo eta bere Discipulubari eragotzi eutsan Ura edatia, eta aguindu eutsan, aurrera edan eguiala Ardan pusquin bat bere Estomanguco argaltasunacatic.

Ea bada, nire Illoba, zubec Senar eta Emazte, emuten dozubela puntu onen gañian zeuben Familian moderacinoco egempluba, apartau eguizube zeuben Umeen Ezpanetatic, baña chiquin chiquitanic, Ardaoa eta Ardaoaren Senide maitiac dirian, Pipia eta Zigarrua, eta euqui eguizube cuidadu andia, probau ez daguien Ardao eta beste Licoreric, amazortzi edo oguei urte cumplidu arteraño, edo beren izango dituben Estadubac artu arteraño, eta orduban ere ocasino onraubetan eta moderacino onian, Jaungoicoaren bildur santuban vizi dirian, Christaunai conveni iaten, moduban; zergaitic, beren Umi-

ai chiquitanic Ezpanetan Ardaoa ifinten deusten, Gurasuac emuten deuste errore andico crianza bat, ala Jaungoicoraco nola Munduraco; eta demporiagaz onelaco Umiac datoza, ezagutu eraguitera Gurasuai beren erroria, padecidu eraguiten deustela beren uts eguitiaren castigu justuac: Ha! Guraso ichu, zoro, eta buru bagacuac!

Jaungoicuac Alabaric emuten badeutsube, ecusi dozu, nire Illoba, zeure Gurasuetan eta nigan zeure Arrebac bezaitaco moduba, zer diversino eta jantzi modu permitidu izan iaten; ez eguizube bada urten regla eta egemplu onetatic zeuben Alaben crianzan: urrinetic atajau biarco dituzube, beren Honestidadiac euqui leiquian, tropiezu guztiac: beñere ez dituzube bialdu biar eta Criadia ere ez mandatuz Guizacumiacana, edo Guizacumiac billatuco dituben, Echeetara, batez ere Corputz acheena (sic) eta ondo tratauba daucainen Guizacumiacana, Juezaren aguinduz edo errespetoco beste Personaren baten laguntasunian ez danian, edozein clase eta Estadubetaco Guizacumiac izan ditezela Guizacume oneic; Guizacumetaraco Mandatariac Guizacumiac, eta Emacumetaraco Mandatariac Emacumiac; Echaldetan ez dago aimbeste peliguru (sic); zergaitic daguan oneitan inozencia gueiago eta Aragui necatubagua; baña au guztiau eguin biar da disimulo andiagaz, zeuben Alabai ezer aiquetara emun bagaric, eta zeuben secretua

zeubentzat gordetan dozubela.

Parau biar deustezube zeuben Echeco Emacumiai beren Oiac, etzaateco (sic), Aposintu (sic) edo Sala apartian, eta orobat Guizacumiai, iñolaco moduz batac bestien Aposintura irago ezin ditezquien moduban, zeuroc, zagozain, Ugetic sentitzaca; eta iñoiz sentiduco bazeube beren arteco llanezaric, eta beren arteco aparteco egote sarritacoric, beriala erremedioa ifini biarco dozube disimulo guztizcuagaz, premina bada onetaraco, Miraberen bat despeditia, despeditan dozubela batere detencino bagaric, eta aimbat pretestoric onraubenagaz.

Zeuroen Familian ez dozube iñolaco moduz sufridu biar, iñorc Errondara Gabaz urten daguian, zeuroen Alabac eta Criadiac gabaz gorubetara iñora juan ditezen: ez dozube ere sufridu biar Familian Miñ gai (sic?) desvergonzauric, maldiciente, eta murmuratzalleric, Echeco gauzac Campuan eta Campocuac Echian ereiten ditubenac, eta publicaitan ditubenac.

Zeuben Familian eragotzi biar dozube Corteju, eta llaneza continuau mueta guztia Guizacume eta Emacumeen artian; eta ala ez dozube sufridu biar Echeco Guizacumec (sic) cortejau daguian Campoco Emacumeric, ez da ere Campoco Guizacumiac Echeco Emacumiacaz artu daguian llanezaric edo corresponden-

ciaric, edozein Clase, Estadu, eta edadetacuac izan daitezela Guizacume orreic; bada eguiaz sinistu biar dozube, zuben Seme Alabac ez diriala egongo zeuroen obediencian Castidade guztizcuagaz, bein Cortejuban sartu ezquero; zergaitic imposible baño guchiago ez da, circunstancia oneitan Castidadia gordetia; eta cuidadu, nire Illoba; zeimbat eta andiagua eta onraubagua eta errespetoric andieneco Estaduba daucana izan dedilla Corteju eta llaneza onetan Echeco Emacumiacaz sartzen iatzun Guizacumia, aimbat Etsai peligrosuagua izango dau, zure cuidadura daguan castidadiac; argatic igues eguin biar dozu, onelacuai emutetic dan pretesto, ocasino, eta motivo chiquienic, artu deguizuben Echeraco llanezazco sarreraric; eta zuc uste ez dozun alderen batetic artzeen badeutsube onelaco entrada, quendu eguizu disimuluagaz, Personacaz malquistau bagaric, eta Castidadiaren contraco tuforic dan chiquienic Echeco Emacumiai aiquetara emun bagaric, bardin ziertu ez badaquizu, desonestidadeco viziaan sarturic dagozena; bada orduban, Culpante danari, bacarric eta bacarrian reprensinua emun biarco deutsazu bere vicioaren gañian.

Cuidadu, (dinot berriz ere) nire Illoba, puntu onen gañian Corputz atseena, necatu baguia, eta ondo regalauba daucain Guizacume guztiacaz: San Pablo Apostolubac contuban ifinten

dau bere Discipulu eta Obispo San Timoteo, eta onegaz batera gu guztioc, batez ere besteren cuidaduba beren cargura daucainac, Guizacume mueta batzuben gañian, zeñacandic igues eguin biar eben, eta igues eguin biar dogun guztioc, eta Guizacume onein artian izentaitan deutsa araco Guizacume aiec, zeñac sartzen dirian Echetan, eta darabilden Emacume argalac esclavizauric pecatuz cargauric: Apostolu gloriosuen demporan vizi zirian Guizacume modu oneic, gaurco egunian ere franco dira, eta Echetan batez ere zubelacuen (sic) Echetan guztiz, guztiz erraz, sartzeen (sic) dira, zori gaizto- (sic?) co Honra eta estimacinua Echiari eta Echecuai emuten deusten, pretestuagaz.

Onelacuac ecusico dituzu, zugaz eta Echeco Nagusiacaz eguinic beren cumplidu regularrac fuerzaz leguez, beriala ichasten eta arrimaitan diriala zeure Emacume gaztiacana, Euliac Eztiari leguez, eta alcarregandic partitaco adore bagaric, ez daquiela noiz juan zeure Echetic, eta gueien bat gastaitan ditubela beren conversacinuac bacarrian, eta isilchoric Emacumien Belarritara irri barreca cariño, eta biguntasun andiagaz, eta zeimbat egonago gurago: apartau zaite bada, nire Illoba, onelacuacandic, Erromerietan eta viagetan ere Capellauntzat admititan ez dituzula.

¿Norc pensau eiquian, nire Illoba,

Thamar David Profeta santubaren Alabari
bere Neba batec galdu eraguin biarco eutsa-
la bere Virginadadia (1) ? ¿norc pensau eiquian,
David Erregue eta Profeta santu onec beronec
eguin biar ebela Adulterioco pecatu icara-
garria Betsabe Emacume ezcondubagaz, eta
bere Esposo Uriaseri carta falso bategaz vizi-
tza quendu eraguingo eutsala? ¿norc pensau
eiquian, Susana Emacume ezcondu bere Jentien
artian principalen eta guztiz santaren Casti-
dadiac eta vizitzac padecidu biarco eubela
aimbeste persecucino, estutasun, eta peligru, be-
re Echian confianza andiagaz sartzeen (sic) (2) ziri-
an, autoridade eta errespeto guztiz andico Gui-
zacume zar bigandic, zeñac eucain sartu ur-
ten frecuentia bere Esposo Juaquinegazco (3) cor-
respondencia eta adisquitasuna (sic) (4) mediante?
¿norc pensau eiquian Jerusalengo Ciudadian
Jaungoicoaren Pueblo escogiduco Guizacumiac,
Jeremias Profeta santubac diñuan moduban,
izango ziriala, Mendira Castaraco bota oi diri-
an, Zaldien antzecuac, eta onein antzera ibil-
lico ziriala Lujuriaz betericaco irrintza eta re-
clamuac eguiten batac bestiaren Emaztiacana
Adulterioco pecaturaco? oraingo Guizacumiac
eta Emacumiac bada ez dira, nire Illoba, natura-
leza obiagocuac, aiec zirian baño, eta bacarric
conservauco daube beren Castidadia dañu baga-

(322) - 161

ric, bardin Jaungoicoaren bildur santubagaz
josiric beren Araguiac (1) apartaitan badira ocasino guztietatic; guztietatic
beste moduz ez dago Castidadia gordetaric (2) ~~(sic)~~; (3)
bada duda bague Emacumiari itzal eta errespeto
andiagaz beguiraquetan ez deutsan Guizacumia jausico da eta
orobat bere Personiari Guizacumiaren aldetic
itzal andia ecarri eraguiten ez deutsan Emacumia gal-
duco da. (4)

Emun (5)
deutsut aviso (6) oneic, zu contuban ifintiar-
ren, zeure cargura daguan Familiari nundic no-
ra etorri lequiquion caltiac obedienziaco eta
Castidadeco materietan, eta atajau daguizun
urrinetic calte oneic zeure bendecuetan: orobat
zeure bendecuetan batac bestiaganaco corres-
pondenciaren gañian ez dozu gauza dongaric
sinistu edo errezelau biar, ziertu ez badaquie- (7) ~~(sic)~~
zu gauza dongaren bat; au ez da aiquetan Fa-
miliaco Servitzariacaz (8); bada onelacuac ia beren
artian, ia Echecuen artian tropiezu asco izan
oi ditube, batez ere ardura guchicua danian Fa-
miliaco Buruba. (9)

Ez dozube sufridu biar zeuben Alaba-
ren bat urte bat bacarra daucana izanagatic
etzan dedin Echeco Criadubagaz edo zeuben Se-
meren bategaz, eta orobat zeuben Semeren bat
urte bat bacarra daucana ere etzan dedin Eche-

co Criadiagaz edo zeuroen Alabaren bategaz ez da ere zeurocaz Matrimonioco Oian Titia eragotziricaco (2) Umeric naiz Semia, naiz Alabia; eta, gaztiaguac badira, Persona nagusien Oietan euqui oi daube itoteco edo sofocacinoco (solocacinoco) peligruba.

Ez deustezube itzi biar Echeco Emacumiai, Arbola gañetan ibilten, eta Arboletara edo Matsera Escaleracaz igoten, ez da ere Atorra utsian ibilten Eche barruban eta campuan; au guztiau Honestidadiac eragozten dabena da.

Ez eguizube permitidu, zuben Umiac urten daguien Cale zaliac, zeuroc onetan ere emuten deustezubela egemplu ona; Caleco Echetan Guraso eta Ume aimbat entradaric guchien euqui biar dozube, batez ere zubenetic Calera daguan urtasunagaz: (2) zuben confianza guztico Echiac Calian izan bar (~~dic~~) dau Anae Sacristaun eta Izeco Teresenaren (~~sier~~) Echiac; (3) materia onetan descuidaubac dirian, Echaldetaco Gurasuac dañu mueta asco dacarde Echera ala Animaracuac nola Munduracuac.

Beti zeuroc vizi biar zarai alegre, Mundu onetaco contratiempuetan ere bai, consideracino santu batzuben bitartez; eta orobat procurau biar dozube desterraitia zeuben Umien biotzetatic tristura eta melancolia guztia, bada provechuric batere ez dacar Melancoliac

eta bai calte andiac, Curutziaren gañeco tratabuban esango dodan leguez: baña cuidadu, nire Illoba; zeuben Umiac alegriac ecusi gura dituzuben, pretestuagaz ez dituzube iñolaco moduz etara biar Fiesta zaliac, ez da ere permitidu, juan ditezen albo Ermitetaco, eta albo Errietaco funcinuetara.

Eguia da: Umiac Ume dirian bitartian, eta andi eguin ditezenian ere bai, biar ditube beren diversinuac beren dempora señalaubetan, Umiac Umien modura, eta Nagusiac Nagusien modura; baña cuidadu andia ifini biarco dozube, Nescatillac Nescatillacaz aparte eta Muticuac Muticuacaz orobat aparte divertidu ditezen; baita ere, izanagatic aparte beren diversinuac, eragotzi biarco deustezube euben jolasac eguitia, Nesca Mutil nagusiac nola nai dabiltzen, paragetan; zergaitic beste moduz onein egemplu donguia mediante zeuben Umiac demporiagaz urtengo dauben costumbre guztiz dongacuac. (1)

Umiac Umetatic beren Amaren Sabeletic dacarden pecaturaco inclinacino donguia mediante artu ez daguien Inozenziaren calteco resabioric beren ezaguperaren faltaz, premina daube Gurasuen aldetico cuidadu andia; eta ala zubec ere, nire Illoba, ecusiagatic zuben Umiac, esan dan moduban, aparte divertitan diriala, ez dozube, onembestegaz ardura bagaric guelditu biar: lenengo bada eragotzi biar deustezube Umiai, lotara juan aurrian lotara etzinic eta goizetan iratzarriric eguin oi dituben, jolasac.

(1)

Muticuac Muticuacaz eta Nescatillac Nescatillacaz, zer eguiten dauben ez daquiela, artu leiquie beren arteco oituera donga batzubec, andi eguinda ere continuaitan (continuacion) daubela oituera oneitan escrupulo bagaric, sinisturic, aparte izan ezquero diversinoa, Muticuac Muticuacaz eta Nescatillacaz Nescatillacaz (2) ~~(sic)~~ divertitia edozein modutan ez dala pecatu; eta siniste falso onec bein sustraiac botaco balitu beren biotzetan Ho! nire Jaungoicua! (Jaungoicua!) eta zein nequez, onelaco principioa daucain, Christaunac reduciduco liratequian, Castidadia gordetara! Aizpac Aizpacaz eta Anaiac Anaiacaz ere izango lituquie milla bat beren arteco llaneza indezentiac.

Nescatillac gueiago dagoza onetara esponiduric beren arazotasun (2) gueiago eta erropa sueltua mediante, edozein modutan dabiltzela batez ere ezcutubetan: puntu au nola dan aiñ delicaduba, zeñian Beguiac idetia (3) ~~(sic)~~ Umiai dan vizioa viztzeia (4) ~~(sic)~~, Gurasuen Prudenciac atajau biar ditu inconveniente (inconveniente) oneic beren Umeetan guztiz urrinetic, ezercho eurai aiquetara emun bagaric milla Legua videtic.

Bacarric bada eltzeen (5) ~~(sic)~~ danian zeuben noticiara zueben (6) ~~(sic)~~ Umien arteco onelaco diversino peligrosoren bat, apartau biar dituzube berialatic jolas mueta aietatic, Culpante dirianac bacarric artzen dituzubela aparte; eta eguin daubenetic (;)

aurrera ezercho eurai aiquitara (1) emun bagaric ezagutu eta sinistu eraguin biar deustezube, diversino modu alacua dala pecatu; eta Infernura juatia gura ez badaube, confesau biar daubela damuturic eguiaz; eta itzi biar deutsaila, pecatu dan, diversino modu ari; eta seriedadiagaz esan biarco deustezube, castigauco dituzubela gogorquiro, berriz descuidaitan badira; eta eguiaz bigarren aldiz descuidauco balira, emun biarco deustezube zurra dezente bana culpante dirianai, castigubagaz contuban jausi ditezen diversino modu arc daucan indezenziaren gañian, eta itzi deguioen: verba guichitara reduzitiarren gogaicarrico materia au; Gurasuac ez daube beñere izentau biar ao utsez ere vizio laban eta ichascor au (2) beren Familia eta Umien aurrian; eta iñoiz sentiduco baleube beren bendecuetan bere tuforen bat, ez daube izan biar flematicuac eta pachorra onecuac, baizican colera santu bategaz armauric ifini biarco daube erremedio prontua, baña disimulauba eta prudentia.

Onetaraco Gurasuac mañaz gobernau biar ditube beren Umien diversinuac, eta ala Eguzari arrasaldetan ifini biar ditube beren Umiac edo Carta jocuren baten edo Arrae jocura, baña euben aurrian, edo Dantzaan (3) ~~(edo)~~ chipitubagaz, (3) edo beste diversino modu inozente batzubetan Ume artian corridu oi daubenetan; baña guztia beren aurrian; bada Gurasuen vistan izan ezgue-

ro Umien diversinua, ez dauca peligruric: baita ere Umiac Oñez ondo icasi ezquero ez dira itzi biar Echian, Gurasuac Meza nagusitan dirian bitartian; bai euracaz eracutsi biar deuste Funcino santubetaraco aficinoa, baita ere arrasaldetan emun biar deuste Calvario santuba visitaitaco ocupacinua gueroco Merianda (1) (sic) eta Jolasaren pozian, leenago poztzen (2) (sic) ditubela Zeruco Gloriaren betico gozuacaz.

Artu eguizu, nire Illoba, baña constanciagaz oituera, zeure Familia guztiagaz Echera erretiraitaco Ave Marietaraco (3) (aiquetan da au) principalmente Eguzari egunetan; eta, zeure bendeco Emacumiai emungo deustezun, Echetic camporaco encargubac emun biarco deustezu Egun arguiz, gautu baño lenago Echian egongo dirian moduban, eta ez beñere Gabaz: iñora zer juan badaucazu, ordutic campora egoteco moduban, aurraz contuban ifini biarco dozu Emaztia edo Familiacoren bat, cuidautan egon ez ditezen: ez eguiezu itzi Alabai, gabaz iñora juaten linulantzera. (4)

Gabaz Senar Emaztioc bioc ez zatezai Ugera (5) erretirau, Familiaco guztiac beren Ugueetara (6) (sic) erretirau baño leenago; aurraz bialdu biar dituzube, itzi bagaric iñor Sugatian edo beste esquinaren batzubetan: eta Echeco Ate guztiac ichi biarco dituzube Ave Maritacuetan, izango dirian moduban; iñor Campuan bada, datorrenian Atia joco dau: guazen orain zeuben Seme Alaben Jantzie-

(328) 157

tara.

Zeuben Umiac bada urtengo badeutsube Obedientiac Castidade guztizcuagaz eta ondo bezaubac Zeruraco eta zeuben provechu ala Espiritual nola Temporaleraco, ez bacarric, nire Illoba, izan biar dozube cuidadosuac, esan deutsubedan, puntubetan, baita ere beste materia batzubetan; oneitatic bat da zeuroen Umien Jantzia.

Espiritu Santuba da esaten deutsuna: ez eguizu ifini iñoiz zeure Gloria Jantzian: doctrina santu onen vistan ez dituzube erabilli biar zeuroen Umiac ala Semiac nola Alabac Imagina batzuben modura majo eta ederquiro apainduric, baizican Mediania baten, maizcho, maizcho, eta maizcho, ez arlote jantziric, eta, bai, Dezencia humilde eta obediente bategaz; posible daneraño guztiac igual jantziric, batac bestiaren imbidiaric euqui ez daguien.

Modu onetan zeuben Umiac ez dira aimbeste arrotuco, nola ecusi ezquero beren Burubac ederquiro apainduric: zeuroc ere gueiago aurreratuco dozube, eta nasaiago inguiratuco (4) zarai euben acomodubetan: beste moduz guertatuco iatzube beste dañuric ascogaz gañera, dempora baño lenago Sein guintzan (2) (sdeer) jasarten dan, Emacumiari guertatu oi dana, (3) Seiña eguiteco demporia datorrenian, indarric ez euquitia, demporia baño leenago alperric gastau zitubalaco; sinistu eguidazu biotz guztitic, nire Illoba; ez ditu iñorc tachau-

co zuben Umeric maizcho jantziric ibilli diriala-
co, bai, gaizqui bezauric dagozelaco eta dote gui-
chi daucailaco; eta, gueiago dana, Persona juicio-
so guztiac igues eguiten daube majo dabiltzena-
candic, eta empeñaitan dira ez sartzeco beren Eche-
tan onelacoric acomodazinoz: acomodaitan ditu-
zubenian bada zeuben Umiac, eguingo deustezube
acomodazinuagaz conformeco Jantzi egoguiac.

Echeraco izango dan Seme edo Alabiari ez deu-
tsazube esan biar beñere: Maiorazgo edo Maiorazga:
ez dozube ere sufridu biar, iñorc emun deguion titu-
lu ori; zergaitic ezin sinistu lei, noraño arroquetan
dan Persona gazte eta ignorantia titulo pompo-
so onegaz; tratau biarco dozube beste Senidiacaz
igual Jantzian eta beste bezu (1) guztietan: Ho! eta
zein cuidadu eta empeñu andia ifini biarco dozu-
ben bere Soñeco Jantzi eta ibilleriagaz! igo ez de-
guizuben sei puntu edo malla zeuroc daucazu-
benetic; Lur jo eraguin ez deguizuben, eta emun
ez deguizuben pesadumbrez betericaco Zarza-
ro dolorezco bat! irabazi biarco deutsazube bada
beti bere biotza beste Senidiai leguez, beti amorioz
eta Jaungoicoaren bildur santuban, eracusten de-
utsazubela ala oni nola beste Ume guztiai, conten-
tuz egoten, zeuroc emuten deustezuben Sustentu
eta Jantzi modubagaz.

Ez eguizube zeuben Familian beñere
ifini Almorzu, (2) Bazcari, eta Afaritaco ordubetan
Lapico bi edo iru, Ur utsagazcuac badira ere, ba-
ta Baracatz (3) Saldiagaz, bestia Porru Saldiagaz,

eta bestia Quipula Saldiagaz, gura dabenetic bacoitzac artu daguian(1); baizican guztientzat Lapico bat bacarra, eta egun batian gauza bategaz eta bestian beste bategaz, susuma(2) bagaric zuben Umiac oitu ditezen Echaldeco sustentu mueta guztietara; bada beste moduz zuben Umiac urtengo deutsube mañosuac eta gaizqui aziac; baita ere eracutsi biar deustezube, Artua susuma bagaric jaten, Echaldetan costumbre dan moduban.

Umiac sei edo zazpi urte cumplidu ezquero, ez deustezube beñere Burubac leundu biar labanqueria modura, ez da ere arrotu beren biotzac labanqueriaco verbacaz, biarra obeto eguin daguien; zergaitic Gurasuen onelaco jocaerac izten ditube Umien biotzetan gueroraco erru dongac, esperienciac eracutsi oi daben leguez.

Orobat esan dodan edade orretara ezquereco (3) (~~sic~~) Umiai ez deustezube beñere esan biar: Semecho au izango da Fraile; beste au Abade; beste au Indiano; Alabacho oneic Monja; eta au Echeraco Maiorazgo gueia (4) (~~sic~~): bada esaera oneic imprimiduric guelditu oi dira Umien biotzetan, eta guero beren Estadubetaco suertien gañian Ume onelacuac(5) ibilli oi dira, beren Espiritubac ezin sosegauric; bezau eguizube, bai, zeuben Umiac Jaungoicoaren bildur santuban, zeña dan zuben carguco gauza; eta guero lagundu eguiozube Ume

(334)

bacoitzari, eurac Jaungoicoari artaraco bere Arguitasun Divinua escaturic inclinaitan dirian Estadutic, procuraitan deustezubela emutia euben destinuac aimbat lasterren, batez ere Alabai.

Umiac ala Semiac nola Alabac Oguia alperric jaten dauben bitartian chiquitanic bialdu biarco dituzube Escolara, iracurten ondo icasi arteraño (Semiac Muticuen Errico Escolara, (1) eta Alabac, zeuroc Echian ez eracutsi enian, (4) Maestriaren Escolara, eta ez iñolaco pretestoz beste Lecutara); onela Echian emungo deutsube baquia, eta, jaten dauben, Oguia izango da berentzat zerbait provechosua: bai, guztiai emun biarco deustezube Escolac, iracurten icasi arteraño, eta au ondo, ondo, baña guztiz ondo; eta, iracurten icasi ezquero, beriala erretirau biarco dituzube Echera ala Semiac nola Alabac, eta ifini biarco dituzube bertatic Necazaritzaco Oficioan, Estudioai jarraitu biar deustenacaz osteriango, (2) guztiac: baita ere Echeraco izango dan Semiac, escribitan zerbait icastia, alde batetic provechu dau, Echeco artu emunaren asientuba eruateco; baña ez jaquinagaz escribitan librauco lizateque Errico cargu pisubetatic, (3) eta oneic Necazari ignorante bateri dacarden (4) Buruco miñ eta Calte modu ascotatic; zeuc pensauco dozu, nire Illoba, zeiñ onduen dan, zeure Semiaren eta Echiaren provechubari batere pasino bagaric beguiraturic.

(--2)-166

Ondo iracurten icasi ezquero, eta Echera erretirauric escribitan ifinitzaca (1), bertatic Ume bacoitzari entregauco deutsazube bere Doctrinaco Eusquerazco Cartilla, eta icasi eraguingo deustezube ondo Doctrina guztia, Aita Astetec eracutsiric itzi eben, moduban, llana (2) bat edo beste icasi eraguiten deustezubela Eguzari egun bacoitzian, eta oneitan egercitau ere eraguin biar deustezube beren iracurtia, ordeitu eta aztu ez dequien, eta jaquin daguien sentidubagaz iracurten Eusquerazco Liburu devotoren batzubec (3): Aste egunetan beti destinau biarco dituzube Necazaritzaco Oficiora; bada, esanic daucadan leguez, ezin emungo deustezube zeuben Umiai, beren Salvacinua lograitaco, Oficio egoguiagoric, honraubagoric, eta provechosuagoric ere ez.

Escolan Umiac dabiltzen bitartian ez dozube descuidadu biar, Eusqueraz eurai eracusten aldozuben (4) Doctrina Christiana; Lan guei oni equin biar deutsazube, Umiac verbaitan corriente icasten deutsuben instantetic: materia onetan ez zarai descuidadu biar, Escolan icasico dauben, Doctriniaren pretestuagaz, asco Gurasoc (~~sic~~) (5) gaizqui eguiten dauben leguez.

Umiac batez ere Muticuac icasi oi daube Erderaz Escolan beren Doctrina santuba; eta Euscaldunac dirian leguez, ez daube comprenditan ezercho; icasten dauben, pusquia daquie Loru-

en modura; eta onela guertaquetan da oneri-
an Umiacaz, amabi edo amalau urte cumplitia,
salvaitaco premina dan gara, Doctrinaric ez da-
quiela: ez, ez, ez dozube zubec izan biar aiñ ar-
dura bagac zeuroen Umiacaz puntu grave one-
tan. Doctrina Christianan ondo instruiduric zu-
ben Umiac zazpi urte cumplidubac ditubeni-
an cumplidu eraguin biarco deustezube ur-
tian beingo Confesinuaren gañeco Mandamen-
tu Santu Elizacuagaz, leenaz beren Umetasu-
nian eta Umiacaz Ume eguinic aiquetara emu-
ten deustezubela Confesino on bat eguiteco mo-
duba.

Amar urtez beraco Umiac gueienbat (sic) ez ditu obli-
gaitan Resurreccinoco Pazcuetan comulgaitaco urteoro Christaun
guztioc Eliza Ama Santa aldetic daucagun irugarren man-
damentu santubac, bana (sic?) amabi urte cumplidu ezquerocoac gueien
bat obligaitan ditu mandamentu santu onec, zergai-
tic amar urtez beracuac ez daucai capazidade-
ric, cargu eguiteco eta ezaguquetaco Janari Divi-
no eta Sustentu Espiritual miragarrizco au; eta amar urte-
tic aurrera, izan ezquero Umiac despeju regularrecu-
ac eta cuidadu onagaz instruidubac izan ezquero,
admitidu leizque Comunio Santura, eta goeienez (5) (sic)
amabi urte ditubenetic aurrera Umiac ez daube
egon biar gustau bagaric Jesu Christo gure Jauna-
ren suavidadia Comunioco Sacramentu miragar-

rizco onetan; ez dozube bada izan biar ardura bagac eta descuidadubac Umiacaz puntu importante onetan, leenaz instruitan dituzubela beren Umetasunian, Umiacaz Ume eguinic. (1)

Lenengo Comunio Santuba errecividu aurrian, conveni da, Umiac urtian bein baño sarriagotan confesaitara ecartia, disposicino obiaguagaz asi ditezen Jesus Divinua errivitan (~~sic~~); eta, bein comulgaitan asi ezquero zeuroen Umiac, nire Illoba, sarriagotan eruan biarco dituzube, confesaitara eta comulgaitara, eta, nola edadian aurrera juanago,(2) eta sarriago, guichienez Illian bein confesaitaco eta comulgaitaco, costumbre santuba artu eraguiteraño, zeuroc beste gauza on guztietan leguez onetan ere emuten deustezubela aurrenengo egempluba.

Eracutsi biar deustezube Umiai, eguiten beren Confesinuac lisura eta confianza guztizcuagaz, esplicaitan deustezubela, lotsaz pecatubac confesatzaca izten ditubanac eguiten dabela Confesino nulua, eta argatic Sacrilegioco pecatu icaragarri bat; eta ondoren badua, Jaun Divinoa Comunio Santuban errecivitara, eguingo dabela Sacrilegio andiagoco beste pecatu mortal bat: bada, onela confesaitan eta comulgaitan dana, biurquetan da Echera leen eucan pecatu guztiacaz, batere confesau ez baleu leguez, eta asostian beste pecatu mortal bi Sacrilegiozcuacaz; obe milla bider, onelacua Echian gueldi egon baliz: seguru egon diteque confesaitara doiana, Confesoriac ez deutsala Arpeguian emun-

go bere pecatubacaz, eta besteri ere ez deutsala manifestauco, Confesinuan aitu dituban pecaturic, vizitzaren peniagaz amenazaitan badau ere.

Procurau biar dozube, zeuben Umiac euqui daguien Confesore artubac, ibilli ez ditezen batian bategaz eta bestian bestiagaz; (1) baña nola Ume oneic Ume dirian vitartian ez daquien, zein Confesore dan berentzat onena, zeuroc eruan biar dituzube beren biotzetan onduen Jaungoicoaren bildur santuba eta pecatubaganaco gorroto eguiazcoa sortuco daben Confesoriagana; Confesore edoceñegaz valiatan (s[illegible]) dan Christaunac, eta Confesore nasaien bildabiltzenac ez daube ez etaraco provechuzco fruturic beren Confesinuetatic; eguia / da; badira motivo justuac Confesoria aldaquetaco, baña izan biarco dau motivo graviac onetaraco.

Orobat (3) esan biar deustezube zeuben Umiai, beren Estadubac artzeco, demporan, dala provechu guztiz andico gauza, vizitza guztico Confesino general bat eguitia, modu onetan, artzera duazen, Estadubari ezarri deguioen Jaungoicoaren aurrian Zimentu on eta firme bat; baña eguin biar dau bacoitzac diligencia au bere Confesore artubaren dictamenez; zergaitic, guztientzat gauza egoguia ez dan leguez, bere Buruz gobernaitan danac etara leique diligencia onetatic provechu baño calte gueiago: eta azquenic aconsejau biarco dituzube euqui daguiela beren Animetaco gobiernubaren gañian obediencia ichu bat euben Confesore artu eta prudentiai.

Ez dituzube destinau biar zeuroen Alabac Josquintzaraco, edo Dueñatzaraco, edo Abadeen Ama de casatzaraco (4) (s[illegible]); eta eurac empeñauc balira ere onetan, eragotzi biarco deustezube posible dozubeneraño; zergaitic onelaco destinuetatic etaraco dauben beren Burubentzat provechu

baño calte gueiago; baña,zeuroen vorondate ezagu-

tubaren contra urtengo baleutsube Echetic orrelaco

++

destinuetara, batere señalamenturic eguin bagaric beren acomodazinuetaraco otorgau biarco deustezube beren Senit parte (~~sic~~) eta Legitima rigurosuac bacarric eta ez beste gauzaric; eta orreic, descontaitan deustezubela, beren empeñuba mediante Echiari gastau eraguiten deutsain, guztia; ez dago ez, onelaco Alabacaz zer erruquiric batere euqui; (1) bardin demporaz damuturic ez badatoz zeuroen obedienziara, edo zeuroen errazuazco vorondatiagaz conformeco acomodacino onrauren batzubec, eguiten ez baditube batez ere Echaldetara

Francuaguac izan biarco dozube Echiari gastau eraguin bagaric, zeuroi Necazaritzaco Oficio guztiz apreciagarrian Humildadiagaz lagunquetan deutsuben Alabacaz; baña onei ere otorgau biarco deustezube franquia gueiagoco au, bacarric, acomodaitan dirian casoraco edo ia Religinotic edo ia Matrimoniotic; eta, Matrimoniotic izan enian (~~sic~~) acomodacinua, ezconquetan badira zeuroen errazuazco (3) vorondate eta consentimentu onagaz (3) (~~sic~~), eta ez beste moduz: señalamentu oneitaraco iracurri eguizu, nire Illoba, eta eguin zaite ondo cargu, zeure contratuco clausulac zer moduz dagozen zeure Senidiai eguinicaco señalamentuben condicinuen gañian; (4) eta ala lotu eguizu zeure ez bacarric Alabai baita ere Semiai eguiten deustezun señalamentuben condicinuac eta clausulac.

Ez deustezu, nire Illoba, eguin biarco zeure Alabai eta Semiai beren acomodazinuetaraco, zeure Senidiai zeuroen Ezcontzaco contratuban eguin dirian leguezco, señalamenturic; zergaitic zuc daucazun Hacienda vinculocuaren Posedo-

riarentzat carga modu bagaco larreguia izan-
go lizateque, baita ere orrelaco señalamentubac
izango lirateque larreguiac eta zure Umiai (a) iñolaco moduz to-
caitan ez dirianac; badaquizu, eta ondo, nire
Illoba, zer causa eta motivo izan dan, eguiteco
zeure Senidiai orrelaco señalamentu escesivu-
ac: Necazari artian diruba gueiquetaco, dempo-
ra charrac datoza aurrera; eta ala eguin biar-
co deustezu Umiai beren señalamentubac, zorren
azpian zeure Buruba eta zeure Echeco Poseedo-
re gueia (2) (~~sic~~) sepultauric gueldiquetan ez zarian mo-
duban, aizesco (~~sic~~) Torriai aide batera itziric; bai;
onela eta ez beste moduz. Cuida / du bada zeuroen Umiac eguin ez deguizuben
amoriozco ezcontzaric.

Ez eguiozu emun iñolaco moduz, nire Illo-
ba, zeure Emaztiari escuvideric, nombraitaco
zeure faltan, Hacienda vinculauban izango do-
zun Seme edo Alaba Sucesoria; zeuc eguin biarco
dozu nombramentu au; bada Españaco presen-
teco gobiernu eta providencia moduban zuc Emaz-
tiari emun aldeiquiozun escuvidiacatic izango
da zure Sucesoria Semeric nagusiena, edo Semi-
en faltan Alabaric nagusiena; eta, gobiernu modu
onen contra ezercho eguin gura izatia, izango liza-
teque, zeure Umiai pleitoraco vidia emutia, eta Su-
zesore nombrauba, Nagusiena ez bada, Calabaza-
caz gueldiquetia, Nagusienac edo bere Descendi-
duren batec pleitua plantaitan badeutsa.

(338)-169

Semiari

Lenengo Semiari ez deutsazube Echeraco bere poza quendu biar, iñora bialquetan dozubela; bardin ez badauca erremañuren bat, Necazaritzaiari fin jarraiquetaco, edo impedimenturen bat, ezconquetaco, edo capacidadiaren falta, Familia gobernaitaco; eta ala, defecto oneic baguecua bada, ez deutsazube emun biar lenengo Semiari Estudioric; zergaitic lenengoac vide onetatic guichitan urten oi dau ondo, eta gueien bat pesadumbriac emutecua, izan oi da.

Escolatic beriala demporia galtzaca ecarri biarco dozube Echeraco izango dana zeuben Necazaritzaco Sallera, icasi daguian chiquitanic Necazari gogatsuba eta vicio baguecua izaten; baña ez deutsazube emun biarco, Maiorazgo izateco, beste Semiai baño esperanza gueiago, Humildiago egon dequizuben, jaquinic, berari leguez beste Semeren bateri emun deiquiozubela zeuben Hacienda: verba guchitara (1) reducitiarren puntu au, Echeraco izango dan Semiari ez quendu biarco deutsazube, ez da ere emun pozic.

Ez dozube ere bialdu biarco onelaco Semia edo Semien faltan Alabia iñolaco pretestuz Erritic edo Echetic campora Erderaz edo Guizarteco barri icastera, (2) edo (zubec esaten dozuben leguez) Habilidadiac artzera; au izan oi da zubelacuen (3) artian Diabrubaren engañu manifiesto bat: bezau biarco dozube, bai, ondo onelaco Semia edo Alabia

zeuben eta zeuben Antepasauben Necazaritzaco Oficio noble eta honradubac daucan Languei (1) (~~sic?~~) mueta guztietan, baña beti zeuroen vistan eta obediencian daucazubela; eta dempora egoguian encargau biar deutsazube, bere Sucesore izango danagaz portau dedilla instruccino onegaz conforme.

Españan iñoizco demporan sortuco baliz negar garrizco (2) (~~sic~~) libertadia, bacoitzac gura daben Legue edo Religino moduba gordetaco, eragotzi biarco deustezube zeuroen Umiai (posible dozuben guztia) acomodaitia, eguiaz Christaun Catholico Apostolico Erromanuac ez dirian Personacaz; eta euqui biarco dozube cuidadu guztiz andia, Echian sartzen dituzuben Servitzari eta Jornaleruacaz, izan ez ditezen Eregiac, edo, Christaunac izanagatic, viziosuac, galdu ez dequizuben onein videz zuben Umiac, eta biarbada (3) (~~sic~~) zeuroc ere galdu ez zaitezten.

Echeraco izango dozuben Semia edo Semien faltan Alabia ez dozube permitidu biar ezcondu dedin bere Prima edo Primuagaz, bigarren graduco Aidetasunian daguanagaz, euqui edo esperanza anditacua izanagatic ere; zergaitic onelacuen Matrimonioac iguiñ (4) (~~sic~~) ditu Eliza Ama Santac, eta ojala nuluac ez balira Jaungoicoaren aurrian, dispensaraco motivo falsuac alegauba mediante: Aidetasun urrinagua izan ezquero, lograu leique batec gaurco egunian Aita Santu Erromacuagandic Ezcontzaraco dispensia motivo chiquinaguacaz eta escrupulu guchiagogaz (5) (~~sic~~).

Ez dozube ere ezcondu biar Maiorazguia-

gaz, edo Maiorazguagaz Alabia bada Echeraco daucazubena, batez ere Familia bietatic bata ez badago aurreratuba, eta beste Umiac acomodaitaco medioric ez badaucazube: Haciendaric bastante daucazube, ondo gobernaitan badituzube, eta Necazaritzaiari gogo onagaz jarraituric zintzo jocaquetan bazarai (1) (~~sic~~): ¿zer ecusten dogu guertaquetan dala, Maiorazguac Maiorazgacaz ezcontzaiac eguitetic? ez besteric Familia bietaco obligacinuac juntaitia baño; eta, onei arpegui emungo deustelaco, empeñubagaz iragoten ditube Maiorazgo biac vizitza arrastaubac, beren Jatorriai izteiarren beren Haciendac libre eta batere obligacino bagaric ¿eta onen ondoren zer dator? ez besteric, euben Jatorrietan vanidadia, alperqueria, eta alperqueriagaz batera vizio mueta guztiac erraz sortzeco, vidia zabalduric gueldiquetia baño; bai, mesede au eta ez besteric etorrico lizaquie zuben Sucesoriai Haciendac gueiquetatic.

Nafarruan (~~sic~~) Bastango (2) (~~sic~~) Partidan iñorc ez dauca lizenciaric, juntaitaco bere Bazter eta Echiari beste Echeric, ez da ere estatubat (3) (~~sic~~) Lur Partida barruban ez ezcontzaz, eta ez beste edozein Tituloz; eta, entzueria daucadanez, Eche Jaunac iñun obeto vizi ez dira an baño: cuidadu bada, nire Illoba, zure Familian guertatu ez dedin, Echalde bat bacarra eucanian ondo iragotia, bi daucanian ez aiñ ondo, eta guztiz gaizqui iru edo lau Echalden Jabe izatera etorten bada, egunoro esperienciac eracusten deus-

cun leguez.

Acomodaitan dozubenian Echeraco izango dozuben Semia, euqui eguizube ondo josiric zeuben biotzetan, Espiritu Santubac esaten deuscuna: Gurasuac (diño) emuten ditube Echiac eta aberastasunac; baña Emazte prudente bat emuten dau eguiaz eta bacarric Jaungoicuac: azertau gura badozube bada zeuben Familiaren provechu eta grandeza eguiazcua, gobernau biar zarai Espiritu Santubaren aviso eta egui importante onegaz, firme beguiraquetan deutsazubela zeuben acierturaco Blanco bacartzat.

Mundubac eta Araguiac ondo zabaldu oi ditube beren Beguiac, eta listo ibilli oi dira, beren moduco provechubac eta grandezac Familietara carriaitaco Ezcontzeen (1) bitartez; eta beren Senide maitia Diabruba ez da descuidaitan, indarra emuten Mundubaren eta Araguiaren pretensinuai; eta ala onein Espiritubagaz gobernaitan dirianac euqui anditaco Personia beti daucai Ezconguei (2) anditzat, Personiaren aciera, oituera, eta biotzari batere casoric eguin bagaric: ez daube onela discurritan, eguiaz eta Jaungoicoaren gustora azertau gura dauben Christaunac; oneic bada lenengo beguiraquetan deuste Personiaren bezu, inclinacino, oituera, entendimentu, eta Familiaren gobiernu oneraco, Matrimonioan egoguiac derizten, beste circunstancia guztiai, eta guero beguiraquetan deuste Personiaren edertasun, eta euquiai, eta Munduban precio andian euqui oi dirian beste circuns-

cunstanciai, baña bigarren onei guchiago lenengoai baño; guztiac batera billaquetan badira obe, eta, ezin billatu bada Persona prudentia eta euqui duna, eta bai Persona euqui duna eta ez prudentia, leenago ecarten daube Echera ezcontzaz euqui bagaco Emacume prudentia prudencia bagueco Emacume eder, galant, eta euqui anditacua baño: gueien bat euquia daguan lecuban ez oi da Personaric, eta Personia daguan lecuban euquiric ez, biac batera nequez billatu oi dira.

Jaungoicoaren doia bardin bada Emacume prudentia Familia baten, eta zubec onelacua aplicau gura badeutsazube zeuroen Sucesore izango dan Semiari, eguin biar dituzube Animaco eta Munduco diligenciac bere billa, Animacuac Jaungoicoari sarritan eta benetan erreguquetan deutsazubela, aplicau deguizuben Erran guei (sic?) prudente bat, eta Munduco diligenciac guero bere demporan eguin biar dituzube onelacuaren billa.

Igues eguizube Emacume barrichu eta verba jarioa danagandic; zergaitic Espiritu Santubac esaten deuscu: Emacume verba jarioa da Senar sosegau batentzat Agura baten Oñetaraco dan leguez Areazco Aldapia gora igotia: eta onegaz gañera onelacuac ecarrico ditu beste calteric ere Familiara.

Igues eguizube Erranguei (sic) Alacorra danagandic, zergaitic Espiritu Santubac comparaitan dau Emacume Alacorra Chichina (sic) beñere faltau bagaric darion Tellatubagaz: aguirian dago bada, onerian Tellatuba daucan Echiac laster Lurre-

ra jausi biar dabela.

Igues eguizube Abaderen baten Ama de Casa edo Criada ogueta lau ordu osuetan izan dan Emacumiagandic; engañau ez zaiela bere euquien otsac eta bere azaletico portacinuac; ez diñot au Abadiac injuriaitiarren, eta bai bacarric considerauric Ardien antzeco Emacumien condicinua; beren gustoco pastuba bein mustau (4) ~~ere~~ ezquero (2) eta eria euqui ezquero, ez dira descuidauco, gustoco pastubari equiten; argaitic bada ez eguizube, onelaco Emacumeric Erran gueitzat pretendidu, batez ere bere Osaba edo Neba dan Abadiaren Echian servitan egona bada egun bat osuan.

Echeco papeletan onerian Echeco Anra bat bacarra iracurten da, zeña zan Erri onetaco Cura Parrocuen Arreba; eta bere demporan Eche au egon zan zorracatic Concursuan Justiciaren escubetan; eta onegaz gañera Sucesinoric guelditu ez zan; orain eguia esateco, ez da constaitan papeletan, bera, ala bere Guizona izan ete zan causa eta motivo principal defecto bi oietaraco, bacarric bera Eche onetaco Echeco Anra zan demporan guertatu ziriala defecto bi oneic, bai.

(2 eta 3) Bere dempora batera ezqueroco Emacumeen artian izan oi dira batzubec osasun onecuac ecusiagatic Matrimonioan sucesinoric euquiteco esperanza bagacoac; onelacuac bada zeintzubec dirian Emacumiac eurac beren artian gauza jaquintzat daucai; eguia da defecto mueta onec Eliza Santaren leguiacaz conforme ez deuste eragozten ezconquetia; ala ere zubec igues eguizube onelaco Errangueiagandic, guertatu ez dequizuben zuben hacienda besteren escubetara iragotia sucesinuaren falta faltaz ascotan guertatu oi dan lequez, eta onen ondoren beste buru ausiteric asco

etorri ez dequizuben zeuben Erranaren aldetico artu emunaren gañian; baita ere Diabrubac onelaco Senar eta

Emaztiaren biotzetan erraz erein oi ditu batac bestiaganaco amorioaren falta, eta beren arteco erroidubac; igues eguizubè Josquinacandic ere.

Igues eguizube ots anditaco Erran gueiagandic; zergaitic gueien bat Ots andiac urten oi daube uts andiac, batez ere Erritic camporacuac dirianian.

Tratadu onetan, Emaztiac bere Esposoari ecarri biar deutsan, obedienziaren gañian verba eguin dodanian apuntauric itzi ditut, Emacumeen artian ecusi oi dirian, defectoric gueienac: billatu biar dozube bada, defecto eta vizio aietatic guichien daucan, Erran (~~sic~~) guei bat; bai; defectoric guichien daucana; zergaitic pecatu Originalian jaioricaco Erran gueiric ez dozube billatuco defecto bagaric zeuben Semia defecto baguecua izango ez dan leguez; eta procurau biar dozube, izan ez dedin zeuben Erran gueia, zeuroen Eche eta Familiaren calte andicuac izango dirian, defectuac ditubana.

Billatu biar dozube zeuben Erran gueitzat Nesca osasun oneco eta robusta bat, Echaldian jaioa, Echaldian aziia (~~sic~~), eta Echaldian ondo biarra eguiten dabela vizi dana Jaungoicoaren bildur santuban, Cale zalia batere ez dana; Calian iru egun osuac bere vizi guztian irago ez ditubana, eta azquenic zeuroen Familia moduraco egoguien dana, guchiago badauca ere.

Asco Emacumec (~~sic~~) daucai modu guztiz ona, dacarden, dote andia eta gueiago gastaitaco, asco igarri bagaric, eta ez daucai batere moduric, Dote barriric juntaitaco: obiagua da bada zuben Echeraco, Familiari padecidu eraguin bagaric, or dagozen arbitrioacaz Dote barriac juntauco dituban modu-

(344) - bis

co Erran guei bat, guchiago badacar ere bestelaco

Ots anditaco Erran guei Buru iritzi eta Pamparroiac baño.

Esaeria da: Erritic campora doiana Ezcongueiaren billa, edo dua petardua emutera, edo petardua errecivitera: argatic (posible badozube) billatu biar dozube zeuroen Erran gueia Erri barruban; bada emen beti jocatuco zarai gauza jaquinen vistan, eta esperienziac eracusten deuscu, obiagua dala gaitz ezagutuba on ezagutu baguia baño: baita ere beti billatuco dozube Erricoaren aldetic edozein estu ordutan alivio eta amparu gueiago Campocuaren aldetic baño; ala aiquetara emuten dau Espiritu Santubac, esaten deuscun, sentencia labur onetan: obe da (diño) Vecinua urrian Anaia urrinian baño: eta informe charric ez oi da etorten gueien bat campocuaren gañian, eta erraz izan oi da petardua. (1)

Erran gueiaren gañeco instruccino oneic orobat, nire Illoba, aitu biar dituzu bere modura Suiñ (2) gueiaren gañeco instruccinotzat, bardin Semien faltan Alabaren bat acomodaitan badozube Echera, presente daucazubela beti, zeuroen Alabac Guizon juiziosuacaz ezconquetaco, Espiritu Santubac emuten deutsuben, encarguba.

Nola bada negocio importante onen azertuba dan Jaungoicoaren Due particularra eta bacarra, berari escatu biarco deutsazube gracia santu au perseverancia, Humildade, eta confianza guztizcuagaz: bai; onela eta ez beste moduz azertauco dozube golpe importante au; Mundubaren eta Araguiaren Beguiac Zeruco Arguitasun bagaric onetaraco ichubac dira.

Ezconquetan dozubenian Echeraco izango dozuben, Sucesoria, eta andic aurrera vizi zariain, bitarte guztian, ez eguiozube itzi zeuroen escu vidiai, eta ez eguizube eguin daucazuben Haciendiaren dejacinoric Gaztien fabore; zergaitic, Espiritu Santubac esaten deutsun leguez, obe da zeure Semiac zeuri erregutu deguizuben, eze ez zeu egon zaitian, aic emun gura deutsubenen, beguira; eta ala aren Divina Magestadiac aconsejaitan zaitube, ez daguizubela eguin daucazuben Haciendaren renunciaric Gaztien fabore, eta, arnasia daucazuben bitarte guztian, ez zaitiala jasarri iñoren beguira.

Eguin biarco deutsazube, bai, Semiari (emen usarioa dan leguez) partidu onradu bat, bere demporan galdu ez daguian bere acomodu ona; ofrecitan danian ocasino ona batez ere Alabe- (1) (~~sic~~) entzat, aprovechau zaitezte,(2) ocasinuari juaten itzi bagaric; zergaitic esan oi da, Ocasinua calbua dala; eta, bein juaten itzi ezquero, ezin Uleetatic oratu leiquiola:(3) baña beti eguin biar deustezube ala Echeraco Semiari nola beste guztiai beren acomodacinuac, zeuroen aldia segurutic gordetan(4) dozubela; obe da bada, Umiac egon ditezen Gurasuen obedencian, Gurasuac beren Umien ostico peian (sic)(5), eta, Umiac emun gura deustenen beguira, gueldiquetia baño.

Ez eguizube destinau zeuben Semeric Comerciora edo Tratura; zergaitic onelacuac josten ditube berialatic beren biotzac interesiagaz; ifinten ditube beren asmo eta discurso guztiac, nundic Caudalic

gueien atajuz, eta aimbat lasterren eguin aldaiquien, eta, onetaraco ocasinua euqui ezquero naiz licitua, naiz contrabandocua, naiz engañuzcua, aprovechaitan dira Ocasinuagaz; ez daube aimbeste discurritan gueien bat, zer modutacua dan, datorren, Caudala, nola nundic gueitu aldaiquien beren Caudalac; eta ala erraz jausi oi dira Tratante miserable oneic Diabrubaren lazuetan, eta vizi dira gueien bat, condenaitaco, peligru gravian, Mundu onetan Papel brillantiac eguiten baditube ere; diño bada Jesus Divinuac bere Evangelio santuban ¿zer provechu dauca Guizonac Mundu guztia irabaziagaz, bardin bere Animiaren caltian bada? (1) iracurri eguizube Mundubaren Trataduban Aberastasunaren gañian escribiduric itzi dodana; eta guazen orain Semien Estudioetara, nun gueien bat Erri onetaco (2) Gurasuac galdu oi dirian, eta galdu oi dituben beren Umiac Munduraco eta Jaungoicoraco.

Estudioac edo Armac emun enian (3) Semeren bateri, beti guelditu biar zarai beste Seme bigaz guichienez Echian; eta, Echian gueldiquetan dituzuben, (4) oneic izan biarco daube Necazari fiñac, esponidu ez daguizuben zeuben Sucesinua bat bacarraren (5) (~~sic~~) beguira; bada bat bacarrac urten leiquezube condicino eta pauso donguetacuac; ill ere baliteque, eta beste Semeren batec bere Comercio, Estudio edo Soldautzatic eruango lituque zuben Haciendac Indietara, edo, iñorc emen Secula beguiz gueiago ecusico ez dituban, Toquietara, emengo beste Hacienda batzubecaz guertaquetan dan moduban.

Nire contura; Echeraco izango dan, Semia tanta bat edo bi humildiago egongo lizaquezube (), beste Anae bat edo bi dacusela () aldamenian, considerauric, emun deiquiozubela, daucazuben, Hacienda beste Semeri (1) (~~sic~~), eta bera guelditu litequiala utsian: obe dozube bada euqui, nun escogidu, bat bacarraren beguira guelditu baño.

Emun biarco deustezube Estudioac aimbat Semeric guichienai, baña Necazaritzaia aimbat Semeric guelienai; euracaz obeto eta nasaiago erabillico dozube zeuben Labrantzaia, emen Echalderic ascotan ecusten dogun leguez; eta, eurai Estudiac (2) (~~sic~~) emuten gastauco zeuquienagaz, eta Mirabiac eta Jornaleruac jango leusquezubenagaz, acomodauco zituquie decencia onian Necazaritzatic: ezin bada emun zeiquie zeuben Umiai Necazaritzaia baño destino obiagoric.

Estudioac edo Soldautzaia jarraiquetan deutsuben Semiacaz Ho! eta zein cuidadu andia euqui biarco (biarco) dozuben, galdu ez ditezen, eta, beren Lagunai Echera vidia emunic, galdu ez deguizuben Echeco Emacume guztiac, zeuroen Alabac ar- (3) (~~sic~~) renengo diriala, eta orobat dituzuben beste Seme guztiac beren egemplu donga, Alperqueria, eta vizio mueta guztiac mediante; bada Estudianti-en eta Soldaduben Querizpeiac bacarric zabalquetan dau Eche inguruban, sufridu ezin leiquian lezco, Tufo guztiz atsa; ez eiquezube esan iñoiz: Jaungoicoaren pusca batzubec dira; egemplu onagaz (4) (~~sic~~) besteric emuten ez daube: ordu onian, izan ditezela ala, baña zeuroen Echetic campora.

Etara gura badozube, Semeren bat Ugazaba-
ren bat servitara, eracutsi biarco deutsazube escri-
bitan eta contubetan baña guztiz ondo, premina ba-
da orretaraco, ifintia Semia habilidade ona daucan
Maisu apartecuagaz, escusaitan ez dozubela, gastai-
tia conveni dana, ondo icasi arteraño escribitan eta con-
taitan, batez ere escribitan estilo corrienteco letra mo-
duba guztiz ondo eta liberal; eta onegaz gañera fal-
ta eguiten badeutsa Gramatiquiac, icasi biarco dau
au ere guztiz ondo; eta instruccino oneic, edo oneitatic
batzubec ondo artu ezquero, bialdu biarco dozube Semia
servitara aimbat edaderic guichienagaz, baña Humilda-
dian eta obediencian ondo bezauric; bada onelaco Semi-
ac nun nai zailduco da, eta eguingo dau Lecu.(1)

Gurasuac batez ere zuben Oficiocuac ifini oi
ditube beren Umiac Estudioetan, Fraile edo Abade izango
dirian, ustian; artzen deuste Ume oneic beren Estudio an-
diac, edo (obeto esatiarren) Estudio andien pretestuagaz As-
to andi batzubec eguinic, emuten dira Alperqueriara eta
vizio mueta guztietara; beren Conseju eta egemplu donga-
caz corrompitan ditube Errico Gazte inozentiac; eta, onela
eguingo dirian gara eguinic, ez daquie zer eguin; Fraile iza-
tia gura ez daube, eta, Abade izateco, batetic Capellania-
ric edo Beneficioric aguiri ez da, eta bestetic Oficio altu eta
santu onetaraco Alperqueriari eta vizioai aficionauric da-
goza, Abade eguinic ere aldapa andia daucaila, onac izateco.

Ha! nire Illoba biotzecua, Frailien eta Abadien pla-
zac gueitubagaz baño guichitubagaz juateco presenteco
demporac obiaguac dira ascuen(2) iritzian, baita ere obia-
guac, izango dirian, Frailien eta Abadien suertia edo Mun-
du onetaco vizi moduba estutubagaz, nasaitubagaz jua-
teco baño, eta gueroco dempora obiaguen materia onetaraco →

(349) - bis

dago

traza guchi dago; eta Eliza Amá Santa, beti egon bada Ministro santu eta eguiazcuen preminan, iñoiz ez gueiago orain eta emendic aurrera baño.

Orain bada, nire Illoba, ecusia ecusiric eta esperi-

enziagaz desengañauric, Estudioac jarraitu gura deutsuben, Semiagaz lenengo eguin biar dozuben gauza da, escribitan eta contaitan ondo icasi eraguitia, servitara juan biar dabenagatic esan dodan leguez; zergaitic ez daqui, zer guertatu lequiquion bere demporan; eta edozein ocasinotan euqui ezquero portacino onraduba, eta escribitaco eta contubetaraco abilidade (~~sic~~) ona, erraz billatuco dau beretaco laguin Ogui bocadu bat.

Onen ondoren icasi eraguin biarco deutsazube Gramatiquia guztiz ondo, baña guztiz ondo; eta, onetaraco ez badauca gogoric edo Bururic, ez daucazube zer cansau gueiago orrelaco Semiagaz; ezurrac gogortu bagaric daucan bitartian, demporaric galtzaca, eta berialatic destinau eguizube Necazaritzara; zergaitic orrelaco Semia Estudioetatic contau daiquezube galdutzat, bada ez deutsube, beñere buru vide (1) onic etaraco.

Sarritan informau biarco zarai Gramaticaco Maisubagaz, ete daucan edo ez Buru ona eta gogo ona, icasteco, eta, informe onac emuten badeutsube beti, estudioric ez daucan guztian erretirau biarco dozube bere Lagunacandic Echera, zertan edo artan ocupau edo divertidu dedin Echeco Langueietan (~~sic?~~) (2), bere estudioco errepasuac eguin ezquero: bere (3 eta 4) diversinoco languei oneic izan biar daube Ortubaren gobiernuba, frutalezaco Arbolac ifintia, iñaustia (5), edadetia (6) eta oneriran beste langueiric asco; oneicaz gañera emun deiquiozube Eizeraco eta Pezcaraco (~~sic?~~) (7) poza eta aficinoa beren dempora egoquietan (8), baña ez eician eta pezcan anchiquetan dabenagaz jan edanac eguiteco bere lagunacaz; baicican guztia zeuroi emuten deutsubela Familiaren mantenumenturaco (9), edo onguillaren bateri zor deutsazuben agradezi-

(350 2,115 bis

menturaco; bada bere merienda eta jan edanacaz zuben Semia galduco lizateque.

(254)

Cuidadu ona ere euqui biar dozube onelaco Semiagaz, guichienez Illian bein confesau eta comulgau dedin, zeuroc aurrenengo egempluba emuten deutsazubela, eta oni leguez beste Familiari ere.

Bere vacazinoco demporetan errapasau (1) eraguin biarco deutsazube, leen icasiric, daucana, aztu ez dequion, eta Estudioen iguintasunic (2) (~~sic~~) sortu ez dequion; eta, leen esan dodan moduban, beti mañaz erretirau biarco dozube Alperqueriatic Echera, emuten deutsazubela ocupacino eta diversino inozentiac; baita ere aficionau biarco dozube Liburu santu batzubec iracurtera, icasi daguian, meditacino santu batzubec eguiten, eta Jaungoicoaren gauzetan gusto artzeen (3) (~~sic~~).

Azquenic bezau biar dozube onelaco Semia firme, baña beti firme, goiz Uguetic jaguitera, eta Negu partian egunari eta gabari aprovechaitara (4); bada beste moduz ez Gramaticaric ondo icasico dau, eta ez andic aurreraco Estudioai ondo jarraituco deuste (5); eta puntu onen gañian obedecidu gura ez badeutsube Semiac, bestela icasten daben, pretestuagaz, ez eguiozube sinistu, eta berialatic ifini eguiozube Escubetan Achurra, esan leiquezuben gueroco emiendiaren ofrecimentubai batere, baña batere casoric eguin bagaric.

Gramaticaco sugecinotic libre ecusi dedinian zuben Semia, eta aurreraco Estudioac asiric, andic aurrera dauca peligruric gueien, galtzeco ia Alperqueria gueiago mediante, ia bere Lagunen malicia gueiago mediante, ia iracurri leizquian, doctrina pestilencialez beteric dagozen, Liburu ascuen (6) (~~sic~~) aldetic, Maisu Christaunen escubetan ibilli agatic (7)

(352) - 426

Liburu oneic: bardin Judegu edo Eregeren batec escribiduba bada Liburuba eta guere Religino santuco punturen batzuben (1) gañian, ezin iracurri liteque onerian Libururic pecatu mortal eta (2) Aita Santu Erromacuari reservauric daguan Escomunio nagusiaren azpian; baña Judegu eta Erege onein artian badira batzubec, Christandadeco gauzac esplicaitan ditubenac, gure Fede santuco puntubetan utsic eguin (3) bagaric, Christaun eguiazcuac balirian leguez, disimuluagaz ereiten deuscubenac beste aldebatic (4) (~~sic~~), Mandamentu santubetan eta Fede santuco puntubetan gueldica eta igarri bagaric faltau eraguingo deuscuben, beste doctrina modu batzubec eguiaren echuriagaz, eguinic azaletic Christaun eguiazcuac eta barrutic Otso amorratubac; onerian Liburuz gaurco egunian Bazterrac beteric dagoza: (5) oneic dira, zeuben Semiac Estudioetan euquico dituben, galtzeco, peligrubac, eta zeñetatic nequez librauco dirian, Jaungoicoaren bildur santubagaz atrabesauric ez badarabilde beren biotzac.

Onelaco Semiac jarraitu gura baditu bere ~~Estudioac~~ Erritic campora, instante artan bertan, zeñian manifestaitan deutsuben artaraco pretensinua, ifini biarco dozube Necazaritzan, batere beragaz disputan jardun bagaric; zergaitic guztiz ederquiro cumpliduco dozube ala Jaungoicoraco nola Munduraco zeuben obligacinuagaz, zeuben Umiai eracutsiagaz ondo, daucazuben, Necazaritzaco Oficio onraduba, eta lagundubagaz, escogitan dauben, Estadubetatic, eta au ere zeuben facultadiacaz conforme, ez oneicaz gañera, Lur joten dozubela miserablioc.

Necazari baten Semiac ez dauca derechoric

Gurasuai gastau eraguiteco, Campuan Estudioac artzeco, premina dan gara: ez eguizube bada sufridu zeuben Semeri (1) ~~(sic)~~ orerian Estudioric, Tunan icasi gura baditu ere; zergaitic orduban, Estudio eguiazcuai alde batera itziric, icasico leusquezube Tunuen Estudioac (2); eta bestetic zeuroen vista eta errespetotic campora vizi dala, Ha! eta zer Choricumia biurtuco lizatequian Echera, icasiric guztiz biotzetic, betez betezian condenaitan dirianen, Estudioac! guazen orain, nire Illoba, zeuroentzat egoguiac dirian, beste puntu particular batzubec jotera.

Euqui eguiezube aimbat amorioric eta errespetoric gueien Religioso, Religiosa, Abade, Erregue eta bere bendeco Juez guztiai, eta orobat eracutsi biar deustezube zeuben Ume eta Familia guztiai batez ere dempora miserable oneitan, zeñetan, oneicatic gaizqui esatia, Modatzat artu oi dan, Aita Santu Erromacuagandic asi eta bere bendeco Obispuai ere parcatu bagaric.

Orobat da Moda, gaizqui esatia Eliza Ama Santaren Amarren eta Primiciacatic, Eguzarietan eta Defuntuben funcinuetan eguin oi dirian Ofrenda santubacatic Erri oneitan; jausi ez zaitiela bada Infernuco Catedratico onein lazuetan: euqui eguiezube, esan ditudan, Persona onei Amorio eta errespeto particularra: pagau eguiozube Eliza Santari fidelidade guztiagaz bere Amarren Primiziac: ez eguizube erretirau Eguzarietan eta Defuntuben funcinuetan zeuben Oguiaren Ofrenda decentia, beste ascoc erretiraitan badaube ere: orainguiño leguez

aurrera ere asistidu eguiezube costumbre dozuben limosniagaz, esquian datozen, Religiosoai; eta sinistu eguidazube, diriala Obra oneic Jaungoicoaren gusto andico Obrac, eta, biar dan fin santubagaz eguin ezquero, diriala ere merecimentu andicuac.

Jaquiten badozube noiz baiten (sic?) (1), Religioso edo Abaderen batec gaiztaqueria graveren bat eguin dabela, ez eiquezube ao utsez ere aitatu (2) orrelaco gauzaric, eta, beste alderen batetic publicau bada orrelacuen gaiztaqueria, ez eguiquezube iñoiz esan: Frailiac eta Abadiac bai ze Mutillac! bada Comunidadiac ez dauca zer gaizqui entzun, Comunidadeco Miembroren batec edo bestec gaizqui eguinagatic: ¿Apostolu Santubac zer galdu euben beren Lagun Judas traidoriaren gaiztaqueriagatic? ¿eta zer daucai, zer gaizquiric entzun Ezcondu onac, Ezconduben artian aimbeste Madaricatu eta Donga egonagatic?

Estaduric santubeneco Christaunac berez Pecatariac dira, eta ala jausi litezque pecatu grave mueta guztietan, Mundu zabal onetan ecusi izan dan leguez; argatic bada, euqui biar deustezuben, amorio errespeto eta veneracino guztiz andiac ez deutsube eragotzi biar, atajaitia, ala zeuroi, nola zeuroen cuidadura daguan Familiari etorri alditezquian, calte ala temporalac nola Espiritualac orrelacoren bategandic, bardin bere Estadubari zor deutsazuben errespeto eta veneracinoa mediante artzen badeutsube, edozein gauza esateco, eta eguiteco libertade peligrosuac, eta, pecatubac deseguindu biarrian, oneic eguiteco, eta

eraguiteco peligruban ecusten badozube; lenengo bada zor deustezube amorio eta veneracino guztia zeuroen carguco obligacino pisubai; esaeria da: Cortesa izatiac ez dau eragozten, balliente izatia(1)

Humildadiaren gañeco Trataduban advertidu zindudan, nire Illoba, ez dozula eguin biar promesic (~~sic~~)(2) Confesoriaren dictamen bagaric, eta orain advertencia au berau barriztaitan deutsut ala zeuri nola zeure Emaztiari, eta encargaitan deutsubet, beste aimbeste advertencia emun deguiezuben zeuben Ume guztiai; eta ala, zeure Emaztiac nola zure Umiac circunstancia au bagaric eguingo baleube promesen bat, ez deustezu iñolaco moduz ontzat emun biar, baizican egon biar zara zeure Confesoriagaz, eta, onec esaten deutsun, escu vidiac (~~sic~~?)(3) permititan deutsuben gara, deseguindu eguiezu beren promesa, bardin, Familiaren gobiernu oneraco ala conveni dala, baderitzazu.

Emacumiac izan oi dira guein (~~sic~~?)( ) bat onetara inclinadac,( ) eta berentzat, Santa Maria zembat urrinena dan, aimbat milagrosagua eta obiagua izan oi da, ari beren promesac eguiteco; eta guero beren cumplimentubetaraco iñorc Familietan ez dauca aimbeste embarazu eta peligru, nola Emacumiac;( ) cuidadu bada, nire Illoba, nola ordenaitan dituzuben zeuben eta zeuroen Bendecuen promesac eta Erromeriac.

Familiaco Buru danari Espiritu Santubac esaten deutsa: Escu asco dagozen Lecuban ichi eguizu Toquiac: erabilli eguizube bada beti Quiltzaz(5) ichiric zeuroen Arca, Troge,(6) eta beste gorde lecubac; esaeria

(355) - Lit

(4) goki. : "(embarazu eta peligru, nola Emacumiac); batez ere gura ditubenian cumplidu / beren promesac, cumplidu biar dirian Santuarioco funcinoric andieneco egu/nian beren antzeco Nesca eta Mutillen laguntasunian, eta jan edana/ren prevencino onagaz; Ha! gueien bat promes(2) madaricatubac! (cuidadu bada, nire, Illoba, nola ordenaitan.....)".

ere da: Arca ideguian Justubac pecatu eguiten dau: gueiago ere esaten deutsa: contau eta pisau eguizu emuten dozun edozein ere gauza, eta asentau eguizu zeure artu emun guztia: diligencia eguiaz guztiz ona, jaquiteco batec urtiaren azquenian, medraubagaz ala galdubagaz ete doian, eta, zer erremediau badago, aurreraco erremedioa ifinteco, ifini biar dan, lecuban: baita ere diligencia onegaz ederquiro atajau litezque, Echeetan batere escrupulo bagaric eguin oi dirian Contrabando ocultuac, eta, iñoren calte bagaric Echeco baqueraco esaten dirian, guizur chiquiñacaz guztiz pollíqui estalduric, eta disimulauric gueldiquetan dirianac. (1)

Zeuroen Familian izan biarco dozube igualac (esan gura dot) ez zeuroentzat bigunac eta erruquiorrac, eta bestientzat gogorrac eta erruqui guchicuac: osasuna daucazuben guztian ala zeuroc nola Bendecuac, ondo biarra eguin eta eraguin biarco dozube; baña bein gaiŝotu (2) ezquero, edo ez gaiŝo bai gaiŝo (2) macaldu ezquero, ondo sendatu artian erruquiorrac izan biar dozube ala Familiacuacaz, nola zeuroen Burubacaz: estimau biar dituzube ere asco zeuroen Senidiac, batez ere zeuroen compañian eta zeuroi lagundubagaz vizi dirian bitartian.

Azquenic: conveni da, Matrimonioan Ezcondubac beren Personetan alcarri agradaitaco cuidaduba euquitia, baña Jaungoicoagan eta Jaungoicoaga-

tic, eta ez Mundubagan eta Munduco pompa eta vanidadiacaz conforme; eta ala zeuroc ere batac bestiaganaco Personiaren agradu onetan arreglau biar dituzube zeuben gustuac Jaungoicoaren vorondate santubagaz conforme, eta ez Munduco vanidadiaren Jarralla zoruen vorondate madaricatubagaz conforme; bai; nire Illoba; portau zaitezte onela zeuben Matrimonian (4) eta menospreciau eguizube frescura onagaz portacino onen contraco murmuracino guztiac, zu eta zure Emaztia ez zabiltzailaco beste Mundutar zoruen gustora.

Familietaco Burubac, Necazariac izanagatic ere, euqui biar ditube Almorzu, Bazcari, eta Afari ordubac señalaubac; eta, posible dan guztian, gorde eraguin biar ditube Ordu oneic, eurac gose ez badira ere, neurtzeen (~~sic~~) (2) ez ditubela beren Tripaacaz (~~sic~~) (3) bestien Tripaac; (3) eta procurau biar daube, junto egon dedin Familia guztia Ordu señalaubetaraco, bacoitzac bere escu arteco Lan gueiari itziric; bada,leenago eguiten ez dan, Lan gueia eguingo da gueruago; diligencia onegaz atajauco ditube beren Bendecuen quejaac, (4) eta beren Jan orduco prevencinua; eta Lapico bacarra deseguinduco ez daube errazino ascotan: baña posible ez bada, guztiac Ordu señalauraco junto egotia, Familia bazter diferentetan banaturic dagualaco, conveni da alcar ichodetia (~~sic~~) (5), Jan Ordura juntaitaco dirian, guztiac juntau artian: eguizube, nire Illoba, zubec ere orrela.

Labe Su (6) bacoitzian erre biar dozube, Aste guztiraco premina dozuben Oguia eta Artua; ibilli ez zaitezten puntuban bein Labe Suguiñen (~~sic~~) (7); bada Españan antiguaco esaeria da: Echian ez badago gobiernu ona, achimurca dua Ogui biguna: (8) bastante dituzube, nire Illoba, Matrimonioaren gañeco nire aviso oneic; vizi zaitezte bada euracaz conforme, Jaungoicoac bete daguian

firmezaz eta bendicinoz zuben Matrimonioa eta Echia emendic Mundubaren azqueneraño.

Iracurri eguizube Liburu onen azquenian ifinten dodan Matrimonioaren Trataduco gueigarria.(1)

P r o g i m u a c

Emen Lurraren gañian, vizi garian, dempora guztian ezin vizi guindezque Lagun Progimuac bagaric; jaioten gara besteren(2) laguntasuneco premiñan; eta orobat, ill arteraño, vizi gara bata bestiaren premiñan; iñor ez da bastante beretzat, dan, guapuena izanagatic ¿zer eguingo leuque bat bacarrac Mundu onetan bestereñ(2) laguntasun bagaric? Ho! Jaungoicuaren traza miragarria, guri humildiac izaten eracusteco, eta gu obligaitaco, emutera batac bestiari, zor deutsagun amorioa, agradezimentuba, erruquia, eta Justicia!

Bein batian Judeguben Legue zarreco Doctore batec itandu eutsan Jesus Divinuari modu onetan, San Matheo Apostolu eta Evangelistac esaten deuscunagaz conforme: ¿Maisuba, zein da Leguec Mandamenturic andiena? eta erantzun eutsan Jesus onac: amauco dozu zeure Jaungoico Jauna zeure biotz guztitic eta zeure Anima guztian eta zeure Espiritu guztian; au da Mandamenturic andiena eta lenengua: guero bigarren Mandamentuba onen antzecua da: amauco dozu zeure Progimua zeure Buruba leguez: Mandamentu bi oneitan dagoza estribauric Legue guztia, eta Profetac.

Jesus Divinoaren errespuesta onetan dacuscu, Caridadeco virtute santubaren aldetic, dau-

cagun, obligacino onec puntu bitara beguiraquetan dabela (au da) Jaungoicuagana eta Progimuacana, Jaungoicoagana fin bagueco Ontasuna eta Ontasun guztiaren Iturria dan leguez, eta Progimuacana, Jaungoicoaren Semejanzac dirian leguez; argaitic amau biar dogu Jaungoicua beste gauza guztiac baño gueiago fin bagueco Ontasuna eta Perfeccinua dan leguez, eta Progimuac amau biar ditugu Jaungoicuagatic (au da) bere Echurac (1) ~~(sic)~~ eta Semejanzac dirialaco.

Nola bada eguiñac garian Jaungoicoaren antzera eta semejanzara, ez bacarric amau biar dogu Jaungoicua gauza guztiez gañera, baita ere bere amorioz Mundu onetan bere Antzera eguiñac dirian guztiac, nola dirian Progimuac.

Guizonac Jaungoicoagaz daucan, Semejanza bi modutacua da: bata bere Naturaleziaren aldetic; zergaitic daucan Anima bat Espiritu puruba, eta illcorra (2) ~~(sic)~~ ez dana; au da lenengo Semejanza: bigarren Semejanza da Jaungoicoaren Graciaren eta Inozenciaco Estadubaren aldeticua: ez dau iñoiz ere galtzen Guizonac lenengo Semejanza; baña bigarrena bai pecatu mortalagaz.

Gure Jaungoicua (diño San Juan Evangelistac) Caridadia da, eta, Caridadian vizi dana, dago Jaungoicoagan eta Jaungoicua beragan: Jaungoicoaren Arpegui zorionecua bada gozauco badogu eternidade guztian, ez dogu bastante bere antzecuac izatia Naturalezaz, baita ere izan biar gara bere antze-

cuac bere Graciagaz, eta guere vizitza inozentiagaz.

Beraz aren Divina Magestadia Amorioa bada, eta Zeruban guztiac Amorioan vizi badira, bardin gu bere antzera vizico bagara, vizi biar dogu alcarreganaco amorioan, ucatu bagaric amorio santu au iñori, gure gaitz Eguillac izanagatic ere, batac bestiari sufritan eta parcaquetan deutsagula agravioac eta injuriac, Jaungoicuac guri sufritan eta parcaquetan deuscun leguez guere pecatubac bere Seme Jesus Divinoaren Pasino eta Eriotza santubaren bitartez; batac bestiari lagunquetan deutsagula jausotera eta eruatera, besteren laguntasun bagaric jauso eta eruan ezin dituban bere obligacinoco cargac, Jaungoicuac guri lagunquetan deuscun leguez bere Gracia santubagaz, Mandamentu santubac gordetara (~~sic~~) eta cumplitara: bai, nire Illoba, au da Jesu Christo gure Jaunac ifini euscun Legue santuba, San Pablo Apostolubac esaten deuscunagaz conforme: batac bestiaren cargac (diño) eruan eguizube; eta onela cumpliduco dozube Chistoren (~~sic~~) Leguia: justua eta errazue onian fundauricaco Leguia da, gure preminan daguan, tristiari aldogun laguntasuna eguitia, gura badogu Jaungoicuac lagundu deigun guere preminetan.

(1) (~~sic~~)

(2) (~~sic~~)

(3) (~~sic~~)

Jesu Christoren Discipulu eguiazcuac daucain Escarapela (4) edo señalia Mundu onetan ezagutubac izateco, da batac bestiaganaco Amorio santu au; ala eracusten deuscu aren Divina Magestadiac bere Evangelio santuban: onetan (diño)

ezagutuco daube guztiac, zariaila nire Discipulubac, bardin alcarreganaco Amorioa badaucazube: eta Jesus Divino onec beronec, guri eracustiarren, Amorio onec ez dabela izan biar nola naicuac (sic) (1) eta Ao utsezcuac, baizican eguiazcuac eta biotzezcuac, diño bere Evangelio santuban modu onetan: au da nic aguinquetan deutsubedan gauza; alcar amau daguizubela, nic amau zaitubedan leguez: bai, nire Illoba, amau biar dogu alcar, berac amau guinduban leguez (au da) eguiaz eta biotzetic, berac eguiaz eta biotzetic amau guinduban leguez, Curutzian gugatic bere vizitza emuteraño.

Amar Mandamentu Santubac, bost Mandamentu Eliza Santarenac eta zazpi Sacramentubac ifiniric dagoza, guere biotzetan sortzeco Jaungoicoaganaco, eta Jaungoicoagatic Progimo guztiacanaco Amorio eguiazco au: Amorio onegaz cumplidu ezquero, guztia eguinic dago, eta, onetan faltau ezquero, guztia galduric dago.

San Pablo Apostolubac eracusten deuscu, Amorioac euqui biar dituban, condicino edo propiedadiac, eguiazcua izateco: Caridadia (diño) sufriduba da; erruquiorra da; Caridadiac ez dauca imbidiaric; eguiten daben gauza ez dau eguiten utsian; ez da arroquetan; ez dauca honriaren Codiciaric, ez da aserraquetan, ez dau pensaitan gauza dongaric, ez dau contenturic artzen pecatubaren gañian; eguiari, bai, biotz alegria eracusten deutsa, eta onein conformeco beste condicinoric asco (2)

señalaitan deuscu, Amorioa eguiazcua izateco.

Doctrina santu onen principioan Apostolu glorioso onec beronec desengañaitan gaitu, Caridade edo Amorio eguiazco au bagaric utsac gariala Jaungoicoaren aurrian, daucagun Hacienda eta Caudal guztiac empleauco baguitu ere Pobriac mantenitan; guere Corputzac Suzco Martiriora entregauco baguitu ere; Mendiac alde batetic bestera Milagroz aldaquetaco, premina dan gara Fede santuba bagueuca ere: utsa dala, bada diño Apostolu gloriosuac, esan dodan guztia Amorio eguiazco au bagaric; aiñ ciertuba da, condenauco guiñatequiala Amorio eguiazco au bagaric, Milagruac eguingo baguitu ere: beraz amau biar ditugu Lagun Progimo guztiac, San Pablo Apostolubac esplicau deuscun, circunstanciacaz adornauric daguan Amorio bategaz; bai, nire Illoba, onegaz, salvauco bagara, eta ez beste Amorio- ~~(sic?)~~ gaz.

Lurraren gañian Progimotzat aiquetan dira, Zeruco ~~Bienaventurantzaia~~ lograitaco, capazidadia daucain, Criatura guztiac, beren Ameen ~~(sic)~~ (1) Sabeletan formauric dagozen Aurretatic asi, eta Agonian dagozen (2), Atso eta Agura zarretarañeco ~~(sic)~~ (3) guztiac, naiz izan ditezela Christaun Catolicuac, naiz Eregiac, naiz Judegubac, naiz Jentilac, naiz Adisquidiac, naiz Etsaiac, eta gaitz Eguillac: Purgatorioco Animac ere aiquetan dira eta contaitan dira gure Progimotzat; eta, seguru daucain, Jaungoicoaren Glorian sartzeco, dagoza gure Oracino, Obra on,

(563)

eta sufragioen laguntasuneco preminan: Zeruco Ainguerubac eta Santubac ere dira gure Progimoac, baña gure Defensoriac eta vizitzaco Ispillubac. (1)

Bai, nire Illoba, Jaungoicuaren antzecuac izango bagara bere Gracia santubaren bitartez guere vizitza inozentian, amau biar ditugu ez bacarric Progimo justo eta onac dirianac, baita ere dongac, eta Naturaleziagazco Semejanza bacarra Jaungoicuagaz emen Lurraren gañian daucain, guztiac; Infernuban condenauric dagocenac (2) ez dira gure Progimuac (3) eta ala, zeure gaitz Eguillac eta gorroto zaitubenac faltaitan badaube, zu amaitaco, daucain obligacinuan, oñian gueldiquetan iatzu, eurac amaitaco, daucazun obligacinua; eta bacoitza izango da juzgaduba bere obligacinuacaz conforme.

Doctrina au ez da niria, baicican Jesus Divinoac eracusten deuscuna bere Evangelio santuban: amau eguizube (diño) zeuben Etsaiac; on eguiezube, zubec gorroto zaitubenai, eta Oracino eguizube zeuben Perseguitzalle (4) eta gaizqui Esalliacatic, izan zaitezten, Zerubetan dagoan (5), zeuben Aitaren Semiac, zeñac zabalquetan daben egunoro bere Eguzquia Onen eta Dongueen (6) gañian, eta eguiten daben Euria Justuen eta Pecatarien gañian; zergaitic bacarric amaitan badituzube, zeuroc amaitan, zaitubenac ¿zer premio izango dozube? ¿Publicanuac ere au eguiten ez daube? eta Diosala bacarric zeuben Senidiai eguiten badeustezube ¿zer gueiago eguiten dozube? ¿Jentilac ere au eguiten ez daube? izan zaitezte bada perfectuac, zeuben Aita Zerucoa perfectua dan

leguez: beste aimbeste, gaitz Eguillai eta Etsaiai zor deustegun, Amorio onen gañian eracutsi euscun aren Divina Magestadiac, guere egunoroco Aita guriaren Oracinuac daucan, bost garrengo (sic) (4) peticino edo escavide santuban, zeñian escaquetan deutsagun; (sic) (2) parcatu deguigula guere zorrac, guc guere zor dunai (sic) (3) parcaquetan deustegun leguez.

¿Zer bada? ¿obligauric gaoza amaitara gaitz Eguillac, eta ez da lizito Dongai gorroto euquitia? bata eta beste, nire Illoba, obligauric gaoza, onelacuac amaitara, eta eurai gorroto euquitera (au da) Personac amaitara, eta, Personac eguiten dituben, gaiztaqueriac eta pecatubac biotz biotzetic gorroto izatera; zergaitic zorrotic Jaungoicuac ere, amorioa deustela bere Criaturai, gorroto eguiazcua deuste, bere Criaturetan ecusi oi dituban, pecatubai.

Aren Divina Magestadiac castigau ere oi ditu emen edo beste Munduban, pecatubac eguiten dituben, Persona Malechoriac; eta aguinduric dauca Emperadore, Erregue, eta bere Justicia santuba Munduban administraitaco, encarguba daucain, beste Ministro guztiai, perseguidu eta castigau daguiela Malechore mueta guztiac, emuten deustela, premina dauben, autoridade edo escu vidia, onelacuai vizitza quentzeco, merezitan daubenian pena lastima garri (sic) (4) au Malechore onelacuac, gobiernu oneraco ifini-

ric dagozen, Leguiacaz conforme.

Gorroto mueta au, eta emendic sortzen (1) dan Benganza publicua dira inozentiac, perfectuac, santubac, eta argatic Jaungoicoaren gustocuac; onela David Erregue eta Profeta santubac gorroto eusten Pecatariai, esaten deuscunian: Dongac gorroto izan ditut: gorroto perfecto bategaz gorroto nituban: eta Erregue zan leguez ascori vizitza quendu eusten, Jaungoicoaren vorondate santuba cumplitiarren, santuba eta biotz bigunecua bazan ere; eta, beren delituacatic Eriotzia merecitan euben, Guizon biri parcatu eustelaco, bere Eriotzaco orduban escrupulubac arturic encargau eutsan bere Seme eta Erreinuco Sucesore Salomoni, Guizon, berac castigau bagaric izten zituban, bi aien castiguba; eta ala Salomonec quendu eusten vizitzac biai, bere Aita onaren aguinduba cumplitiarren.

Malechoriac modu onetan gorroto izatia, eta castigaitia, eracusten daben Doctrina au ez da niria, baizican Jaungoicuac berac eracusten deuscuna bere Escritura Sagraduban; eta cuidadu, nire Illoba, ez sinisquetiagaz iñoiz Doctrina santu onen contraco doctrinaric.

Gorroto santu onetatic sortzeen ~~(sic)~~ (2) da, euqui edo artu oi dogun, alegranza eta contentuba, entzuten dogunian, Justiciac preso artu ditubala onelaco edo alaco Lapur, onelaco edo alaco Eriotza guilla, (3) eta, * onelacuai emuten deustenian merecitan dituben beren castigubac: gorroto santu onegaz conformecua ere da, artzen dogun, tristura edo sentimen-

tuba, onelaco Malechoriac igues eguiten daubenian Carzelatic, edo urteten daubenian libre castigu bagaric, edo merecitan dauben baño, castigu asco guichiagogaz, artzeen (~~sic~~) daubela emendic animua, leen dongac bazirian, aurrera eurac eta euren egemplura beste asco dongaguac izateco; egui santu onen pruebaraco da David Erregue eta Profeta santubac esaten deuscuna: alegrauco da (diño) Justuba, dacusenian venganza (au da) pecatuben castiguba; garbituco ditu bere Escubac Pecatariaren odolian: Ho! eta zeiñ andia ere izango dan Juizioco egunian, Justubac euquico daben, poza eta contentuba, ecusiric, emen aimbeste estutu euben eta bere nequiaren frutuba lapurtu eutsain, Etsaiac duazela Infernubaren ondarrera beren gaiztaqueriacatic, eta bere betico descansura, bere Etsai Perseguitzallac amau zitubalaco, eta, biotzetic parcaturic injuriac, euracatic Jaungoicoari erregutu eutsalaco!

Aguirian dago bada, pecatu mortalaren azpian daucagun obligacinua, amaitaco guere Etsai eta Perseguitzallen Personac, parcaquetan deustegula biotz guztitic, eguiten deuscuben, gaiztaqueriac, Jaungoicuari erreguquetan deutsagula beren parcacinuagatic eta onagatic, eta, gure preminan aurquiquetan badira, eguiten deustegula, aldogun, ona, Espiritu Santubac encargaitan deuscun conformidadian: zure Etsaia (diño) gose dala aurquituco baliz, emun eguiozu jaa-

ten; egarri izango baliz, emun eguiozu Ura edateco; zergaitic bere Burubaren gañian pillatuco dituzu Caridadezco brasa izioac, eta Jaungoicuac pagauco deutsu.

San Pablo Apostolu gloriosuac ondo icasiric eucan doctrina santu au, Erromacuai, escribidu eusten, carta baten Christaun guztien instruccinoraco esatèn eustenian: Amorioa euqui eguizube ficcino bagaric, gorroto dozubela gauza donguia, arrimaitan zariaila gauza onari[1]: bendecidu[2] eguizube perseguitan zaitubenai; bendezidu[3] eguizube, eta ez eguizube gura maldezidu; vizi zaitezte, iñori gaitza gaitzagaz pagaitan ez deutsazubela; nire biotzecuac, zeuben escuz vengantzaric[4] artzen ez dozubela; zedidu eguizube, bai, besteren Coleriari[4]; zergaitic esanic dago Escritura Sagraduban: diño Jaungoicuac: niretzat itzi bedi venganza[3], eta neuc pagau eraguingo deutsat; bai, zure Etsaia gose dala egongo baliz, emun eguiozu jaten[5], eta, egarri bada, emun eguiozu edaten; zergaitic, onela eguiten dozula, pillatuco dituzu bere Burubaren gañian Amoriozco Brasac: ez eguizu gura izan, bestiaren gaiztaqueriac vencidu zaguian; vencidu eguizu, bai, onian bere Malicia: au guztiau[6] diño bada Apostolu gloriosuac guere Etsaiacaz euqui biar dogun Amoriozco tratamentubaren gañian.

Guere Etsaiacaz bada vengaitia, eta, vengaitaco, deseo utsari guere biotzetan lecu emutia, pecatu da; eta orobat da pecatu, guere Etsaiai guertaque-

tan dirian, desgraciacaz contentuba, eta dichacaz sentimentuba artzeia(1) ezagupera eta vorondate osoagaz; argatic Espiritu Santubac advertitan gaitu modu onetan: jausi dedinian zure Etsaia, ez zaite alegrau, eta bere desgrazian ez bedi poztu zure biotza.

Jaungoicoaren privilegio bacarra da bada, eta, bere Justicia santuba emen Lurraren gañian administraitaco, cargu publicua daucain, Juezen obligacinua da, gaitz Eguillen contraco venganza artzeia(1); baña, onelaco Juezac perseguitan ditubenian Malechoriac, preso artzen ditubenian, afligitan ditubenian grillu eta Catiacaz, eta azquenic castigaitan ditubenian, merecitan dauben moduban, ez gara alegrau biar Miserable onein suerte lastimagarriaz, beren gaitza dalaco, eta deustegun, gorrotuagatic; bai, bacarric Justiciari eta Publicuaren gobiernu onari zor deustegun Amorioagatic; eta ala Miserable onei beren afliccino eta tormentuben erdian zor deustegu Amorio eguiazcua eta erruqui guztizcua, aliviaitan ditugula beren pena eta tormentubetan; baña beti, sufridu eta venerau eraguiten deustegula, Juezac aien castiguraco emuten dituben, Ordena eta Providencia justubac: onela portaitan bagara, amauco ditugu eta gorroto izango ditugu eguiaz eta Jaungoicuaren gustora guere Etsai, gaitz Eguilla(2), eta Malechoriac.

Santo Thomas Elizaco Doctore jaquintsubac eracusten deuscun conformidadian Amorio eguiazco onec lenengo asi biar dau Jaungoicoagandic, gauza guztiaz gañera amaitan doqula bere fin bagueco →

Ontasuna mediante, eta guero, aren Divina Magestadiari zor deutsagun, Amorio au mediante jachi biar gara, bere Semejanzac, eta Bienaventuranza eternua lograitaco capazaz, dirian, Criatura guztien Amoriora; onein artian nor bera da lenengo; eta ala Jaungoicoagaz ostian norc berac bere Buruba amau biar dau aurrenengo; bada bere Burubari Amorioric ez deutsanac lenengo, ezin amauco dau Progimua bere Buruba leguez: nor beriaren ondorenguac Amorio onetaraco dira Gurasuac; guero Ezconduben artian beren vizitzaco Laguna; guero Semiac; guero Senidiac; eta emendic aurrera Aidetatic (sic) asi eta azquenengo Progimo atze (sic) eta Donguetarañocuac: Amorio eguiazco onec gorde biar daben orain apuntauric itzi dodan, Ordenaren gañian asco dago zer esan; baña ni contentauco naiz, advertidubagaz, casuac badiriala, zeñetan gaozen obligauric, socorritara Progimuari guere vizitzaiaren costuz, bardin onenbestegaz asegurau albadaiquegu, condenauco lizatequian, Progimuaren Salvacinua.

San Pablo Apostolubac esplicaitan dituban Amorio eguiazcuaren propiedade edo condicinuetatic bat da, ez aserraquetia, leen apuntauric guelditu dan leguez: baña jaquin biar dozu, nire Illoba, diriala Aserre edo Colera mueta bi, bata da, Errazoiari eta Justiciari servitan eta obedecitan deustena, Criada batec servitan eta obedecitan deutsan leguez bere Echeco Anriari; Aserre modu au santu-

ba eta ona da eta Amorio eguiazcuaren Lagun fiela; Aserre onegatic aiquetan da, David Erregue eta Profeta santubac esaten deuscunian, aserratu gaitiala, eta ez daigula, pecaturic eguin nai.

Bigarren Aserre edo Colera moduba da, Errazoiaren eta Justiziaren obedienziatic urteten dabena, eta euren gañian Aguintari principaltzat jasarten dana, Criada bat bere Señoraren (~~sic~~)(1) contra jaguiten dan modura, obedezidu biarrian aguinquetan deutsala bere Echeco Anriari; Aserre au beti donguia da, eta Aserre onegaz Amorio eguiazcua ez da beñere aserraquetan.

Familietaco Gurasuac, eta besteren cargu eta cuidaduba daucain, Christaunac baliau biar dira ocasinoric ascotan beren Bendecuen artian lenengo Aserre edo Colera muetiagaz, alborotau bagaric diadarca Leoe(2) baten modura beren Bendecuac eta Familiac; baña beti escusau biar daube bigarren Aserre edo Colera mueta, zeñagaz Amorio eguiazcua ez dan beñere aserraquetan.

Amorio edo Caridade santu onec ez ditu ezaguquetan Progimotzat, Jaungoicoaren Semejanza bagueco dirian, Ganau, Animale, Pistia, Egazti eta Pezca mueta guztiac; eta ala, oneic guere oneraco daucain leguez beren destino guztia, euracaz valiau oi gara, gura dogun, moduban, eta, beren Jabiac izan ezquero, naiz gorroto izan daigula, naiz amau, naiz jo, naiz ill daigula, ez dogu Caridadian faltaitan,(3) bardin beste alderen batetic

guere paciencia guichiagaz Jaungoicoaganaco Caridadian faltaitan ez badogu; orobat faltau gueique Caridade santu onetan, gaizqui valiaubagaz Criatura oneicaz, ez eurai zor deustelaco Caridaderic Progimuai leguez, eta bai ausiten dogulaco, Jaungoicuac guere eta bere Criaturen artian ifiniric daucan, Ordena eta Equilibrio santuba, ez emunagaz bere Criaturai fin eta destinoa bera, zertaraco criau izan zituban, esplicauric itzi neben moduban Mundubaren gañeco Trataduban.

Eguia da; Criatura oneicaz bat gogorra izatia eta cruela, da señale donguia; eta, contrara, bat biguna eta erruquiorra euracaz izatia da señale ona, Espiritu Santubac aiquetara emuten deuscun leguez: Justuba (diño) cargu eguiten da bere Ganauben Naturaleziagaz; baña Madaricatuben edo Pecatarien Entrañac dira cruelac.

Diferenciaitan gara Ganaubetatic; zergaitic guc daucagun Anima bat Espiritu puruba dana eta illcorra ez dana, eta onen medioz gara Jaungoicoaren antzecuac; eta Ganaubac ez daucai onelaco Animaric; ala Ganauba (orobat beste Animale, Pistia, edo Pezca mueta edo Egaztia) ill ezquero, bere eriotziagaz acabaitan da guztia; baña gu illagatic, gure Animia Corputzetic separauric gueldiquetan da viziric, Jaungoicuac bere Justicia bardiñagaz emuten deutsan, destinuan, berriz biurtu arteraño Resurreccino generalian, izan eben bere Corputz propiora, Religinua-

ren gañeco Trataduban esplicauric guelditu zan leguez: Ganaubac ez dira gobernaitan Errazoiagaz; gu bai: Ganaubac ez daucai batac bestiaren preminaric; guc bai: Ganaubac gure servicioraco eguinac dira; gu aien Jabiac gara: Ganaubac dabiltza lau Oñen gañian eta Lurrera beguira; gu Oiñ bien gañian eta Zerura beguira daucagula guere Burubac: ibillera diferente bi oneitatic San Basilio Elizaco Doctore jaquintsubac etaraten daben consideracino santuba da, gu, Zeruraco eguinac garian leguez, gabiltzela Burubacaz Zerura beguira, andic esperaitan ditugulaco guere Ondasun eta socorru guztiac; eta Animaliac, Zeruracuac ez dirian leguez, dabiltzela Lurrera beguira.

(4) Lagun Progimoen artian badira batzubec, zeñai Amorioagaz gañera zor deustegun Obediencia eta errespetua; oneic dira Persona aiec guztiac, zeñac Jaungoicuac bere Providencia santubagaz señalau izan dituban Mundu onetan beren distincinoco puesto edo Clasiacaz.

Jaungoicoac bada Munduban beren Clase distinzinocoacaz señalaitan dituban Personac ez dira (ascoc gaizqui uste dauben leguez) Diru edo Hacienda gueiagoren Jabe dirianac; onei ez deustegu zor obediencia eta errespeto gueiagoric, eurac baño guchiago daucainai zor deustegun baño; engañaitan dira Mundutar zoruac, pensaitan daubenian, igoten daubela Clase nagusiagora, Eche baten Jabe izatetic iragoten dirianian

Eche bien Jabe izatera, eta onela Clasiac gueitubagaz duacela Haciendac gueitubagaz duazen (~~sic~~) conformidadian: oneic bada ez daube consideraitan, beste Erri baten Berduguac Caleric Cale Asto baten gañian azotauricaco bat,(1) badator ona Diru bolsa on bategaz, beren Lenguagian dala Clase noblecua eta honraducua: eguia da; Munduco Poderosoac beren euquiacaz ecarri eraguiten deuste beren Personai itzal eta errespeto andia, zergaitic beren Dirubai Mundu guztiac Capelia erozten(2) deuste, eta zerbait daucanac badaqui, daucana, eta ez daucanac baño altubagotic darabil bere Buruba, bere defensa guztia ifinten dabela bere euqui eta izateetan, zeñai beguiraquetan deuste bere fortaleza guztizco Ciudade bateri leguez; baña au guztiau Mundubac eracusten daben vizio, edo vanidadia da.

¿Nortzubec bada, uste dozu, nire Illoba, diriala Munduban distincinoco Puestua edo Clasia gozaitan dauben Personac? eguiaz Persona aiec, zeñac Jaungoicoac bere Providencia santubagaz ifini izan dituban gure gobiernuraco, oneic, eta ez besteric: onein artian dira lenengo eta principal guere Gurasuac; guero Aita Santu Erromacuagandic asi eta andic beera (3) (~~sic~~) dagozen Jesu Christoren Aldareco Ministruac eta Juezac; baita ere Jaungoicuac Munduco gobiernuraco ifiniric daucan Aguintari guztiac Erreguegandic (4) (~~sic~~) asi eta andic beeragoco(3) Juez, eta, Justiziaco Zigorra jasoten dauben guztiac azquenengo Alguazilic pobrietarañó- (5)

cuac: bai; onei guztioi zor deustegu Amorioagaz gañera errespetua eta obediencia, bacoitzari, aguinquetaco escuvidia daucan puntubetan eta ez bestetan; eta Christandadian puntu erabaguia da, ez daucala iñorc escuvideric, guri aguinquetaco, pecatu dan gauzaric; ala aguinduco baleube pecatu dan gauzaren bat edo beste, obligauric egongo guiñateque, ucaquetara guere Obedienzia, Jaungoicoari, zeñaren Obedienciaco Ministroac dirian, autorquetiarren zor deutsagun bere Criatura guztien gañeco Obediencia, Martiri Santubac eguin euben leguez.

Batac bestiari Jaungoicoagan eta Jaungoicoagatic zor deutsagun Amoriotic sortzen da, batac bestiagatic Jaungoicuari erreguquetaco, daucagun, obligacinua, Santiago Apostolubac encargaitan deuscun leguez: erregutu eguizube (diño) batac bestiacatic, salvau zaitezten: obligacino santu onegaz conforme Jesu Christo gure Jaunac ere eracutsi euscun guere egunoroco Aita guriaren Oracino miragarrizcua, baita ere bere Esposa eta gure Ama dan Eliza Santac eracutsi euscun Ave Mariaren bigarren partia eta Salvia; bada Oracino santu oneitan eta Eliza Ama Santac eguiten dituban Oracino guztietan ecusten da, erreguquetan deutsagula Jaungoicoari ia zuzenian ia Maria Santisimaren eta beste edozein Santuren bitartez ez gugatic bacarric, baizican beste guztiacatic ere orobat.

Oneic onela diriala lizito dogu, guztien- (1)

daco dirian, Oracino onein bitartez Jaungoicoari erreguquetia norc berac apartian beretzat, edo beste edozeñentzat; baña lance particular oneitan erregutu biar deutsagu Jaungoicuari, Orazino santu oneitan beste guztiai cavidu aldite-quian frutubaren perjuicio bague, errezaitan ditugula Oracinuac Espiritu agaz (1) (~~sic?~~) beragaz, zeñagaz Jesus Divinuac eta bere Esposa gure Eliza Ama Santac eracutsi deuscuben. (2)

Gauza jaquiña da Christandadian, Jaungoicoaganaco Amorioac obligaitan gaitubala, aren Divina Magestadiaren honra, eta Gloriaraco pensaitara, esatera, eta eguitera, guere vizitza guztian pensaitan, esaten, eta eguiten ditugun, gauza guztiac: Amorio onen ondorengua da, norc berac bere Burubari zor deutsana.

Zeure Burubari bada zor deutsazun Amorioa mediante, nire Illoba, ez zara zeure vizitzan izan biar Adisquide Murmuradoriacaz, Ordi, Maldiciente edo beste edozein vizio mueta daucainacaz, beren tratu eta correspondenziagaz guertatu ez dequizun, beren vicioetan jaustia Munduco esaeriagaz conforme: esan eguidazu, nogaz zabiltzen, eta esango deutsut nor zarian: (3) gueiago; viziosuac ez badira ere, bardin beren vizi modubac correspondi-tan ez badeutsa, zuc daucazunari, eta euqui biar dozunari; edo peligrosuac badira beren circunstancietan, zuc daucazun, Familia mo-

dubari, apartau biar zara beti orrelacuacandic ere.

Orobat norc baitec jaquinian eta intencino daño injuriaren (injuriaren) naubagaz eguin badeutsu ofensa edo bat, presente euqui eguizu Espiritu Santubac esaten deutsuna: Etsaiari (diño) ez eguiozu sinistu beñere: eta ala orrelacuen verba onacaz ez zaite poztu, eta gorde eguizu euracandic zeure Buruba, David Erregue eta Profeta santubac apartau eben leguez bere Buruba, bere Etsai zan, Saul Erreguegandic (sic)[1], batere casoric eguin bagaric, onec emuten eutsan, seguridadiaren eta beragazco Adisquidetasunaren gañeco verba onai.

Orobat norc baitec escaquetan badeutsu Fiadore urteteco mesedia, presente euqui eguizu Espiritu Santubac puntu onen gañian esaten deutsuna: nire Semia (diño) bardin urten badozu Fiadore zeure Adisquidiagatic, josi dozu zeure Escuba Persona atziaren bendian; Lazuan jausi zara zeure Aoco verbacaz, eta zeure ofrecimentu propioacaz: eguizu bada, nire Semia, nic esaten deutsudana, eta librau eguizu zeure Buruba; zergaitic jausi zarian zeure Progimoaren Escubetan, zuaz, agudo zabiltz[2], ez eguiozu baquetan itzi[3] zeure Adisquidiari, ez zaite lo egon, ez eguiezu descansuric emun zeure Beguiai eta Bezintai[4], librau zaite eta igues eguizu obligacinotic, Basa Auntzac (sic)[5] eta Egaztiac Cazadoriaren

Escubetatic igues eguiten dauben leguez: au guztiau esaten deutsu, nire Illoba, Espiritu Santubac, guertatu ez dequizun, gueien bat guertatu oi dana, Fiadoria Pagadore izatia: bai; fianzacatic galduric ezaguquetan ditut Echeren batzubec Erri barruban, eta bat ondo ona guere Aide artian: onenbeste peligru eta susto irago enian (~~sic~~)[1], iñori mesede eguitiarren ¿obe ez da bada, segurutic jocaquetia eta fianzetatic igues eguitia?

Orobat iñorc escaquetan badeutsu Diruren batzubec prestaubagaz, presente euqui eguizu Espiritu Santubac aiquetara emuten deutsuna: errezivitaco demporan izango dozula Adisquide andia, eta, pagaitaco, demporan guztia izango dala escusia, eta pretestua, eta plazuac escaquetia, eta azquenic etorrico dala, zure Etsai izatera; eta argatic esaten deutsu: ascoc ucatu daube Diruba prestaubagaz ez vorondatiaren faltaz eta Codiziaz, eta bai petarduaren bildurrez; esaeria ere da: ago Diruba nire Echian, ibilli ez nadin ire atzian.

Petardistacatic onela esplicaitan bada ere aren Divina Magestadia, badira Christaun fielac eta artezac, beren culpa bagaric premiñan aurquiquetan dirianac, zeñai, prestaubagaz socorritia, gura daben aren Divina Magestadiac; eta ala, iñoiz emuten badozu prestaubagaz Diruric, emun biarco dozu zeuri faltaric eguiten ez deutsula, ondo informauric eta jaquinic, nori, eta nun emuten dozun, eta Alfiler punta baten importeric mesediagatic tiraque-

tan ez deutsazula, prestaubagaz emuten deutsa-
zunetic, gañera, bestiac (1) prestaubagaz emuten deutsazuna
errecivitaco demporan vorondatez esquini gura (2) (3)
badeutsu ere, zuc escatu bagaric; zergaitic au dan
Usura eta Lapurreta claruba, Jesus Divinuac
bere Evangelio santuban condenaitan dabena:
emun eguizube (diño) prestaubagaz, gueiago
andic ezer ere esperaitan ez dozubela: (4) badaquit
gaurco egunian Codiziosuac asmau oi dituben
pretestuac desinteres onen contra; badira, bai, cau-
sa justuac, zerbait gueiago eruateco, baña guztiz
contaubac eta guichi dira, eta Codizioso oneic,
antzari mantza (5) (~~sic~~) ezarrita, zabaldu daube Usu-
raco Lapurreta au negargarrizco estaduraño;
ez eguiezu bada jarraitu, nire Illoba, iñorc emen
castigaitan ez dituban, Lapur onei, zergaitic, au-
siric betez betezian Evangelio santuco doctrina,
Codicioso eta Usurero oneicaz batera condenau-
co ziñatequian.

Zeure Burubari zor deutsazun, Amoriga- (6) (~~sic~~)
tic atajau biar dituzu bada, apuntau deutsu-
dan, calte modu oneic eta onein antzera etorri
aldequizun beste edozein ala Espiritualac
nola Temporalac: bai, nire Illoba, au ala da;
baña contuban ifinten zaitut, bere Burubaga-
naco Amorio au dala guztiz traidoria, gui-
chic manejaitan daubena Jaungoicoaren gustora,
eta Infernuba Condenauz betetan (7) (~~sic~~) dabena; izan
biar ditu Amorio onec beragaz, eguiazcua izate-
co, San Pablo Apostolubaren doctriniagaz conforme

(1) ...

apuntauric guelditu dirian, condicino guztiac; argaitic norc baitec reprenditan bazaitu eguin dozun faltaren bategatic, edo eguin dozula uste daben bategatic, ez zara ofendidu biar; Humildadiagaz, bai, entzun biar deutsazu, emuten deutsun, reprensinua; eta inozente bazagoz, emun biar deutsazu modu onian zeure inozenciaren gañeco satisfaccinoa; baña eguiazcua bada zure culpia, emendau biarco zara, beguiratu bagaric beste circunstanziari, zeure emiendaco provechubari baño; eta, onela zu reprenditaco, Caridadia daucan, Personia eguiaz estimau eta biotzetic amau biar dozu; bada San Agustin Elizaco Doctore jaquintsubac izanic Obispua eta ain merecimentu anditaco Guizona esan oi eben, pronto eguala urte bico Aur bategandic eguia entzuteco eta icasteco: onela ordenaitan dau zeure Burubari zor deutsazun Amorio eguiazcuac, ascoc dificultade andiac euquiten baditube ere (1) obraz onela eguiten, beren Burubacanaco Amorioac eguiten deusten traizinuacatic: emendic iguerri deiquiozu erraz, zein peligrosua dan Amorio proprio (2) ~~(sic)~~ au edozein ere materiatan eta demporatan, bardin batec Jaungoicoaren laguntasunagaz atajaitan ez baditu bere vueltac eta revueltac. (3)

Progimuen artian urrenac dituzu zeure Guraso, Emazte, Ume, eta Senidiac eta zeure Familiaco Personac; onei bada procurau biarco deustezu aldituzun onac ala Espiritualac no-

la Temporalac, eta orobat librau biarco dituzu calte guztietatic ala Espiritualetatic nola Temporaletatic, posible dozun gara.

Zeure Burubari eta Lagun Progimuari zor deustezun, Amorio eguiazcotic sorteen (sic) dira, esatera noian, ia Obligacinozco ia Consejuzco beste puntu batzubec, eta zuretzat egoguienac consideraitan ditudanac.

Amorioac bada, nola izan biar daben biotzezcuac, eta obra onac eguitera obligaitan gaitubanac, bere cumplimenturaco ifinten deuscu obligacino mueta bi; bata da, eguiteco sarritan Progimo guztiacanaco acto Amoriozcoac batez ere Gorrotoaren tentacinuac asco estuquetan gaitubanian: bigarren obligacinua da, gu guere obretan portaitaco guere Progimoacaz, Amorio eguiazco eta biotzezcuac eracusten deuscun moduban (au da) eurac gugaz portaitia guraco gueuquian moduban.

Lenengo obligacinuagaz cumplitan ete dozun edo ez, ez daucazu zer escrupuloric euqui, bada Religinuaren Trataduban esanic itzi neben leguez, guere Progimo guztiacanaco Amoriozco actua eguiten dogu Aita guriaren Oracino santuba eguiaz eta biotzetic errezaitan dogun guztian.

Baña bigarren obligacinotic sortzeen (sic) dira Caridadezco Obrac; onein artian bat da Limosnia, zeñac bere generalidade eta estensino guzti-

an comprenditan baditu ere amalau Obra Misericordiazcuac ala zazpi Espiritualac nola zazpi Corporalac, particularrian Limosniaren izenagaz aiquetan dogu, premiñan daguan, Progimoari gueuc daucagun Ondasun Temporalacaz emuten deutsagun socorruba eta alivioa, Jaungoicoagan eta Jaungoicuagatic (1) zor deutsagun, Amorioa mediante erruquituric bere miseriagaz, ill ez dedin medioaren eta asistenciaren faltaz; eta sentidu edo significanza onegaz conforme verba eguingo dot Limosna onen gañian.

Limosna onen gañian Tobias santubac bere izeneco Seme Tobias gaztiari esan eutsan modu onetan: aldozun moduban izan zaite erruquiorra; asco badaucazu, asco partidu eguizu; guichi badaucazu, zeure guichia ere procurau eguizu vorondate onagaz partitia; zergaitic Limosniac libraitan dau (bere Eguillia) pecatu guztitic eta Eriotza (eternotic) eta ez deutsa itzico Animiari, juaten Infernuco Tinieblatara: Ho! Limosniaren privilegio eta gracia miragarriac!

Limosna santu onec obligacinuan ifinten ditu Christaun guztiac, beren urteoroco Sobrante guztiac Pobrien artian partitara, Jesus Divinuac bere Evangelio santuban aguinquetan deuscun moduban: sobraitan dana (diño) emun eguizube Limosna: leccino guztiz laburra, baña ederra, Jesus Divinuac Limosniaren gañian emuten deuscun au.

Sobraitan dana diño; onetan aiquetara emuten deuscula, lenengo socorridu biar ditugula

guere premiñac, eta, guere cargura dagozen, guztien pemiñac modu egoguian eta dezentian, pisaitan eta graduaitan: ditugula premiña oneic Prudencia eta Caridade santubagaz, ez Munduco pompa eta vanidadiagaz; eta guero, premina oneic socorriduric, Sobrantia da, Limosnatan partidu biar dana, orain esplicaitara noian moduban.(1)

Premina oneic diferentiac dira Caballeruen, Mercatarien, Oficialien,(2) eta Necazarien artian; baita ere diferentiac dira, bere Personiaren cuidadu bacarra daucanaren, eta Familiaren carguba daucanaren artian; eta diferencia oneicaz conforme graduau biar dogu Sobrantia: errenta jaquiña, eta seguruba daucanac, eta bere Burubaren cuidadu bacarra, erraz onelacuac etara daique bere Sobrantiaren contuba.

Necazari Eche Jaun batec bere sustentuban eta jantzian dezencia gueiagogaz portaitaco derechua dauca, errentia pagauta vizi dan, Necazariac baño, eta proporcino onegaz conforme aiquetan da beste guztien decencia (~~sic~~)(3): onerian Eche Jaunac bada, batez ere, bardin badauca, Familiaric zer acomodau, aurreratu biar dau aldaben guztia modu onian, eta ezin partiduco ditu bere aurreratu(4) guztiac Pobrien artian, baizican considerau biar dau, bere Hacienda eta Ganaubetan guertatu aldequiquion, Ausi Erren (~~sic~~)(5) regularrac, bere Personiaren, eta bere cargura daguan, Familiaren Ondoezac, eta bere Umien acomodubac, eta oneitaraco guztietaraco euqui biar dau zerbait aurreraturic, guertatu aldequiquion premina regularracaz conforme, eta conside-

racino onegaz conforme eguin biar ditu onerian Necazari, eta Familiaco Buru dan, Eche Jaun batec bere Limosnac, baña beti Codiciari atiac ichiten deutsala, eta confiauric Jaungoicoaren providencian bere obligacinoco premina eguiazcuai beguiraquetan deustela; bada onela da Jaungoicoaren vorondate santuba; errazoiac ere ez dacar, Echia erre edo jausten bada, bera edo Familiacoren batzubec gaiŝoquetan (1) badira, Umiac zer acomodau badauca, bere Ganaubac desgraciaitan badira, Agusturen batec uts emuten badeutsa, bera esquian ibiltia premina oneic erremediaitiarren, berac euqui aldaiquiala (aldaiquiala) aimbeste medio, Jaungoicoac lenengo beretaco emunic, eta guero bestiendaco, Sobranteric badauca: onela bada aitu biar dozu, nire Illoba, Limosniaren gañeco obligacino au: eguia da, bardin ecusico bazeu Progimoren bat, illteco edo gaitz guztiz andiren bat berari guertaquetaco, peligru manifiestuan, socorridu biarco zeuque, eta librau biarco zeuque peligru artatic zeure premina etorquizun (2) orreitaraco aurreraturic daucazunacaz, baita ere, zeure sustentubaren eta Jantziaren gañeco decencia zerzenaitara, obligauric egongo ziñateque, socorritiarren Progimuari necesidade aiñ estremuan, bardin, zuc zeure socorruba ucaturic, illgo baliz edo etorrico ballaco (3) beste gaitz guztiz andiren bat bere necesidade estremua mediante. (4)

Amorio santu onetatic sortzeen (sic) da Baquiaren Amorioa; eta ala procurau eguizu, nire Illoba, Baque santu au zeure Personan, eta, posible dozun, Progimo guztietan; vizi izan zaite Baquian Baque iguñecuacaz (sic) ere, zeure aldetic dan guztia eguiten dozula Mundu guztiagaz Baquian vizi izateco San Pablo Apostolubaren encargubagaz conforme; Jesus Divinoac ere zorionecuac, diño, diriala Baquiosoac; eta leccino santu onen vistan Apostolubac, escribitan zituben, cartac asiten zituben Baquezco salutacinotic.

Baquiari eguiaz jarraitu gura deutsanac izan biar dau eguiaz ere vorondate onecua; bada bestelacuentzat ezin sortu liteque Baque eguiazcoric; Jesus Divinoa jaio zan, Gabian bere Jaiotzia publicau euben Ainguerubac, cantaubagaz medu onetan: Gloria izan dedilla Zerubetan Jaungoicoarentzat, eta Lurrian Baquia vorondate oneco Guizonentzat: bai, nire Illoba, oneic bacarric izango daube Baque eguiazcua eta ez bestec.

Emendic ecusten da claridade guztiagaz, zein urrin dabiltzen Baque eguiazcotic beren Umien gaiztaqueriac eta ibillera peligrosuac estalquetan dituben Gurasuac (Amaac (sic) izan oi dira gueien bat) eurac escusaitan dirian leguez, Baquiaren Amorioagatic: Baque eguiazcua ez da pecatubaren, eta gaiztaqueriaren Alcabueta, baizican beren Etsai zorrotza, publico-

ra etaraten ditubana, aic erremediataco escuvidia eta obligacinua daucanac atajau eta deseguindu daguian; eta ala Baque eguiazcuac guerra vizia declarauric dauca onelaco Guraso eta Estalguilla () madaricatuben Baque guezurrezcuari, nundic ere () Baquia bera dan Jesus Divinoac esan eusten bere Discipulubai: ez naiz etorri Baquia ifintera, baizican Ezpatia (au da) Guerria Baque guezurtiaren contra, nolacua izan oi dan, vorondate onecoac ez dirian, Personac beren vizioetan eta pecatubetan daucain, Baquia, edo soseganza: cuidadu bada, nire Illoba, ezconduba eta Familiaco Buruba zarian leguez, ez confunditiagaz Baque eguiazcua Baque guezurtiagaz.

Baque eguiazcua conservau gura badozu, gorde biar dituzu, apuntaitara noian, instruccinuac: bardin ofendidu badozu iñor verbaz edo obraz, aimbat lasterren reconciliau biarco zara beragaz, premina bada onetaraco, parcacinua escaquetan deutsazula edo ia zuzenian zeuc, edo ia besteren bitartez; bada Jesus Divinoac bere Evangelio santuban ifinten deuscun obligacinoa da: zuaz (diño) eta reconziliau edo unidu zaite leenago, zeure contra quejia daucan zeure Anaiagaz (au da) Progimuagaz; eta au eguiñic zatoz nire aurrera.

Baña, bardin ofendidu dozuna bada, zeure obediencian daucazun, zeure Seme edo Alabaren bat

eta beste Superiorac, beren obediencian vizi dirianai, orrela humildaitia, eurac, beren obediencian euquiric, ondo gobernaitaco premina dauben, itzal (4) (~~sic~~?) eta autoridadiaren caltian (2); onela (3) Bendecuac, ecusiric beren macaltasuna (4), gañera igo ez daguien (5); eta beti presente euqui eta gorde biar dozu San Pablo Apostolubaren aserriaren gañeco doctrina: ez bedi sartu (diño) egun artaco Eguzquia, biotzetan daucazubela zeuben Aserria.

Bardin iñorc ofendidu bazaitu, berialatic eta biotzetic parcatu biar deutsazu, eguin deutsun, injuria, bestiac cumplitan ez badau ere, zor deutsun, satisfaccinua emutiagaz, eta parcacinua escaquetiagaz; zergaitic au, ofendidu zaitubanaren, obligacinua da, eta zeure obligacinua da barriz, Gaitz eguillac (6) (~~sic~~) eta Etsaiac amaitia eguiaz, biotzetic parcaquetan deustezula eguin deutsuben ofensa guztiac, euracatic Jaungoicoari erreguquetia, Jesus Divinoac, Curutzian eseguiric, bere Eriotzaguillacatic (7) (~~sic~~?) bere Aitari escatu eutsan leguez, parcatu eguien, eta eguitia eurai aldozun ona: au da Jesus Divinoaren doctrina.

Bardin ecusten badozu, zeure Etsairen bat, edo, billaquetia iguiñ dozun, beste Personaren bat datorrela, zu zuazen, videtic, ez dozu videric mudau biar, agaz tri (8) (~~sic~~) ez eguitiarren, eta ez deutsazu ucatu biar zeure Diosala; zergaitic onela dan Jaungoicoaren vorondate santuba, eta Zeruco Santubac eracutsi euscuben, portaitaco, moduba; baña, bildur bazara (9), orerian Etsaiac (10)

vidian tri eguin (1) ezquero, gaitzen bat eguingo deutsula, orduban apartau biar zara vide artatic, eta modu onetan salvau peligrutic zeure Personia, ari arpegui emuteco laguin valore euquiagatic ere: onela ordenaitan daube Baque eta Amorio eguiazcuac.

Bardin iñorc quimeraric edo pleitoric ifinten badeutsu, presente euqui eguizu Christaun juiziosoen arteco esaera seguruba eta eguiazcua: obe da Composicino charra Pleito ona baño (2): eta ala zeure diferencia eta Pleito guztiac reducidu eguizu Composizinora; eta ez zaite izan beñere temosua, errazoia zeure aldetic egonagatic ere, bardin Pleito edo diferencia, Composizinua admititan daben, naturalezacua bada gueroco resulta (3) donga bagaric.

Iñoizco demporan obligauric ecusten bazara, zeure parezera (4) punturen baten gañian emutera, beti para (5) zaite Errazoiaren eta Justiciaren aldetic aimbat composturaric onenian iñoren errespeto bagaric: comprenditan ez badozu asuntua, escatu eguizu demporia, consultaitaco, eta, ondo consultauta guero, emun eguizu zeure dictamena aimbat moduric onenian; eta, bestiac sosegau gura ez badaube zeure dictamenagaz, eta diadarca contradecitan asiten badira, ez dozu jardun biar disputan euracaz ezian eta baian, baizican isillic eta

soseguz guelditu biar zara; bestiac eguin daguiela, gura daubena; bada zuc beste orrembestegaz libraitan dozu zeure Buruba Jaungoicoraco.

Bardin, zugaz corritan dauben, Personaren bi beren artian aserre izatera etorrico balira, ez dozu, beren arteco aserre au gueitu biar, contaitan deustezula aldizca, batac bestiagatic zer esaten eta eguiten daben; bai contrara; eguin biar dozu zeure biotzian Sepultura on bat, an enterraitaco guztiz ondo biac satisfaccinuan batac bestiagatic emuten deutsuben queja guztiac, eta, bien arteco Baquiaren eta biacanaco Amorio eguiazco bategaz armauric, eriac emuten deutsun, moduban disimuluagaz eta Prudenciagaz esplicauco zara bacoitzari bestiagatic, onduen biotza bigunduco eta bestiaganaco aficionauco dozun moduban, onela bien arteco aserre au gueldica itzunguiagaz (1) juan dedin; onetaraco cuidadu andia ifini biar dozu, ez descubritiagaz eurai batagatic baño bestiagatic pasino gueiago, eta bien genioac ondo estudiatiagaz (2); bada zorionecuac dirian leguez Baquiosuac, ala aren Divina Magestadiac Mundu onetan gorroto dituban gauzetatic bat da, Progimuen artian diferenciac ereiten dituban, Personia.

Bardin badaquizu, norc baitec eguin

dabela pecaturen bat, edo vizioren baten sartuta daguala, euqui eguizu sepultauric zeure biotzian, zeure Emaztiari ere manifestau bagaric, bardin orrelaco noticia premina ez badau bere eta Familiaren gobiernu oneraco; eta, besteren bateri entzuten badeutsazu orrelaco gauza, eguin zaite ez jaquin, galdu ez daguian Progimuac zu mediante bere Fama; bardin guztiz publicua ez bada: (1) zor deutsazun, Amorioagatic bada reprendidu biar dozu aimbat moduric suavienan (2) (~~sabe~~), gaizqui eguin daben, Persona au bere gaiztaqueriaren gañian, emendau dedin urrengoraco: atrevitan ez bazara zeu, reprensinoco pauso au emutera, contuban ifini biarco dozu bere gañeco cuidaduba daucana, edo errespetoco beste Personaren bat, zuc baño, obeto reprensinoco diligencia au eguingo dabena; obligacino au ere, onela reprenditaco, Evangelio santuban eracusten dana da; eta, casua guertaquetan danian, zeure Confesoriac instruiduco zaitu obligacino grave onen circunstancietan.

Zeure vizian ez deustezu Progimuen faltai asco iritzi biar, eta zeuriai eta zeure Familiaco faltai guichi, ecusten dozula Progimuen Beguietan daguan Lasta guizia (3) (~~sic~~), eta ez zeure Beguietan daguan Biga edo Egurra; ascoren falta da au, eta onelacuac zuzen zuzenian duaza Evangelioco doctrina santubaren contra; bastante daucagu lanic, (4) guere

faltac ondo esaminetan (sic) guere emiendaraco.

Ez dozu juzgau biar ligereziagaz zeure Progimua; Jesus Divinoaren Mandamentuba da au ere bere Evangelio santuban: ez eguizube juzgau gura (diño) eta ez zarai juzgaubac izango: aren Divina Magestadiac, gu apartaitiarren, Azal ederragaz maliciagaz (sic) betericaco biotzac daucain, Persona falsuen Lazuetatic, esaten deuscu modu onetan: beren frutubetatic ezagutuco dituzube; Arbola donguiac ezin emun leique frutu onic; ez da ere Arbola onac frutu dongaric.

Bai: frutubaren calidadiac aguirian eta manifiestuan ifinten daben leguez, Arboliac bere barruban eta ezcutuban daucan, calidadia, orobat Personiaren Obrac emuten daube testimonio claruba, bere barruban daucan, biotz eta Espiritubarena; obracaz conforme bada juzgau biar dogu Progimua, beñere movitan ez gariala, juzgaitara aurrerago, Obrac diñuen baño; eta ala, ez daquigun bitartian ziertidumbriagaz (sic) Progimuaren obra dongac eta maliziagaz eguiñac, ez dogu gaizqui juzgau biar argatic; eguia da; bardin bat bere leenagoco obra dongac mediante fama dongacua bada, errezeluan vizi oi gara orrelacuagaz, bere famac padecitan daben, materietan.

Jornaleruari eguneco bere jornala pagau biarco deutsazu egun artan bertan gau-

Zeure vizian ez eguiozu iñori zor maravedi bat, Amorio santuba bai, ez Diruric, San Pablo Apostolubac encargaitan deuscun conformidadian: ez zaitezte (diño) iñori ezerchoren zorretan egon, alcar amaitaco obligacinuaren zorretan baño: eta ala, zeure zorra pagaitaco ifiniric zeucain plazua cumplidu ezquero (5) ez deutsazu beguiratu biar Artzeco dunari (6), ete daguan edo ez preminan, escaquetan ete deutsun edo ez artzecua; zergaitic au, Christaun Dongac eguiten daubena, da ¿zor deutsazu? bada pagau eguiozu (posible badozu) pecatu mortalaren azpian obligauric zagozen leguez, eta, gaur pagau albadaiquiozu, ez eguizu itzi biarco.

Bardin escu arteco Lan gueiren (7) bat eguiteco, falta eguiten deutsun, Tresnaren bat iñori escatu badeutsazu, lan gueia (7) acabauric, beriala biurtu biarco deutsazu Jabiari, zeu ugera (8) erretirau baño lenago, importancia guichico Tresna izanagatic, eta bere Jabiac casoric equiten ez

izan zaite beti guztiz eguiazcua, sencillua, eta arteza, iñor engañau ez daguizun; eta astutua, ascotacua, eta avisaduba, iñorc engañau ez zaguian; (1) Munduban vizico dan, Christaunac beragaz eta batera euqui biar ditu partida bi oneic; baña dago diferencia; iñorc Animaco gauzetatic campora Munduco interesetan engañaitan bazaitu, ez dozu pecaturic izango zeugaz, eta bai, zeuc besteri engañuba sartzen badeutsazu.

Besteren (2) Ganauren bat errante, edo bere beste gauzaren bat, galtzeco, peligruban sentitan badozu, asegurau eguizu orrelaco gauzac, zeure Etsairen batenac badira ere, zeure Progimuaren caltia atajaitiarren.

Edozein gauza zeure vizian billaquetan dozula, jaso eguizu, ez, agaz valiaitaco, asmuagaz, bada ez da zuria, Jabia dauca; jaso eguizu, bai, bere Jabiari beriala biurquetaco intencinuagaz; eta ala, diligenciac eguinic, jaquiteco, nor dan bere Jabia, eta jaquinic, beriala biurtu biarco deutsazu, billatu dozun, bere gauza, pretendidu bagaric billatu sariric; (3) eta, aguiri ez bada Jaberic, emun eguiozu, billatu dozun, gauziari zeure Confesoriaren dictamenagaz conformeco destinua.

Mote, edo gaizqui izenic ez eguiozu iñori erantzi (4) beñere zeuré vizian; orobat ez eguiozu

ots eguin, edo bere arpeguian emun iñori, daucan, gaizqui izenagaz: ez deutsazu ere, iñori burlaric eguin biar, batez ere, bestiac sentitan daben, burla moduba bada; zergaitic Jaungoicuac gorroto ditu puntu oneic guztioc, eta onein Eguillac, Escritura Sagraduco lecuric ascotan esplicaitan dan leguez.

Azquenic ifinten deutsut presente, Jesu Christo gure Jaunac bere Evangelio santuban Progimuacazco Caridade edo Amorio santu onen gañian emuten deuscun, regla generala: gauza aic guztiac (diño) zeñac gura dituzuben, bestiac zubei eguin deguizuben, zubec ere eguiezube eurai; zergaitic onetara reducitan da, Leguiac eta Profetac eracusten dauben, doctrina guztia: argatic bere Apostolu San Pablo gloriosuac encargaitan deuscu: alegrau gaitiala alegraitan dirianacaz, eta negar eguin daigula negarrez dagozenacaz, (au da esatia) artu daigula parte Progimuen dicha eta sentimentubetan, alegraitan gariala beren dichacaz, eta sentitan ditugula beren senti garrico (al) naigabiac.

Vizi zaite bada, nire Illoba, aviso santu oneicaz conforme, iñori pecaturaco ocasinoric edo Escandaloco tropiezuric emun bagaric, apartaitan zariala ala verbaz nola obraz, ez bacarric pecatubetatic, baita ere, pecatubaren

antza daucain, gauza guztietatic, eta onrai-
tan dituzula atencino, eta crianza onian Progi-
mo guztiac chiquinac leguez andiac, eta andi-
ac leguez zeure igualecuac, (1 etaz) San Pablo Apostolubaren doctrinia-
gaz conforme obediencia zor deutsazunari obedecitan deutsazula
tributuac ?. eta derechuac zor deutsazunari pagaitan deutsazula
eta onra eta errespeto gueiago merecitan daúbenai onra eta
errespeto gueiago ecarten deustezula; eta beñere zeure Necazaritzaco
Oficiotic camporaco Personacaz (3 eta 4) batez ere
zu baño andiruago vizi dirianacaz artzen ez dozula llaneza andico
Adisquidetasu-
nic: modu onetan conservauco dozu (6) Amorio eguiaz-
cua ala Jaungoicoanaco, nola Jaungoicoagan
zeureganaco eta Lagun Progimo guztiacanaco.

M i n g a i a

Guere Corputzeco Miembro guztien
obligacinua da, Corputzagaz batera Animia-
ren eta Errazoiaren obediencian egotia Jaun-
goicoaren gustora, ala aren Divina Magesta-
dia guztiacaz izan dedin alabaduba, onradu-
ba eta serviduba.

Miembro oneitatic bat da guere Aoco
Miña; bera chiquiña da, baña funcino edo es-
cuvide anditacua: Miña da Instrumentu, edo
Organua, zeñaren bitartez alcarri manifestai-
tan deutsagun, guere barruban eta biotzetan
daucagun, gauzac ala oneracuac nola gaitze-
racuac, esaten ditugula Mingaiagaz (7), guere
goguan daucagun, edozein gauza aiquetara
emuteco egoquiac dirian, verba mueta guztiac.

Christaunac bada, Jaungoicoari gusto emutia gura badaube Miñaren Instrumento, edo Organuagaz, considerau biar daube, noiz nori, nola, eta nun verba eguin biar dauben; verbac, Aotic urten baño lenago, artu biar ditube guichienez pasada bi Caridade edo Amorio eguiazcoaren Limiagaz; nire contura; onela eguingo baliz Mundu zabal onetan, ez lirateque ecusico aimbeste Barrichu, eta aimbeste Oquerqueria Miñgai (1) (~~sic~~) ligerotic sortubac, ez lirateque ere entzungo aimbeste verba alper batere provechu bagacuac.

Santiago Apostolu gloriosuac, Christaun guztien instruccinoraco eracutsi eben doctrina Sagraduban, Mingaiagatic diño modu onetan: batec, bere Buruba engañaitan dabela, uste badau, sugecinuan ez darabillela bere Miña, ona dala, onen Religinua utsa da: bardin batec verbeetan (2) (~~sic~~) pecaturic eguiten ez badau, au perfectua da: batec (Zaldiaren) Corputz guztia frenuagaz erabilli leique batera eta bestera; Zaldiai bada Aora frenuac ezarten badeustegu, beren Corputzac erabilten ditugu batera eta bestera, gura dogun, modura:* orobat ere (Ichasoco) Ontziac izanic andiac, eta Aize fuertiac orra eta ona botaten ditubanac, zuzenquetan dira gobiernu (3) pisquin bategaz, eta duaza, Pilotuac emun gura deusten.

(3) gobiernu

(1)

direccinoco destinora: ala ere guere Miña eguiaz Miembro chiquiña da, eta gauza andiac manejaitan ditu; beguira eguizube, zein Su guichic zein Baso andia abrasaitan daben! eta Miña Suba da, Maldadiaren Universidadia (4) Guizonac bere habilidadiagaz domaitan ditu eta sugetauric dauca Animalien eta Egaztien eta Sierpien (5) eta beste Pistien Naturaleza mueta guztia; baña Guizonen artian bat ez dago Miña sugetau aldaiquianic (au da) bere habilidadez eta Jaungoicuaren gracia eta laguntasun bagaric: Miñ onetan bedeincaquetan dogu Jaungoicua eta beragan maldizitan ditugu Jaungoicoaren antzera eguiñac dirian Progimuac; ez da conveni, nire Anaiac, oneic onela eguitia: au da bada, Santiago gloriosuac eracusten deuscun, Miñaren gañeco doctrina, eta doctrina onegaz conforme diadar eguiten deuscu Apostolu Santu onec beronec, esaten deuscula modu onetan: izan bitez Guizon guztiac tardosuac, verba eguiteco, eta tardosuac Aserreraco: Zeruco Santu eta Santa guztiac, ondo sinisturic doctrina au, Mundu onetan vizi zirianian, empeñau zirian gobernaitan, eta sugetaitan beren Miñgaiac leccino santu onegaz conforme, escaturic artaraco Jaungoicoari bere graciaren asistencia.

Ha! bardin, Jaungoicuaren gustocuac izateco, verba eguiteco tardosuac izan biar bado-

gu ¿zer erantzungo daube Persona verbaldaun (1) (~~sic~~) eta Barrichu aiec, zeñai, zabalic daguan Iturri corriente bateri Ura beti, faltatzaca, (2) darion leguez, Aotic darie, egun guztian faltatzaca, verbia verbien gañian, onetaraco bacarric jaiuac balirian leguez? defecto au da embarazu andicoa, bat Christaun ona izateco.

Onelacuac bada, nola ifinten dauben beren habilidade eta gusto guztia, beren Miñac erabilten Errota Arri baten guisara, (3) ez daucai batere discrezinoric, noiz, nori, nola, eta nun verba eguin biar dauben, discurritaco: onelacuac daucai beren Burubac ascotacotzat, (4) eta bestienac Lelotzat, eta ignorantetzat: onelacuac ez oi ditube ecusten beren faltac, bestienac, bai, asco: eguiten eta esaten dituben, gauza guztietaraco daucai errazoia: emuten ditube beren errespuestac, bestien errazoiagaz cargu eguin baño, leenago: Olioaren antzecuac dira; asunto guztietan beti gañian guelditu gura oi daube, Olioac Uraren gañera beti urten oi daben modura: Ollarren antzecuac dira, beti victoria cantau oi daubenac: ez oi daucai ezertan besteren avisuac, beren oneracuac izanagatic ere: euracaz vizi dirian Personai quendu oi deuste gozo guztia, Euri larreguiac Lurrari quendu oi deutsan leguez bere temple ona: ez daucai batere Secretoric; ereiten ditube Echeco bar-

riac Campuan, eta Campocuac Echian: eta azquenic onelaco verba Jarioac (4) eguin ez oi daube Jaungoicoaren eta Aingueru Guardacuaren Inspiracino santubai caso gueiago, Aidian dabiltzen, Elchuai baño; beren neurri bagueco verbeen (sic) (2) artian modu onetan ezcutauric gueldiquetan iate Barrichu onei Ontasun guztia, eta ala miserable oneic, beren Animetaco Beguiac ichuturic, ezin ecusi eta ezin azertau daube, Christaun onac izateco, Jaungoicuac parau deusten, vidia.

Ez dago bada, zer marabillau, Jaungoicuac guri emutiagaz barri dongac, verba Jarioac dirian onelaco, Personen gañian; David Erregue eta Profeta santubaren Aotic emuten deuscu desengañu claruba: Guizon Barrichubac ez dau izango direccinoric Lurraren gañian: eta Proverbioetaco Liburu Sagraduban ez deuscu esperanza obiagoric emuten Barrichu onein gañian: ¿ecusi dozu (itanquetan dau) Personaren bat ligerua, verba eguiteco? eta onelaco Personaren bat ecusi dabenari esaten deutsa: onelacuaren Nezedadia edo juicio baguetasuna gueiago esperau biar da bere Emiendia baño.

Beraz, nire Illoba, verba guichi eguin biar dogu, Jaungoicoaren gustora vizico bagara; bai; verba guichi; baña jaquiñian

400 - 207

Jaungoicuac bada escaquetan deuscu, Amorio eguiazcuan fundauric daguan, Silencio bat: Silencio santu onen contra pecatu eguin daiquegu, verba larregui eguiñagaz, baita ere verba guichiegi eguiñagaz, Caridadiac edo Amorio eguiazco, eta prudente batec ordenaitan deuscun, Reglatic urteten dogun, guztian edo verba larreguiacaz, edo guichieguiacaz; uts eguiteco peligururic (sic) guichien badago ere verba guichi eguitiagan asco eguitiagan baño.

Prudenciac eta Progimuacazco Amorio eta correspondencia onac Lanceetaco (sic) circunstanciacaz conforme eracutsi biar deuscube, guere Mingaiac gobernaitaco, modu egoguia; au da puntu bat, zeñaren gañian ezin emun leiquian Regla fijoric, eta zeñian sarritan Jaungoicoari escatu biar deutsagun David Erregue eta Profeta santubaren modura, ifini daguian gure Aoetan Guardia, eta gure Ezpanetan quiltzaz ichiricaco Ate batzubec, movidu ez gaitian, Maliziaco verbac esatera, eta guere pecatubetan escusac billaquetara.

Familietaco Gurasuac, eta besteren cuidaduba daucain, Superiore guztiac, gauza jaquina da, obligauric dagozela, beren carguco Lan gueiac eguitera, eta eraguitera, beren Bendecuac instruitara, corregitara beren uts eguitetan, eta ondo gobernaitara; ezin escusauco dira bada, onetaraco guztiraco conveni dirian verbac eguitetic modu ego-

guian; eta, materia oneitan Silencioa gordeco baleube, isillic dagozela, eguingo leuquie pecatu; eta onelaco Gurasuac izango lirateque (Jaungoicuac Isaias Profetaren Aotic diñuan leguez) Chacur mutubac, saunca (1) eguiteco, adoreric ez daucainac, Lapurra eta Etsaia aurrian euquiagatic.

Modu egoguian, diñot, Gurasuac eguin biar deustela verba Bendecuai; ez da bada modu egoguia, verba eguiteco Bendecuai, onein afrentaraco eta menospreciooraco dirian verbac esatia, Necazarien eta Jente comunen arteco Gurasuai egunoro eta instante (2) oro entzun oi deustegun leguez: Ume madaricatubac: Ume Demonioz betiac: Ume Diabruz betioc: Ha! zubelacuac (3) viziric! Ume Zapooc (~~sic~~), Cacoc, Pestioc; (4) eta beste onelaco milla esaera modu, Amorio eguiazcoaren eta Jesus Divinoaren Evangelio santubaren contracuac, emuten deustela onetan beren Umiai eta Bendecuai crianza guztiz donguia egemplu donguia mediante, crianza eta bezu onac emun biarrian, obligauric dagozen leguez.

Ez da ere modu egoguia, Gurasuac Bendecuai verba eguiteco, esango deustena edo aguinduco deustena, esatia edo aguinquetia gueien bat gogortasunagaz, enfadubagaz, eta aserriagaz; zergaitic, verba eguiteco, modu onec dacar provechu guchi, eta calte

asco; Espiritu Santubac diño: Errespuesta bigunac ausiten dau Ira edo Aserria; eta verba gogorrac sortzen dau Coleria (au da) Persona aien biotzetan, nuentzat (4) dirian verba modu orerianac; au berau eracusten deuscu ere egunoroco esperienciac.

Espiritu Santubaren Doctrina eguiazco onegaz conforme, iñor reprendidu biar doguniran bere uts eguiteren (2) baten gañian, aimbat verbaric suavienecaz aiquetara emun biar deutsagu bere obligacinua; ondo icasiric eucan leccino santu au San Pablo Apostolubac, encargaitan eutsanian bere Discipulu San Timoteo Obispuari: ez eguiela (3) eguin lotsaiaric Persona zarrai, baizican suplicau eguiela, Gurasuac balituban leguez (4); Guizacume gaztiai, Anaiac balituban leguez; eta Emacume gaztiai, Arrebac balituban leguez, Honestidade guztian: baña, bardin onela suavidadiagaz eta suplica modura aiquetara emunagatic bacoitzari, bere uts eguitiaren gañian, emendaitaco, daucan obligacinua, casoric eguiten ez badau, eta fresco vizi bada bere uts eguitetan, ia Apostolu San Pablo onec beronec mudaitan deuscu bere Lenguagia, eta doctrina, bere Discipulu San Tito Obispuari, onelaco Jente frescuac reprenditaco, emun eutsan encarguban, esaten eutsala modu onetan: reprendidu eguizu gogorquiro, salvau di-

tezen: Apostolu gloriosuaren leccino diferente bi oneic Gurasuac presente euquitia, conveni da, jaquin daguien, noiz verba eguin biar dauben suavidadiagaz, eta noiz gogortasunagaz, baña beti Amorio prudente bategaz, Bendecuai beren uts eguitetan.

Ez da ere modu egoguia, verba eguiteco, aiquetara emuteco laguin,(4) premina dirian baño, verba gueiago esatia, edo conveni dan baño gueiago vider; eta ala, bein esatia bastante bada, ez dogu esan biar gauza a (~~sic~~)(2) bera bigarren aldian: orobat lau verbacaz aiquetara emun aldaiquegun gauzetaraco ez ditugu esan biar bost verba; iru verbacar (~~sic?~~)(3) aiquetara emun albadaiquegu, ez gara irago biar laugarrena esatera, eta bigaz acabau albadaiquegu asuntua, ez dogu irago biar irugarren verbia esatera.(4)

Ez da ere modu egoguia, verba eguiteco, asunto serioac aiquetara emutia fiesta edo chanza modura, eta asunto graviac llaneza modura; eta ala guere verbac esan biar ditugu, trataitan dogun edo derautsagun,(5) asuntuac escaquetan daben moduban, fiestacuac fiesta modura, chanzacuac chanza modura, serioac serio modura, eta, graviac dirian, asuntoac grave modura.(6)

Ez da ere modu egoguia, verba eguiteco, besteren aurrian iñori Belarrietan isill mandatubac(7) esatia; eta ala, nire Illoba, besteri esango deutsazun, Secretua esan eguiozu aparte, iñor presen-

te ez daguala; eta orobat eracutsi eguiezu zeure Echeco guztiai, batez ere Emacumai, zeñac izan oi dirian gueien bat puntu onetan erraitan daubenac batere consideracino bagaric; bada Crianza onaren falta da(1) eta bestiai emutia errezeluetaraco(2) ocasinua.

Azquenic, verba eguiteco, modu egoguiaren gañian gura badozu, nire Illoba, utsic guichien eguin, eta orobat zeure Bendecuac, desterrau eguizu zeure Echetic vizi zarian guztian beti, baña beti(3) Pipia eta Zigarrua, eta Bota(4) edo Pichar Ardao motivo justo eta grave baguecuac; onela beste gaitz ascogaz ostian desterrauco dituzu, verba eguiteco modu egoguia gorde ezin dauben, Mingai ligeruac.

Mingaiaren gañeco Doctrina eguiazcua onela bada ere, ez dozu, nire Illoba, eragotzi biar iñolaco moduz zeure Familian, beren nequiaren alivioraco, beren Espirituben alegranzaraco eta afecto inozente edo santu baten conservacinoraco batac bestiagaz guztien aurrian euqui oi dituben conversacino edo pasatiempo inozentiac: diñot inozentiac (au da) Progimuaren Fama onaren contra ez dirianac, indezentiac edo indezentien antzecuac ez dirianac, besteren menosprecio edo burlaraco ez dirianac, edo beste alderen batetic oquerrac ez dirianac: ifini biar dozu, bai, cuidaduba eta empeñu andia, zeure bendeco Personac beren

Neque eta Izerdietan alegre conservau ditezen, eta iñor sartu ez dequizun tristuran, onetaraco iñoren ofensa bagaco millue(4) bat verba eguitia, premina bada ere.

Curutzia

Jesu Christo gure Jauna eta Redentoria etorri zan Mundura, gu Diabrubaren bendetic libraitara, eta vizitzaco egempluba emutera, ifinten ebela bere vizitza santu eta perseguiduba, salvau gura dauben, guztien vizi moduraco Ispillu bacartzat.

Aren Divina Magestadiaren vizitza izan zan alde guztietatic inozentia, eta perseguiduba; eta ala bere antzera vizi gura dauben Discipulu guztiac jarraitu biar deutsai(2) Inozenciaco eta Curutze(3) santuco Banderiari, jaquinic Zeruban sartzeen (~~sic~~)(4) dirian Justo guztien Marca eta Señalia diriala Inozencia eta Curutzia, Justo guztien Buru eta Capitae (~~sic~~)(5) dan Jesu Christogandic asi eta andic beeragoco guztiena.

Jesus Divinuac, resuszitau (~~sic~~)(6) ezquero, bere Discipulubacaz eguan batian, ecusiric, ez ziriala contuban jausten arteraño, bera zala

Curutzian josiric Lapur bien erdian illten ecusi euben Maisuba, reprendidu zituban, eta esan eusten modu onetan: ¿eguiaz prezisua ez zan, Christoc padecitia, eta ala sartzeia (1) bere Glorian? conveni bazan bada, Jesu Christo gure Jaunac ala padezitia bere Glorian sartu baizen leenago (~~sic~~) (2), bere Servitzariac eta Jarrallac (3) ez daube izan biar privilegio obiagocuac, beren Jabia baño, bere Discipulubai bein batian berac aiquetara emun eusten moduban: acordau zaitezte (esan eusten) nic esan deutsubedan verbiagaz: ez da Servitzaria bere Jabia baño andiago; ni perseguidu banaube, zubec ere perseguiduco zaitube.

Doctrina santu onegaz conforme San Pablo Apostolu gloriosuac valentia andi bategaz zabalquetan dau Christaun guztien vistan Jesus onaren Inozenziaco eta Curutze santuco Estandarte edo Bandera miragarrizco au, eta voz (~~sic~~) altuban esaten dau modu onetan: Christogan ondo vizi gura dauben, guztiac padeziduco daube persecucinua: ez diño: gueienac edo batzubec, baizican: ondo edo Piedadian Jesus Divinoaren gustora vizi gura dauben guztiac: bai; guztiac eta ez batzubec padeciduco (~~sic~~) daube persecuzinua moduren batera edo bestera, Jesus

Divinoaren gustocuac eta antzecuac izatia, gura dauben, guztiac; eta oneic bacarric ez besteric sartuco dira Jaungoicoaren betico Glorian; bada San Pablo glorioso onen beronen desengañubagaz conforme Jaungoicoac beretzat escogitan ditu bacarric, bere Seme Jesus onaren vizitza inozente eta perseguidubaren conformecuac eta antzecuac eguiten dirianac eta ez besteric.

Beraz, nire Illoba, conveni bazan, Jesu Christo gure Jaunac ala padecitia, bere Glorian sartuco bazan; bardin bera bada, guc jarraitu biar dogun, vidia(1); gure vizitzaco Ispillu bacarra, gure Ama dan, Eliza Santaren Esposo eta Buruba, eta Justu guztien Capitan (~~sic~~)(2); bardin bere Bandera bada Inozenziaco eta Persecuzinoco Estandartia, ez dago erremedioric, prezisauric ere gaoza(3) Mundu onetan, bera vizi, eta ibilli zan, modura gu ere ibiltera, eta vizi izatera, bacoitzac bere Estaduban aren Divina Magestadiaren antzera, eta bere amorioz Inozenciaco eta Persecuzinoco vidian zerbait sufritan eta padezitan dogula; modo (~~sic~~)(4) onetan bere pausuai jarraiquetan deustegula, bere antzecuac gariala, eta beragaz padezitan dogula izan gaitian ere beragaz batera Eternidade guztian glorificaubac.

Egui santu onen desengañuba aren

Divina Magestadiac claru asco emuten deuscu bere Evangelio santuban: nire ondoren (diño) etorri gura dabenac; ucatu begui (1) bere Buruba (au da) bere Vorondate eta inclinacino dongac; jaso begui egunoro bere Curutzia, eta jarraitu beguit: (2) leccino laburra da au, nire Illoba, baña betez betezian desengañaitan ditubana beren Vorondatera eta gustora emen vizi dirianac, eta verba guichitan eta ederquiro Beguien aurrian ifinten deuscuna, Zeruco Glorian sartu gura dauben, Christaun on guztiac Mundu onetan gorde biar dauben, vizi moduba.

Bai: Jesus maitiaren gustora eta bere ondoren ibiltia gura badogu, nai eta nai ez ucatu biar dogu guere Buruba (au da) guere Vorondate donga guztia, eta jarraitu biar deutsagu Vorondate onari (au da) Jesus Divinoaren Vorondate santubagaz conformecua danari; egemplutzat: batec Belar ondoco (3) (~~saic~~) bat emuten badeuscu, pleitoz Tuniquia quendu gura badeuscu, eta fuerzaz milla pauso bere compañian caminaitara obligau gura bagaitu, guere Vorondate donguiac lenengo eracusten deuscuna da, onelacuari pagu igualeco edo gueiagoco vengantzaiagaz (4) (~~saic~~) erantzutia, gorrotua deutsagula guere biotzian, baña guere Vorondate onac Jesus Divinoaren Vorondate santubagaz conformecuac eracus-

ten deuscu, onelacuari gaitza onagaz pagaitia, vengantzaric ez deseaitia, guere biotzian gorrotoric ez euquitia, eguin deuscun injuria sufritia pacienciagaz, eta disponiduric edo aparejauric (1) egotia injuria gueiago sufritara, eguiten badeuscu: onela bada ucatu biar dogu guere Vorondate donguia, eta jarraitu biar deutsagu Vorondate onari guere vizitzaco pauso guztietan: ez da au bastante.

Egunoro jauso (2) biar dogu guere Curutzia paciencia santu baten bitartez, eta ibilli biar gara Curutziagaz Jesus Divinuaren ondoren; eta onela juango gara, gure Ichu aurreco Jesus Divino au daguan, dichaz betericaco Zeruco Eche santura: persecuzinoco eta trabajubetaco Curutze santubac, provechosua izateco, euqui biar dau bere Laguntzat vizitza inozentia; eta orobat vizitza inozentiac beragaz izan oi dau Curutze moduren bat edo beste.

Inozente eta culpa baguecua danac bada presente euqui biar dau leccino au, eta ez dau desanimau biar, dacusenian (3) bere gañian persecuzinoco eta trabajubetaco Curutze santuba; animau biar dau, bai, bere Maisu Jesus cruzificaubac emun euscun, egemplubagaz, eta bere Discipulu, eta Apos-

toluben Principe San Pedro gloriosuac puntu onen gañian eracusten deuscun, doctrina santubagaz ¿zer Gloria (diño) izango dozube, bardin gaiztaqueriac eguiten dituzubela, eta Belar onduan (1) [illegible] joric, padezitan badozube? baña, obra onac eguiten dituzubela, pazienciagaz sufritan badozube, Jaungoicoaren aurrian au da gracia; zergaitic onetaraco ots eguin deutsube; zergaitic Jesu Christoc ere padezidu dau gugatic, izten eutsubela egempluba, jarraitu daguizuben bere pausuac.

Orainguiño (2) esan dodanagaz conforme claruban dago, emen esplicaitan dan, Curutzia ez dala Burdiñazcoa, Zurezcua (3) [illegible], edo Arrizco Curutze materiala, Aldaretan eta Errien sarreretan (4) ecusi oi dirianen, antzecua, baizican Curutze formala trabajubetaco, eta Espirituco Curutzia, bacoitzari bere Estadubagaz conforme Jaungoicuac, utsic eguin ezin leiquian, bere Providencia santubagaz egunoro ordenaitan deutsana, Curutze onegaz eta vizitza inozentiagaz izan dedin bere Seme Jesus onaren antzecua, eta onela merezidu daguian Gloria.

Eliza Ama Santaren Miembro guztiac beren Buru Jesus onaren Curutze au sufridu biar daube; bada Christaun guztiac daucai beren partia Curutze santu onetan, baco-

itzac beria bere circunstancia eta Estadubaren conformecua; eta ala Ezcontzaquiac (1) dauca Curutze modu bat, Ezcondubac beste bat, Abadiac beste bat, Religioso eta Religiosac beste bat; orobat Persona pobriac eta Oficialiac (2) daucai beren Curutze diferentiac Aberatsacandic, eta, esan ditudan, Persona mueta oneic guztioc bacoitzac banaan (3) (~~sic~~) daucai Curutze modu diferentia bere beste igualecuagandic, eta iñor, dan aberastasunic eta convenienziaric gueienecua izan agatic (4) (~~sic~~), vizi ez da Curutze au bagaric; ascotan onelacuac izan oi ditube Curutze andiaguac, campotic Jentiac ala uste ez agatic; nundic ere urtena dan, sarritan entzun oi dogun, esaera generala: Echian Echian Malua, (5) guri-an andiagua.

Batec, nor nai dala, Christaun eguiazcua izatiagaz beste bague dauca, zer sufridu Curutze andia, vizi dan dempora guztian; bada dauca zer peleau bere Animaco iru Etsai poderosuacaz, Diabrubagaz (6) Mundubagaz eta Araguiagaz, eta beti vizi biar dau, bere Vorondate donguiari, eta pecaturaco inclinacinoari atzera eraguiten deustela, violencia santu onen bitartez anchitu daguian, fuerza padezitan daben, Zerubetaco Erreinuba; pelea au ez da eguiaz Martirio eta Curutze chiquina: eta, bardin Christaun eguiazcua izan gura daben,

au Ezconduba Abade Religioso (1) edo Religiosa bada, gueitubagaz dauca bere Curutzia; zergaitic bere Estadu particularreco carga eta obligacino pisubac eguiten deutsai pisubagua, Christauna dan aldetic, leen eucan, Curutzia.

Gueiago: Christaun eguiazcuac egunoro esperimentaitan dituban, naibague eta sentimentu guztiac, nundic nai datozela, edo ia Jaungoicuac zuzenian disponitan ditubanac, edo ia permititan ditubanac, leenagaz gañera cargaitan deutsai bere Curutzia: egemplutzat: zure modura Ezconduric daguan Necazari bateri guertatuco ballaco (sarritan guertatu oi dan leguez) bera gaiŝoric (2) (~~sic~~) dempora luzeraco gueldiquetia, Gaiŝoz (2) betericaco Ospitale bat eguinic bere Echia ecustia, Echia Subac abrasaitia, bere Emaztia, edo, gueien amaitan daben, beste edozein Echecoren bat illtia, Ganauren batzubec desgraziaitia, bere Soruetaco frutubac Tempestaderen batec galtzeia (3) (~~sic~~), daucan gauzaric onenac Lapurrac osquetia (4), Progimoren batec falso testimonioacaz eta Murmurazinuacaz perseguitia; agradezimentubac esperaitan zitubanian Personaren bategandic, desagradezimentubac eta esquer baguetasunac errezivitia,

oneic eta onein antzeco beste pesadumbre mueta guztiac cargaitan deutsai leenen (~~sic~~) gañera bere egunoroco Curutzia gueiago edo guichiago, pesadumbre mueta oneic cargaitan dirian conformidadian.

Nor nai dala bada, bardin jasoten ez badau, eta, Jesus Divinoari deutsan, amorioagatic eta bere Izen santuban pazienzia onagaz sufritan ez badau bere Curutze santu au, ez dauca, zer esperau, bere Glorian ere parteric euquiteric; pacienzia onagaz (diñot); zergaitic pazienzia bagaco Curutzia da batere frutu bagaco Martirio neurri baguecua eta tristia, eta, pazienzia onagaz sufritan dan, Curutzia da contrara, alde guztietatic provechu guztiz miragarriac ecarten dituban, Carga ariña.

Jesus Divinoac bere Evangelio santuban esaten deuscu: zeuben pazienzian gozauco dituzube zeuben Animac: premiña dogu bada, nire Illoba, pacienzia edo sufrimentu santu au, onen bitartez Jaungoicoaren vorondatia cumpliduric bere prometimentu (a) Divinoac lograitaco, eta anchiquetaco guere Curutziaren carga ariñ eta dempora guichico onegaz San Pablo Apostolubaren testimonioagaz conforme Eternidade guztico Gloriaren piŝu (~~sic~~) (b) zoragarria

Zerubetan: bai; trabajubac datozenian gure gañera, gueuc jaso eta eruan biarco ditugu edo gogo charragaz eta narras, edo gogo onagaz (au da) paziencia (~~sufre~~) onagaz eta aidian; eta ecusi dozu, zer suerte eta premio diferentiac daucain Jaungoicoaren vorondatiagaz conforme, Trabajubac jasoteco eta eruateco, modu diferente bi oneic.

Jaungoicuac bere miragarrizco Providencia santubagaz mezclaitan ditu Mundu onetaco gure gustoac pesadumbriacaz, ichatsi ez dedin gure Biotza Munduco contentubai (1) (~~sufre~~), eta galdu ez daguian Zeruraco bere vide Erriala; (2) eta orobat pesadumbrien ondoren bialquetan deuscu consuelo eta gustoren batzubec, animau gaitian, eta jausi ez gaitian Carguiaren azpian Animoaren falta mediante: modu onetan bada aren Divina Magestadiac mezclaitan ditu gure vizitzaco pausoetan gustuac pesadumbriacaz, eta pesadumbriac gustuacaz; ala dacuscu Santuben vizitzetan; ondo ezaguturic eucan Providencia Divino au Job santubac, bere desdicha guztien erdian erantzun eutsanian pazienzia bagueco bere Emazte irritubari: juicio bagueco Emacumeen arteco batec leguez verba eguin dozu; errezividu baditugu onac Jaungoicoaren escutic; ¿zer-

gaitic gaitzac ere errezividu biar ez dituGu?

Curutze santu au izan oi da, bacoitzac jaso aldaiquian, garacua(1), eta ez pisubagua(2); baña, aren Divina Magestadiac emuten badeutsa bateri, jaso aldaiquian baño, Curutze pisubagua, beragana queja bagaric eta confianza guztizcuagaz acudu (~~sic~~)(3) ezquero, emungo deutsa grazia eta fortaleza, bere indarracaz gañeraco Curutzia jasoteco eta pazienzia onagaz eruateco; edo librauco dau trabaju artatic, quentzen deutsala bere Curutzia, Jesus Divinoac aseguraitan deuscunagaz conforme bere Evangelio santuban: zatozte nigana (diño) necaquetan zariain, eta cargauric zaozen(4) guztioc; eta nic arinduco zaitubet: doctrina au berau eracusten deuscu Apostolu San Pabloc: fiela (diño) da Jaungoicoa, permitiduco ez dabena, zubec tentaubac izan zaitien, jaon(5) aldaiquezuben baño, gueiago: bai; (bere graziagaz) lagunduco deutsube aguantau aldaiquezuben moduban, eguiten dabela tentacinuagaz batera zeuben provechuba: eta duda bague Jaungoicuac mesede andiagua eguiten deutsa bateri, Curutzia sufritaco, premina daben, gracia emunagaz, Curutzia guztiz quendubagaz baño San Gregorio Elizaco Doctore jaquintsubaren testimonioagaz conforme.

Guraso batec ecusten dabenian bere Umeren bat, gaizqui eguiten beste batzuben compañian, emuten deutsa castiguba bere Semiari, amaitan dabelaco, bere Semia daben leguez, eta ez ditu castigaitan bestiac, bere Semiac ez dituban leguez; au berau eguiten dau gugaz aren Divina Magestadiac, bere Apocalipsico Liburu Sagraduban esaten dabenagaz conforme: nic (diño) reprenditan ditut, eta castigaitan ditut amaitan ditudanac: eta ala, bialquetan deuscunian trabajubac, firmeza guztiagaz sinistu biar dogu, ez deuscula bialquetan, gaizqui gura deusculaco(1), eta bai amaitan gaitubalaco, pensaitan dogula, gueiago merezidurik daucagula.

Pena eta tormentu andietaco, trabaju, eta persecuzinoetaco Curutze piŝuba(2) ez oi da izaten beti noberen pecatuben castiguracua, eta, bai, ascotan eta ascotan Jaungoicoac emuten deutsa onerian Curutze piŝuba(2) Christaunari bere prueba eta Santidade gueiagoraco, deutsan amorio gueiagoagatic, eta zeimbat bat dan santubagua, oni emun oi deutsa Curutze piŝubagua(2); egui onen pruebia ecusten dogu bere Seme Jesus Divinoagan, onen Ama Maria Santisimagan, San Juan Bautistagan, Apostolu santu guztietan, Martiri gloriosuetan, eta Zeruban millueca (3) ~~(sic)~~ dagozen Santu eta Santa guztietan; eta argatic pazienzia onian sufridu biar dau bacoitzac bere Curutzia, ezagu-

turic dala, Jaungoicoac, deutsan amorioagatic, labrau deutsana, naiz izan dedilla Curutze au bere emienda, eta bere pecatuben satisfaccinoracua, naiz bere Inozenciaren probaracua, eta, daucan, Santidadiaren aumenturacua.

Curutzeric piŝubena bada izan oi da Santuric andienentzat, eta aren Divina Magestadiac gueien amaitan ditubanentzat, aurrenengo dala privilegio onetan, gueien amaitan eben eta gure guztioen egempluraco Mundu onetara bialdu eben, bere Seme Jesus Divinua; bada bere fin bagueco Poderioa empeñau zan, padezidu eraguiten, Guizon bat, Jaungoicotasunagaz uniduric, padezitaco capaz zan, afliccino eta pena mueta guztiac batere consuelo, alegria, eta alivio bagaric, nundic ere Curutzian, Guizona zan aldetic, illgo zan aurrian,(1) emun eutsan bere Aita Jaungoicoari queja misterioso eta amoriozco bat modu onetan: ¿nire Jaungoicua, nire Jaungoicua, zergaitic desamparau nauzu?(2)

Ez da Jaungoicua portau modu onetan Apostolu eta Martiri Santubacaz, bada emun badeuste pena andietaco Curutze piŝuba, emun izan deuste ere, beren penac eruateco eta sufritaco, bere grazia santubaren poz, alegria, eta contentuba; argatic San Pablo Apostolubac, Carzelan preso eguala Jesu Christoren

Fede santubagatic, Colosaco (~~sic~~)(2) Jentiai escribidu eusten modu onetan: orain alegraitan naiz nire penetan zubecatic; eta cumplitan ditut nire Araguian, Christoren Pasinuari falta dirian,( ) gauza aic (~~sic~~) bere Corputzagatic, zeña dan Eliza: alegraitan zan, bai, Apostolu gloriosua bere tormentubetan, eta orobat alegrau zirian bere Apostolu Lagunac, Martiri Santubac, eta beste Santuric asco, penac eta tormentubac padezitaco, demporan, beren vizitzetan iracurten dan leguez; eta ala onei emun eusten beren penetan alegranzaco alivioa, eta ucatu eutsan alivio santu au, gueien amaitan eben, bere Seme Jesus Divinuari, alde guztietatic pi-ŝubena izan zedin, gueien maite ebenen, Curutzia.

Apuntau ditudan San Pablo Apostolubaren verbacaz conforme Jesu Christoren Pasino santubac orandio (~~sic~~)(3) faltaren bat dauca: bai, nire Illoba; Jesus Divinoaren Pasino santuba izan bazan ere alde guztietatic cabala, eta batere falta bagueco obra acabauba gure Redenzinoraco, faltaren bat oraindican badauca; baña falta au ez da bere aldeticua, baizican guere aldeticua, bere Corputz Eliza Santaren Miembruac garian aldeticua; eta falta au da, gu eguitia Jesus onaren antzecuac Trabajubetaco Curutze inozentiaren bitartez. bada au bagaric utsa lizateque guretzat

Jesu Christoren Pasino santuba; au eta ez besteric da, San Pablo Apostolubac aiquetara emuten deuscun, Jesus Divinoaren Pasino santuco faltia.

Esango dau nor baitec (1) (~~sic~~): bardin trabaju eta naibaguetaco Curutze santuba, Jaungoicuac deuscun, Amorioaren prueba bada; (2) gauza ego- (3) guia izango da, deseaitia eta aren Divina Magestadiari erreguquetia, bialdu deigun onerian (4) Curutzeren bat: baña, onela discurritan dabena, engañaitan da; (5) obe da Jaungoicoaren escutic datorren Curutzia esperaitia eta vorondate onagaz errecivitia, guc deseaitia eta aren Divina Magestadiari Curutzia bialdu deigun escaquetia baño: eguia da; Santu eta Santa asco izan dira, deseau eta escatu izan deutsainac aren Divina Magestadiari Curutze onerianac (6) mesede anditzat; baña Santu eta Santaren batzubec jarraitu izan dituben, vidiac guretzat gueiago dira admiraitacuac, (7) guc jarraiquetacuac baño; zergaitic Jaungoicuac eruan izan zituban vide guchi trillaubetatic.

Zeruraco vide guztiz trillauba, eta generalian Christaun guztioc jarraitu biar deutsaguna, da, Jesu Christo gure Jaunac obracaz leguez, Aoz ere eracutsi (8) (~~sic~~) euscuna eta trillauric itzi euscuna: Judegubac ibilli zirianian aren Divina Magestadiaren billa, vizitza quentzeco, igues eguin eben, eta ezcutau zan beren artetic; eta ia ecusenian (9) bere gañian Tormentubetaco tempestadia, Getsemanico Baratzan iru bider erregutu eutsan bere Aita Jaungoicuari, librau

eguiala Trabaju aietatic, aurrerago esplicauco dodan, moduban: au izan zan, Jesus onac gure egempluraco obraz jarraitu eben, eta idegui euscun, vidia; eta au berau da, Aoz ere eracutsi euscuna: perseguitan gaitubenian Ziudade baten, igues eguin daigula beste batera, esaten deuscu; eta, Apostolubac escaturic, compondu eben, gure egunoroco Aita guriaren azquenengo escavide edo peticinuan eracutsi euscun, Jaungoicoari escaquetan, librau gaiala (1) guere gaitzetatic ala Animacuetatic nola Corputzecuetatic, eta beste edozein gaitz temporaletatic; eta leccino santu onegaz conforme orobat bere Esposa eta gure Ama Eliza Santac bere Errogativetan escatu eraguiten deuscu aren Divina Magestadiari, ez, emun deigun gaitzic, eta, bai, librau gaiala (1) gaitz mueta guztietatic: ez da (2) beraz deseau eta escatu biar Jaungoicoari trabaju eta naibaguetaco Curutzia, Jesus Divinoaren vide trillau onetan ecusten dogunagaz conforme.

San Geronimo Elizaco Doctore jaquint- (3)
subac esanic itzi eben: ez zala posible, Gloria bi euquitia emen eta Eternidadian, emen glorioso izatia, eta Zeruban ere bai: eta ala, guc (obligauric gaozen moduban) aleguiña eguinagatic, iguiñ ~~(sic)~~ ditugun, gaitzetatic libraitiarren, eta onetaraco Jaungoicuaren gustoco erregu-

bac eguinagatic, trabaju edo gaitzen batzubec inguratuco gaitube, eta ojala banaan (~~sic~~)(1) eta dempora diferentetan, arnasa pisquin bat bitartian artzen, izten deuscubela, etorrico balira esaeriagaz conforme: ondo etorria izan zaitiala gaitza, bacarric bazatoz: eta, datozenian gaitz oneic, naiz banaan, naiz montueca (~~sic~~)(2), nundic nai datozela, ez gara beinguan ichutu eta larritu biar, eta, bai, Jaungoicuagana acudidu biar dogu Oracinoaren bitartez, aliviauco gaituban, esperanza firme bategaz animauric; bada Jaungoicoaren aserria beinguan izioten danian, diño David Erregue eta Profeta santubac, zorionecuac diriala, beragan esperaitan daubenac; Job santubac eta dolorez betiac (~~sic~~)(3) ecusi zanian gabetic goizera(4) esateco moduban, galduric bere Ondasun guztiac, bere Umiac, eta bere Osasuna, esaten eben: aren Divina Magestadiac illgo banindu ere, nic beragan esperauco dot.

Esperanza firme onegaz animauric mun eguin biar deutsagu, Jaungoicuac bialdu deuscun, Curutze santubari, eta au labrau daben Escu Divinuari, autorquetan deutsagula aren Divina Magestadiari, posible dogun, Amorio guztia; eta, onela portau ezquero, guere gaitz eta trabaju mueta guztiac gure one-

racuac izango dira, bada San Pablo Apostolubac aseguraitan deuscu, Jaungoicoa amaitan daubenai gauza guztiac lagunquetan deustela beren provechuraco.

Gaitzac eta naibaguiac gure gañian etortia, precisua bada ere, nire Illoba, ez ditugu urreratu, eta gueitu biar gaitz oneic guere aprensinuagaz, larriquetan gariala, etorri aldequigun, gaitzacatic: eguneco Curutzia eruan biar dogu, bai, pazienziagaz, eta bastante dogu, biarco egunian etorri aldequigunari beguiratu bagaric; zergaitic batec ez daqui, vizico ete dan edo ez biar arteraño, eta, viziagatic ere, etorrico ete dan edo ez bere gañian, bildur dan, gaitza; au izan oi da asco (sic) Aprensivoen tentacino sarritacoa,(1) Jaungoicoaren Providencian dsecansaitan dauben, Christaun juizioso guztiac menospreciau biar daubena: tentacino onen contra animaitan gaitu Jesus onac bere Evangelio santuban: biarco Egunac (diño) beretzat euquico dau cuidaduba; bastante dau Egun bacoitzac bere Malicia: onela bada esaten deuscu, gu apartaitiarren etorquizunaren gañeco modu bagaco aprensino, eta larritasunetic.

Naibaguiac eta gaitzac inguraque-

cua, Ignoranteren batzubec eguin oi dauben leguez, dagozela eguin edo ifini bagaric, egoguiac eta regularrac dirian, diligenciac, libraitaco aimbat lasterren gaitz aietatic; onelacuen Lenguagia izan oi da: Jaungoicuac ala ordenauta badauca, eta ala gura badau ¿zer eguingo deutsagu? eta dagoza beste onembestegaz batere diligenciaric ifini bagaric, padezitan dagozen, gaitzen contracuac: Jaungoicuac bada gura dabena da, guc pazienziagaz errezivitia, bialquetan deuscun, gaitzac, oneitatic aimbat lasterren libraitaco, egoguiac dirian, ala Animaco nola Munduco diligenciac eguitia, eta beti conformaitia, edo arreglaitia guere Vorondatia bere Vorodante santubagaz, escaquetan deutsagula, eguin dedilla bere Vorondatia nola Zeruban, ala Lurrian: eta, oneic onela cumpliduric, ichoden (1) ~~(sic)~~ biar deutsagu, Jaungoicuac emun gura deuscun, guere trabaju eta gaitzen gañeco suertiari.

Jesus Divinoac, gu animaitiarren Mundu onetan, persecucinuetaco eta contratiempoetaco Curutziac bere Amorioz pazienzia onian eruatera, ofrezitan deuscu bere Evangelio santuban premio ugariac eta eternuac: zorionecuac zarai (2) (diño) maldezitan eta perseguitan zaitubenian, eta esaten di-

tubenian zuben contra gaitz mueta guztiac, guizurra (1) dariela niganaco gorrotoz; consolau eta alegrau zaitezte; zergaitic zuben premioa andia dan Zerubetan: orobat perseguidu izan ditube leenagoco Profetac.

Mundu onetaco persecuzino eta trabaju mueta guztiac, Jesus onaren izenian sufritan dirianian, emun oi deutsai padezitan dituban ari gueroraco esperanza miragarria, eta esperanza miragarri onec emun oi deutsa Espirituco contentu, eta sosegu andia; argatic (2) Judeguben Tribunalac azotau zitubanian Apostolu santubac, predicaitan eubelaco Jesu Christoren Fedia, erretirau zirian Tribunalaren presenciatic contentuz, zergaitic merezidu izan euben, afrentaubac izatia Jesusen izenian, Apostoluben Obretaco Liburu sagraduban iracurten dogun moduban: argaitic (2) ere San Pablo Apostolubac esaten deuscu, ia bere gusto eta contentuba eucala bere trabajubetan, ia ez zala gloriauco beste gauzetan bere Enfermedadetan baño, ia gloriaitan zala Tribulazinuetan, jaquinic, Tribulazinuaren frutuba dala Pazienzia edo sufrimentuba, Sufrimentubaren frutuba dala Esperanzia, eta Esperanza onec ez dabela iñor confunditan.

Justubac consideraitan daube Mundu

onetan beren vizitzaco dempora guztia Jornalero baten Egunaren modura; empeñaitan dira, sufritan, eta aguantaitan beren vizi guztico Naibaguiac eta nequiac, guero izango dauben, premio eta jornalaren esperanziagaz; eta ala izten daube, esperaitan dauben, Saria beren Eriotzaco orduraco, Jornalero batec Egunaren azqueneraño izten daben leguez bere biar eguiñaren paguba; argaitic diño Espiritu Santubac, Justubac esperaitan dabela bere Eriotzan, eta obiagua dala Eriotzaco Eguna, bat jaioten dan Eguna baño: eta errazue andiagaz diño au Espiritu Santubac; zergaitic urreratu dan, Justubac, Mundu onetatic partiduric, bere vizitza guztico Nequiaren zorioneco Jornal eternua cobraitaco, dempora;(1) baña contrara guertatu oi da, bere demporan necatu gura izan ez daben, baizican bere gustuac eta Pasinuac cumplitan, empeñau izan dan, Pecatariagaz; onelacuac Begui larriacaz beguiratu oi deutsa bere Eriotziari, considerauric, dala bere gusto guztien acabera,(2) eta bere gaiztaqueria guztiacatic merezitan daben castigu eternoaren asipen negargarrizcoa;(3) argaitic David Erregue eta Profeta santubaren aotic Espiritu Santubac berac esaten deuscu, Guizon injustua Eriotzan gaitzac atrapauco daubela.

Justubac Mundu onetan consideraitan ditube beren Burubac, Jornada estu eta peligrosoren bat zer eguin daucan, Viajante eta Peregrino baten modura: ezaguquetan daube, beren destinua dala Zeruco Eternidadia, daucaila onetaraco, zer caminau vide luzia Aldapaz, Baso (1) mortuz, eta Lapurrez betia, eta considerauric, Zeruco zoragarrizco Dichac eta contentubac diriala batere comparazino bague ascoz andiaguac videco trabaju, eta persecuzino mueta guztiac baño, eta Zeruco Dichac diriala eternuac, eta fin baguecuac, eta videco Naibaguiac temporalac eta acabaera (2) lasterra daucainac, animaitan dira, eta empeñaitan dira, Jaungoicoaren laguntasunagaz batera vide eta Jornada luze au eguitera, iñun guelditu (3) bagaric, eta batere billdu (4) ~~(sic)~~ bagaric, Jornada onetan billatu aldaiquien, Aldapa, Baso mortu, eta Lapurracatic; diñot iñun detenidu bagaric; zergaitic Jornada onetan detenitan dirianac atzera beguira, peligru andia corritan daube, bada daucai vide luzia, dempora laburra, eta au ere noiz acavauco iaten (5) ez daquiena; argatic duaza presaz, eta iñun atzera beguira detenidu bagaric, eta, Naibaguiac eta pauso donga guztiac sufritaco, beren Vorondatiac beti preparauric: emendic dator, Justu eta

Christaun on guztiac beguiraquetia Mundu onetaco Interesa (1) eta Ondasunai, presaz doian, Viajante batec videco Ostatubetan billatu oi dituban, gustoco gauzai beguiratu oi deusten, modura: gauza jaquiña da; Viajante batec, baliauric Ostatubetaco gustoco gauzacaz, viagiari ondo jarraiquetaco (2), premina daben gara, alde batera izten ditu Ostatuco gauza on guztiac, billatu zituban, Toquian bertan; eta onela continuaitan dau bere viagia, bere biotza ichatsi bagaric, billaquetan dituban, gustoco gauzai; zergaitic ezin beragaz eruan dituban; au berau bada eguiten daube Mundu onetan Christaun on eta Justo guztiac; badaquie, pillosic (3) etorri diriala Mundu onetaco Ostatura, eta Ostatu onetatic ezin ezercho ere etara aldaiquiela; eta ala beguiraquetan deuste Munduco Interesa (~~sic~~) (4) eta Ondasunai, laster itzi biarco dituben, gauzai leguez, beren Zeruraco viagiari jarraiquetiarren, eta aprovechauric Interesa eta Ondasun oneicaz, bacaric viagia seguitaco, premina dauben gara, ifinten daube cuidadu andia, beren biotzac ichatsi ez ditezen Munduco Interesai; eta dagoza animauric consideracino eta ezagupera santu oneicaz, sufritaco Jornada onetan euqui aldaiquien, tropiezu eta contratiempo mueta guztiac.

Consideracino santu onegaz animaitan

eben San Pablo Apostolubac San Timoteo Obispua, eta onegaz batera Christaun guztiac, menospreziaitara Mundu onetaco Interesac, esaten eutsala modu onetan: ez dogu ecarri ezer Mundu onetara; eta ez dago dudaric; ezin ezer ere quendu daiquegu: Zeruco Eternidadera bada tropiezu bagaric viajau gura dauben, Christaun on guztiac gorde biar daube Interesen menosprecio santu au, eta vizi biar daube, prepaparauric, sufritaco pazienziagaz edozein Contratiempuetaco Curutzia; Job Guizon santubac, eta inguru artan zan aberatsenac entzun zitubanian albistiac alde guztietatic, bere Etsaiac quendu eutsaila eucan Ondasun guztiac, eta utsian itzi eubela, consolau eben bere biotza, esaten ebela modu onetan: pillosic urten neben nire Amaren Sabeletic, eta pillosic biurtuco naiz (nire Sepulturiaren Sabelera) Jaungoicuac emun deust(1); Jaungoicuac quendu deust; Jaungoicoari gustau izan iacon(2) moduban ala guertatu da: bedeincatuba izan dedilla Jaungoicuaren izena: Ho! Guizon justuba, Curutze pisubagaz cargauba, Eternidaderaco viagian batere detenidu ez zana, eta milla bider zorionecua!

Ez dira onela portaitan Pecatariac; bada oneic bilduric, Zeruraco seguidu biar dauben vidian dagozen, Aldapacaz eta pauso necosuacaz, guelditu oi dira Mundu onetaco Ostatuban, aurrera caminau gura ez daubela, jaten eta edaten jocuban, fiestan, Atseguintasun, eta Gaiztaqueria

mueta guztietan, beren biotzac josiric daucaila, laster itzi biarco dituben, Mundu onetaco contentu laburracaz; eta, Zeruraco viagera bialdu zituban, beren Mandatari Jaungoicuac laburquetan deuste, uste euben baño, lenago viageraco demporia,(1) eta, beren culpa guztizcua mediante Zeruco Eternidaderaco vidia uts eguinic, duaza zuzenian Infernuco Condenauben zori gaiztoco Eternidadera: ez eguiezu bada, nire Illoba, jarraitu onei, baizican Justubai eta Christaun onai, consideraitan zariala Mundu onetan desterraduba, Jornalerua, eta Viagerua Zeruco Eternidade zorionecora.

Ea bada, nire Illoba, bardin precisua badozu Christaun ona izateco, zeure Vorondate donguia ucaturic onari jarraiquetia, Christauna eta Ezconduba zarian aldetic daucazun Curutzia egunoro jasotia, onegaz gañera nundic naico Atsecabiac, Sentimentubac, Persecuzinuac eta Trabajubac labraitan deutsuben Curutzia pazienciagaz eruatia, eta onela Curutzia Sorbalda gañian dozula Jesus onaren ondoren ibiltia, aplicau eguizu zeure Escubac Obra santu onetara.

Obra santu onetaraco premiña dozu Jaungoicoaren laguntasuna eta Gracia, eta au

zu sarritan; frecuen-

tau eguizu Confesinoco eta Comunioco Sacramentu santubac; meditau eguizu sarritan Jesu Christo gure Jaun eta Redentoriaren Pasino santuban norc, zer, eta norgatic padecidu eben; euqui eguizu, bere Calvario santuba visitaitaco, devozinua Eguzari Egunetan; eta jarraitu eguiozu gogo onagaz zeure Necazaritzaco Oficio noble eta santubari; zergaitic bere Lan guei (sic) necosuac guztiz egoguiac dira, Humildadia conservaitaco, Animaco iru Etsaiac venzitaco, eta Mundu onetaco Contratiempuen contra bat sendaquetaco: onela portaitan bazara, duda bague eretsico dozu Jaungoicoagandic bere laguntasuna eta Gracia, zeñagaz, pazienzia onian sufriduric Curutzia, berez neurri bagueco Martirio tristia bazan ere, izango da zuretzat, provechu guztiz miragarriac ecarrico deutsun, Carga ariña.

Egunoroco Curutze au Jesus onaren gustora eruan eraguiteco Lagun guztiz egoguia, edo, obeto esatiarren, premiñacua da Espiritu alegre bat, baña alegranza inozente eta Conzienzia on batetic sortzen danagaz: Zeruban guztia da contentuba, eta alegranza; eta ala Jaungoicuac era gura gaitu, emen ecustia beti alegre, eta deseo santu onegaz conforme

bere Escritura Sagraduban ez da asperquetan guri encargaitiagaz, alegrau gaitiala beti; bere presenziara juan gaitezela alegre, servidu daigula aren Divina Magestadia alegranzan, eta beste onelaco milla esaera muetacaz aiquetara emuten deuscu Espiritu alegreraco encarguba; eta errazue andiagaz; zergaitic Alegranza eguiazco batec argui eguiten deutsa Animiari, ecusteco Jaungoicoaren gracia santubaren arguitasuna, eta onen bitartez, seguidu biar daben, vidia; contrara barriz, Tristuriac ifinten dau Anima guztia Gau illunian.

San Pablo Apostolubac verba guichitan aiquetara emuten deuscu Alegranza eguiazco onen Arpeguia, encargaitan deuscunian, ibilli gaitiala Tristien modura, baña beti alegre: Tristien moduraco Arpegui onetatic ezaguquetan dogu, Jaungoicuac encargaitan deuscun, Alegranza au ez dala, Mundutar zoruac beren gusto donga eta Igi eta Ajaco (~~sic~~) fiesta zoruetan billatu oi dauben, Alegranzaiaren (~~sic~~) moducua, baizican guztiz diferentia, eta Jaungoicoaren gustuagaz conformeco vizitzatic sortzen dana.

Eguia da; Alegranza eguiazco onetan conservaitaco, asco serviduco deutsa Christaunari, bere demporetan euquitia pasatiempo eta Diversino honrau batzuec eta inozen-

tiac, bere Oficio, eta Obligazinuen caltecuac ez dirianac; bada Christaunac ala Animaco nola Corputzeco Lan gueietan biar ditu (1) bere descansubac, acheenpenac (2) [illegible], eta desaoguac, Cuerdia (3) larregui estuturic eten ez dedin.

Christaun esperienzia bagaco batzubec, Jaungoicoaren Vorondatia puntu onen gañian ez daquienac, uts eguin oi daube Alegranzaco materian, batez ere complesinoz Melancoliosuac eta tristurara inclinaubac dirianac; zergaitic, nola bacoitzac amau oi dituban bere humoriagaz conformeco, pensaitaco, modubac, onelacuac apartaitan dira, beren Espiritubac inozenziagaz alegrau leiquien, Diversinuetatic ere, eta, bacartasuneco amorioa eta Jente iguiña [illegible] beren biotzetan sorturic, erraz jausi oi dira Tristuran, eta beren Espiritubetaco milla bat Escrupulubetan.

Baña jaquin biar dozu, nire Illoba, Jaungoicuac iguiñ dabela Alegranza eguiazcoaren contraco Tristura mueta guztia, Espiritu Santubac avisaitan gaitubanagaz conforme: bota eguizu (diño) Tristuria zugandic urrin; zergaitic Tristuriac asco acavau izan ditu; eta ez dago provechuric Tristuran: egui santu onen vistan Christaun guztiac euqui biar daube cuidadu andia, ez lecuric edo entrada-

ric emuteco beren biotzetan beren Etsai Diabru madaricatubaren Tristuraco humore donga oni beñere, benere (1) [illegible], beñere; eta, nire Illoba, iñoizco demporan sentiduco bazeu, nor bait (2) zeure Familian onelaco Tristuriagaz daguala, beriala empeñau biarco zara, aren Espirituba alegraitan, onetaraco premina baliz ere, zeuc bere aurrian soñu eta danza eguitia Familiaco beste Guizacume eta Emacume guztiacaz batera.

Badaquit, norc naic (2) contradeziduco deustala, eta esango deustala ¿Nola da posible, bat alegre egotia, ondo ez daguanian, edo desgracia andiren batzubec inguraquetan daubenian? onela contradezitan deustanari erantzuten deutsat, Animan consideraitan diriala parte prinzipal bi, bata bere bar- (3) renengoa; parte edo porcino onetan dauca bere asientuba guere sentiduben bitartez ezaguquetan ditugun gauzacanaco daucagun inclinacinuac, baita ere pecaturaco daucagun macurtasunac: Animiaren bigarren parte edo porcinua da bere goienengoa; emen daucai beren asientu principala Errazoiac eta Entendimentuco Arguitasunac, nundic daguan guere vorondatiaren gobiernuba eseguiric.

Gauza jaquiña da Eliza Ama Santaren doctriniagaz conforme, ondo vizi gariala eta Jaungoicoaren gustora, bardin guere Animiaren punta, goien, edo gañeco porzinuagaz errime ichatsiric (4) bagaoza aren Divina Magesta-

diaren vorondate santubari; eta ala(1) euqui daiquegu Animiaren goieneco parte edo porcino onetan premiña dogun, garaco contentu, poz, eta alegranza, jaoteco guere ondo ezac (2) ~~(sic)~~ eta desgraciac, guere Animiaren fondo, barren, edo ondarreco(3) porcinua egonagatic ere tristuraz eta afliccinoz betia gaitz eta desgracien vistan: guazen orain Contradiccinoco casora egemplubacaz.

Gaitz mueta guztiac sortzen eta viztzen(4) ditube sentimentubac, guertaquetan iatenen Biotzetan eta Animeen (5) ~~(sic)~~ ondarrian; sentimentu oneitatic librau ez zan, gure redenzinoraco eta vizitzaco egempluraco etorri zan, Jaungoico eta Guizon eguiazco Jesu Christo gure Jauna; bada, Jetsemanico(6) Baratzan eguala Pasinoco dempora aurrian, bere iru Discipulu maitien zirian, San Pedrori, Santiagori eta San Juan Evangelistari esan eusten modu onetan: tristia dago nire Animia eriotzaraño; eta aiñ tristura andiac inguratu eben, nun (San Lucas Evangelistac diñuanez) aren Divina Magestadiaren Becoquitic erori zan Odol tantiaren antzeco Izerdia.

Eguia da: tristura au ez zan sortu (7) Jesus Divinoaren flaqueziatic; bada zan Jaungoico eta Guizon eguiazcua, eta, fin baguco poderosua zan leguez, ezin sortu zitequi-

an beragan flaqueziaric; eta, bai, tristura icaragarri au, eguiazcua bazan ere, izan zan gure egemplu eta doctrinaraco misterio guztiz anditacua: nola etorri zan, gure miseria guztiac erremediaitara, tristetu zan guere flaquezia eta argaltasuna mediante, gu alegrau guindezen bere Espiritu Divinoaren gracia eta Fortalezia mediante, gure mesederaco eguiaz tratu miragarrizcua; tristetu zan, gura izan eben gara; gura izan eben tristequetia, conveni zan gara, eta conveni izan zan tristequetia, Odolezco Izerdiac artzeraño, gure pecatuben erru madaricatuba zala mediante.

Orain considerau daigun, zer eguin eben Jesus onac gure oneraco eta instruccinoraco, tristura negar garrizco (4) onec inguratu ebenian: erregutu eutsan bere Aita Jaungoicoari iru bider modu onetan: Aita, posible bada, irago bedi nigandic Pasinoco Caliz samin au; baña ez bedi guertatu, nic gura dodan, moduban, baizican, zuc gura dozun, moduban: eta, Guizona zan aldetic, onela conformauric bere Vorondatia bere Aitaren Vorondatiagaz eta,au cumplitiarren, sufriduric bere Corputz eta Anima inozentian miragarrizco Humildade eta pacienziagaz, bere Aitaren Justicia

santubac gure pecatuben contra escaquetan zituban, castigubac, Curutzian eseguiric eguala, ia illteco, demporan modu onetan esan zituban bere azquenengo verbac: Aita, zure escubetan entregaitan dot nire Animia; eta, verba santu oneic esanic, beriala ill zan: au da bada, Jesus onac bere Pasino santuco dempora tristian egemplu guztiz ederragaz idegui eben, vide seguruba, eta erriala, Christaun trabajuz eta afliccinoz inguraturic dagozen, guztientzat, vidia uts eguinic, galdu ez ditezen.

Egemplu santu onen vistan batec lenengo igues eguin biar dau gaitz eta afliccino mueta guztietatic, dezente dan gara, ifinten ditubala artaraco, bere Persona, Oficio, eta Estadubari egoguiac dirian, diligenciac lanzetaco, edo casuetaco circunstanziacaz conforme, bere obligazinuari faltatzaca gaitz eta afliccino onein bildurrez; baita ere erregutu biar deutsa Jaungoicuari sarritan, librau daguiala gaitz guztietatic.

Diligencia oneic onela practicauric, gaitzac bardin badatoza, Jaungoicoac ala disponiduric, sortuco ditube sentimentubac eta tristurac, gaitzac padecitan dituban, Animiaren ondarrian, Jesus onagan ecusten dogun moduban; bada San Pablo Apostolubac erabaguiten deuscu, afliccino edo gaitz mueta guztiac presentian eguiaz ez di-

rudiela contentuba emutecuac, baizican tristura, esperienciac berac ere ala eracusten dau: Apostolu San Pablo bera, Job, Thobias zarra, eta Elias Profeta aiñ trabaju eta persecuzino andien artian aguertu zirian, nun (eurac esaten deuscuben leguez) etorri izan zirian, beren vizitzen iguña euquiteraño; orobat Corputzeco dolore fortitzac (1) obligau izan ditu beste Santu asco, diadar eguitera.

Baña considerau daigun, ¿oneic guztioc guero zer moduz portau izan zirian beren afliccino eta trabaju guztien erdian? eguiaz bada portau izan zirian, Jesu Christo gure Jauna portau zan modura bere Pasino santuco tempestadian; esplicauco naiz: beren Animetaco ondar, fondua, edo barrena afliccinoz eta tristuraz beteric eucaila, consideraitan euben Animiaren punta, goien edo gañeco (2) porcinuagaz, zala Jaungoicoaren Escu Divinoa, padezitan egozen, trabajubetaco Curutze pisuba labraitan eustena; Humildade eta confianza andi bategaz erreguquetan eutsain (3) aren Divina Magestadiari, librau eguiala trabaju eta pena aetatic, baña onetan ez zedilla eguin eta cumplidu eurac gura euben modura, eta, bai, cumplidu zedilla bere Divina Magestadiaren voronda-
te santuba nola Zeruban ala Lurrian; eta beti conserbaitan euben, ondo josiric beren biotzetan, esperanza firmia, aren Divina Magestadiac, illten bazituban ere,emungo eustela,Curutzia

consueloz eruateco, fortaleza, beren Animac bere Escu Divinuetan entregaitaco gracia, eta azquenic emungo eustela pena labur aien premiotzat Eternidade guztico Gloria bere Seme Jesu Christoren compañian; modu onetan, alde batetic inguraquetan bazituben Jesu Christoren trabaju eta pasino abundantiac, beste alde batetic errezivitan zituben Jesu Christoren bitartez consolacino ugariac.

Ocasino eta lance igualetan bada guc ere juntau daigun gure Curutzia, eta penac Jesus onaren Curutziagaz, eta penacaz, guere tristurac, eta afliccinuac bere tristura, eta afliccinuacaz, eta Jesus onaren antzera escatu deiogun Jaungoicoari Humildade eta confianzaric aimbat gueienagaz, librau gaiala Curutze eta pena aietatic, baña beti conformaitan dogula guere vorondatia bere vorondate santubagaz; eta ecusico dogu, nola aren Divina Magestadiac izango daben misericordia gugaz, edo ia libraitan gaitubala guere Curutze eta peneetatic (~~sic~~)[1], edo ia emuten deuscula gracia, gustoz eta pazienzia santu bategaz iragoteco gure penac eta trabajubac: euquico dogu eriotzaco tranze estuban confianza guztizcua, esateco Jaungoicoari: Aita, zure Escubetan entregaitan dot nire Animia: illgo gara Justuben es-

peranza santubagaz, eta errezividuco dogu gure vizi guztico Jornaltzat, eta guere pena eta trabajubetaco Curutze santubaren premiotzat gure azquen Fin zorionecua Eternidade guztiraco: onela, Aitiaren (1) eta Espiritu Santubaren unioan vizi eta erreinaitan (2) daben, Jesus Divinoa vizico da gure biotzetan orain, eta eternidadian. Amen.

Trinidade Santisimuari bada Aitiari (~~sic~~) (4) eta Semiari eta Espiritu Santubari, zeñac dirian iru Persona diferente eta Jaungoico eguiazco bacar bat, izan dedilla (3) Aguinte, Gloria, eta Alabanza emen, eta Eternidade guztian. Amen.

F i n a

Liburu onetan esan ditudan, gauza guztiac sugetaitan ditut Eliza Ama Santaren, eta bere Buru Aita Santu Erromacuaren juiciora, eta dictamenera.

Matrimonioco Tratadubaren gañeco Gueigarria

Bardin bezaitan badituzube zeuben Umiac (4) Jaungoicoaganaco bildur santuban eta Amorioan, izango dira du-

ac; eta nequez eguingo ditube zeuben disgustoco acomodacinoric, emuten deutsubela onetan atsecabiac; ala ere nola Erreinuco Leguiac emuten deusten edade batera azquero- (1) (~~sic~~) co Umiai, naiz Seme, eta naiz Alabai, gura dauben Personacaz ezconquetaco escuvidia (2) Gurasuen vorondatiaren contra izanagatic ere, beti vizi biar zarai cuidadu cuidadu (3) (~~sic~~) andiagaz, eguin ez deguizuben zeuben Seme eta Alabac beren, zeuroen, eta Familiaren calteco eta desonraco Ezcontza descalabrauric, batez ere Echeraco izango dozubenac; artaraco procurau biarco dozube, zeuben Umiac, edade orretara allegau baizen, leenago (4) artu daguien beren acomodacino egoguiac, posible izan ezquero; (5) edo, Abogadu prudente eta jaquintsu bategaz consultaitan zariaila, atajau biarco dituzube beste moduz zeuben Seme Alabeen (6) (~~sic~~) golpe peligroso oneic beren acomodazinuetan.

Ez eguizube sufridu, zeuben Semeric sartu dedin iñolaco pretestuz ez gabaz eta ez egunaz, ez goicetan eta ez ~~arrasaldetan~~ arrasaldetan Tabernan, Mistelateguitan, eta Aguardiente Teguitan (7) (~~sic~~); eta ez eguizube permitidu zeuben Echian onerian vizioan sarturic daguan Criauric.

Desterrau eguizube betico zeuben Alabetatic eta Echeco Emacume guztietatic Atorrac, eta onein ordian eguiezube Camisac, (8) itzi deguioen zeuben bendeco Emacume guztiac, Oian gabaz Atorra bagaric eta pillosic lo eguiteco, costumbre ziquiñ eta indecentiari; eta, costumbre donga oni itzi gura ez deutsan, (9) Criada bacarric eratzan biar dozube Oian.

(441)

Liburu onetaco

Trataduben gañeco

Tablia

Introduccinua eta Escritura Sagraduco iru Testoac dagoza Liburu onen lenengo eta bigarren Ojaan (~~sic~~)[1].

Religinua asiten[2] da irugarren Ojaan eta acavaitan da berrogueta seigarren Ojaan.

Guizonaren azquen Fina asiten da berrogueta seigarren Ojaan eta acavaitan da berrogueta amalau[3] garren (~~sic?~~) Ojaan.

Animaco iru Etsaiac eta Diabruba dagoza berrogueta amalau eta berrogueta amabost garren Ojeetan.

Oracinua asiten da berrogueta amabost garren Ojiaren vueltan eta acavaitan da irurogueta irugarren Ojiaren vueltan.

Humildadia asiten da irurogueta iru garren Ojiaren vueltan, eta acavaitan da larogueta (~~sic~~)[4] garren Ojaan.

Munduba asiten da larogueta[4] garren Ojaan eta acavaitan da eun eta bigarren Ojaan.

Araguia asiten da eun eta bigarren Ojaan eta acavaitan da eun eta seigarrengo Ojaan.

Aspereza asiten da eun eta seigarren Ojaan eta acavaitan da eun eta bederatzigarren (~~sic~~)[3] Ojaan.*

Necazaritzaia[5] asiten da eun eta bederatzi garren Ojaan eta acavaitan da eun eta ogueta zazpi garren Ojaan.

Gurasuac asiten da eun eta ogueta zazpi garren Ojaan eta acavaitan da eun eta ogueta amaicagarren Ojaan.

Matrimonioa asiten da eun eta ogueta amaicagarren Ojaan eta acavaitan da eun eta irurogueta emeretzi garren Ojaan.

Matrimonioaren gañeco Gueigarria dago berreun eta emeretzigarrengo Ojiaren vueltan eta berreun eta oguei garrengo Ojaan.

Progimuac asiten da eun eta irurogueta emeretzi garren Ojaan eta acavaitan da eun eta larogueta amazazpi garren (~~sic?~~ (1)) Ojaan.

Mingaia asiten da eun eta larogueta amazazpi garren Ojaan, eta acavaitan da berreun eta bigarren Ojiaren vueltan.

Curutzia asiten da berreun eta bigarren Ojiaren vueltan, eta acavaitan da berreun eta emeretzi garren Ojiaren vueltan.